

SVERIGES
RIKSDAG

BJÖRN VON DER ESCH
Riksdagsledamot

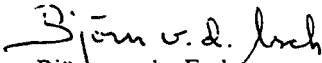
Konstitutionsutskottet

Dagens uppgifter i media gör gällande att regeringen i likhet med ytterligare 13 EU-medlemsstaters regeringar beslutat avbryta bilaterala diplomatiska förbindelser med den femtonde medlemsstaten Österrike om nämnda nations regering efter senaste val ges viss sammansättning.

Denna för Sverige exceptionella utrikespolitiska åtgärd, såväl i form som sak, har ej såsom föreskrivs i RF kap 10 §§ 2,6 föregåtts av överläggning i Utrikesnämnden.

Hemställs därför att Konstitutionsutskottet utreder omständigheterna kring regeringens handlande med avseende på bestämmelserna i vår grundlag.

Stockholm den 1 februari 2000

Björn von der Esch

Konstitutionsutskottet

Ink 2000 -02-01

Dnr 300-2331-99/00

TEL: 08-786 53 21 • MOBIL: 070-516 53 73
BESÖKSADRESS: Riksdagen

SVERIGES RIKSDAG • 100 12 STOCKHOLM • TEL 08-786 40 00

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999 -05- 12
Dnr	249-98/99

Riksdagens Konstitutionsutskott

Enligt 10 kap 6 § regeringsformen har regeringen en skyldighet att överlägga med företrädare för riksdagens partier i Utrikesnämnden "före avgörande i utrikes ärende av större vikt".

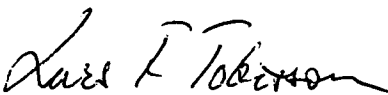
Till de ärenden som alltid ansetts kräva samråd i Utrikesnämnden har hört frågor om svensk medverkan i olika typer av internationella insatser med bl.a. militära resurser

I samband med konflikten i och kring Kosovo har vi vid olika tillfällen i media kunnat ta del av information om hur olika förfrågningar från bl.a. NATO om svensk medverkan i humanitära operationer eller om förberedelser för deltagande i fredsframtvingande operationer har behandlats av den svenska regeringen.

Icke vid något tillfälle har dock dessa frågor varit föremål för information till eller överläggning i Utrikesnämnden.

Mot denna bakgrund hemställs om att Konstitutionsutskottet föranstaltar om en genomgång av hur dessa och angränsande frågor handlagts i Regeringskansliet och mot bakgrund av denna prövar i vilken utsträckning som regeringen i sin handläggning kan anses ha uppfyllt regeringsformens krav.

Stockholm den 11 maj 1999

Lars F Tobisson (m)

REGERINGSKANSLIET

2000-03-16

SB2000/2177

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

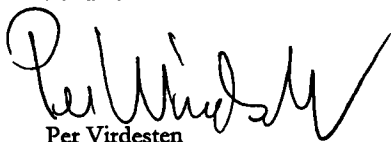
Ink 2000 -03- 16

Dnr 300-2331-99/00

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 24: Regeringens underlåtenhet att
överlägga med Utrikesnämnden i frågan om förbindelserna med Österrike

Härmed översänds en inom Statsrådsberedningen upprättad promemoria.

Statssekreteraren Lars Danielsson, tel. 405 46 01, är Regeringskansliets
kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress

Telefon växel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Telex
178 20 PREMIER S

Statsrådsberedningen

Lars Danielsson

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 24: Regeringens underlåtenhet att överlägga med Utrikesnämnden i fråga om förbindelserna med Österrike

1) När fick regeringen eller något statsråd först information om det gemensamma uttalandet beträffande Österrike ?

- Förslaget om ett gemensamt uttalande diskuterades för första gången vid ett telefonsamtal mellan Portugals premiärminister och statsministern på kvällen söndagen den 30 januari.

2) Hade det förekommit några ännu tidigare kontakter med andra stater eller EU i frågan om åtgärder mot Österrike med anledning av regeringförhandlingarna där ?

- Efter en diskussion i det belgiska parlamentet om läget i Österrike skrev den belgiske premiär- och utrikesministern ett brev den 27 januari till Portugals premiärminister i dennes egenskap av ordförande i EU och föreslog en "gemensam reaktion" av de 14 EU-länderna. Detta brev, jämte ett kort pressuttalande av den portugisiska premiärminister den 28 januari vidarebefordrades till samtliga EU-huvudstäder på kvällen den 28 januari. Vid ett telefonsamtal mellan premiärminister Guterres och statsministern den 29 januari diskuterades situationen i Österrike i allmänna termer utan att några konkreta förslag till gemensamma åtgärder ventilerades.

3) Vilka överväganden gjordes beträffande handläggningen av frågan om det gemensamma uttalandet? Kan underlåtenheten att sammankalla Utrikesnämnden förklaras med att enighet om det svenska ställningstagandet var en självklarhet ?

- Statsministern befann sig under hela det aktuella skedet på officiellt besök i Aten. Frågan om ett gemensamt uttalande hade att hanteras med stor skyndsamhet. Enighet mellan de fjorton EU-länderna måste nås senast tidigt på morgonen den 31 januari för att uttalandet först skulle kunna kommuniceras under hand till Österrikes president och sedan offentliggöras senast vid lunchtid samma dag.

I den situationen som förelåg på kvällen den 30 januari, med sannolikt 14 eniga EU-stater med regeringar av olika politisk hemvist, var det naturligt att anta att innehållet i det gemensamma uttalandet inte var kontroversiellt i ett svensk inrikespolitiskt perspektiv.

4) Hur fattades beslutet om att Sverige skulle ställa sig bakom uttalandet ? När fattades beslutet ?

- Beslutet fattades i samråd mellan statsministern och utrikesministern på söndagskvällen den 30 januari.

2000-02-21

Utrikesrådet för politiska frågor
Handläggare: M Lemne
tel. 08-405 5249

Departementsrådet
Bo Malmqvist
SB

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 4: Regeringens skyldighet att
överlägga med Utrikesnämnden**

ref. skrivelse från Dr Malmqvist, SB till Kabs Eliasson, UD 2000-02-03

SB har från UD begärt underlag för svar på frågor från KU angående regeringens skyldighet att överlägga med Utrikesnämnden. Enligt beställningen skall underlaget begränsas till sådant som har anknytning till Kosovo. Nedan redovisas underlaget fråga för fråga.

Fråga 1: Vilka förfrågningar om svensk medverkan i humanitära operationer eller förberedelser för deltagande i fredsframtvingande operationer har nått Regeringskansliet eller företrädare för regeringen under åren 1998-1999.

Fråga 2: I vilka sammanhang har eventuella sådana förfrågningar behandlats av regeringen.

Då dessa två frågor har en direkt relation till varandra besvaras de i ett sammanhang.

- Deltagande i OSSE:s Kosovo Verification Mission (KVM)

Efter det att ett avtal slutits den 16 oktober 1998 mellan OSSE och Federala Republiken Jugoslavien (FRJ) om upprättande av KVM, med uppgift att övervaka efterlevnaden av FN:s säkerhetsråds resolution 1199 fick Sverige en anmodan att från OSSE att bidra med oberoende s.k. verifikatörer. Regeringen beslutade den 22 oktober om att bidra med upp till 80 verifikatörer.

- Deltagande i väpnad insats i Kosovo (KFOR)

Under 1998 och början av 1999 pågick inom Nato förberedelser för väpnad insats i Kosovo. I augusti 1998 informerade Sverige Nato om beredskap att ställa snabbinsatsstyrkan SWERAP till förfogande för en operation i Kosovo,

2000-02-21

under förutsättning av att det fanns ett FN-mandat och att Sverige fick insyn i planeringsprocessen. Den 15 februari 1999 kom en formell inbjudan från Nato, riktat till partnerländerna inom EAPR Europeisk-Atlantiska Partnerskapsrådet (EAPR) om att delta med trupp vid en ev. markinsats i Kosovo. Den 17 februari bekräftade regeringen till Nato Sveriges intresse att delta. Svensk medverkan kunde dock bara ske under förutsättning av att det fanns en fredsöverenskommelse mellan parterna och ett mandat från FN:s säkerhetsråd.

Den dramatiska händelseutvecklingen, med flyktningkatastrof och bombningar, innebar att planeringsläget för insatsen förändrades. Nato utfärdade därför den 27 maj 1999 en ny inbjudan. Vid en s.k. styrkegenereringskonferens den 1 juni bekräftades att Sverige var berett att bidra och den 8 juni anmäldes en mekaniserad bataljon såsom tillänt svenskt bidrag. Detta fortfarande villkorat till att det fanns en överenskommelse mellan parterna och ett FN-mandat. Dessutom krävdes beslut av Sveriges Riksdag. Regeringen överlämnade den 6 maj proposition 1998/99:112 om "Svenskt deltagande i fredsstyrka i Kosovo". Propositionens förslag bifölls den 14 juni, fyra dagar efter det att FN:s säkerhetsråd genom resolution 1244 beslutat om mandat för insatsen.

Den 26 augusti fattade regeringen beslut om att Försvarsmakten skulle ställa en väpnad styrka till förfogande.

- Deltagande i insatser i Albanien och i en humanitär luftbro mellan Makedonien och Albanien

Den 7 april 1999 inbjöd Nato partnerländerna i EAPR att bidra till Natos humanitära operation i Albanien. Två dagar tidigare hade en inbjudan framförts om deltagande i en luftbro mellan Makedonien och Albanien. Nato efterfrågade härvid endast militära resurser. Under gemensam beredning inom Regeringskansliet beslöts att Sverige endast skulle bidra med civila resurser, huvudsakligen genom bidrag som kanaliserades via Räddningsverket, Sida och UNHCR. Ett beslut om deltagande i den militära delen av insatserna hade krävt beslut av Riksdagen och det kan noteras att det inte fanns något FN-mandat som grund.

- Svenskt engagemang i United Nations Preventive Deployment Force in Macedonia (FYROM) - UNPREDEP

2000-02-21

- För helhetens skull bör även nämnas att Sverige deltog i FN:s insats i Makedonien/FYROM. UNPREDEP inrättades genom beslut av säkerhetsrådet i mars 1995. Svenskt beslut om utökat deltagande i UNPREDEP fattades i september 1998 och i november samma år beslutades om svenskt övertagande av rollen som "lead-nation" för den nordiska bataljonen fr.o.m. januari 1999 vilket ledde till en svensk truppnärvaro om
- 200 man. Kina lade i februari 1999, i ljuset av att Makedonien/FYROM erkände Taiwan, in sitt veto i säkerhetsrådet mot fortsatt mandat för operationen vilket ledde till dess totala avveckling under våren.
 - UNPREDEP var fram till sin avveckling en framgångsrik förebyggande insats, som bidrog till att förhindra en destabilisering av Makedonien/FYROM. De svenska resurser som frigjordes vid avvecklingen kunde delvis tas i anspråk för Kosovo-insatser.

- Förfrågningar från FN angående fredsfrämjande insatser i Kosovo.

Under den aktuella perioden, med snabb utveckling av situationen på marken och risken för en förvärrad humanitär katastrof, inkom från FN en rad förfrågningar om svenskt bistånd i någon form. En fullständig redogörelse kan inte göras utan en omfattande och tidskrävande genomgång av material.

Följande med direkt anknytning till fredsfrämjande insatser kan dock särskilt noteras: Under april och maj 1999 inkom förfrågningar från den internationella tribunalen för Jugoslavien (ICTY) om bidrag i form av rättsmedicinare och kriminalteknisk personal; den 9 juni 1999 en begäran om omplacering av civilpoliser från insatser i Bosnien-Hercegovina till FN-missionen i Kosovo (UNMIK); den 10 juni förfrågan om förbindelseofficerare i UNMIK; den 17 juni förfrågan om deltagande i ett minröjningsprogram i Kosovo; samt den 13 juli förfrågan om bidrag till fond för UNMIK

Den 31 mars fattade regeringen, efter föredragning av försvarsministern, beslut om att bemyndiga Försvarsmakten (FM) att ingå överenskommelse med Finland med bäring på planerat gemensamt truppbidrag till en väpnad insats i Kosovo. Den 23 juni fattade regeringen beslut om att dels avbryta nämnda samarbete, dels om att påbörja planeringen för att sända en svensk styrka av bataljons storlek. Beslut om att sända viss personal till Kosovo för att förbereda insats av svensk trupp fattades den 15 juli. Den 26 augusti beslutades om att ställa en väpnad styrka om högst 850 personer till

2000-02-21

förfogande och om medelstillelse för uppdraget. Den 22 december fattades beslut om att under perioden april-september 2000 ställa 800 man till förfogande för den militära insatsen i Kosovo samt om finansieringen av uppdraget.

- Försvarsministern har haft huvudansvaret även för föredragningen av vissa humanitära insatser beträffande minröjning, återuppbyggnad av skolor och stöd till UNICEF:s samordningscentral i Kosovo. Dessa ärenden har behandlats under juni till oktober 1999.

Den 23 juni fattade regeringen beslut om en insats med civil personal (civilpolis, förbindelseofficerare, personal till OSSE-missionen) till FN-insatsen i Kosovo, till en kostnad av högst 84 miljoner kronor under ett år. Ytterligare förfrågningar om bidrag med framför allt civilpolis har därefter inkommit.

Beroende på vilka de politiska förutsättningarna för svenskt deltagande har varit, och var ansvaret för finansiering av insatserna har legat, har ärendena beretts inom UD samt i förekommande fall med Försvarsdepartementet. De myndigheter som främst berörts har varit Sida, Räddningsverket och Försvarsmakten. För att underlätta hanteringen under den snabba utvecklingen tillsattes under den akuta krisen två beredningsgrupper som med deltagande från samtliga berörda träffades regelbundet. Detta utöver det ordinarie veckovisa samrådet mellan berörda departement och myndigheter om fredsfrämjande insatser.

I sammanhanget bör även noteras att regeringen den 23 juni fattade beslut om inriktningen på det långsiktiga biståndet till Kosovo för perioden 1999-2000 samt om ytterligare omfattande humanitära insatser och akuta återuppbyggnadsinsatser för resten av 1999 med 170 miljoner kronor.

Fråga 3: I vilken utsträckning har sådana förfrågningar behandlats i Utrikesnämnden?

Frågor som relaterar till situationen i och runt Kosovo har varit föremål för behandling i Utrikesnämnden vid sju tillfällen under åren 1998 och 1999¹. Vid

¹ 1998: 24 april, 3 september och 23 november
1999: 16 mars, 17 april, 8 juni och 27 september

2000-02-21

sex av dessa var försvarsministern närvarande² och dessutom deltog bistånds- och immigrationsministern i ett av sammanträdena.

Detta innebär att problemen på Västra Balkan, med fokus på Kosovo, behandlades vid samtliga möten med Utrikesnämnden under de två år som avses här. Genomgående temata var - om än med olika vinklar beroende på situationen på marken och det aktuella förhandlingsläget på den internationella scenen - frågan om militära insatser till stöd för den politiska processen och/eller för att ingripa för att förhindra en förvärrad humanitär katastrof och till försvar för de mänskliga rättigheterna. Utrikesnämnden informerades också om frågor som berörde svenskt bistånd och flyktingmottagning.

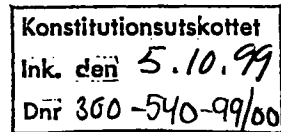
Regeringens föredragande tog i ett tidigt skede i processen upp de olika frågeställningar som kunde aktualiseras vad gällde behov av mandat från FN:s säkerhetsråd för olika tänkbara åtgärder, t.ex. flyginsatser. Samtidigt fastlades emellertid att en insats med svensk trupp förutsatte att det förelåg en fredsuppgörelse och att operationen hade mandat från FN eller OSSE. Genomgående för de olika redogörelser som lämnades av företrädare för regeringen var också nödvändigheten av att bedriva en aktiv politik på alla plan till stöd för att åstadkomma en politiskt hållbar lösning på konflikten i Kosovo, stoppa den humanitära katastrof som utvecklade sig och beredskap att delta med konkreta svenska insatser. Regeringen hade redan i utrikesdeklarationen i februari 1999 poängterat att extrema nödsituationer kan vara grund för ingripande utan FN-mandat för att förhindra en humanitär katastrof.

Det kan även noteras att det uttalande som statsministern gjorde den 24 mars med anledning av att Nato inlett bombningarna av Förbundsrepubliken Jugoslavien (FRJ) hade föregåtts av kontakter med partiledarna.

² 1998: 24 april och 3 september
1999: 16 mars, 17 april, 8 juni och 27 september

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 1999-10-05

Till konstitutionsutskottet

Jag anmäler härmed kulturminister Marita Ulvskog till granskning i riksdagens konstitutionsutskott.

Konstitutionsutskottet bör granska kulturministerns agerande i fråga om flyttning av ledningen för myndigheten Statens sjöhistoriska museer till Karlskrona. Genom ett beslut 19/3 1998 gav riksdagen regeringen till känna att ledningen för Statens sjöhistoriska museer bör lokaliseras till Karlskrona. Uppdraget har sedermera beretts internt i regeringskansliet och resulterat i en promemoria till regeringen den 1 april 1999. Regeringen konstaterar att, då de flesta remissinstanserna, ställer sig negativa till att flytta myndighetsledningen, en sådan flytt inte bör genomföras och att regeringen därför inte kommer att genomföra riksdagens beslut.

Regeringen anför i budgetpropositionen att "förutsättningarna ändrats sedan riksdagens tillkännagivande" och att "den ekonomiska situationen gör att satsningar bör koncentreras till att upprätthålla en hög kvalitet på verksamheten vad avser utställningar och vård av samlingar". Genom att hänvisa till yttre omständigheter menar regeringen att man kan sätta riksdagens beslut ur spel. Samtidigt är det lätt att konstatera att regeringen, genom förslag till riksdagen med lätthet kan förändra de ekonomiska förutsättningarna. Bakgrunden till de omständigheter regeringen hänvisar till kan således antas ligga i regeringens ovilja att genomföra riksdagens beslut och att man därför avstår från att föreslå nödvändiga åtgärder för att genomföra en flyttning. KU bör därmed granska om kulturministerns vägran att verkställa riksdagens beslut är i enlighet med regeringsformen.

Birgitta Sellén

riksdagsledamot, plats 320

Stockholm 1999-12-10

Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet

Ink 1999 -12- 13

Dnr 300-1592-99/00

**Anmälan om granskning av kulturminister Marita Ulvskogs agerande ang.
Sjöhistoriska muséernas ledning.**

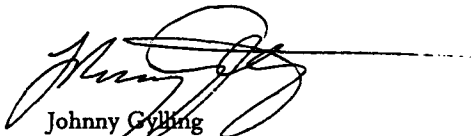
Riksdagen har på kulturutskottets uppmaning gett regeringen till känna att Sjöhistoriska muséernas ledning skall flyttas till Karlskrona. Trots detta vägrar kulturministern att följa beslutet eftersom hon har en annan uppfattning om vad som är lämpligt att göra.

Ledamöter har upprepade gånger frågat ministern i kammaren, både skriftligt och muntligt, varför flytten dröjer. I den senaste kulturdebatten den 8 december upprepade kulturutskottets ordförande Inger Davidson ett enigt utskotts mening för ministern. Inger Davidson uttryckte också oro för om detta är en ny princip som håller på att införas av regeringen. Vad blir isåfall nästa riksdagsbeslut som regeringen kommer att vägra utföra?

Kulturministern konstaterade då: "I detta läge har vi i regeringen haft svårt att finna argument för att genomföra en kostsam och organisatorisk mindre angelägen, kanske t.o.m. tveksam, flyttning av myndighetens ledning." (Riksdagsprotokoll 1999/2000:42 anf. 204).

Den svenska folkstyrelsen förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick, heter det i Regeringsformens portalparagraf. Det vore klart intressant att få klarlagt vad som avses med detta i relation till regeringens tvekan och eventuella ovilja att genomföra ett riksdagsbeslut.

Jag vill därför att Konstitutionsutskottet granskar ministerns agerande i detta ärende.

Johnny Gylling
Riksdagsledamot (kd)

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20
Bilaga A1.2.3

2000-04-11

SB2000/3391

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2000 -04- 1 1

Dnr 300-540-1599-99/00

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 9 pch 19: Kulturminister Marita
Ulvskogs handläggning av frågan om ledningen för Statens sjöhistoriska
muséer**

Härmed översänds en inom Kulturdepartementet upprättad promemoria.

Expeditions- och rättschefen Martin Holmgren, tel. 405 35 45, är
Regeringskansliets kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress

Telefon växel/
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Teleax
178 20 PREMIER S

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20

Bilaga A1.2.3

Promemoria

2000-04-05

Kulturdepartementet

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Expeditions- och rättschefen

o

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 9 och 19; underlag för svar

I enlighet med Statsrådsberedningens begäran följer nedan underlag för ett yttrande till konstitutionsutskottet med anledning av anmälningarna om handläggningen av frågan om ledningen för Statens sjöhistoriska museer (SSHM).

Regeringens hantering av tillkännagivandet från år 1998

Som framgår av budgetpropositionen för 2000 gav regeringen i oktober 1998 ett uppdrag till SSHM att analysera frågor som rörde en lokalisering av myndighetens ledning till Karlskrona. Uppdraget var föranlett av riksdagens tillkännagivande till regeringen från mars 1998 att myndighetens ledning borde lokaliseras till Karlskrona. Regeringen redogör i budgetpropositionen för resultatet av utredningsarbetet och för remiss - hanteringen. Regeringen redovisar också ingående sin bedömning att utredningsarbetet innebar att förutsättningarna för att lokalisera myndighetens ledning till Karlskrona, förändrats sedan tiden för riksdagens tillkännagivande.

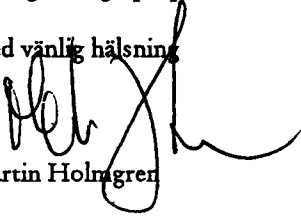
Enligt Kulturdepartementets uppfattning stämmer redogörelsen i budgetpropositionen för skälen till varför regeringen föreslog en annan lokalisering av myndighetens ledning än vad riksdagen gett till känna, väl överens med tidigare ställningstaganden som riksdagen gjort i fråga om hur regeringen bör hantera riksdagens tillkännagivanden. Kulturdepartementet nöjer sig här med att hänvisa till de utskottsbetänkanden som åberopats i den promemoria som konstitutionsutskottets kansli upprättat i detta ärende. Såvitt departementet kan bedöma saknas i detta ärende skäl att fråga de principer som där formulerats.

Den fortsatta beredningen i regeringskansliet

Med anledning av riksdagens senaste tillkännagivande i ärendet (bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87, 88 och 89) anger regeringen i 2000

års ekonomiska vårproposition att regeringen avser att återkomma med förslag i budgetpropositionen för 2001.

Med vänlig hälsning

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'Martin Holmgren', written over the printed name.

Martin Holmgren

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 1999-10-27

Konstitutionsutskottet

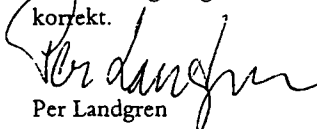
ink 1999 -10-2 9

Dnr 300-854-99/00

Till Riksdagens konstitutionsutskott

I propositionen 1999/2000:8 Yrkesregister m. m. föreslås en ändring i lagen om officiell statistik (1992:889). Med lagändringen vill regeringen komplettera paragraferna 4 och 5, så att uppgiftsskyldigheten för svenska företagare även skall komma att omfatta yrke. Denna särskilda författningsreglering har bl a föreslagits av Statistiska Centralbyrån.

Utan detta särskilda lagstöd har emellertid SCB redan gått ut med insamlingen av yrkesuppgifter från småföretagare och hänvisar dessutom i en enkät till att Sveriges Riksdag skulle ha gett dem uppdraget. Tiden för svar på enkäten går ut den 8 november 1999, medan lagen som skall möjliggöra registret föreslås träda i kraft den 1 januari år 2000. I propositionen ges ingen information om denna pågående verksamhet. Det är därför angeläget att Riksdagens konstitutionsutskott prövar huruvida regeringen och den biträdande justitieministern Britta Lejon berett ärendet korrekt.

Per Landgren

TEL: 08-786 43 53 • MOBIL: 070-34 39 582 • FAX: 08-791 75 60
BESÖKSADRESS: SVERIGES RIKSDAG • E-POST: per.landgren@riksdagen.se
HEMADRESS: Askåkersplan 17, 436 43 Askim • TEL: 031-689 112 • FAX: 031-689 113

SVERIGES RIKSDAG • 100 12 STOCKHOLM • TEL 08-786 40 00

REGERINGSKANSLIET

2000-03-07

SB2000/1888

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

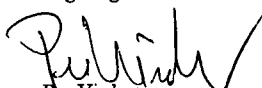
Riksdagen

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000-03-07
Dnr 300-854-99/00	

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 14: Statsrådet Britta Lejons
beredning av ett förslag om ändring i lagen (1992:889) om den officiella
statistiken**

Härmed översänds en inom Justitiedepartementet upprättad promemoria.

Departementssekreteraren Agne Pettersson, tel. 405 14 94, är
Regeringskansliets kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Justitiedepartementet

Enheten för förvaltningsutveckling

KU:s granskningsärende 1999/2000:14: Statsrådet Britta Lejons beredning av ett förslag om ändring i lagen (1992:889) om den officiella statistiken

Konstitutionsutskottet har i skrivelse till Regeringskansliet den 15 februari 2000 begärt en redogörelse över beredningen och motiveringen för den lagändring som skulle möjliggöra inrättandet av ett yrkesregister. SB har begärt underlag från Ju för svar till KU.

Beredningen av propositionen 1999/2000:8 Yrkesregister m.m.

Riksdagen beslutade 1995 att det skall genomföras en registerbaserad folk- och bostadsräkning år 2000 och att denna skall föregås av en försöksverksamhet i Gävle och delar av Stockholm (prop. 1995/95:90, bet. 1995/96:FiU6, rskr. 1995/96:117). Regeringen har därefter i budgetpropositionerna för 1997, 1998, 1999 och 2000 informerat riksdagen om verksamheten och bl.a. betonat att den första registerbaserade folk- och bostadsräkningen kommer att försenas.

Vid registerbaserade folk- och bostadsräkningar används uppgifter i befintliga register. Därför krävs ett lägenhetsregister med vissa uppgifter om varje lägenhet. En annan förutsättning är att det finns ett yrkesregister.

Regeringen uppdrog den 22 december 1994 åt Statistiska centralbyrån (SCB) att utreda förutsättningarna och bedriva försöksverksamhet för upprättande av ett individbaserat yrkesregister med hjälp av data insamlade via arbetsgivarnas kontrolluppgifter (dnr Fi94/1307). Uppdraget skulle redovisas senast den 31 mars 1996. Under arbetets gång informerade SCB om svårigheterna att slutföra uppdraget med de givna förutsättningarna. Regeringen uppdrog därför den 24 oktober 1996 åt SCB att förutsättningslöst utreda olika alternativa metoder för att bygga upp ett yrkesregister (dnr Fi96/1847). SCB redovisade uppdraget i en rapport den 29 januari 1998. SCB angav i rapporten att för uppgiftsskyldighet om yrkesuppgift "krävs en ändring i lagen om den officiella statistiken (1992:889). I 4 och 5 §§ i denna lag regleras uppgiftsskyldigheten till den officiella statistiken för näringsidkare,

stiftelser m.fl. Ifrågavarande paragrafer måste kompletteras så att uppgiftsskyldigheten även kommer att omfatta uppgift om yrke". Rapporten har remissbehandlats (bilaga 1).

Regeringskansliet beslutade den 12 mars 1998 att det inom Finansdepartementet skulle tillsättas en arbetsgrupp med uppgift att lämna förslag till ändringar i de författningar som berör statistikens område. Arbetsgruppen skulle bl.a. lämna förslag till ändringar av de författningar som behövs för att bygga upp ett yrkesregister. SCB:s chefsjurist förordnades som ordförande i arbetsgruppen. Arbetsgruppen lämnade i en delrapport den 20 april 1998 förslag till författningsändringar för att genomföra SCB:s förslag om yrkesregister.

Regeringen beslutade 1999 års ekonomiska vårproposition den 31 mars 1999 (1998/99:100). I tilläggsbudget för 1999 föreslog regeringen att 2 miljoner kronor anvisas för att under 1999 påbörja uppbyggnaden av ett yrkesregister vid SCB. Regeringen informerade att man avsåg att återkomma till riksdagen med förslag till lagstiftning som krävs för att inrätta ett yrkesregister. Riksdagen godkände regeringens förslag (bet. 1998/99:FiU27, rskr. 1998/99:249).

Regeringen beslutade den 23 juni 1999 att ändra regleringsbrevet för andra utgiftsområdets anslag A6 Statistiska centralbyrån till följd av riksdagens beslut om medel för yrkesregister i tilläggsbudget för budgetåret 1999.

Regeringskansliet beslutade den 28 maj 1999 att utöka arbetsuppgifterna och förlänga tiden för ovan nämnda arbetsgrupp (Ju1999/2598/F). Arbetsgruppen skulle bl.a. inkomma med ett nytt förslag till de författningar som krävs för att bygga upp ett yrkesregister. Arbetsgruppen lämnade sitt förslag i en delrapport den 3 juni 1999. Arbetsgruppen föreslog att uppgiftsskyldigheten i 4 och 5 §§ statistiklagen för näringsidkare samt för stiftelser och sammanslutningar som inte bedriver näringsverksamhet ändras så att uppgiftsskyldigheten kommer att gälla sysselsättning, löner och yrken i fråga om anställda. Rapporten har remissbehandlats (bilaga 2).

Regeringen beslutade den 9 september 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över bl.a. förslag till lag om ändring i lagen (1992:889) om den officiella statistiken. Förslaget föranledde följande yttrande av Lagrådet. "Enligt den nuvarande lydelsen av 4 § första stycket 3 lagen om den officiella statistiken omfattar näringsidkarens uppgiftsskyldighet bl.a. antalet anställda. Enligt 5 § gäller detsamma för de där omnämnda stiftelserna och sammanslutningarna. Vid föredragningen i Lagrådet framkom att det inte är avsikten att denna skyldighet skall upphöra. Uppgiftsskyldighetens omfattning bör uttryckligen framgå av bestämmelserna. I båda lagrummen kan förslagsvis orden lyda: "antalet anställda samt deras löner, sysselsättning och yrken"."

Regeringen beslutade den 30 september 1999 proposition 1999/2000:8 Yrkesregister m.m. I propositionen föreslogs lagstiftning som gör det möjligt att inrätta ett yrkesregister. Regeringen föreslog att uppgiftsskyldigheten i 4 och 5 §§ statistiklagen för näringsidkare samt för stiftelser och sammanslutningar som inte bedriver näringsverksamhet ändras så att uppgiftsskyldigheten kommer att gälla antalet anställda samt deras löner, sysselsättning och yrken. Den föreslagna ändringen föreslogs gälla från den 1 januari 2000. Regeringen beaktade Lagrådets synpunkter i propositionens lagförslag. Riksdagen godkände regeringens förslag (bet. 1999/2000:FiU9, rskr. 1999/2000:48). Ändringen i statistiklagen infördes genom SFS 1999:1046.

Av en skrivelse från SCB den 4 november 1999 framgår bl.a. följande.

SCB:s styrelse beslutade den 29 september 1999 att fastställa föreskrifter om uppgifter till statistik över yrken för anställda inom den privata sektorn. SCB samrådde i frågan med Näringslivets nämnd för regelgranskning. Även om SCB anser att frågan formellt sett har hanterats enligt gällande regler, så skulle det ha varit mer lämpligt att ha genomfört undersökningen efter det att den föreslagna lagändringen trätt i kraft. SCB beklagar att så inte skedde. Angelägenheten att komma igång snabbt med förberedelserna inför den registerbaserade folk- och bostadsräkningen i kombination med statsmakternas positiva inställning till SCB:s arbete kom att överskugga andra aspekter (bilaga 3).

Bilaga 1

Remissinstanser över SCB:s rapport av den 29 januari 1998 om
förutsättningar och kostnader för uppbyggnad av ett yrkesregister i
Sverige

1. Datainspektionen
2. Socialstyrelsen
3. Riksförsäkringsverket
4. Statistiska centralbyrån
5. Riksrevisionsverket
6. Riksskatteverket
7. Riksarkivet
8. Närings- och teknikutvecklingsverket
9. Lantmäteriverket
10. Arbetsarkivstyrelsen
11. Arbetsmarknadsstyrelsen
12. Arbetsgivarverket
13. Konjunkturinstitutet
14. Länsstyrelsen i Skåne län
15. Länsstyrelsen i Norrbottens län
16. Arbetslivsinstitutet
17. Socialvetenskapliga forskningsrådet
18. Forskningsrådsnämnden
19. Medicinska forskningsrådet
20. Humanistiskt-samhällsvetenskapliga forskningsrådet
21. Epidemiologiskt centrum
22. Karolinska institutet
23. Jämställdhetsombudsmannen
24. Socialforskningsinstitutet vid Stockholms universitet
25. Institutet för arbetsmarknadspolitisk utvärdering
26. Rådet för arbetslivsforskning
27. Svenska kommunförbundet
28. Landstingsförbundet
29. Stockholms kommun
30. Linköpings kommun
31. Kalmar kommun
32. Umeå kommun
33. Landsorganisationen
34. Tjänstemännens centralorganisation
35. Sveriges akademikers centralorganisation
36. Svenska arbetsgivareföreningen
37. Näringslivets nämnd för regelgranskning
38. Företagarnas riksorganisation
39. Folkhälsoinstitutet

Bilaga 2

Remissinstanser över statistikregelgruppens delrapport av den 3 juni 1999 om Yrkesregister m.m.

1. Datainspektionen
2. Socialstyrelsen
3. Riksförsäkringsverket
4. Statistiska centralbyrån
5. Riksrevisionsverket
6. Statskontoret
7. Riksskatteverket
8. Riksarkivet
9. Lantmäteriverket
10. Arbetarskyddsstyrelsen
11. Arbetsmarknadsstyrelsen
12. Arbetslivsinstitutet
13. Svenska kommunförbundet
14. Forskningsrådsnämnden
15. Svenska arbetsgivareföreningen
16. Företagarnas riksorganisation
17. Näringslivets nämnd för regelgranskning

Datum
1999-11-04
En datum

Beteckning
Dnr 99/2034
En beteckning

Bilaga 3

ANKOM

1999 -11- 05

Statsrådet Britta Lejon
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

1(2)

-11- 05

Insamling av yrkesuppgifter

Enligt budgetpropositionen 1998/99:100 ansåg regeringen att det är angeläget att inrätta ett yrkesregister som kan ersätta den insamling av yrkesuppgifter som tidigare skett i samband med folk- och bostadsräkningarna. Regeringen uttalade vidare att registret bör byggas upp enligt SCB:s förslag vilket innebär att befintliga yrkesuppgifter i lönestatistiken utnyttjas och kompletteras med en enkätinsamling av yrkesuppgifter från de 110.000 småföretag som inte ingår i lönestatistiken. Kostnaden för registret beräknas till 8,3 miljoner kronor årligen under en fyraårsperiod och därefter 6 miljoner kronor per år. Regeringen föreslår att 2 miljoner kronor anvisas för att under 1999 påbörja uppbyggnaden av ett yrkesregister vid SCB.

Mot denna bakgrund inledde SCB förberedelser att genomföra en första undersökning med ett urval om ca 14.500 företag. Denna undersökning omfattar därmed en ringa del av berörda företag, som totalt uppgår till ca 110.000 företag. Svaren kommer att kunna användas för statistik om yrken, men också användas för att förbättra metodiken för bl.a. insamlingen från de återstående företagen.

SCB:s uppfattning är att det av kvalitetshänseende är nödvändigt att samla in denna typ av uppgifter med uppgiftsplikt. Någon annan uppfattning kom inte till uttryck i detta fall. Det innebär att ärendet skulle behandlas i SCB:s styrelse. Denna behandling skedde den 29 september 1999 och resulterade i att föreskrifter fastställdes om uppgifter till statistik över yrken för anställda inom den privata sektorn. (SCB-FS 1999:15, bifogas). Samrådsprotokoll med Näringslivets Nämnd för Regelgranskning, NNR, bifogas också.

Beträffande frågan om uppgiftsskyldighet gjordes en juridisk bedömning av möjligheterna att i detta fall använda uppgiftsplikt enligt lagen (1992:889) om den officiella statistiken. I förarbetena till lagen (prop. 1991/92:118, s.26) sägs bl.a. "En omfattande statistik som för närvarande framställs om antalet anställda, löner och sysselsättning är den företagsbaserade sysselsättningsstatistiken fördelad på kön, ålder, yrke och arbetad tid". SCB:s föreskrifter om uppgifter till statistik om löner för arbetare och tjänstemän inom den privata sektorn, som gäller årligen från 1997 (SCB-FS 1997:20) omfattar följaktligen uppgift om yrkesbenämning och yrkeskod. Det innebär att

Ju.dep.doc
1999-11-04 12.49

Postadress
Box 24 300, 104 51 STOCKHOLM
701 89 ÖREBRO
Webbplats: <http://www.scb.se>
Organisationsnummer: 20 21 00 - 0837

Besöksadress
Karlavägen 100
Klostergatan 23
E-post: scb@scb.se
Momsregistreringsnummer: SE202100083701

Telefon
08 - 506 940 00
019 - 17 60 00

Telefax
08 - 661 52 61
019 - 17 70 80

begreppet "sysselsättning" även har innefattat uppgift om yrke, vilket beaktades vid prövningen inför den aktuella undersökningen.

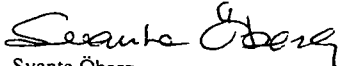
En fråga som behandlades i detta sammanhang var även hur detta skulle ställas i förhållande till propositionen (1999/2000:8) Yrkesregister m.m. I denna föreslås att begreppet "yrke" skall ingå i uppräkningsdelen av uppgifter som omfattas av uppgiftsskyldighet. Denna ändring föreslås gälla fr.o.m. den 1 januari 2000. På samma sätt som uppgiftsskyldigheten har reglerats för individer när det gäller traditionella folk- och bostadsräkningar är det viktigt att uppgiftsskyldigheten för näringsidkare beträffande registerbaserade folk- och bostadsräkningar har ett klart lagstöd. Detta är ett nytt ändamål som alltså måste omfattas av ett ställningstagande från riksdagen.

Att SCB trots detta valde att göra den aktuella undersökningen och därvid förena insamlingen med uppgiftsplikt berodde för det första på att uppgiftsskyldighet ansetts föreligga i tidigare undersökningar med stöd av de nämnda uttalandena i förarbetena. För det andra kan riksdagen genom att anslå medel till SCB redan för 1999 ha lämnat ett, åtminstone indirekt, godkännande till det nya ändamålet. För det tredje är undersökningen av sedvanlig karaktär så tillvida att dess resultat i ett senare skede kommer att redovisas som officiell statistik. I sammanhanget bör påpekas att uppgiftsskyldighet för statistiska ändamål endast kan förekomma för officiell statistik. Uppgiftsskyldighet till ett visst register, såsom ett yrkesregister, är inte rättsligt möjligt. För registerhållningen gäller andra bestämmelser.

Avslutningsvis vill SCB konstatera att även om verket anser av frågan formellt sett har hanterats enligt gällande regler, så skulle det ha varit mer lämpligt att ha genomfört undersökningen efter det att den nu föreslagna ändringen trätt i kraft. Verket beklagar att så inte skedde. Angelägenheten att komma igång snabbt med förberedelserna inför den registerbaserade folk- och bostadsräkningen i kombination med statsmakternas positiva inställning till SCB:s arbete kom att överskugga andra aspekter.

Detta ärende har avgjort av generaldirektören i närvaro av chefsjurist Per Samuelson, föredragande.

STATISTISKA CENTRALBYRÅN

Svante Öberg

Per Samuelson

Kopia till statssekreterare Lars-Eric Holmquist, Justitiedep.

Näringslivets Nämnd för
Regelgranskning (NNR)

Dnr 99/343-344

Stockholm
1999-09-24

SAMRÅDSPROTOKOLL

Insamling av yrkesuppgifter år 1999

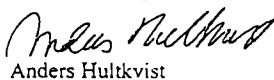
Parterna har denna dag avslutat samråd i ärendet enligt förordningen (1982:668) om statliga myndigheters inhämtande av uppgifter från näringsidkare och kommuner, varvid följande noterades:

Statsmakterna har beslutat inrätta ett yrkesregister i enlighet med förslag från SCB som innebär att befintliga yrkesuppgifter i lönestatistiken kompletteras med enkätinsamling från de ca 180 000 småföretag som inte ingår i lönestatistiken (prop. 1998/99:100 sid. 88). SCB har efter förslag av NNR beslutat att pröva möjligheten att för de minsta företagen koda de anställdas yrkeskod utifrån företagets näringsgrenstillhörighet, utbildningsuppgifter m.m. Hittills har beslutats att inte samla in yrkesuppgifter från företag med en anställd. Detta reducerar antalet berörda företag med ca 70 000. Då återstår ca 110 000 företag som behöver få en enkät vart femte år, dvs. drygt 20 000 företag per år. SCB skall emellertid undersöka om yrkeskod kan härledas även för de minsta av dessa företag vilket minskar antalet enkätföretag ytterligare.

Årets undersökning omfattar ca 14 500 företag med 2 – 19 anställda. Om inte yrkeskod kan lämnas (tresiffrig nivå av SSYK) skall uppgiftslämnaren lämna en beskrivning av den anställdes arbetsuppgifter i klartext. Insamling av uppgifter genom telefonkontakt med företaget skall prövas i mindre omfattning såväl med som utan utskick av blankett och kodningshjälpmedel i förväg.

Krister Andersson från Svenska Arbetsgivareföreningen medverkade i samrådet.

SCB återkommer till NNR för redovisning av årets insamling som ett led i samrådet inför nästa års insamling av yrkesuppgifter.

För
STATISTISKA
CENTRALBYRÅN
Leif HaldorsonFör
NÄRINGSLIVETS NÄMND
FÖR REGELGRANSKNING
Anders Hultkvist

SCB-FS 1999:15

Utkom från trycket
den 30 september 1999

**Statistiska centralbyråns föreskrifter om uppgifter till
statistik över yrken för anställda inom den privata sektorn;**

beslutade den 29 september 1999.

Statistiska centralbyrån föreskriver följande med stöd av 4 § förordningen
(1992:1668) om den officiella statistiken.

AM/UA

1 § Uppgifter till statistik över yrken för anställda inom den privata sektorn, skall på begäran lämnas till SCB senast den 8 november 1999 beträffande uppgifter från företag som utvalts att lämna uppgifter via postenkät. Uppgifter som hämtas in från utvalda företag via telefonenkät skall lämnas senast den 30 december 1999.

Uppgifterna skall lämnas av med statistisk metod utvalda företag.

De lämnade yrkesuppgifterna skall om möjligt vara kodade. Kodning skall ske enligt Standard för svensk yrkesklassificering (SSYK). De uppgifter som skall lämnas framgår av bifogad blankett, med beteckning AM/YREG.

2 § Finns särskilda skäl kan SCB besluta att uppgifter får lämnas vid senare tidpunkt än vad som anges i 1 §.

Denna författning träder i kraft den 1 oktober 1999.

SVANTE ÖBERG

Anna-Karin Olsson

Anmälan till riksdagens

KONSTITUTIONSUTSKOTT

Konstitutionsutskottet

Ink 1999 -03- 11

Dnr 207 - 98/99

Finansminister Erik Åsbrink nonchalerar riksdagsbeslut om internationella kasinon

1997 beslutade riksdagsmajoriteten att regeringen skyndsamt skulle återkomma till riksdagen med ett förslag om att tillåta kasinospel i Sverige enligt internationella regler.

Det bör poängteras att då riksdagen begär att ett förslag skall behandlas "skyndsamt" är detta unikt.

Vid en interpellationsdebatt i riksdagen vintern/våren 1998 förklarade finansminister Erik Åsbrink att dröjsmålet berodde på arbetsanhopning, men att en proposition skulle presenteras för riksdagen.

Enligt propositionsförteckning skulle förslag om kasinon läggas i riksdagen under mars 1999 för att kunna behandlas av vårriksdagen. Vad vi har kunnat finna har sådant förslag inte lagts vid utlovad tidpunkt, vilket vi anser är anmärkningsvärt.

Enligt vår uppfattning har finansministern uppenbart nonchalerat och förhindrat ett tydligt riksdagsbeslut och vi begär med denna anmälan att konstitutionsutskottet prövar finansministerns agerande i frågan.

Sten Andersson
Riksdagsman
Pl 145

Roy Hansson
Riksdagsman
Pl 136

REGERINGSKANSLIET

2000-02-15

SB2000/779

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

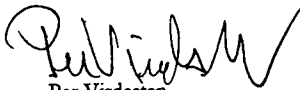
Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000 -02- 1 5
Dnr	98/99:207

KU:s granskningsärende 1999/2000:2 om finansminister Erik Åsbrinks
agerande i frågan om internationella kasinon

Härmed översänds en inom Finansdepartementet upprättad promemoria.

Expeditions- och rättschefen Nils Dexe, tel. 405 16 19, är Regeringskansliets
kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM
Besöksadress

Telefon växel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SiL; C=SE
Telefax
178 20 PREMIER S

Finansdepartementet

Statssekreteraren

Statsrådsberedningen
Rättschefen Per Virdesten

**Konstitutionsutskottets granskningsärende 1999/2000:2 om
finansministern Erik Åsbrinks agerande i fråga om internationella kasinon**

Konstitutionsutskottet har den 25 januari 2000 gett Regeringskansliet tillfälle att lämna en kommentar till granskningsanmälan. Efter kontakt med f. finansministern Erik Åsbrink får jag lämna följande underlag för svar till utskottet.

I propositionsförteckningen för riksmötet under våren 1999 angavs att en proposition om införande av kasinospel av internationellt slag i Sverige avsågs att avlämnas den 2 mars 1999. I granskningsanmälan som kom in till konstitutionsutskottet den 11 mars 1999 sägs att en proposition med förslag om kasinospel i Sverige enligt propositionsförteckningen skulle lämnas till riksdagen under mars 1999 men att något förslag inte lagts vid utlovad tidpunkt. Såsom framgår av den promemoria som konstitutionsutskottets kansli har upprättat, beslutade regeringen propositionen Kasinospel i Sverige (prop. 1998/99:80) den 26 mars 1999. Propositionen avlämnades samma dag.

I kulturutskottets betänkande 1996/97:KrU7 Kasinospel enligt internationella regler, behandlade utskottet två motioner som syftade till att kasinospel enligt internationella regler skulle tillåtas i Sverige. Utskottet ansåg att övervägande skäl talade för att kasinospel skulle tillåtas och att regeringen utan dröjsmål skulle pröva frågan om kasinospel av detta slag borde tillåtas i Sverige. Riksdagen beslutade i enlighet med betänkandet den 19 mars 1997.

Riksdagens beslut har inte uppfattats på något annat sätt än att regeringen hade att pröva frågan, d.v.s. att låta analysera de ytterligare synpunkter som var relevanta och väga för- och nackdelar mot varandra, och utan dröjsmål återkomma till riksdagen med resultatet av regeringens överväganden.

Kasinospel enligt internationella regler skulle bli en helt ny företeelse i Sverige. Sådant spel förutsätter att insatser och vinster är avsevärt högre än i andra spel. I regel tillåts också spel på penningautomater vilket varit förbjudet i Sverige sedan 1979. Spelet omgärdas av säkerhetsarrangemang som t.ex. registrering av spelarna och kameraövervakning. Hänsynstaganden av flera andra slag gjorde sig gällande.

De utredningar som tidigare hade gjorts om kasinospel hade inte lämnat något fullständigt förslag till ny lagstiftning. Inom Finansdepartementet bedömdes att det krävdes en helt ny lag för tillåtande av kasinospel. En arbetsgrupp bildades under våren 1997 för att ta fram ett förslag till lagstiftning och det underlag i övrigt som behövdes för regeringens bedömning. Arbetsgruppen presenterade sitt arbete i en promemoria i december 1997. Promemorian remissbehandlades.

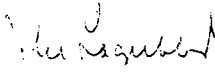
Samtidigt som ärendet om att ta fram lagstiftning om kasinospel bereddes vidare i Finansdepartementet pågick också förändringsarbete i ämnen som påverkade utformningen av förslaget till lag om kasinospel. Regeringen lämnade förslag om ny personuppgiftslag och ny lag om allmän kameraövervakning som behandlades av riksdagen under våren 1998 samt förslag beträffande ändrade regler om penningtvätt som behandlades under våren 1999.

EG-rätten måste också beaktas trots att det inte införts någon särskild EG-rättslig reglering inom området spel och lotterier. EG-domstolen hade dock gjort uttalanden som innebar att EG-fördraget var tillämpligt. Noggranna överväganden krävdes därför framför allt om det stod i överensstämmelse med EG-rätten att föreskriva att endast ett statligt ägt bolag skulle få anordna kasinospel.

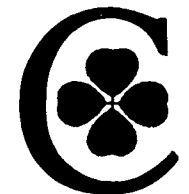
Vid prövningen av frågan om kasinospel är risken för överdrivet spelande av stor betydelse. Att erbjuda spelare ytterligare spelformer utan att säkerställa att det vidtas åtgärder för att stävja eventuella negativa sociala konsekvenser av spelutbudet var otänkbart för regeringen. Vissa preliminära forskningsresultat vad avser överdrivet spelande och dess sociala konsekvenser presenterades hösten 1998. På initiativ av Folkhälsoinstitutet och Lotteriinspektionen bildades ett oberoende branschråd med syfte att verka för en sund utveckling av spelmarknaden. Det var angeläget för regeringen att se att bl.a. denna insats mot överdrivet spelande blev verklighet innan förslaget om tillåtande av kasinospel lämnades.

Sammanfattningsvis har införandet av en spelform som vi i Sverige inte har någon erfarenhet av krävt många och noggranna överväganden. Nämnas kan att det fortfarande pågår arbete i syfte att ta fram de detaljföreskrifter som kan behövas för den nya spelformen. Arbetet i Regeringskansliet med att utforma förslag till riksdagen bedrevs utan att

onödig tid gick till spillo och med ambitionen att förelägga riksdagen ett
ansvarsfullt och väl utarbetat förslag.

Peter Lagerblad

Centerpartiet
Riksdagskansliet

1999/2000:KU20
Bilaga A2.1.1

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999 -10- 14
Dnr	300-560-99/00

Till Riksdagens konstitutionsutskott

KU-ANMÄLAN

Jag anmäler härmed näringsminister Björn Rosengren till granskning i riksdagens konstitutionsutskott.

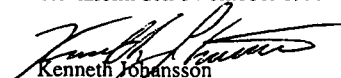
Länsstyrelsen i Dalarnas län har prioriterat och anslagit erforderliga medel för en upprustning och i vissa delar nydragning av länsväg 297 Malung-Sälen, delen Östra Tandö-Bu. Åtgärderna är helt nödvändiga, vilket inte minst Malungs kommun vid ett flertal tillfällen påtalat.

Vägverket beslutade 1998-04-30 att fastställa berörda arbetsplaner. Beslutet överklagades av två personer. Det är då regeringens uppgift att bedöma överklagningarna och ta ställning till om de överklagandes intressen är av större vikt än det allmännas.

Regeringen beslutade 1999-09-23, hela 1,5 år efter Vägverkets beslut, att upphäva det överklagade beslutet och överlämnar ärendet till Vägverket för ny behandling. Enligt min uppfattning har regeringen inte grundat sitt beslut på de sakskäl som klaganden anförde. Däremot har regeringen gjort en total omprövning av ärendet och gjort en helt annan bedömning än vad all kompetens hos en enig länsstyrelse, kommun och Vägverket kommit fram till. Konsekvenserna av regeringens agerande och beslut är att en av de 100 mest olycksdrabbade vägarna i landet icke blir åtgärdad som planerat.

Jag menar att regeringen inte gjort den prövning av överklagningarna som det ankommer på den att göra utan använt överklagningarna som en anledning för att fatta ett beslut den inte annars haft möjlighet och befogenhet till. Regeringens upphävande av Vägverkets beslut är dessutom att "köra över" de egna statliga myndigheterna Vägverket och länsstyrelse, vilket är anmärkningsvärt. Dessutom anser jag att regeringens handläggningstid av ärendet är värt kritik. På dessa grunder anmäler jag näringsminister Björn Rosengren till granskning i konstitutionsutskottet.

Stockholm den 14 oktober 1999

Kenneth Johansson
riksdagsledamot, plats 298

REGERINGEN

Regeringsbeslut

I 15

1999-09-23

N1999/540/IRT

Näringsdepartementet

Helny Zingmark

Bodforsvägen 6

961 44 BODEN

m. fl.

Överklaganden av Vägverkets beslut om fastställelse av arbetsplan för omläggning av väg 297 Malung – Sälen, delen Östra Tandö – Bu, m.m., samt indragning av väg, Malungs kommun, Dalarnas län

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen upphäver det överklagade beslutet och överlämnar ärendet till Vägverket för ny behandling.

Ärendet

Vägverket fattade den 30 april 1998 det beslut som framgår av *bilagan*.

Beslutet har överklagats av Helny Zingmark och Ove Perbjörs. Helny Zingmark har framfört bl.a. att vägomläggningen inte är positiv för ortens befolkning, att informationen till markägarna varit bristfällig, att det blir stora intrång i åkermark, att hon själv tidigare nekats att bygga ett hus på åkermarken samt att köer kan uppstå vid den befintliga vägens anslutning till den nya vägen. Ove Perbjörs har yrkat att sträckan norr om Risätra skola skall utredas bättre.

Vägverket har yttrat sig i ärendet först den 9 juli 1998 och därefter den 10 juni 1999 efter att ha anmodats av Näringsdepartementet att komplettera handlingarna bl.a. med en tydligare förklaring till varför de berörda riksintressena inte bedömts bli påtagligt skadade av den planerade vägomläggningen och med en noggrann redovisning av ett alternativ innebärande ombyggnad av befintlig väg.

Skälen för regeringens beslut

Enligt 13 § väglagen (1971:948) skall vid byggande av väg tillses att vägen får sådant läge och utförande att ändamålet med vägen vinnes med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Regeringen anser att

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress
Jakobsgratan 26

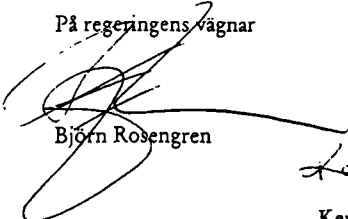
Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-411 36 16

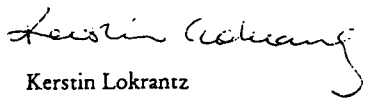
E-post: registrator@industry.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Industry; P=Ministry; A=SIL; C=SE

det i arbetsplanen föreslagna vägbyggnadsprojektet innebär en skada på berörda riksintressen som inte uppvägs av nyttan med att lägga vägen i den föreslagna sträckningen. Regeringen finner vidare att alternativet med ombyggnad av befintlig väg inte studerats tillräckligt utförligt. Sammantaget gör regeringen således bedömningen att arbetsplanen inte uppfyller väglagens krav på minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Vägverkets beslut om fastställelse av arbetsplanen bör därför upphävas och ärendet överlämnas till Vägverket för ny behandling.

På regeringens vägnar

Björn Rosengren

Kerstin Lokrantz

Likalydande till

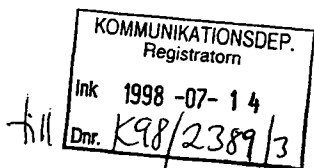
Ove Perbjörs, Ytternäs 4, 780 64 Lima

Kopia till

Jordbruksdepartementet
Kulturdepartementet
Miljödepartementet
Vägverket (+ handl) (dnr PP 30 A 97:3082)
Vägverket Region Mitt
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Malungs kommun

BESLUT

Datum	Beteckning
1998-04-30	PP 30 A 97:3082
Er datum	Er beteckning

Statens naturvårdsverk
Militärbef. i Mellersta militärområdet
Vägverket Region Mitt
Länsstyrelsen i Dalarnas län
Lantmäterimyndigheten i Dalarnas län
Kommunstyrelsen i Malungs kommun
Byggnadsnämnden i Malungs kommun
Fastighetsägare m fl enl förteckning

Fastställelse av arbetsplaner för omläggning av väg 297 Malung - Sälen, delen Östra Tandö - Bu, m m, samt indragning av väg, Malungs kommun, Dalarnas län

Objektnr 850560

(1 bilaga)

BESKRIVNING

Allmänt

Väghållningsmyndigheten, Vägverket Region Mitt, har upprättat en arbetsplan för omläggning av väg 297 Malung - Sälen, delen Östra Tandö - Bu, Malungs kommun, Dalarnas län. Arbetsplanen är projekterad av KM Anläggningsteknik AB i Borlänge och är daterad den 23 februari 1996 samt därefter delvis reviderad. I ett tillägg till arbetsplanen, upprättat av AB Jacobson & Widmark i Falun och daterat i oktober 1997 samt reviderat den 10 februari 1998, har arbetsplanen omarbetats vad gäller läget för och utformningen av anslutningen av väg 1040 mot Venjan samt utökats i norr att omfatta även en förlängning av ombyggnaden av väg 297 med 660 m norrut samt en ombyggnad av rastplatsen vid Limesforsen.

Arbetsplanerna omfattar ombyggnad och omläggning av väg 297 på delen km - 0/300 - 6/960, med anslutningar i km 0/000 av väg 1049 mot Västra Tandö, i km 0/880 av nuvarande väg 297 och i km 5/330 av nuvarande väg 297/väg 1040 mot Venjan (km 0/000 - 0/221). På två ställen innebär den ursprungliga arbetsplanen ombyggnad av nuvarande väg 297 parallellt med den nya vägen, dels vid Östra Lillmon km 2/076 - 2/320, dels vid Risätra km 3/006 - 3/190.

Huvudkontoret

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	E-postadress
781 87 Borlänge	Röda vägen 1	0243-750 00	0243-759 85	

Miljökonsekvensbeskrivning

Arbetsplanerna innehåller miljökonsekvensbeskrivningar i enlighet med 15 § väglagen och Vägverkets föreskrifter. Länsstyrelsen har den 25 januari 1996 resp den 25 augusti 1997 godkänt beskrivningarna.

Översiktsplan

För Malungs kommun finns en av kommunfullmäktige den 18 december 1990 antagen översiktsplan. På det av arbetsplanerna berörda avsnittet redovisar översiktsplanen en ny sträckning av väg 297. Arbetsplanerna överensstämmer helt med översiktsplanens intentioner.

Riksintressen

Västerdalälven är i naturresurslagen (3 kap, 6 och 1 §§) utpekad som ett område av riksintresse med hänsyn till områdets natur och kulturvärden. Arbetsplanerna är i sin helhet belägna inom riksintresseområdet.

I översiktsplanen är vidare ett område vid Olsmyran i Östra Ofors redovisat som ett område av riksintresse för kulturminnesvärden. Väg 297 berör på en sträcka av ca 800 m den västligaste delen av detta område.

Väg 297 är också angiven som ett riksintresse i översiktsplanen.

Övriga skyddade eller skyddsvärda områden

Arbetsplanen är delvis belägen inom område vid Västerdalälven som omfattas av strandskydd enligt naturvårdslagen. Den ursprungliga arbetsplanen tangerar dessutom två värdefulla slätterängar vid Östra Tandö resp Tomtan.

Detaljplan

Arbetsplanerna berör på delen km 5/108 - 5/442 en detaljplan ("byggnadsplan för småindustriområde i Bu by"), fastställd av länsstyrelsen den 8 maj 1978. De reviderade arbetsplanerna överensstämmer i allt väsentligt med detaljplanen. De smärre avvikelser som finns, bl a vad gäller illustrerat läge för väg 297, får anses som sådana mindre avvikelser som inte motverkar syftet med detaljplanen.

Vägojektets omfattning

Arbetsplanerna omfattar omläggning och ombyggnad av väg 297 på en längd av 7 260 m och avser en 9 m belagd vägbredd. Utbyggnad av anslutningen av nuvarande väg 297/väg 1040 mot Venjan omfattar en längd av 221 m och avser en 7 m belagd bredd. Ombyggnad av två avsnitt av nuvarande väg 297, parallellt med den nya vägen, omfattar en sammanlagd längd av 428 m och avser en 5 m belagd vägbredd.

Bullerskydd

Som väganordningar ingår bullerskydd i form av vallar och/eller plank på
dels vägens östra sida, km ca 4/980 - 5/300,
dels vägens västra sida, km ca 5/010 - 5/150,
dels vägens västra sida, km ca 5/600 - 6/020,
dels vägens västra sida, km ca 6/880 - 6/960.

Trots dessa bullerskyddsåtgärder kommer ändå ett 25-tal bostadshus att få ljudnivåer som överskrider Naturvårdsverkets riktvärden för ekvivalenta ljudnivåer utomhus och/eller maximalnivåer inomhus. Med hänsyn till bl a landskapsbilden och möjligheterna till utsikt från bebyggelsen har det inte ansetts lämpligt att genom ytterligare skärningsåtgärder nedbringa ljudnivåerna även för dessa fastigheter till riktvärdena. I stället föreslås i arbetsplanerna att väghållningsmyndigheten medverkar till fönsteråtgärder i dessa fastigheter för att åstadkomma godtagbara ljudnivåer inomhus.

Övriga väganordningar

Som väganordningar ingår i arbetsplanerna
dels en informationsplats på vägens östra sida vid km ca - 0/250,
dels två busshållplatsfickor vid km ca 0/130,
dels en rastplats på vägens västra sida vid km ca 6/600 - 6/700.

Som väganordningar ingår vidare i vägområdet, utanför släntfot eller släntkrön, kantremsor med en bredd av 0,5 m i åker- och ängsmark och 2 m i skogsmark.

Indragning av väg

I den ursprungliga arbetsplanen föreslås indragning från allmänt underhåll, sedan den nya vägen öppnats för trafik, av:
dels de delar av nuvarande väg 297 som inte sammanfaller med den nya vägen med undantag för en ca 4,5 km lång sträcka mellan korsningarna vid km 0/880 och 5/330,
dels väg 1044 (väg till f d Risätra skola) i sin helhet.

Kostnader, finansiering

Kostnaden för arbetsplanerna har uppskattats till ca 40 miljoner kronor. Vägobjektet ingår i Vägverkets verksamhetsplan (budget) med beräknad byggstart 1998.

HANDLÄGGNING

Den ursprungliga arbetsplanen har varit utställd under tiden 5 mars - 1 april 1996, och har därvid handlagts i enlighet med 30 och 44 §§ vägkungörelsen. Vid denna utställelse inkom följande erinringar:

Helny Zingmark, Risätra 8:7, motsätter sig helt byggandet av en ny väg och intrång på sin fastighet. En förbättring av befintlig väg anses tillräckligt för trafiken.

Maud Wilhelmsson, Bu 21:7, yrkar på en hel inlösen av fastigheten, eftersom fastigheten anses för liten att tåla ytterligare intrång.

Lima Fiskevårdsområdesförening, genom ordf K-A Stöpare, anholder att Vägverket anlägger och bekostar en likvärdig fiskodlingsdamm som den befintliga damm på fastigheten Bu 17:11 som spolieras av vägen.

Jan-Ola Olsson och Ann-Mari Lewin, Risätra 40:1, 3:22 och 3:26, motsätter sig helt föreslagen indragning av väg 1044, och att det inte ska bli någon anslutning till den nya vägen vid Risätra skola. Om inte det blir någon anslutning vid skolan tvingas ett stort antal trafikanter till stora omvägar. För deras bilfirma krävs god tillgänglighet för kunderna.

Sören Bjurström, Östra Tandö 4:1, anser att breddningen av vägen i sin helhet ska ske på vägens östra sida. Om vägen breddas på västra sidan medför detta onödigt stort intrång och ökat buller.

Rolf Östling, Bu 15:11, anser att arbetsplanens miljökonsekvensbeskrivning är bristfällig och inte tillräckligt klart redovisar konsekvenserna för hans fastighet. I sitt nuvarande skick kan arbetsplanen inte accepteras.

Vidar Mattsson, Östra Lillmon 3:4, anser att nuvarande väg skall lämnas orörd och den nya vägen byggas ca 5 m längre västerut. Han anser att slätterängen Tomtan inte påverkas negativt av en sådan flyttning. Mattsson har till yttrandet bifogat kopior av sin skriftväxling med länsstyrelsen om områdets kvaliteter, som i huvudsak beror på den skötsel som han och hans förfäder lagt ned på slätten av Tomtan. Han anser att det är tråkigt att hans tomt skall bli förstörd som tack för den skötsel som gjort området Tomtan intressant.

Ove, Margit och Arne Perbjörs, Ytternäs 1:3, 1:4, 1:11 och 5:1, anser att arbetsplanen skadar deras i dag ostörda västerläge. Jordbruket och djurhållningen försvåras. Man yrkar därför att ett alternativ där man utnyttjar järnvägsbanken även norr om Risätra skola utreds bättre.

Gunnar och Mona Nilsson, Östra Lillmon 9:2 och 9:3, påpekar att fastighetsgränser inte redovisats helt korrekt på arbetsplanens plankarta. Man yrkar vidare att utfarten från fastigheterna på vägens östra sida får vara kvar i sitt nuvarande läge, mitt för anslutningen av väg s:14. För såväl skogsbruket som jordbruket är det viktigt att anslutningar anläggs så att onödiga vägförläng-

ningar inte uppkommer. Dessutom yrkas att hastigheten vid vägöverfarten begränsas till 70 km/tim.

Malungs kommun, kommunstyrelsens tekniska utskott, betonar att Vägverket bör utreda möjligheterna att anlägga en planskild korsning för gång- och cykeltrafik med väg 297 norr om industrihuset. Kommunen konstaterar vidare att arbetsplanen innebär mindre avvikelser från detaljplanen för Bu industriområde. Vid km ca 4/330 bör en vägan slutning utföras för att underlätta kontakter mellan olika bydelar. Om en anslutning kan utföras bör berörd del av väg 1044 kvarligga som allmän väg. Slutligen framhåller kommunen att förbättring av rastplatsen omedelbart norr om arbetsplanen bör tas med i vägprojektet.

Annika Johansson, Risätra 105, 780 64 Lima, är starkt kritisk till planerna på att ta den gamla järnvägsbanken i anspråk för en ny väg. Järnvägsbanken fungerar idag som en gång- och ridväg. Johansson anser att intrånget av två vägar i byarna blir för stort. En förbifart öster om byn anses bättre.

Väghållningsmyndigheten, Vägverket Region Mitt, har den 3 maj 1996 upprättat en promemoria, i vilken de framförda klagomålen mot arbetsplanen sammanfattas och kommenteras. Klagomålen från Annika Johansson har behandlats i ett brevsvaret den 12 februari 1997.

Länsstyrelsen i Kopparbergs län har i yttrande den 9 september 1996 tillstyrkt arbetsplanen under förutsättning att intrånget i Tomtans slätteräng minimeras till 2 - 3 m med hjälp av en stödmur byggd av gamla huggna stenar. Ett staket på vägsidan skall förhindra intrång i Tomtan under byggnadstiden

Arbetsplanen har därefter reviderats genom väghållningsmyndighetens försorg. Vid revidering den 18 september 1996 har vägen på delen km 1/850 - 2/580 förskjutits något västerut, så att intrånget på tomtmark på fastigheterna Östra Lillmon 3:5 och 3:4 har kunnat minskas. På delen km 5/080 - 5/220 har, vid revideringar den 15 januari och 28 februari 1997, vägområdet på vägens östra sida minskats genom att föreslagen bullerskyddsvall delvis ersätts med ett plank, varvid intrånget på bl a fastigheterna Bu 15:11 och 14:7 har kunnat minskas. I ett tillägg till beskrivningen har föreslagna bullerskyddsåtgärder specificerats.

Byggnadsnämnden i Malungs kommun har i yttrande den 4 februari 1997 konstaterat att revideringen den 15 januari 1997 innebär att bostadsfastigheter inom det detaljplanlagda området berörs i minskad omfattning. Kommunen har därför ingen erinran mot revideringen.

Rolf Östling, Bu 15:11, Bengt Lindow, Bu 14:7, Eva Albertsson, Bu 15:6 och Bo Jernberg, Bu 17:13, har i ett gemensamt yttrande den 21 februari 1997 framfört synpunkter på utförd revidering på delen km 5/080 - 5/220. Man anser inte att ett utförande med bullerskyddsplank är acceptabelt utan förordar i stället en vall med motsvarande höjd samt utfyllnad av tomtmarken öster om vallen. Man vill ha en skriftlig bekräftelse på ett sådant utförande.

Väghållningsmyndigheten har i likalydande brev den 14 mars 1997 till Rolf Östling m fl ställt sig positiv till markägarnas önskemål, och förklarat sig villig att teckna avtal om det önskade utförandet av bullerskydd m m.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har i ett beslut den 26 februari 1997 lämnat dispens från gällande strandskyddsbestämmelser för utbyggnad av vägen.

Väghållningsmyndigheten, Vägverket Region Mitt, har med yttrande den 20 mars 1997 överlämnat arbetsplanen till vägverket med begäran om fastställelse samt därav föranledd indragning av väg.

De som yttrat sig under utställelsen har av Vägverket underrättats om vad som därefter har tillförts ärendet. Vid denna kommunikation under tiden 26 mars - 18 april 1997 inkom följande yttranden:

Ann-Mari Lewin och Jan-Ola Olsson, JAN OLAS BIL AB, vidhåller kravet att väg 1044 ansluts till den nya vägen vid Risätra f d skola (bystugan). I en bilaga till yttrandet framförs önskemål om att träd och buskar röjs mellan bilfirman och den nya vägen så att det blir fri sikt, att några hinder inte ska möta att eventuellt sätta upp skyltar på byggnader om bilhall och verkstad samt att Vägverket bekostar skyltar om verksamheten vid av- och påfarter till den nya vägen.

"Hela befolkningen i Lima med omnejd", namnlistor underskrivna av ca 320 personer, motsätter sig arbetsplanen om det inte blir någon avfart från den nya vägen in till väg 1044 vid Risätra f d skola. Man yrkar bestämt att en sådan anslutning skall byggas för att inte bygdens befolkning, näringsliv och föreningsliv ska försvåras. Man anser att det är Vägverkets sak att se till att erforderlig sikt tillskapas i korsningen. Dessutom yrkas att väg 1044 och nuvarande väg 297 får kvarligga under Vägverkets underhåll.

Till yrkandet om en anslutning vid Risätra f d skola har anslutit sig

Lima-Transtrands lottakår,

Lima Ridsektion,

Lima-Rörbäcksnäs PRO-förening,

Lima Judoklubb,

Lima Idrottsförening,

Södra Lima Bystugeförening,
Öppna Förskolan Björmligan,
Lima SKG skidskyttarna och
Risåtra Väststuga.

Samtliga föreningar betonar de negativa konsekvenser för deras verksamheter i den f.d skolan som en utebliven anslutning till den nya väg 297 skulle medföra.

Ove Perbjörs anser att arbetsplanen bör omarbetas till något som blir en förbättring för de berörda, och inte som nu en försämring. Perbjörs hoppas vidare att Vägverket står för eventuella kostnader om maskiner körs sönder i de jordhögar som har "böskats" upp på åkrarna.

Väghållningsmyndigheten, Vägverket Region Mitt, har därefter beslutat att arbetsplanen skall *dels omarbetas* vad gäller läget och utformningen av den norra anslutningen av nuvarande väg 297 (väg 1040 mot Venjan), *dels utökas* i norr att även omfatta ombyggnad av vägen förbi rastplatsen vid Limesforsen och en ombyggnad av rastplatsen.

Ett tillägg till arbetsplanen har därför upprättats den 20 oktober 1997 av AB Jacobsson & Widmark. Tillägget har ställts ut i enlighet med 30 § vägkungörelsen. Vid denna **utställelse under tiden 31 oktober - 25 november 1997** inkom följande erinringar:

Hans Andersson och Marianne Sköldner, Bu 10:9, motsätter sig det i arbetsplanen föreslagna bullerskyddet (vall). Man anser sig inte störas av trafikbuller. Eftersom vägen enligt förslaget flyttas något längre från fastigheten anser man att någon vall inte erfordras. Man vill i stället
att 3-glasfönster installeras,
att staket (typ gårdesgård) anläggs i tomtgränsen mot vägen samt
att gårdens asfalterade gårdsplan utökas norrut till den nya infarten.

Mats Björklund, Bu 51:1, motsätter av utseendeskäl den i arbetsplanen föreslagna bullerskärmen vid fastigheten. I stället föreslås att bullerproblemen löses med 3-glasfönster och att ett lågt spjälstaket, ca 80 - 90 cm högt, får ersätta bullerskärmen.

Ronnie Olsson, Bergsvalla 9:7, framhåller att fastigheten är klassad som tomtmark enligt tidigare bygglov.

Styrelsen för Bu Undantag, genom ordf Sven Jernberg och kassör Ove Perbjörs, framhåller att för såväl boende i området som för jordbrukarna är det

viktigt att det går att ta sig från den enskilda vägen Bu s:30 till Bu s:52 utan omvägar, d v s att Bu s:30 ansluts till den nya vägen. Samma önskemål har man även för vägen Bu s:31. Styrelsen vill dessutom framhålla att man helst hade sett att den nya vägen hade följt järnvägen även norr om Risätra skola.

Väghållningsmyndigheten, Vägverket Region Mitt, har i en promemoria den 19 december 1997 sammanfattat och bemött de erinringar som kom in i samband med utställelsen av tillägget till arbetsplan.

Efter utställelsen har tillägget till arbetsplan reviderats den 10 februari 1998. Vid revideringen har föreslagna bullerskyddsplank vid fastigheterna Bu 10:9 och Bu 51:1 slopats, och ersatts med staket i enlighet med fastighetsägarnas önskemål.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har i beslut den 3 februari 1998 lämnat dispens från gällande strandskyddsbestämmelser vad gäller tillägget till arbetsplanen.

Länsstyrelsen i Dalarnas län har i yttrande den 10 februari 1998 tillstyrkt fastställelse av tillägget till arbetsplan. Länsstyrelsen har därvid framhållit att en långsiktigt godtagbar lösning bör eftersträvas för bullerskyddsåtgärderna. Om bullerskydd anses störande för landskapsbilden bör fönsteråtgärder ske på samtliga bullerstörda fastigheter.

Väghållningsmyndigheten, Vägverket Region Mitt, har med skrivelse den 13 februari 1998 överlämnat tillägget till arbetsplan till Vägverket och anhållit att det tas med i fastställelseprövningen av vägobjektet Östra Tandö - Bu.

De som framfört kritik vid utställelsen av tillägget till arbetsplan har av Vägverket underrättats om vad som därefter har tillförts ärendet. Vid denna kommunikation under tiden 23 februari - 18 mars 1998 inkom inga ytterligare synpunkter från berörda fastighetsägare.

Malungs Arbetarekommun, genom ordföranden Kurt Podgorski, har i en skrivelse till Vägverkets generaldirektör ställt vissa kritiska frågor varför vägbygget ännu inte har startats.

MOTIV

Allmänt

Nuvarande väg 297 har på delen Östra Tandö - Bu låg standard i förhållande till sin funktion och sin trafikbelastning. Vägen utgör ett regionalt stråk i Västerdalarna och är av stor betydelse för Malungs kommun och Sälenfjällen. Den nuvarande vägen är smal på berörd del, belagd beredd är endast ca 6-7 m,

och har på större delen randbebyggelse. Något utrymme för de oskyddade trafikanterna finns inte. Vägen har också flera kurvor och krön med dålig sikt. Den dåliga standarden innebär att vägen har klart högre olycksbelastning än angränsande avsnitt. En omläggning av vägen är därför motiverad av trafik-säkerhets-, framkomlighets- och miljöskäl.

För vägobjektet har utförts en förstudie/utredningsplan, som har varit utställd under 1994 för att inhämta synpunkter från allmänheten och myndigheter. Utvärderingen av utredningen och inkomna yttranden har visat att en ny sträckning i enlighet med arbetsplanen, i huvudsak längs den gamla banvallen, är den lämpligaste lösningen. Denna utformning överensstämmer helt med kommunens översiktsplan och detaljplanen för Bu småindustriområde.

Eftersom väg 297 i sin nya sträckning i huvudsak följer den gamla banvallen eller del av väg 1044 innebär arbetsplanen ingen påtaglig skada på riksintressena Västerdalälven och Olsmyrän. Väg 297 utgör i sig också ett riksintresse för kommunikationerna. Arbetsplanen överensstämmer helt med kommunens översiktsplan. Vid en avvägning mellan motstående riksintressen enligt 2 kap 10 § naturresurslagen finner Vägverket att vägen på lämpligaste sätt främjar en långsiktig hushållning med marken, vattnet och den fysiska miljön i övrigt.

Slätterängen Tomtan berörs marginellt av arbetsplanen. Vägverket finner att den reviderade arbetsplanen innebär en lämplig avvägning mellan de motstående intressena att å ena sidan skydda ängen och å andra sidan att inte åstadkomma onödigt stort intrång på tomtmark på fastigheterna Östra Lillmon 3:5 och 3:4. Det marginella intrånget på ängen som den nya vägen medför kan begränsas i enlighet med länsstyrelsens yrkande genom att anlägga en stödmur på viss del. Vid upprättandet av bygghandlingar för vägobjektet kommer väg-hållningsmyndigheten att ha fortsatta samråd med länsstyrelsen om detaljutformningen vid ängen, och om åtgärder för att undvika skador i byggskedet.

Bemötanden av klagomål från markägare m fl

Yrkandet från Helny Zingmark om en förbättring av befintlig väg har utretts men förkastats, eftersom en sådan lösning skulle medföra orimliga intrång i befintlig bebyggelse.

Yrkandet från Maud Wilhelmsson om inlösen gäller en fråga som inte omfattas av fastställelsen, utan som kommer att prövas i samband med kommande marklösenförhandlingar. Vid revidering av berörd del av arbetsplanen den 20 november 1996 har dock vägområdet minskats vid fastigheten, så att det nu sammanfaller med det nuvarande vägområdet.

Vägverket kommer att ersätta Lima Fiskevårdsområdesförening för den fiskodlingsdamm som spolieras av vägen. Frågan får diskuteras vidare med föreningen vid upprättande av bygghandlingar samt vid kommande marklösenförhandlingar.

Yrkandet från Jan-Ola Olsson, Ann-Mari Lewin m fl om att väg 1044 ska vara kvar som allmän väg mellan den nuvarande och nya väg 297 bör inte tillmötesgå, eftersom vägdelen inte fyller någon allmän funktion. (Väg 1044 borde rätteligen ha varit indragen från allmänt underhåll för länge sedan.) Väghallningsmyndigheten kommer att begära och bekosta en förrättning enligt anläggningslagen för att ordna den framtida enskilda väghållningen på denna del av väg 1044. Däremot kommer vägen, i motsats till vad som framgår av kommentarer till yttrande nr 4 i väghållningsmyndighetens promemoria den 3 maj 1996, att även ges anslutning till den nya väg 297 för att bli en underlätta åtkomsten av Risätra gamla skola.

Yrkandena från Olsson och Lewin om borttagande av skymmande vegetation gäller en fråga som faller utanför Vägverkets ansvarsområde. För reklamskyltar på byggnader, som upplyser om på stället bedriven verksamhet, krävs inte något tillstånd enligt väglagen. Vägverket har inte någon skyldighet att bekosta vägvisning till viss verksamhet, exempelvis en bilfirma. Den som driver en firma kan däremot ansöka hos väghållningsmyndigheten om att få sådan vägvisning. En sådan fråga prövas i särskild ordning.

Vid Sören Bjurströms fastighet har breddningen i huvudsak lagts på vägens östra sida i enlighet med hans yrkande. Vägen breddas vid hans bostadshus (som ligger ca 60 m väster om vägen) ca 2 m västerut och ca 4 m österut, vilket innebär att bullerförhållandena inte försämrats. Om breddningen skulle ha lagts helt på den östra sidan skulle detta ha medfört ett stort intrång längre norrut på bl a fastigheten Östra Tandö 2:24, där bostadshus ligger nära vägen.

Vid Rolf Östlings, Bengt Lindows m fl fastigheter (på delen km 5/080 - 5/220) har arbetsplanen reviderats vad gäller utformningen av bullerskydd i huvudsak i enlighet med fastighetsägarnas önskemål. Som framgår av sidan 6 i detta beslut kommer väghållningsmyndigheten att träffa avtal med respektive fastighetsägare om detaljutformningen av bullerskydden och uppfyllnaderna på tomtmark.

Avvägningen mellan intrång på slätterängen Tomtan resp på Vidar Mattsons fastighet Östra Lillmon 3:4 har behandlats på sidan 9 i detta beslut. Vägverket bedömer att med den revidering av arbetsplanen som skett den 18 september 1996 har intrånget på Mattsons tomt minimerats till vad som är möjligt. Det reviderade vägområdet för ombyggnaden av nuvarande väg sammanfaller i huvudsak med nuvarande släntrönn.

Perbjörs yrkande om att följa järnvägsbanken längre norrut skulle leda till sammantaget större ingrepp i bebyggelse i Bu/Limedsforsen. Den i arbetsplanen föreslagna lösningen har efter samråd med allmänheten, kommunen och länsstyrelsen ansetts lämpligast. Vad gäller klagomålen angående jordhögar på åkermark avses förmodligen skador som väghållningsmyndigheten (eller anlitade konsulter) har orsakat vid grundundersökningar, vilka har utförts med stöd av 34 § väglagen. Markägaren är enligt 63 § väglagen berättigad att få ersättning för sådana skador. Sådan ersättning kan endera regleras separat eller i samband med kommande marklösenförhandlingar.

Påpekandet från Gunnar och Mona Nilsson om felaktigheter i fastighetsgränser gäller en fråga som inte påverkar fastställelsen. Läget för enskilda anslutningsvägar omfattas inte heller av fastställelsen. Väghållningsmyndigheten kommer dock i samband med upprättandet av bygghandlingar och/eller i samband med kommande marklösenförhandlingar att så långt möjligt beakta markägarnas önskemål för att tillmötesgå jord- och skogsbrukets behov. Frågan om eventuell hastighetsbegränsning provas i annan ordning.

Kommunens önskemål om en gångtunnel under vägen och utökning av arbetsplanen att omfatta även rastplatsen i Limedsforsen har tillgodosetts i tillägget till arbetsplan. Avvikelsema från gällande detaljplan har minimerats i tillägget. Yrkandet om att behålla väg 1044 som allmän har behandlats på sidan 10 i detta beslut.

Yrkandet från Annika Johansson om en förbifart öster om byn har diskuterats i tidigare utredningsskede men förkastats av flera olika skäl. Bl a skulle en sådan sträckning innebära en större konflikt med riksintresset Olmsmyran i Östra Ofors. Genom mer kuperad terräng skulle vara svårt att kunna ordna lämpliga anslutningar till nuvarande väg. Byggnadskostnaderna skulle också bli högre. När den nya vägen tar järnvägsbanken i anspråk kommer gång- och cykeltrafiken i stället att få mycket förbättrade förhållanden på nuvarande väg 297, eftersom biltrafiken på denna väg då blir mycket mindre.

Tillägget till arbetsplanen har reviderats i enlighet med yrkandet från Hans Andersson och Marianne Sköldner på så sätt att föreslagen bullerskyddsvall slopats. Väghållningsmyndigheten är i stället beredd att medverka till fönsteråtgärder. Frågor rörande staketutformning, asfaltering av ändrad utfart o dyli kommer att behandlas i ett avtal som ska upprättas mellan väghållningsmyndigheten och markägaren.

Tillägget till arbetsplanen har reviderats även i enlighet med yrkandet från Mats Björklund på så sätt att föreslagen bullerskyddsplank slopats. Väghållningsmyndigheten är i stället beredd att medverka till fönsteråtgärder. Frågor

rörande staketutformning o dyl kommer att behandlas i ett avtal som ska upprättas mellan väghållningsmyndigheten och markägaren.

Påpekandet från Ronnie Olsson om markslag gäller en fråga som inte provas vid fastställelsen. Frågan får behandlas i samband med kommande marklösenförhandlingar.

Den samfärdiga vägen Bu s:30 kommer att få anslutning nästan rakt ut till den nya väg 297 i enlighet med önskemålen från styrelsen för Bu Undantag. Vägen Bu s:31 kommer däremot att få en "indirekt" anslutning via en ca 100 m lång del av nuvarande väg 297 till anslutningen av väg 1040 vid km 5/330.

Skrivelsen från Malungs Arbetarekommun har besvarats av väghållningsmyndigheten, Vägverket Region Mitt, genom ett brev daterat den 29 april 1998. Att handläggningen av arbetsplanen dragit ut på tiden förklaras av, vilket även framgår av den ovanstående beslutstexten, att väghållningsmyndigheten försökt att i möjligaste mån tillmötesgå olika önskemål från den berörda befolkningen samt myndigheter.

Bullerfrågornas fortsatta behandling

Som framgår av sidan 3 i detta beslut ingår i arbetsplanen bullerskyddsåtgärder i form av vallar och/eller plank på några avsnitt längs vägen. Ytterligare några skärningsåtgärder som hade föreslagits i arbetsplanerna har vid revideringar slopats efter framförd kritik från berörda fastighetsägare. För de ca 25 bostadshus som, efter skärningsåtgärder, får överskridanden av riktvärden för trafikbuller är väghållningsmyndigheten beredd att bekosta fönsteråtgärder. Fönsteråtgärder är dock inte någon väganordning som kan omfattas av fastställelsen. För att fönsteråtgärder skall kunna utföras på berörda bostadshus krävs överenskommelser mellan väghållningsmyndigheten och berörda fastighetsägare.

Övriga motiv och upplysningar

Den i arbetsplanerna föreslagna vägomläggningen och vägombyggnaden tillgodoser ändamålet med vägen med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad.

När den nya vägen öppnats för trafik behövs inte längre för det allmänna de till indragning föreslagna vägarna, varför de bör dras in från allmänt (statligt) underhåll. Indragningarna medför endast ringa olägenhet för bygden.

Vid fastställelsen provas inte frågor om:

- berörda enskilda vägar,
- eventuella upprivningar av indragna vägdelar,
- rivning eller flyttning av byggnader,
- ledningsomläggningar samt om

■ marklösen och intrångsersättningar.

Dessa frågor kommer att behandlas i samband med upprättande av bygghandlingar och/eller i samband med kommande marklösenförhandlingar.

BESLUT

Vägverket fastställer de reviderade arbetsplanerna.

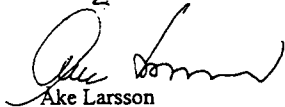
Vägverket beslutar samtidigt om indragning från allmänt underhåll, sedan den nya vägen öppnats för trafik, av:

dels de delar av nuvarande väg 297 som inte sammanfaller med den nya vägen med undantag för en ca 4,5 km lång sträcka mellan korsningarna vid km 0/880 och 5/330,

dels väg 1044 (väg till Risåtra f.d skola) i sin helhet.

Detta beslut får överklagas hos regeringen, se bilaga.

För enhetschefen

Åke Larsson

Bilaga

Hänvisning hur man överklagar

Om Ni är missnöjd med vägverkets beslut kan Ni överklaga detta hos regeringen. Det gör Ni genom att skriftligen

- ange vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets beteckning,
- redogöra för vilken ändring Ni yrkar i beslutet och skälen för detta.

Ni bör i skrivelsen ange i vilken egenskap Ni överklagar. Ni kan exempelvis vara ägare till en av beslutet berörd fastighet. I sådant fall bör även fastighetsbeteckning anges. Skrivelsen skall vara undertecknad och innehålla namnförtydligande och postadress, gärna också telefonnummer.

Skrivelsen skall lämnas/skickas till

Vägverket 781 87 BORLÄNGE

Detta beslut delges genom kungörelsedelgivning enligt delgivningslagen. För att Ert överklagande skall kunna tas upp till prövning måste vägverket ha fått Er skrivelse

senast den 5 juni 1998

För ytterligare uppglysningar kan Ni ringa till vägverket, tel 0243-750 00.

REGERINGSKANSLIET

2000-03-07

SB2000/1891

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Ink 2000 -03- 0 7

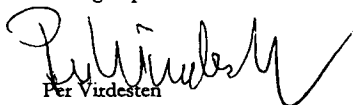
Dnr 300 -500 -99/00

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 11: Näringsminister Björn
Rosengrens handläggning av ett ärende om arbetsplan för länsväg 297
Malung - Sälen**

Härmed översänds en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria.

T f expeditionschefen Margareta Gårdmark-Nylén, tel. 405 22 61, är
Regeringskansliets kontaktman i ärendet.

Näringsdepartementets akt i ärendet överlämnas.

Per Virdesten

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20

Bilaga A2.1.3

Promemoria

2000-03-06

Näringsdepartementet

Statsrådsberedningen

*Statssekreteraren
Birgitta Hejer
Tf. expeditionschefen
Margareta Gårdmark-Nylén*

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 11: Näringsminister Björn
Rosengrens handläggning av ett ärende om arbetsplan för länsväg 297
Malung - Sälen**

Härmed får jag lämna följande underlag för svar till
konstitutionsutskottet.

Händelseförloppet

Det överklagade beslutet om fastställelse av arbetsplan för omläggning av väg 297 Malung - Sälen, delen Östra Tandö - Bu, m.m. jämte indragning av väg, Malungs kommun, inkom till Kommunikationsdepartementet den 14 juli 1998. Vid årsskiftet 1998/1999 överfördes ärendet till det nybildade Näringsdepartementet.

Fastställelsebeslutet hade överklagats av Helny Zingmark och Ove Perbjörs. Helny Zingmark hade framfört bl.a. att vägomläggningen inte är positiv för ortens befolkning, att informationen till markägarna varit bristfällig, att det blir stora intrång i åkermark, att hon själv tidigare nekats att bygga ett hus på åkermarken samt att köer kan uppstå vid den befintliga vägens anslutning till den nya vägen. Ove Perbjörs hade yrkat att sträckan norr om Risätra skola skulle utredas bättre.

Vägverket yttrade sig i ärendet första gången den 9 juli 1998. Under hösten och vintern 1998/99 pågick samråd i ärendet inom Regeringskansliet. Därvid framkom att en besiktning på plats borde genomföras. Den 12 maj 1999 gjorde företrädare för Näringsdepartementet, Kulturdepartementet och Miljödepartementet ett besök i arbetsplaneområdet. Representanter för Vägverket, länsstyrelsen och kommunen samt de klagande deltog också. Det konstaterades därefter att beslutsunderlaget borde kompletteras ytterligare. Därför skickades den 21 maj 1999 en anmodan till Vägverket att komplettera handlingarna med bl.a. en tydligare förklaring till varför de berörda riksintressena inte bedömts bli påtagligt skadade av den planerade vägomläggningen och med en noggrann redovisning av ett alternativ innebärande ombyggnad av befintlig väg.

Vägverkets yttrande var daterat den 10 juni 1999 och inkom till Näringsdepartementet den 14 juni 1999.

Klagandena gavs tillfälle att senast den 17 augusti 1999 inkomma med ytterligare skrivelser.

Regeringen beslutade den 23 september 1999 att upphäva det överklagade beslutet om fastställelse av arbetsplanen och överlämna ärendet till Vägverket för ny behandling.

Skälen för regeringens beslut var följande: "Enligt 13 § väglagen (1971:948) skall vid byggande av väg tillses att vägen får sådant läge och utförande att ändamålet med vägen vinnes med minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Regeringen anser att det i arbetsplanen föreslagna vägbyggnadsprojektet innebär en skada på berörda riksintressen som inte uppvägs av nyttan med att lägga vägen i den föreslagna sträckningen. Regeringen finner vidare att alternativet med ombyggnad av befintlig väg inte studerats tillräckligt utförligt. Sammantaget gör regeringen således bedömningen att arbetsplanen inte uppfyller väglagens krav på minsta intrång och olägenhet utan oskälig kostnad. Vägverkets beslut om fastställelse av arbetsplanen bör därför upphävas och ärendet överlämnas till Vägverket för ny behandling".

Anmälan till konstitutionsutskottet

I anmälan sägs bl.a. att regeringen inte grundat sitt beslut på de sakskalet som klagandena anförut utan gjort en total omprövning av ärendet. Vidare kritiserat regeringen handläggningstid.

Kommentar

När en arbetsplan för allmän väg överklagas är det en huvudlinje i praxis att det överklagade beslutet, dvs. planen, skall behandlas som en helhet. Prövningens omfång är beroende inte bara av vilket yrkande som den klagande har utan också av vilket beslut som överklagas. För förvaltningsdomstolarna föreskrivs i 29 § förvaltningsprocesslagen (1971: 291) som en huvudregel att deras avgöranden inte får gå utöver vad som yrkats i målet. Någon motsvarande bestämmelse finns inte för regeringen. En enskild klagandes önskemål och argument vägs samman med alla andra – enskilda och allmänna – intressen i ärendet. Om regeringen vid sin sammanvägning kommer fram till att planen behöver ändras eller kompletteras i något avseende anger regeringen detta i sitt avgörande. I sådana fall mynnar avgörandet normalt ut i att regeringen upphäver hela planen och överlämnar ärendet till Vägverket för ny behandling. Så har skett också i det fall som konstitutionsutskottet nu har tagit upp till granskning.

Genom att regeringen på detta sätt gör vad man brukar kalla en kassatorisk prövning får expertmyndigheten, Vägverket, generellt sett större inflytande på planen än vad verket skulle få om regeringen satte en ny plan i den upphävdas ställe. Jfr den bestämmelse som finns i 13 kap. 8 § plan- och bygglagen (1987:10) och som gäller överklagande av kommunala planbeslut.

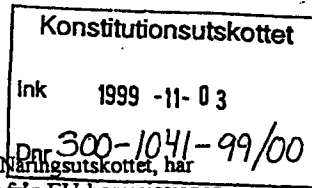
En korrekt handläggning av ett regeringsärende som detta förutsätter att man i departementet granskar och bedömer alla handlingar i ärendet liksom planerings- och samrådsprocesserna samt tar ställning till överklagandena. Ärendet skall bli allsidigt belyst innan regeringen avgör det.

En arbetsplan för byggande av väg är ofta mycket omfattande och består av betänkande inkl. bl.a. trafikanalys/flödesprognos, miljökonsekvensbeskrivning med alternativredovisningar, geotekniskt PM, kostnadskalkyl, protokoll från sammanträden, sakägarförteckning, yttranden från myndigheter och enskilda, PM över inkomna skrivelser med kommentarer, ett flertal planer, ritningar och profiler samt ett fastställelsebeslut. Det är inte ovanligt att det framkommer ett behov av att inhämta kompletteringar eller klarlägganden. Sådana kompletteringar inhämtas i allmänhet från Vägverket, som i sin tur kan behöva vända sig till andra myndigheter. Ofta är det nödvändigt att ta del av förstudier och vägutredningar för att se hur alternativa lösningar behandlats. Översiktsplaner eller detaljplaner från kommuner kan också behöva inhämtas. Det händer också att det i Vägverkets handlingar finns material som tidigare inte kommunicerats och därför måste ibland stora utskick göras vilket kan medföra längre handläggningstid. Den gemensamma beredningen inom Regeringskansliet kan också bli omfattande. Ibland handläggs andra ärenden som har samband med arbetsplanerna på andra departement, varvid besluten tidsmässigt måste samordnas.

I det nu aktuella ärendet krävdes som framgått kompletteringar av Vägverket och åtskilliga kontakter med berörda departement var också nödvändiga. Med tanke på omständigheterna har handläggningstiden i detta komplicerade och kontroversiella ärende inte varit för lång. Beslutet fattades som förut nämnts den 23 september 1999, dvs. cirka ett år och två månader efter det att ärendet kommit in.

Birgitta Heijer

Till Konstitutionsutskottet

Enligt uppgifter i media, vilket också bekräftats inför Näringsutskottet, har Näringsdepartementet underlåtit att diarieföra ett brev från EU-kommissionen.

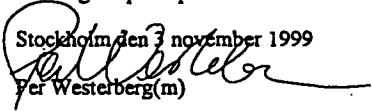
Brevet gällde regeringens förslag till fördelning av EUs olika regionalpolitiska stöd för åren 2000-2006. Kommissionen vill inte låta Sverige dela ut europeiskt regionalstöd till delar av Sörmland, Värmland, Västmanland och Kalmar och gav regeringen bakläxa på dessa punkter. Fel statistik från fel tidpunkt hade lämnats.

Kommissionen skickade i juli brevet till statssekreterare Lars Rekke på näringsdepartementet. Han underlät att diarieföra brevet, vilket kommit till rätta först sedan DN frågat efter det. Det diariefördes först den 14 oktober.

- Originalet försvann visst någonstans i augusti, om det nu kan ha berott på sommartiderna, säger departementssekreterare Erling Kristiansson enligt DN den 24/10.

Offentlighetsprincipen och skyldigheten för myndigheter att diarieföra handlingar syftar till att ge medborgare en möjlighet att granska myndigheters verksamhet. Försök att försvåra öppenhet och granskning - i synnerhet av för regeringen besvärande skrivelser - genom att underlåta diarieföring är därför allvarligt. Konstitutionsutskottet bör därför granska näringsdepartementets hantering av offentlighetsprincipen.

Stockholm den 3 november 1999

Per Westerberg(m)

2000-02-15

Näringsdepartementet

Statsrådsberedningen

Statssekreteraren
Lars Rekke**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 15: Näringsdepartementets
behandling av offentlighetsprincipen**

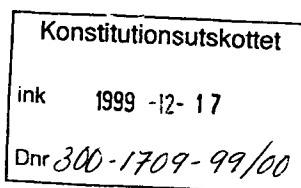
I början av augusti 1999 mottog jag det aktuella brevet från EU-kommissionen, generaldirektören Landaburu vid dåvarande GD XVI. I enlighet med de rutiner som jag brukat tillämpa kopierade min sekreterare brevet och skickade originalet till sakenheten - Enheten för infrastruktur och regional tillväxt - för granskning och vidarebefordran till registrator. Originalhandlingen kom av någon anledning på avvägar och blev därför aldrig registrerad. Detta förhållande uppmärksammades först i oktober 1999 då en journalist vid DN kontaktade mig om skrivelsen. Min sekreterare svarade i telefon och hänvisade till sakenheten. Det visade sig då att originalet aldrig nått sakenheten. DN begärde handlingen utlämnad. Den kopia som min sekreterare behållit blev då registrerad. Kopior av de handlingar som jag på detta sätt vidarebefordrar till organisationen hålls ordnade i en pärm hos min sekreterare. Det har inte gått att reda ut varför originalhandlingen försvann.

Gällande regler för registrering av allmänna handlingar tillämpas självfallet av Näringsdepartementet. Handlingar som tas emot direkt av någon företrädare för departementet lämnas regelmässigt till registrator för omgående registrering. Den ordning som jag brukat tillämpa, alltså att jag skickar den handling som jag mottagit till ansvarig sakenhet för vidarebefordran till registrator, har fram till denna händelse fungerat väl. För att ytterligare minska riskerna för att något liknande skulle inträffa i framtiden, brukar jag numera skicka handlingen direkt till registrator.

Jag vill framhålla att det inträffade är ett olycksfall i arbetet. Självfallet har varken jag eller någon annan tjänsteman haft avsikten att underlåta registrering i syfte att försvåra en granskning av departementets verksamhet.

Med vänlig hälsning

Lars Rekke

Anmälan till granskning av justitiedepartementets beredning av proposition 1999/2000:35

Jag vill härmed anmäla justitiedepartementets beredning av proposition 1999/2000:35 Upphovsrätten och offentlighetsprincipen till granskning i riksdagens konstitutionsutskott.

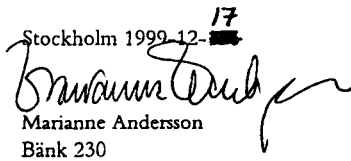
Frågan om möjligheten att göra intrång i upphovsrätten genom att lämna in skyddade verk till myndigheter, så att de därmed blir offentliga och alla kan ta del av dem, har uppmärksamats under flera år. I samband med att den s.k. scientologbibeln blev offentlig handling och de uppmärksamade turena kring denna, blev frågan högaktuell, bl.a. därför att USA ifrågasatte om Sverige följer de åtaganden som följer t.ex. av Bernkonventionen och TRIPS.

Mot denna bakgrund beslutade regeringen 16 april 1998 om en utredning för att se över bl.a. IT och offentlighet, samt sekretesslagen. Kommittén skulle bl.a. få i uppdrag att "undersöka om det i något fall finns ett behov av att öka möjligheterna att inte tillhandahålla en allmän handling som omfattas av upphovsrätt eller någon närstående rättighet och i så fall föreslå en lösning som tillgodoser detta behov. /.../ Utgångspunkten för eventuella förslag skall vara att den upphovsrättsliga lagstiftningen i så liten utsträckning som möjligt inskränker den grundlagsenliga rätten att ta del av allmänna handlingar och samtidigt respekterar Sveriges internationella åtaganden på det upphovsrättsliga området" (Dir 1998:32). Kommittén förväntades vara klar senast 1 september 2000. Detta besked innebar bl.a. att konstitutionsutskottet avstod från att diskutera frågan i sak i sitt betänkande 1997/98:KU19, utan nöjde sig med att åtvakta utredningen.

Från beslutet dröjde det dock länge innan kommittén tillsattes. Uppenbarligen har dock justitiedepartementet fortsatt att bereda frågan internt och bl.a. publicerat promemorian "Några frågor om förhållandet mellan upphovsrätten och offentlighetsprincipen." (Ds 1999:7). Promemorian har sedermera kommit att ligga till grund för de förslag som läggs fram i propositionen.

Det måste betraktas som anmärkningsvärt att regeringen på detta sätt föregriper en offentlig utredning och därigenom också försvårar den offentliga debatt som rimligen bör föregå beslut av denna dignitet. De omständigheter som justitiedepartementet nu framhåller som brådskande torde rimligen ha förelegat redan då ärendet behandlades i riksdagen 1998.

Regeringens agerande har uppenbarligen bidragit till konstitutionsutskottets avvaktande förhållningssätt i det nämnda betänkandet och därmed försvårat för riksdagen att arbeta med frågan på vederbörligt sätt. Konstitutionsutskottet bör därför granska den beredningsprocess som föregått den nu föreliggande propositionen.

Stockholm 1999-12-¹⁷~~16~~

Marianne Andersson
Bänk 230

REGERINGSKANSLIET

2000-03-02

SB2000/1699

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet	
ink	2000 -03- 0 2
Dnr 300-1709-99/00	

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 21: Justitiedepartementets
beredning av propositionen om upphovsrätten och offentlighetsprincipen**

Härmed översänds en inom Justitiedepartementet upprättad promemoria.

Rättschefen Göran Lambertz, tel. 405 47 19, är Regeringskansliets kontaktman
i ärendet.

Per Virdesten

2000-02-25

Justitiedepartementet

**KU:s granskningsärende 1999/2000:21 om Justitiedepartementets
beredning av propositionen om upphovsrätten och offentlighetsprincipen**

Genom en anmälan av Marianne Andersson (c) har väckts en fråga i Konstitutionsutskottet om beredningen av propositionen 1999/2000:35 Upphovsrätten och offentlighetsprincipen. Regeringskansliet har beretts tillfälle att lämna synpunkter med anledning av anmälningen.

Den 16 april 1998 beslutade regeringen att tillkalla en kommitté med uppgift att göra en översyn av bestämmelserna om allmänna handlingars offentlighet i syfte att vidga möjligheterna för offentlighetsprincipens tillämpning i IT-samhället (Offentlighets- och sekretesskommittén). I kommitténs uppdrag ingår att undersöka om det i något fall finns ett behov av att öka möjligheterna att inte tillhandahålla en allmän handling som omfattas av upphovsrätt eller någon annan rättighet enligt upphovsrättslagen (dir. 1998:32).

Anmälaren ifrågasätter Justitiedepartementets åtgärd att, trots beslutet att tillkalla Offentlighets- och sekretesskommittén, internt fortsätta bereda frågan om en begränsning i vissa fall i rätten att ta del av allmänna handlingar som omfattas av upphovsrätt.

I regeringens uppgift att styra riket ingår att genom propositioner avge lagförslag till riksdagen. Av 7 kap. 2 § regeringsformen följer att ett beslut om en proposition förutsätter att behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Vidare skall sammanslutningar och enskilda ha lämnats tillfälle att yttra sig i den omfattning som behövs. Dessutom bör i många fall yttrande från Lagrådet ha inhämtats. Några andra krav uppställs inte i regeringsformen när det gäller frågan om hur ett lagförslag skall beredas.

Det ankommer alltså på regeringen att avgöra hur den utredning bör bedrivas som anses behövlig som grundval för förslag som läggs fram för riksdagen. Det är regeringen som avgör om en utredning skall ske genom en särskild kommitté, anförtros åt annan från departementet fristående utredningsman eller genomföras på annat lämpligt sätt. Att regeringen

har givit en särskild kommitté ett visst uppdrag hindrar inte att regeringen, på det sätt som skett i detta fall, i annan form med förtur behandlar en viss fråga som ligger inom kommittéuppdraget. Regeringen har ett ansvar för och en skyldighet att bevaka Sveriges intressen och vidta nödvändiga åtgärder för att skydda dessa.

I propositionen har utförligt redovisats skälen för att inte avvakta Offentlighets- och sekretesskommitténs arbete. Det kan tilläggas att det efter kontakter med företrädare för Förenta Staterna under hösten 1998 inte fanns någon tvekan om att Sverige skulle hamna i ett internationellt tvistlösningsförfarande om Sverige avvaktade kommitténs kommande utredning av frågan. Regeringen bedömde riskerna med ett tvistlösningsförfarande som så stora att detta inte var ett tänkbart alternativ, varför det blev nödvändigt att behandla frågan separat.

Det bör påpekas att åtgärden att behandla frågan i en departementspromemoria inte på något sätt inneburit ett avsteg från det allmänna kravet på beredning av regeringsärenden. Departementspromemorian 1999:7 Några frågor om förhållandet mellan upphovsrätten och offentlighetsprincipen skickades ut på sedvanlig remiss till ett stort antal remissinstanser. Yttranden inkom från ett trettio-tal instanser. När förslaget efter den första lagrådsföredragningen måste arbetas om till en sekretessregel (ett alternativ som hade diskuterats i promemorian) skickades ett omarbetat förslag ut för kompletterande synpunkter till ett tiotal remissinstanser. Samtliga inkom med yttranden. Frågan har även i hög grad uppmärksamats i den allmänna debatten. Det är svårt att se på vilket sätt debatten skulle ha försvårats genom att förslaget lagts fram separat. Snarare torde debatten ha gynnats av att frågan blivit tidigt belyst och diskuterad.

För övrigt bör framhållas att Offentlighets- och sekretesskommittén, som även betonas i propositionen, alltjämt har kvar sitt uppdrag. Det ankommer således på kommittén att söka den lämpligaste lösningen på det problem som regeringens förslag i proposition 1999/2000:35 partiellt och tillfälligt försökt lösa.

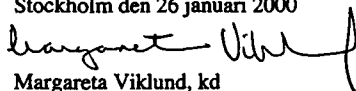
Konstitutionsutskottet	
Ink	2000 -01-26
Dnr	300-2250-99/00

1999/2000:KU20
Bilaga A2.4.1

Konstitutionsutskottet

Jag önskar att Konstitutionsutskottet undersöker om Riksdagens beslutsunderlag till förslaget om försvarets nedskärningar är tillförlitligt, dvs om beredningstvävet i RF 7:2 om inhämtandet av behövliga upplysningar och yttranden från berörda myndigheter uppfyllts på ett rimligt sätt. Det gäller såväl rapporten Ny grundorganisation för Försvarsmakten vilken är framtagen av Arbetsgruppen för grundorganisationsförändringar inom Försvarsmakten, som Regeringens proposition 1999/2000:30 Det nya försvaret. Propositionen bygger på den tidigare nämnda rapporten.

Stockholm den 26 januari 2000

Margareta Viklund, kd

Konstitutionsutskottet

Ink 2000 -02- 03

Dnr 300-237-98/00

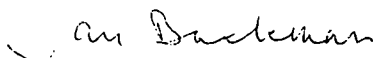
Till Konstitutionsutskottet:

Digital TV i marknätet har hittills visat sig vara ett misslyckande. Trots mycket stora reklaminsatser, sannolikt för mångmiljonbelopp, har resultatet blivit ett fåtal köpare och hyrare av dekodrar. Eftersom så få frivilligt köpte dekodrar startades hösten 1999 ett "uthyrnings"-program som bygger på mycket stora subventioner från de statliga företagen Boxer och Teracom. Boxers uthyrningsverksamhet synes bygga på mycket stora aktieägartillskott från moderbolaget Teracom.

Statliga subventioner strider mot riksdagsbeslutet om införande av digital TV. I prop. 1996/97:67, digitala TV-sändningar, skrevs: "Den föreslagna sändningsverksamheten skall i sin helhet bekostas av medverkande företag. Eventuella stimulanser till hushållen för att anskaffa digitalavkodare - på motsvarande sätt som har skett inom mobiltelefonmarknaden - måste därmed bekostas av företagen. Verksamheten skall således inte betalas med statsbudgetmedel." KU uttalade 1996/97:KU17: "Utskottet utgår ifrån att ett sådant eventuellt samarbete inte kommer att innebära att statliga medel används för att subventionera hushållens anskaffning av avkodare."

Ägandet av Teracom utövas av kulturdepartementet. Att hushållens anskaffning av avkodare kraftigt subventioneras med hjälp av statliga bolagsmedel måste vara väikant för kulturdepartementet och statsrådet Marita Uivskog. Konstitutionsutskottet bör därför granska hur departementet och statsrådet agerar för att säkra att riksdagens beslut följs.

Stockholm den 3 februari 2000

Jan Backman

2000-03-06

Kulturdepartementet

Enheten för mediefrågor

Lars Marén

Telefon 08-4051937

Mobil 070-5716644

Telefax 08-210723

Subventioner av digitalavkodare – svar på frågor från KU

1. Föregicks bildandet av Boxer TV-Access AB av kontakter mellan Regeringskansliet och Teracom? Om sådana kontakter förekom, vilka synpunkter framfördes till Teracom?

Inga kontakter förekom innan bolaget bildades. Efter bildandet har information om hur projektet utvecklas vid ett antal olika tillfällen sedan början av år 1999 lämnats från Teracom till tjänstemän vid Kulturdepartementet.

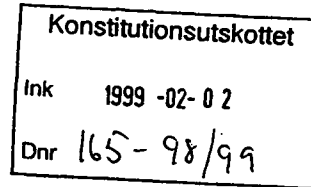
2. Vilka kontakter har förekommit mellan Regeringskansliet och Teracom och vilka bedömningar har gjorts från Regeringskansliets sida när det gäller frågan om vinstdisposition?

Riksdagen har godkänt regeringens förslag till avgränsning av den del av Teracom AB:s verksamhet som skall bedrivas med skälig lönsamhet (prop. 1998/99:1, UO 17, bet.1998/99KrU1, rskr.1998/99:55). I propositionen (s. 140) anges att för den konkurrensutsatta delen av Teracom's verksamhet skall ägarens krav följa de riktlinjer som finns för hur verksamheten vid statliga konkurrensutsatta bolag skall bedrivas samt att det även i fortsättningen skall ställas krav på avkastning och utdelning för denna verksamhet.

Ägarens synpunkter på frågan om vinstdisposition anges i de ägardirektiv som meddelas vid ordinarie bolagsstämma med Teracom AB. Före bolagsstämman sker regelmässigt överläggningar mellan bolaget och tjänstemän vid Kulturdepartementet. Vid bolagsstämman den 29 april 1999 angavs att målet för nivån på utdelningen skall vara långsiktigt och ses utifrån resultatet över en konjunkturcykel. Ägarens mål är att utdelningen på den konkurrensutsatta delen normalt bör motsvara 1/3 av resultatet efter finansnetto med avdrag för schablonskatt. För räkenskapsåret 1999 angavs att utdelningen borde uppgå till minst 16 miljoner kronor. En förutsättning var att aktiebolagslagens utdelningsregler medger en sådan utdelning.

3. Vilka synpunkter föranleder anmälarens utgångspunkt att statliga subventioner utgått för hushållens anskaffning av avkodare?

Enligt skrivelse från Teracom till Kulturdepartementet den 9 september 1999 grundas Boxers erbjudande på en affärsmässig kalkyl med mål att uppnå en lönsam verksamhet. Boxer avser således inte att subventionera set top-boxarna. Däremot för Boxer enligt skrivelsen diskussioner med olika företag som har intresse av att nå hushållen med information och därmed intresse av att subventionera set top-boxar för de hushåll som accepterar att ta emot informationen.

Till Konstitutionsutskottet

Genom konkursen i företaget Prosolvía förlorar den statliga stiftelsen Industrifonden ca 150 miljoner kronor. En stor del av förlusten beror på engagemang som gått långt utöver vad som är tillåtet enligt förordningen om finansiering genom stiftelsen Industrifonden (SFS 1996:880). Prosolvía blev tidigt ett större företag än vad som är tillåtet för Industrifonden att engagera sig i och Industrifonden gick i strid med förordningen in med aktiekapital i dotterbolag till Prosolvía.

En av representanterna för staten, kanslirådet i Näringsdepartementet Lars Häggmark, har i Industrifondens styrelse gjort en protokollsanteckning att Industrifonden snarast borde avveckla sitt engagemang i Prosolvía. Att ägarrepresentanten gör en så kraftig åtgärd som en protokollsanteckning visar att det tidigt funnits kunskap hos departementet och dess politiska ledning om att Industrifonden överskridit vad som är tillåtet enligt den statliga förordningen.

Trots att det ansvariga statsrådet Anders Sundström och departementsledningen haft vetskap att Industrifonden gått långt utöver vad som är tillåtet har de underlåtit att agera. Underlåtenheten har kostat staten och Industrifonden alltför många miljoner. Konstitutionsutskottet bör därför granska dåvarande Näringsminister Anders Sundström brist på agerande i samband med Industrifondens engagemang i Prosolvía AB.

Stockholm den 2 februari 1999

Per Westerberg (m)

Eva Flyborg (fp)

Ola Karlsson (m)

REGERINGSKANSLIET

1999-03-09

SB1999/993

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999-03-09
Dnr	165-98/99

KU:s granskningsärende 1998/99:22 om statsrådet Anders Sundströms ansvar för Industrifondens engagemang i Prosolvia AB

Härmed översänds en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria i ovannämnda ärende.

Expeditionschefen Christer Fallenius, tel. 405 2123, är Regeringskansliets kontaktman i detta ärende.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM
Besöksadress

Telefon växel
08-405 10 00
Telefon
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE
Telefax
178 20 PREMIER S

Näringsdepartementet

KU:s granskningsärende 1998/99:22 om statsrådet Anders Sundströms ansvar för Industrifondens en- gagemang i Prosolvía AB

Fråga 1

Hur bedöms Industrifondens engagemang i Prosolvía AB överensstämma med de förutsättningar som ges i förordningen (1996:880) om finansiering genom stiftelsen Industrifonden?

Svar på fråga 1

Industrifondens ägarengagemang före år 1998 låg i linje med förordningens regler, eftersom Prosolvía AB då tillhörde den kategori företag som enligt förordningen räknas bland små och medelstora företag med högst 250 anställda. Senast tillgängliga uppgifter om omsättning m.m. kunde då hämtas från 1996 års bokslut.

Industrifondens räkenskapsår omfattar tiden den 1 juli - den 30 juni. Regeringen prövar årligen frågan om ansvarsfrihet för Industrifondens styrelse för förvaltningen under det senaste räkenskapsåret. Prövningen görs på grundval av bl.a. uttalanden av fondens revisorer.

Frågor om Industrifondens ändrade engagemang i Prosolvía AB genom fondens beslut under andra hälften av år 1998 kommer att bli föremål för revisorernas slutliga granskning efter innevarande verksamhetsår, dvs. efter den 30 juni 1999. Granskningen gäller exempelvis frågan om huruvida fonden har följt förordningen. I samband därmed kommer frågan att behandlas av regeringen.

Fråga 2

I vilken utsträckning och vid vilka tidpunkter var Industrifondens utökade engagemang i Prosolvía under 1997 och 1998 känt för departementschefen?

Svar på fråga 2

I samtliga enskilda ärenden agerar Industrifonden oberoende av regeringen. Besluten fattas av fondens styrelse eller verkställande direktör. Regeringen informeras inte särskilt om enskilda projekt. Ej heller informerade de två av le-

damöterna i fondens styrelse, vilka var och är anställda i Regeringskansliet, näringsminister Sundström om förhållandena i Prosolvia. Prövning av fondens verksamhet sker i enlighet med vad som har angetts ovan.

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20
Bilaga A2.6.3

2000-03-02

SB2000/1698

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

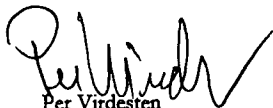
Ink 2000 -03- 0 2

Dnr 1998/99:165

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 1: Statsrådet Anders Sundströms
ansvar för Industrifondens engagemang i Prosolvia AB**

Härmed översänds en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria.

Rättschefen Per Erik Lindeberg, tel. 405 22 58, är Regeringskansliets
kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress

Telefon växel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Telefax
178 20 PREMIER S

2000-02-24

Näringsdepartementet

Statssekreteraren
Lars Rekke

Statsrådsberedningen
Per Virdesten

**Granskningsärende 1999/2000:1 - Statsrådet Anders Sundströms
ansvar för Industrifondens engagemang i Prosolvja AB**

Svar på KU:s frågor i skrivelse 2000-02-10:

1. Styrelseledamöterna har att följa lag, förordning och stadgar precis som andra styrelseledamöter. Några andra direktiv har inte getts.
2. Regeringen har till riksdagen anmält en proposition den 22 mars 2000 om vissa organisationsfrågor inom näringspolitiken. Som ett underlag för denna har skett en översyn av den nuvarande organisation som finns för att genomföra näringspolitiken, där Industrifonden ingår. Av översynen föranledda frågor kommer att behandlas i den nämnda propositionen eller senare i höstens budgetproposition. Eventuella åtgärder beträffande Industrifonden har anstått intill dess ställning har tagits till den framtida näringspolitiska organisationen.

Med vänlig hälsning

Lars Rekke

Till
Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999 -05- 0 5
Dnr	245-98/99

Undertecknad vill härmed begära granskning av regeringens hantering av förändringen av Anslagsförordningen (SFS 1996:1189) och dess konsekvenser för myndigheterna..

Regeringen fattade den 25 februari beslut om förändringar i nämnda förordning (SFS 1999:112) avseende §11 och § 11a:

"11 § /Upphör att gälla U:990401/

En myndighet får disponera ett ramanslag med högst summan av ett tilldelat belopp och ett överfört anslagssparande minskat med en eventuell indragning av anslagsbelopp eller summan av ett tilldelat belopp minskat med en utnyttjad anslagskredit och en eventuell indragning av anslagsbelopp.

Dispositionsrätten enligt första stycket gäller även för poster med beteckningen "ram".

Efter ett särskilt beslut av regeringen kan en myndighet få disponera ett angivet belopp utöver ett tilldelat anslagsbelopp i form av ett medgivet överskridande.

11 § /Träder i kraft I:990401/

En myndighet får disponera ett ramanslag med högst summan av

1. ett tilldelat belopp och ett överfört anslagssparande upp till tre procent av anslaget minskat med en eventuell indragning av anslagsbelopp, eller

2. ett tilldelat belopp minskat med utnyttjad anslagskredit och en eventuell indragning av anslagsbelopp.

Dispositionsrätten enligt första stycket gäller även för poster med beteckningen "ram". Förordning (1999:112).

11 a § /Träder i kraft I:990401/

Efter ett särskilt beslut av regeringen kan en myndighet även få disponera

1. en del av ett överfört anslagssparande som överstiger tre procent av anslaget,

2. ett angivet belopp i form av ett medgivet överskridande.
Förordning (1999:112)."

Av förordningen framgår också följande:

1999/2000:KU20
Bilaga A3.1.1

"12 § Med ett anslagssparande avses vad en myndighet vid budgetårets slut inte utnyttjat av ett ramanslag sedan en eventuell indragning av anslagsbelopp räknats bort.

Ett anslagssparande får föras över till följande budgetår om inte regeringen beslutar annat. Anslagssparande som inte får föras över skall myndigheten föra bort som indragning av anslagsbelopp.

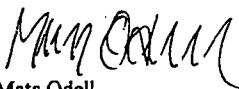
13 § En myndighet får disponera ett anslagssparande under två budgetår efter det att anslaget senast var uppfört på statsbudgeten. Det anslagssparande som därefter återstår skall myndigheten föra bort som indragning av anslagsbelopp."

Effekterna av regeringens förändring innebär såvitt jag kan bedöma en retroaktiv verkan på t ex 1998 års anslag. Enligt de uppgifter som kommit mig tillhanda har regeringen underlåtit att underrätta åtminstone vissa myndigheter om beslutet och de effekter det får för verksamheten.

Konstitutionsutskottet bör granska om regeringen

- a) inför sitt beslut den 25 februari 1999 inhämtat behövliga upplysningar från myndigheterna om de effekter som kommer att uppstå genom förändringen av Anslagsförordningen i § 11 och § 11a,
- b) på ett rimligt sätt informerat berörda myndigheter om beslutet och dess konsekvenser för verksamheterna,
- c) genom sitt beslut skapat konflikter i förhållande till redan utfärdade regeringsbrev,
- d) genom sitt beslut infört en förordning med retroaktiv verkan.

Stockholm den 5 maj 1999

Mats Odell
riksdagsledamot (kd)

REGERINGSKANSLIET

2000-03-02

SB2000/1701

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

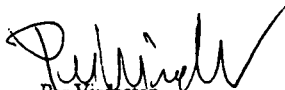
ink 2000-03-02

Dnr 1998/99.245

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 3: Regeringens hantering av
förändringen i anslagsförordningen**

Härmed översänds en inom Finansdepartementet upprättad promemoria.

Expeditions- och rättschefen Nils Dexe, tel. 405 16 19, är Regeringskansliets
kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Telefon växel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X: 400; S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Besöksadress

Telefax
08-723 11 71

Fax
178 20 PREMIER S

**KU:s granskningsärende 1999/2000:3 om regeringens hantering av
förändringen i anslagsförordningen**

Jag får härmed överlämna följande underlag för svar till konstitutions-
utskottet i rubricerade granskningsärende.

Inledning

Ramanslag infördes från och med budgetåret 1992/93 och anvisades i
huvudsak för myndigheternas förvaltningsanslag. Från och med år 1997
anvisas ramanslag även för medel som regleras i författning eller särskilda
regeringsbeslut, dvs. medel som tidigare anvisades på förslagsanslag. Av
det totala anslagssparandet år 1998 uppgick sparandet på
förvaltningsanslagen till 6,3 miljarder kronor. Det totala sparandet
samma år uppgick till ca 25 miljarder kronor. Det betyder att huvuddelen
av anslagssparandet låg på regelstyrda anslag där verksamheten inte
kunde påverkas av myndigheten.

I budgetpropositionen för 1997 angav regeringen att anslags-
behållningarna borde uppmärksammas i den årliga prövningen av
myndigheternas resursbehov. Som underlag för en sådan prövning har
myndigheterna ålagts att redovisa den planerade användningen av den
ackumulerade anslagsbehållningen som vid det senaste räkenskapsårets
slut uppgick till mer än tre procent. I det budgetunderlag som
myndigheterna lämnade i mars 1998 lämnades för första gången en sådan
redovisning.

I syfte att få till stånd en bättre kontroll över anslagsförbrukningen
angav regeringen i 1998 års ekonomiska vårproposition att den hade för
avsikt att strama upp reglerna för anslagssparande genom att föreskriva
att anslagssparande som överstiger tre procent av anslaget får disponeras

först efter beslut av regeringen. Finansutskottet uttalade sitt stöd för åtgärden (bet. 1997/98:Fi27). Redan på våren 1998 offentliggjorde således regeringen sina avsikter på detta område.

I februari 1999 beslutade regeringen om en ändring i anslagsförordningen i enlighet med vad som aviserades i 1998 års ekonomiska vårproposition. Ändringen syftade till att få till stånd en systematisk prövning av anslagssparandet samt att få en bättre kontroll över anslagsförbrukningen. Finansutskottet fann att denna uppstramning var befogad och utskottet ansåg att denna nya restriktivare prövning kan • bidra till att skapa bättre kontroll över anslagsförbrukningen (bet. 1998/99:FiU20).

För att undanröja alla tvivel uttalade Finansdepartementet i ett pressmeddelande den 7 maj 1999 att en självklar utgångspunkt när regeringen gör prövningen av anslagssparandet är att de åtaganden som staten har till följd av lag och eller avtal skall kunna fullgöras.

Granskningsanmälan

I en granskningsanmälan av Mats Odell begärs granskning av regeringens hantering av förändringen i anslagsförordningen (1996:1189) och dess konsekvenser för myndigheterna. I anmälan anges att konstitutionsutskottet bör granska om regeringen

- a) inför sitt beslut den 25 februari 1999 inhämtat behövliga upplysningar från myndigheterna om de effekter som kommer att uppstå genom förändringen av anslagsförordningen,
- b) på ett rimligt sätt informerat berörda myndigheter om beslutet och dess konsekvenser för verksamheterna,
- c) genom sitt beslut skapat konflikter i förhållande till redan utfärdade regleringsbrev,
- d) genom sitt beslut infört en förordning med retroaktiv verkan.

Kommentarer till granskningsanmälan

A) Inför beslutet om förordningsändringen har regeringen haft tillgång till information från myndigheterna om beslutets effekter. Myndigheterna skall i budgetunderlaget, som lämnas till regeringen senast den 1 mars varje år, redovisa den planerade användningen av den ackumulerade anslagsbehållningen som vid det senaste räkenskapsårets slut uppgår till mer än tre procent. Detta underlag ligger sedan till grund för den prövning av myndigheternas resursbehov som årligen görs inom ramen

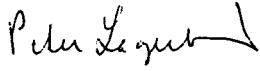
för budgetprocessen. Denna prövning har i vissa fall inneburit att anslagsmedel dragits in. Detta har i sådant fall skett genom en ändring av tidigare utfärdat regleringsbrev. Ändringen i anslagsförordningen innebär en generell begränsning av dispositionsrätten till tillgängliga medel samt leder till en mer systematisk prövning av anslagssparandet. Förändringen leder troligen även till att kvaliteten i myndigheternas underlag för bedömningen av anslagssparandet blir bättre. Riksdagens revisorer har vidare i en förstudie (Budgeten som styrinstrument, 1997/98:11) framfört att myndigheternas planeringsförfaranden skulle bli bättre om regeringen endast vid ett tillfälle per år beslutade om indragningar av anslagssparande. Enligt min mening gav det underlag som myndigheterna lämnade i början av 1999 tillräcklig information om beslutets effekter.

B) Ekonomistyrningsverket (ESV) har lämnat information om förordningsändringen. I ESV-nytt nr 1 1999 (publicerad den 6 april 1999) informerade ESV om ändringen i anslagsförordningen och meddelade därvid att ESV:s föreskrifter beräknades beslutas i slutet av april. Efter en sedvanlig konsekvensutredning hos totalt 23 myndigheter beslutade ESV den 12 maj om föreskrifter och allmänna råd, som distribuerades till samtliga statliga myndigheter. Enligt min mening har myndigheterna på sedvanligt sätt informerats om beslutet och dess innebörd.

C) Rätten att utnyttja anslagssparande regleras inte i regleringsbrevet utan följer av anslagsförordningen. Ändringen av denna förordning kom således inte i konflikt med tidigare utfärdade regleringsbrev. Till saken hör även att regeringen under våren 1999 beslutade att de allra flesta myndigheter fick behålla hela sitt anslagssparande, även när det översteg tre procent. Regleringsbrevet för myndigheterna beslutas under december månad året före budgetåret. Eftersom det faktiska ekonomiska utfallet inte är tillgängligt vid denna tidpunkt, måste prövningen av anslagssparandet ske vid en senare tidpunkt. Detta kan dock enligt min mening inte ses som en ändring av regleringsbrevet.

D) Ändringen i anslagsförordningen trädde i kraft den 1 april 1999 och innebär, om inte regeringen beslutar annat, en minskning av en myndighets disponibla medel, dvs. årets anslag samt ackumulerat anslagssparande. Ett anslagssparande existerar definitionsmässigt endast vid årsskiftet och det redovisas i årsredovisningen, som är tillgänglig den 1 mars. Ett fastställande av anslagssparandets storlek och den del av anslagssparandet som överstiger 3 procent kan alltså rent faktiskt inte ske förrän årsredovisningen har lämnats till regeringen, dvs. under mars

månad. Det är således enligt min mening inte fråga om en otillåten retroaktivitet.

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Peter Lagerblad". The signature is fluid and cursive, with a long horizontal stroke at the end.

Peter Lagerblad

1999-10-15

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999 -10- 1 5
Dnr	300-585-99/00

Till
Riksdagens konstitutionsutskott

Härmed anmäls till granskning regeringens utövande av utnämningmakten.

Utskottet bör granska i vilken utsträckning regeringen har iakttagit de stadganden som finns i regeringsformens 2:a kapitel 9 paragraf. Där heter det :
"Vid tillsättning av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder såsom förtjänst och skicklighet".

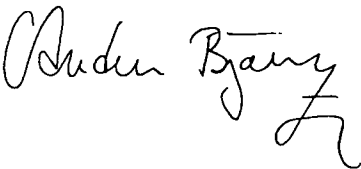
Den politisering som skett av utnämningmakten låter sig svårigen förenas med nämnda grundlagsstadgande. Utskottet bör undersöka i vilken utsträckning politiska kriterier har varit avgörande eller medverkat till att statliga tjänster har tillsatts på ett sätt som strider mot regeringsformens stadgande.

Vidare anmäls till särskild granskning regeringens nominering av EU-kommissionär. Härvid bör bl.a. granskas i vilken utsträckning regeringen haft samråd med den politiska oppositionen i namnfrågan innan ställningstagande skett.

Utskottet har tidigare granskat hur den svenska regeringen och regeringskansliet har handlagt rekryteringen av svenskar till olika befattningar inom EU-administrationen. En förnyad sådan granskning bör göras av utskottet med tanke på att det nu finns möjligheter till en mera samlad överblick av den svenska nomineringspolitiken på området.

Med anledning av regeringens hantering av förordnandet av Riksrevisionsverkets generaldirektör Inga-Britt Ahlenius bör utskottet granska när förordnanden och omförordnanden har skett i förhållande till tillträdestiden för generaldirektörer och motsvarande tjänster under de senaste åren.

Anders Björck

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000-02-03
Dnr	300-2378-99/00

Till Konstitutionsutskottet

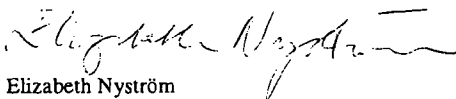
I slutet av förra året utsåg regeringen KFB:s generaldirektör Urban Carlström till generaldirektör i VTI fr o m 1 februari 2000. Ännu vid regeringssammanträdet den 28 januari hade regeringen inte utsett någon efterträdare på KFB-stolen eller anvisat någon annan lösning. Med regeringens goda minne har styrelsen i stället utsett en ställföreträdare för generaldirektören.

Regeringen har ansvar för att myndigheter har kompetenta chefer. Det är dessutom av vikt att chefsposter är besatta.

Det kan naturligtvis inte uteslutas att det undantagsvis inte är möjligt att undvika vakanser. Det förefaller emellertid som om det snarare är regel än undantag att utnämningar sker sent med åtföljande problem för myndigheternas arbete.

Konstitutionsutskottet bör granska hur chefstillsättningar sköts inom regeringskansliet, vilka beredningsrutiner som gäller och vilka tider regeringen iakttagit.

Stockholm den 3 februari 2000

Elizabeth Nyström

REGERINGSKANSLIET

2000-03-14

SB2000/2154

Statsrådsberedningen

Rättschefen
Per Virdesten

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000-03-14
Dnr	300-585/2378/99/00

Granskningsärende 1999/2000 nr 13, 28: Regeringens utövande av utnämningssmakten och ansvar för chefstillsättningar

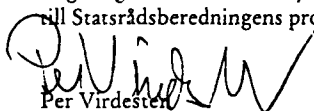
Som svar på konstitutionsutskottets frågor överlämnar jag härmed fem promemorior, nämligen

1. en från Justitiedepartementet om hur regeringen utövar utnämningssmakten,
2. en från Utrikesdepartementet om rekrytering av svenskar till chefsposter inom EU:s institutioner,
3. en från Statsrådsberedningen om nominering av en ny svensk EU-kommissionär,
4. en från Finansdepartementet om förlängning av ett förordnande som chef för Riksrevisionsverket,
5. en från Näringsdepartementet om utnämning av chef för Kommunikationsforskningsberedningen (KFB).

En lista över generaldirektörer och andra höga chefer som regeringen förordnat eller omförordnat under år 1998 och 1999 finns i bilagan till Justitiedepartementets promemoria.

En lista över svenskar som rekryterats till höga poster inom EU:s institutioner finns i bilagan till Utrikesdepartementets promemoria.

Regeringsbesluten om en ny svensk EU-kommissionär finns i bilagorna till Statsrådsberedningens promemoria.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefon
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Telefax
178 20 PREMIER S

2000-03-10

Justitiedepartementet

*Personalpolitiska enheten
Margareta Hammarberg
Telefon 08-405 14 27*

Rättschefen
Per Virdesten
Statsrådsberedningen

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 13, 28: Regeringens utövande av utnämningmakten och ansvar för chefstillsättningar

1 bilaga

Statsrådsberedningen har begärt underlag för svar i rubricerade ärende.

1. Hur bereds frågor om chefstillsättningar av regeringen/Regeringskansliet?

Särskild uppmärksamhet och stor omsorg ägnas åt att bredda rekryteringsbasen, åt att få en bra balans av kompetens och erfarenheter i kollektivet av myndighetschefer och åt kvalitet i beredningen av utnämningsärenden. Rekryteringen sker utifrån preciserade krav, ett brett sökförfarande och ett omsorgsfullt urval. En kravprofil, baserad på myndighetens nuvarande och kommande verksamhet, tas fram innan sökandet efter kandidater påbörjas. Särskild vikt läggs vid ledaregenskaper och tidigare erfarenheter som chef.

Ett brett sökförfarande innebär att regeringen söker kandidater även från näringslivet, kommuner och landsting. För att ta vara på den kompetens som finns bland såväl kvinnor som män ser regeringen till, så långt som det är möjligt, att kvinnliga kandidater finns med i varje urval som görs under beredningen.

Statsministern har ett särskilt ansvar vid beredningen av ärenden om anställningar av generaldirektörer och andra höga chefer. Därför bereder departementen dessa ärenden gemensamt med Statsrådsberedningen. Ärendena anmäls direkt till statsministerns statssekreterare. Förutom med Statsrådsberedningen sker gemensam beredning med det departement vars verksamhetsområde i särskilt hög grad berörs av verksamheten hos den myndighet där den aktuella anställningen skall ske och med det departement från vars verksamhetsområde en kandidat hämtats. Sedan statsministerns statssekreterare lämnat klartecken tar det statsråd som skall vara föredragande vid regeringssammanträdet upp ärendet vid en lunchberedning eller på en allmän beredning.

I takt med att utnämningmakten får ökad betydelse ser regeringen över sin chefspolicy och utvecklar beredningsrutinerna. Riktlinjer för beredningen finns i prop. 1997/98:136 Statlig förvaltning i medborgarnas tjänst (avsnitt 7.4 Kvalitet i chefsförsörjningen) och i Statsrådsberedningens promemoria 1997:4 Samrådsformer i Regeringskansliet (reviderad senast den 15 februari 2000).

2 och 3. Vilka beredningstider gäller? Vilka tider har regeringen iakttagit?

Regeringen eftersträvar en god framförhållning i utnämningssärenden. Normalt inleds beredningen minst sex månader före tillträdet. Se vidare punkt 5 nedan.

4. I vilken utsträckning har politiska kriterier varit av betydelse i tillsättningsfrågor?

Erfarenhet av politiskt arbete kan vara en av flera meriter som bedöms värdefulla i uppdraget som myndighetschef. Uttalandena i den nämnda propositionen om ett brett sökförfarande, betoningen på ledaregenskaper och tidigare erfarenhet som chef utesluter heller inte detta.

5. När har förordnanden/omförordnanden av generaldirektörer och motsvarande tjänster under åren 1998 och 1999 skett i förhållande till tillträdestiden?

Av bilagan framgår datum för regeringens beslut om anställning av berörda chefer under den angivna tiden samt tillträdesdag. Det skall dock betonas att detta inte säger något om när rekryteringsprocessen påbörjades och hur lång tid beredningen av ärendet tagit. Det kan för övrigt finnas särskilda skäl för regeringen att avvakta en tid med ett anställningsbeslut efter det att man enats om vem som skall bli ny chef för en myndighet.

6. Information och samråd

Till följd av avtalet 1987-03-31 om medbestämmande vid beredningen av regeringsärenden (MBA-R) lämnar Regeringskansliet (berört departement) information till de statsanställdas huvudorganisationer om bl.a. chefstillsättningar.

7. Jämställdhetssynpunkter

Regeringen har en uttalad målsättning att öka andelen kvinnliga myndighetschefer. I 1995 års budgetproposition angavs som mål vad avser rekrytering av nya myndighetschefer inom den civila statsförvaltningen att minst hälften av dem skall vara kvinnor. Som en följd av denna ambition har andelen kvinnliga verkschefer ökat markant under

1990-talet. År 1990 var andelen kvinnliga verkschefer endast 3 procent och år 1999 ca 25 procent.

Ny/Övr	Beslut	Nuv F	L.o.m.	Ant F	Chf	Myndighet och dep
97-04-30	98-01-01	2003-12-31	1	Friggebo, Birgit, Landshöv.	Länsstyrelsen i Jönköpings län, Fi	
97-10-23	98-02-01	2004-01-31	1	Johannesson, Daniel, GD	Statens järnvägar, N	
97-12-04	98-01-01	2003-12-31	1	Wadstein, Margareta, DO	Ombudsmannen mot etnisk diskriminering, Ku	
97-12-18	98-01-01	2003-08-31	1	Hallman, Christina, GD	Riksställningar, Ku	
97-12-18	98-01-01	2003-12-31	1	Bodin, Gunilla, Dir.	Statens nämnd för int. adoptionsfrågor, S	
98-01-15	98-03-01	2004-02-29	1	Arvidsson, Lillemor, Landshöv.	Länsstyrelsen i Gotlands län, Fi	
98-02-05	98-02-05	2004-02-04	1	Holmquist, Rolf, GD	Ekobrottsmyndigheten, Ju	
98-02-12	98-03-09	2004-03-08	1	Billinger, Nils Gunnar, GD	Post- och telestyrelsen, N	
98-03-05	98-05-01	2001-04-30	1	Lampa, Amo, ÖD	Rättshjälpsmyndigheten, Ju	
98-03-19	98-05-01	2004-04-30	1	Camnagen, Göran, GD	Statens bostadskreditnämnd, Fi	
98-03-26	98-07-01	2004-06-30	1	Irhammar, Ingbritt, GD	Statens jordbruksverk, Jo	
98-04-02	98-04-01	2004-03-31	1	Magnusson, Jan, GD	Svenska kraftnät, N	
98-04-02	98-07-01	2004-06-30	1	Neretnieks, Karlis, Rektor	Försvarshögskolan, Fö	
98-04-16	98-09-01	2004-08-31	1	Öster, Karl Olov, GD	Fiskeriverket, Jo	
98-04-27	98-09-01	2003-08-31	1	Norðelie, Bertil, GD	Statens livsmedelsverk, Jo	
98-04-29	98-07-01	2004-06-30	1	Beckman, Gunhild, Rektor	Högskolan på Gotland, U	
98-05-14	98-09-01	2001-08-31	1	Koch, Michael, Ord.	Arbetsdomstolen, N	
98-05-20	98-07-01	2004-06-30	1	Tegnér, Per, GD	Rymdstyrelsen, N	
98-05-20	98-10-01	2004-09-30	1	Enochsson, Pia, GD	Glesbygdverket, N	
98-06-17	98-08-01	2004-07-31	1	Fredén, Lars, Rektor	Högskolan i Halmstad, U	
98-06-25	98-07-01		1	Zetterquist, Urban, Kanslichef	Bostadsdelegationen, Fi	
98-06-25	98-10-01	2004-09-30	1	Strömberg, Stefan, GD	Domstolsverket, Ju	
98-10-22	99-01-01	2003-07-31	1	Marklund, Kari, Landshöv.	Länsstyrelsen i Norrbottens län, Fi	
98-11-05	99-01-11	2005-01-10	1	Uusmann, Ines, GD	Boverket, M	
98-11-16	99-01-01	2004-12-31	1	Franké, Sigbrit, Universitetskansler	Högskoleverket, U	
98-11-19	99-01-01	2004-12-31	1	Lörstäd, Bengt, Rektor	Högskolan i Kristianstad, U	
98-12-10	99-01-01	2004-12-31	1	Eriksson, Per Ola, GD	NUTEK, N	
98-12-17	99-01-01	2004-12-31	1	Borg Wallin, Kerstin, GD	Statens kvalitets- och kompetensråd, Ju	
98-12-17	99-01-02	2004-12-31	1	Renmyr, Maria, Ord.	Fastighetsmäklarnämnden, Fi	
98-12-22	99-02-01	2005-01-31	1	Svensson, Tommy, Överintendent	Statens museer för världskultur, Ku	
99-02-11	99-02-15	2001-12-31	1	Engelmark, Ola, Kanslichef	Centrum för kunskap om ekologisk hållbarhet, A	
99-03-04	99-07-01	2005-06-30	1	Gidlund, Janerik, Rektor	Örebro universitet, U	
99-03-11	99-04-01	2003-05-31	1	Lallerstedt, Lars, Rektor	Konstfack, U	
99-03-11	99-04-01	2005-03-31	1	Svedberg, Gunnar, Rektor	Mithögskolan, U	
99-03-11	99-05-01	2005-04-30	1	Andersson, Bertil, Rektor	Universitetet i Linköping, U	
99-03-11	99-07-01	2005-06-30	1	Ekman, Marie-Louise, Rektor	Konsthögskolan, U	
99-03-18	99-04-01	2001-12-31	1	Widebäck, Ulf, GD	Datainspektionen, Ju	
99-03-18	99-07-01	2005-06-30	1	Hallin, Göran, Forskn.ch.	Statens institut för regionalforskning, N	
99-03-25	99-05-01	2005-04-30	1	Ytterberg, Hans,	Ombudsmannen mot diskriminering på grund av	
99-03-25	99-07-01	2005-06-30	1	Dahlström, Kjell, GD	Rikstrafiken, N	
99-04-15	99-05-01	2005-04-30	1	Hansson, Ingemar, GD	Konjunkturinstitutet, Fi	
99-04-15	99-07-01	2005-06-30	1	Magnusson, Ewa, GD	Ostansutbildningsmyndigheten, U	
99-04-15	99-08-15	2005-08-14	1	Westberg, Ulf, GD	Rättsmedicinalverket, Ju	
99-04-20	99-05-25	2005-04-24	1	Lööw, Lars, HO	Handikappombudsmannen, S	
99-04-29	99-06-14	2005-06-13	1	Rexed, Knut, GD	Statskontoret, Ju	
99-05-06	99-07-01	2005-06-30	1	Johansson, Lena, GD	Livsmedelsekonomiska institutet, Jo	
99-05-20	99-08-10	2005-08-09	1	Ohlsson, Inger, GD	Arbetslivsinstitutet, N	
99-05-27	99-09-01	2005-08-31	1	Söderström, Magnus, Rektor	Växjö universitet, U	
99-06-03	99-08-16	2005-08-15	1	Pettersson, Kenneth, GD	Arbetskyddsstyrelsen, N	
99-06-03	99-08-16	2005-08-15	1	Garhult, Siv, GD	Statens pensionsverk, Ju	
99-06-10	99-09-01	2005-08-31	1	Alvan, Gunnar, GD	Läkemedelsverket, S	
99-06-23	99-07-01	2005-06-30	1	Malm, Krister, Direktör	Statens musiksamlingar, Ku	
99-06-23	99-08-16	2005-08-15	1	Nykvist, Ann-Christin, GD	Konkurrensverket, N	
99-07-01	99-10-01	2005-09-30	1	Ekholm, Mats, GD	Skolverket, U	
99-07-15	99-07-16	2005-07-15	1	Täljedal, Inge-Bert, Rektor	Universitetet i Umeå, U	
99-08-12	99-10-01	2005-09-30	1	Nygren, Bitte, Museich.	Arkitekturmuseet, Ku	
99-08-26	99-10-01	2005-09-30	1	Berg, Kristian, Överintendent	Statens historiska museer, Ku	
99-09-09	99-11-01	2005-10-31	1	Ägren, Gunnar, GD	Folkhälsoinstitutet, S	
99-09-30	99-10-11	2005-10-31	1	Sjöstrand, Mats, GD	Riksskatteverket, Fi	
99-10-28	99-11-01	2005-10-31	1	Liljedal, Lars-Erik, GD	Naturvårdsverket, M	
99-10-28	2000-01-01	2005-12-31	1	Malin, Judith, GD	Statens kärnkraftsinspektion, M	
99-12-16	2000-01-01	2005-12-31	1	Palmkvist von Bahr, Gunilla, Rektor	Kungl. musikhögskolan i Sthlm, U	
99-12-16	2000-01-16	2006-01-16	1	Carlsson, Andreas, GD	Integrationsverket, Ku	
97-05-29	98-01-01	2003-12-31	1	Bernhardsson, Göte, Landshöv.	Länsstyrelsen i Västra Götalands län, Fi	

Ny/Övr	Beslut	Nuv F	t.o.m.	Ant F	Chef	Myndighet och dep
97-08-28	98-01-01	2000-12-31	2	Adelsohn, Ulf, Landshöv.	Länsstyrelsen i Stockholms län, Fi	
97-09-11	98-07-01	2001-06-30	4	Johansson, Lars-Erik, Rektor	Högskolan i Skövde, U	
97-11-06	98-01-01	2002-12-31	1	Korsfeldt, Thomas, GD	Statens energimyndighet, N	
97-12-11	98-01-01	2000-12-31	2	Neuman, Gun, GD	Alkoholinspektionen, S	
97-12-11	98-01-01	2001-07-30	2	Grede, Kjell, Rektor	Dramatiska institutet, U	
97-12-18	98-01-01	2003-12-31	1	Ringborg, Erlend, GD	Svenska institutet, UD	
98-01-08	98-02-01	2001-01-31	3	Edling, Axel, GD	Konsumentverket, Fi	
98-01-08	98-06-01	2004-05-31	1	Wigzell, Kerstin, GD	Socialstyrelsen, S	
98-01-29	98-04-01	2004-03-31	1	Jansson, Kjell, Gtd	Generaltullstyrelsen, Fi	
98-01-29	98-04-01	2001-03-31	2	Kleen, Peter, GD	Kommerskollegium, UD	
98-01-29	98-04-01	2001-03-31	2	Skogö, Ingemar, GD	Luftfartsverket, N	
98-01-29	98-07-01	2001-06-30	3	Sandebring, Hans, GD	SMHI, M	
98-02-05	98-03-01	2000-05-22	3	Cullberg, Staffan, Dir.	Statens konstråd, Ku	
98-02-05	98-03-01	2001-03-14	2	Lannegren, Göran, GD	Statens kulturråd, Ku	
98-03-05	98-07-01	2001-06-30	2	Ericsson, Lars Eric, Landshöv.	Länsstyrelsen i Gävleborgs län, Fi	
98-03-12	98-07-01	2001-06-30	2	Björk, Gunnar, Landshöv.	Länsstyrelsen i Dalarnas län, Fi	
98-04-02	98-07-01	2001-05-31	2	Lönnqvist, Ulf, Landshöv.	Länsstyrelsen i Blekinge län, Fi	
98-04-16	98-07-01	2001-06-30	4	Myhlback, Lennart, GD	Statens räddningsverk, Fö	
98-05-07	98-07-01	2001-06-30	3	Ettarp, Lars, GD	Styrelsen för ackreditering och tekn. kontroll (Sv)	
98-05-28	98-07-01	2004-06-30	1	Jonsson, Bo, GD	Ekonomistyrningsverket, Fi	
98-06-04	98-07-01	2001-06-30	3	Granath, Olle, Överint.	Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemars	
98-06-04	98-08-17	2001-08-18	2	Edmar, Desirée, Museich.	Naturhistoriska riksmuseet, Ku	
98-06-17	98-07-01	2004-06-30	2	Flodgren, Boel, Rektor	Lunds universitet, U	
98-06-25	98-07-01	2004-06-30	1	Jacobson, Hans, GD	Premiepensionsmyndigheten, Fi	
98-06-25	98-07-01	2001-06-30	2	Jonsson, Egon, Dir.	Statens beredn. f. utv. av medicinsk metodik, S	
98-06-25	98-08-01	2004-07-31	2	Sjögren, Boo, GD	Svenska EU-programkontoret för utb. och komp	
98-09-17	98-11-01	2004-10-31	1	Flodström, Anders, Rektor	Kungl. Tekniska högskolan i Sthlm, U	
98-11-26	99-01-01	2001-12-31	2	Wadellius, Christer, GD	Statens fastighetsverk, Fi	
98-12-17	99-02-01	2005-01-31	1	Mårtensson, Björn, GD	Centralsk. studiestödsnämnden, U	
99-02-18	99-04-01	2002-03-31	5	Nilzén, Göran, Huvudred.	Svenskt biografiskt lexikon, Ku	
99-03-18	99-04-01	2002-03-30	2	Werner, Anita, GD	Hälsö- och sjukvårdens ansvarsnämnd, S	
99-03-18	99-07-01	2002-06-30	3	Eliasson, Ingemar, Landshöv.	Länsstyrelsen i Värmlands län, Fi	
99-03-25	99-05-01	2005-04-30	1	Öberg, Svante, GD	Statistiska centralbyrån, Ju	
99-04-08	99-07-01	2002-06-30	2	Korpi, Sture, GD	Statens institutionsstyrelse, S	
99-04-29	99-05-01	2005-04-30	1	Johansson, Anders L, GD	Arbetsmarknadsstyrelsen, N	
99-06-10	99-07-01	2000-06-30	2	Sylwander, Louise, BO	Barnombudsmannen, S	
99-06-23	99-09-01	2005-08-31	1	Cederqvist, Jane, GD	Fortifikationsverket, Fi	
99-07-01	99-08-23	2004-08-22	1	Rydh, Olof, GD	Exportkreditnämnden, UD	
99-07-08	99-10-01	2002-09-30	2	Wegraeus, Erik, Riksant.	Riksanantikvarieämb. o. statens hist. museer, Ku	
99-09-23	99-10-01	2002-09-30	2	Ahlenius, Inga-Britt, GD	Riksrevisionsverket, Fi	
99-09-23	99-11-01	2002-10-31	2	Norgren, Claes, GD	Finansinspektionen, Fi	
99-11-04	2000-01-01	2002-12-31	4	Rosén, Björn, ÖD	Radio- och TV-verket, Ku	
99-11-18	2000-01-01	2000-12-31	5	Pettersson, Bertil, GD	Byggnadsnäringsrådet, M	
99-11-18	2000-01-01	2005-12-31	1	Ljung, Lars, GD	Sveriges geologiska undersökning, N	
99-11-25	2000-02-01	2002-11-30	2	Österdahl, Bertel, GD	Kriminalvårdstyrelsen, Ju	
99-12-02	2000-01-01	2005-12-31	2	Thullberg, Per, Rektor	Södertörns högskola, U	
99-12-02	2000-02-01	2006-01-31	1	Karlström, Urban, GD	Statens väg- och transportforskningsinstitut, N	
99-12-16	2000-01-01	2005-12-31	1	Allerstrand, Sven, GD	Arkivet för ljud och bild, U	
99-12-16	2000-01-01	2001-12-31	3	Hjelm, Fred, Rektor	Teaterhögskolan i Stockholm, U	

2000-03-10

Handl:

Kr Hilde Grönblad Kanflo, UD-EU

Rättschefen Per Virdesten, SB

Rekrytering av svenskar till chefsposter inom EU:s institutioner

Följande utgör svar på SB:s begäran om underlag med anledning av KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 13, 28: Regeringens utövande av utnämningmakten och ansvar för chefstillsättningar.

SB:s begäran om underlag omfattar inte nominering av kandidater till tjänsten som svensk kommissionär, som inte handläggs vid UD.

Underlaget berör heller inte de åtgärder som vidtas inom området "Svenskar i EU:s institutioner" avseende information till personer som önskar tjänstgöring i EU:s institutioner, stöd inför deltagande i institutionernas uttagningsprov, spridning av information om utlysningar av och villkor för tidsbegränsade handläggartjänster och tjänster som nationella experter, praktiktjänstgöring, kontakt- och informationsverksamhet avseende svenskarna i EU:s institutioner samt bevakning av EU-institutionerna:s personalpolitik.

1. Hittillsvarande rutiner för nominering av och stöd till svenska kandidater till höga tjänster inom EU

De högsta funktionerna vid Revisionsrätten och Europeiska Gemenskapernas Domstol tillsätts enligt fördraget genom enhälliga beslut av medlemssaterna. Dessa förordnanden är tidsbegränsade och vid förnyelse efterfrågas nomineringar av kandidater från medlemsländerna. Underlag för nomineringar handläggs vid Finansdepartementet respektive Justitiedepartementet. Beslut om dessa nomineringar fattas av regeringen.

2000-03-10

Efter förfrågan från Rådets generalsekretariat i maj 1999 fattades regeringsbeslut i juni 1999 om att förlänga förordnandet för ledamoten Jan O. Karlsson, som av övriga ledamöter blivit utsedd till ordförande i Revisionsrätten. Förfrågan om nominering av kandidat till tjänsten som domare efter det att Hans Ragnemalms förordnande löper ut i oktober 2000 inkom i februari 1999. Regeringen fattade den 9 mars beslut om att nominera regeringsrådet Stig von Bahr till denna tjänst.

Beslut om tillsättning till tjänster inom EU:s institutioner fattas i övrigt av institutionerna själva. I vissa fall efterfrågas nomineringar av kandidater från medlemsländerna.

I samband med Sveriges EU-inträde fattades inom EU beslut om tidsbegränsade åtgärder under fem år för att underlätta rekrytering av medborgare från Sverige och de två andra nya medlemsländerna. Denna så kallade infasningsperiod löpte ut sista december 1999. För att underlätta kontakterna med institutionerna i rekryteringsfrågor utsåg regeringen en arbetsgrupp för EU-rekrytering (beslut 1994-11-17), som under statssekreteraren för EU-frågor vid Utrikesdepartementet ledde arbetet med prioriteringar av chefstjänster och nomineringar till högre chefstjänster. I denna arbetsgrupp bereddes kandidatförslag. Jämställhetsaspekten var härvid mycket viktig. I gruppen deltog ledamöter, huvudsakligen statssekreterare, från SB, Justitie-, Utrikes-, Finans- och Arbetsmarknadsdepartementen. Vidare upprättades en EU-rekryteringsfunktion som ett treårigt projekt för tiden juli 1995-juli 1998 (PM 1995-10-09, rev 1995-12-04). Denna knöts till EU-sekretariatet vid UD, med direkt rapportering till statssekreteraren för EU-frågor vid UD. En interdepartemental referensgrupp för EU-rekrytering i vilken departementens personalchefer och EU-samordnare ingick bildades också.

Efter projektets slut övergick återstående beredning avseende de högre chefstjänsterna till EU-beredningen/statssekreterarkretsen. Arbetsområdet omdefinierades till att kallas "Svenskar i EU:s institutioner" och handläggs sedan början av 1999 vid UD:s EU-enhet. En interdepartemental referensgrupp för svenskar i EU:s institutioner möts regelbundet.

Det svenska inflytandet över tjänstetillsättningarna har inskränkt sig till de högsta befattningarna (A1- och A2-nivå). På lägre chefsnivå har regeringen under infasningsperioden haft ett visst inflytande över vilka tjänster som skall utlysas för svenska medborgare, däremot inte över utnämningarna. Ett

2000-03-10

undantag, som dock haft marginell tillämpning, är att kandidat som givits stöd för tjänst på hög nivå, men inte erhållit sådan tjänst, har kunnat påräkna stöd från regeringen vid ansökan till tjänst på lägre nivå (A3-5). Regeringen har under perioden föreslagit och givit stöd till kandidater på A1- och A2-nivå i första hand för de tjänster som reserverats för Sverige. Därutöver har rekrytering av några svenskar skett på A2-nivå utan aktiv medverkan från svensk sida. Sammanlagt har tjugo svenskar rekryterats till tjänster inom EU på dessa nivåer, varav åtta är kvinnor. Lista över svenskar som erhållit A1- och A2-tjänster återfinns i bilaga. Av denna framgår även vilka av dessa som slutat sin tjänstgöring eller tagit tjänstledigt.

Genom Amsterdamsfördragets ikraftträdande har Rådssekretariatet kommit att behöva kompletteras med personal på den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitikens område, även på lägre nivåer. Till dessa tjänster har medlemsländerna ombetts nominera kandidater. Sverige har nominerat ett antal kandidater till denna typ av befattningar.

2. Behov av nominering av och stöd till svenska kandidater till höga chefstjänster i framtiden

I fortsättningen torde EU:s institutioner inte komma att göra några riktade utlysningar till viss nationalitet överhuvudtaget, annat än förfrågningar om nomineringar till vissa fördragsfästa tidsbegränsade tjänster enligt ovan, samt till de nya medlemsländerna vid kommande utvidgning av unionen. De flesta tillsättningar på chefsnivå kommer att ske internt, även om vissa tjänster kan utlysas externt om nödvändig kompetens saknas inom institutionerna, men utlysningarna är då riktade till kandidater i alla medlemsländer.

Flera av de svenskar som tillträdde chefstjänster i början av medlemskapet kommer efter några års tjänstgöring att vara aktuella för interna omflyttningar i institutionerna. Som bekant lämnar dessutom under våren 2000 båda de svenskar som erhållit fasta A1-tjänster i kommissionen, vilket åter aktualiserar frågan om svensk representation på denna nivå.

I samband med den omorganisation och reformering av kommissionen som påbörjades förra året, och som ännu inte är slutförd, äger en rad omflyttningar på chefsposter rum. Det är då viktigt att följa vilka öppningar som kan finnas för svenskar som är aktuella för förflyttning eller befordran.

2000-03-10

Den svenska EU-representationen i Bryssel och sekretariatsfunktionen för området "Svenskar i EU:s institutioner" vid UD:s EU-enhet har kontinuerligt bevakat och sammanställt information om dessa rörelser, som vid ett antal tillfällen från november 1999 delgivits ss för EU-frågor i SB och Utrikesrådet för EU-frågor i UD. Information har också delgivits EU-beredningen/statssekreterarkretsen och den interdepartementala referensgrupp för svenskar i EU:s institutioner som på tjänstemannanivå behandlar frågorna.

Departementen har härigenom uppmanats att granska situationen på de egna sakområdena, samt söka identifiera särskilt intressanta delområden och vakanser på dessa samt goda potentiella kandidater, interna respektive externa, beroende på situation. I princip gäller detta samtliga nivåer, för att på sikt tillgodose en tillfredsställande intern befordringspotential av svenskar till chefsposter inom institutionerna.

Kommissionen har i sina nyligen antagna riktlinjer för chefsutnämningar på A1- och A2-nivå angett att det i första hand är meriter som skall gälla som befordringsgrund. Därutöver skall särskilda åtgärder vidtas för att öka antalet kvinnor på chefsposter. Ytterligare ett kriterium är att alla medlemsländer skall vara representerade på A1-nivå och att det därutöver skall vara kompetens som skall vara vägledande. Kommissionen uttalar vidare att det är önskvärt att varje nationalitet skall vara representerad på generaldirektörsnivå och att åtgärder skall vidtas vid långvarig och betydande obalans.

Det ligger i Sveriges intresse att EU:s institutioner kommer att ha en så transparent rekryterings- och befordringspolicy som möjligt. Vi stödjer att meriter skall vara vägledande, liksom ambitionen att öka antalet kvinnor på chefsposter och att det även fortsatt finns en ambition att eftersträva geografisk balans. Vi verkar för att den nordiska förvaltningskulturen är väl representerad i institutionernas administrativa miljö.

Hädanefter blir Regeringskansliets främsta uppgifter framför allt att beakta intressanta tjänster som utlyses internt eller externt och uppmärksamma kvalificerade potentiella svenska kandidater om utlysningarna. När det gäller A1-nivån driver regeringen i dialog med institutionerna aktivt svenska intressen vad gäller områden och kandidater. Kandidater föreslås på basis av samma kriterier som gäller för regeringens utövande av utnämningmakten. För A2-nivån och nedåt kommer efter infasningsperiodens slut mer generellt att bevakas att ett rimligt antal svenskar finns inom denna kategori. När så är möjligt kommer referenser att ges avseende svenska kandidater på förfrågan, som vid all annan rekrytering.

2000-03-10

Det finns även fortsatt anledning för Sverige att bevaka att intentionerna om meriter, jämställdhet och geografisk balans kommer att följas, för att vid behov kunna uppmana institutionerna att åtgärda brister i dessa avseenden.

Frank Belfrage

SVENSKA HÖGRE CHEFER (A1 och A2) SOM REKRYTERATS TILL EU:S INSTITUTIONER

KOMMISSIONEN

A1-nivå

Kommissionär * Anita Gradin, byte 1999 till Margot Wallström
 Generaldirektör Allan Larsson (slutar i maj)
 Bitr generaldirektör Magnus Lemmel (slutat sista februari 2000)

A2-nivå

Kabinettschef* Christer Asp, byte 1999 till Rolf Annerberg
 Direktör Suzanne Frigren
 Direktör Jörgen Holmquist
 Direktör Pontus Järborg
 Direktör Sven Norberg
 Direktör Karin Oldfelt Hjertonsson
 Direktör Margareta Pettersson (tjänstledig)
 Direktör Kerstin Sterner
 Direktör* Lena Torell
 Direktör Percy Westerlund

MINISTERRÅDSSEKRETARIATET

A1-nivå

Generaldirektör Kerstin Niblaeus

A2-nivå

Direktör Anders Olander

PARLAMENTET

A2-nivå

Direktör Stig Berglind (slutat under 1999)

DOMSTOLEN

A1-nivå

Domare * Pernilla Lindh
 Domare * Hans Ragnemalm (förordnandet löper ut 001006)

REVISIONSRÄTTEN

A1-nivå

Ledamot * Jan O. Karlsson (förlängt förordnande från 000210)
 (Ordförande)

EUROPEISKA INVESTERINGSBANKEN (EIB)

Vicepresident* Claes de Neergaard (avslutat sin tjänst under 1999)

* tidsbegränsade förordnanden

Statsrådsberedningen

Politiskt sakkunnig

Mats Andersson

Telefon 08-405 48 64

Svar på frågor från riksdagens konstitutionsutskott om nomineringen av svensk EU-kommissionär med anledning av granskningsärendena 1999/2000:13 och 28.

3 bilagor

Hur skedde beredningen? Skedde samråd med oppositionen?

Frågan bereddes i Statsrådsberedningen. Regeringen hölls löpande under processens gång informerad i samband med lunchberedningar.

Som ett led i beredningsprocessen ägde också samråd med oppositionen rum vid tre tillfällen.

a) Inför Europeiska rådet i Köln den 3-4 juni 1999.

Inför mötet i Köln samrådde statsminister Göran Persson med Carl Bildt, Lars Leijonborg och Alf Svensson och vice statsminister Lena Hjelm-Wallén med Lennart Dahléus, Birger Schlaug och Gudrun Schyman. Göran Persson och Lena Hjelm-Wallén lämnade information om processen för att utse EU-kommissionär och nämnde särskilt att EU-kommissionens nominerade ordförande Romano Prodi önskade att medlemsländernas regeringar i första hand angav prioriteringar vad gällde kommissionärsområden - "portföljer" - och i andra hand lämnade förslag på kandidater. Samtliga partiledare uppmanades vid dessa kontakter att lämna förslag på såväl portfölj som kandidat till svensk EU-kommissionär.

b) Dagarna 20, 21 och 22 juni 1999.

Vice statsminister Lena Hjelm-Wallén hade överläggningar per telefon med samtliga partiledare. Utgångspunkten var då att mycket talade för att Sverige skulle erbjudas miljökommissionärsposten och att Romano Prodi nu önskade förslag på kandidater. Vid kontakterna den 20-22 juni genomfördes därför en ny kandidatgenomgång med partiledarna.

c) Den 2 (och 3) juli 1999.

Den 2 juli genomförde vice statsminister Lena Hjelm-Wallén en samtalsrunda per telefon med samtliga partiledare undantaget Carl Bildt som inte gick att nå förrän den 3 juli. Lena Hjelm-Wallén informerade om beslutet från Romano Prodi att miljöportföljen skulle kunna tillfalla Sverige och att regeringen välkomnade detta. Lena Hjelm-Wallén presenterade vidare Margot Wallström som kandidat till miljökommissionär och inhämtade partiledarnas synpunkter på detta.

Hur fattades beslutet om kommissionär? Var det regeringsbeslut?

Regeringen fattade beslut i frågan om en ny svensk EU-kommissionär vid tre tillfällen.

Regeringen beslutade den 8 juli 1999 att till Europeiska unionens råd nominera Margot Wallström till ledamot av kommissionen.

Regeringen beslutade den 16 juli 1999 att uppdra åt utrikesminister Anna Lindh att i samförstånd med övriga medlemsstaters regeringar och Romano Prodi nominera nya ledamöter av kommissionen i dess helhet.

Regeringen beslutade den 13 september 1999 att uppdra åt chefen för Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen att i samförstånd med övriga medlemsstaters regeringar utse den nya kommissionen.

Regeringsbesluten bifogas.

REGERINGEN

KOPIA

Regeringsbeslut 1

1999-07-08

SB1999/4510

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.3

Statsrådsberedningen

Europeiska unionens råd

Nominering av svensk ledamot i Europeiska gemenskapernas kommission

Regeringen beslutar att nominera f.d. statsrådet Margot Wallström till ledamot i Europeiska gemenskapernas kommission.

På regeringens vägnar

Lena Hjelm-Wallén
Lena Hjelm-Wallén

Per Virdesten
Per Virdesten

Kopians överensstämmelse
med originalet intygas

G. Ström

Kopia till

Utrikesdepartementet
Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen
Margot Wallström

Postadress
103 33 STOCKHOLM
Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE
Telex
178 20 PREMIER S

Statsrådsberedningen

Nominering av ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt utrikesministern Anna Lindh, eller den hon utser, att i samförstånd med övriga medlemsstaters regeringar och den nominerade ordföranden av Europeiska gemenskapernas kommission Romano Prodi nominera de personer, som har upptagits i bilaga till detta beslut, dels till ersättare för den avgående kommissionen under återstoden av dess mandatperiod till och med den 22 januari år 2000, dels till ledamöter av kommissionen för tiden den 23 januari år 2000 till och med den 22 januari år 2005.

Ärendet

Sedan ledmöterna i den nuvarande kommissionen för de Europeiska gemenskaperna, vars ordinarie mandatperiod utgår den 22 januari år 2000, begärt sitt entledigande i förtid har medlemsstaternas regeringar i samförstånd nominerat Romano Prodi till ny ordförande för kommissionen och Europaparlamentet godkänt nomineringen av ordföranden.

Medlemsstaternas regeringar skall enligt artikel 214.2 andra stycket i EG-fördraget i samförstånd med den nominerade kommissionsordföranden nominera de övriga personer som de vill utse till ledamöter av kommissionen. Enligt artikel 215 andra stycket i EG-fördraget skall ersättare för avgående ledamöter utses för den återstående mandatperioden av medlemsstaternas regeringar i samförstånd.

Motsvarande bestämmelser gäller enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och Fördraget om upprättande av Europeiska atomenergigemenskapen.

Utdrag till

2

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.3

Utrikesministerns kansli

Rättssekretariatet för EU-frågor (UD-ERS)

Enheten för Europeiska unionen (UD-EU)

Rättssekretariatet för regeringsärenden och interna frågor (UD-RS)

Representationen i Bryssel

Bilaga

M. Michel BARNIER
M. Frits BOLKESTEIN
M. Philippe BUSQUIN
M. David BYRNE
Mme Loyola de PALACIO
Mme Anna DIAMANTOPOULOU
M. Franz FISCHLER
M. Neil KINNOCK
M. Pascal LAMY
M. Erkki LIIKANEN
M. Mario MONTI
M. Poul NIELSON
M. Christopher PATTEN
Mme Viviane REDING
Mme Michaela SCHREYER
M. Pedro SOLBES MIRA
M. Günter VERHEUGEN
M. António VITORINO
Mme Margot WALLSTRÖM

Statsrådsberedningen

Utseende av ordförande och ledamöter av Europeiska gemenskapernas kommission

1 bilaga

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt chefen för Sveriges ständiga representation vid Europeiska unionen (EU), eller den han utser, att i samförstånd med övriga medlemsstaters regeringar utse de personer, som har upptagits i *bilagan* till detta beslut, dels till ersättare för den avgående kommissionen under återstoden av dess mandatperiod till och med den 22 januari år 2000, dels till ordförande och ledamöter av kommissionen för tiden den 23 januari år 2000 till och med den 22 januari år 2005.

Ärendet

Sedan ledamöterna i den nuvarande kommissionen för de Europeiska gemenskaperna, vars ordinarie mandatperiod utgår den 22 januari år 2000, begärt sitt entledigande i förtid, har medlemsstaternas regeringar i samförstånd nominerat ny ordförande och nya övriga ledamöter av kommissionen.

Medlemsstaternas regeringar skall enligt artikel 214.2 tredje stycket i EG-fördraget i samförstånd utse ordföranden och de övriga ledamöterna av kommissionen. Enligt artikel 215 i EG-fördraget skall ersättare för avgående ordförande och övriga ledamöter utses för den återstående mandatperioden av medlemsstaternas regeringar i samförstånd.

Motsvarande bestämmelser gäller enligt Fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen och Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen.

Postadress
103 33 STOCKHOLM
Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator, O=Primeminister, P=Ministry, A=SE
Teleax
178 20 PREMIER S

Utdrag till

Utrikesministerns kansli
Rättssekretariatet för EU-frågor (UD-ERS)
Enheten för Europeiska unionen (UD-EU)
Rättssekretariatet för regeringsärenden och interna frågor (UD-RS)
Representationen i Bryssel
EU-enheten, SB

Bilaga

M. Romani PRODI, ordf.

M. Michel BARNIER

M. Frits BOLKESTEIN

M. Philippe BUSQUIN

M. David BYRNE

Mme Loyola de PALACIO

Mme Anna DIAMANTOPOULOU

M. Franz FISCHLER

M. Neil KINNOCK

M. Pascal LAMY

M. Erkki LIIKANEN

M. Mario MONTI

M. Poul NIELSON

M. Christopher PATTEN

Mme Viviane REDING

Mme Michaela SCHREYER

M. Pedro SOLBES MIRA

M. Günter VERHEUGEN

M. António VITORINO

Mme Margot WALLSTRÖM

Finansdepartementet

Statsrådsberedningen

*Expeditions- och rättschefen***KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 13, 28: Regeringens utövande av utnämningsmakten och ansvar för chefstillsättningar**

Jag får härmed överlämna följande underlag för svar till konstitutionsutskottet i rubricerade granskningsärende.

Den 24 juni 1999 diskuterade Bosse Ringholm och Inga-Britt Ahlenius frågan om en förlängning av hennes förordnande som chef för Riksrevisionsverket (RRV). Inga-Britt Ahlenius framställde önskemål om en förlängning av förordnandet med fem år. Bakgrunden till hennes önskemål var att hon önskade få leda RRV fram till dess att hon fyller 65 år. En förlängning av förordnandet med tre år skulle innebära att hon under ett par år skulle behöva ägna sig åt andra arbetsuppgifter. Som ytterligare skäl anförde hon bland annat att RRV nyligen hade organiserats om och behövde stabilitet.

Bosse Ringholm, som hos regeringskollegor hade hört sig för om den praxis som regeringen tillämpade vid omförordnanden, berättade för Inga-Britt Ahlenius att en förlängning av förordnanden med tre år var det vedertagna och att han inte kunde ge några garantier om uppdrag för tiden därefter. Det var självfallet av största vikt att de bägge var överens om hur långt en förlängning av Inga-Britt Ahlenius förordnande skulle sträcka sig. Enligt Bosse Ringholm var det underförstått dem emellan att hon skulle få förordnandet förlängt om hon kunde acceptera att regeringen följde sin praxis på området. Hon hade dock en stark önskan om ett fast arbete fram till 65 års ålder. Därför bad Bosse Ringholm henne att fundera över om det fanns något annat uppdrag som hon var intresserad av. Kunde regeringen tillmötesgå en sådan önskan fanns möjligheten att ge henne ett nytt femårigt förordnande som skulle sträcka sig fram till hennes ålderspensionering. Bosse Ringholm presenterade inga förslag utan bad Inga-Britt Ahlenius att själv undersöka saken. Det överenskoms att Inga-Britt Ahlenius skulle tänka igenom det hela under sommaren och därefter återkomma med besked.

Sedan Inga-Britt Ahlenius haft möjlighet att överväga frågan under sommaren hade hon och Bosse Ringholm ett möte den 26 augusti. Hon framförde då att hon alltjämt önskade få förordnandet som chef för RRV förlängt med fem år. Bosse Ringholm hänvisade återigen till den praxis som tillämpades vid förlängning av förordnanden.

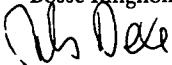
Söndagen den 29 augusti lämnade hon ett brev till Bosse Ringholms bostad. Hon skrev bl.a. att hon i första hand önskade en förlängning av förordnandet med fem år men att hon accepterade de tre år som Bosse Ringholm av principiella skäl angett. I brevet redogjorde hon även för önskemål om sysselsättning för tiden därefter.

Eftersom det nu fanns möjlighet att besluta om en förlängning av förordnandet med tre år inleddes den interna beredningen i regeringskansliet och i regeringskretsen. Till följd av Bosse Ringholms ansvar för utarbetandet av regeringens budgetproposition för 2000, som avlämnades den 20 september, var hans arbetsbelastning under september månad intensiv. Frågan om förlängningen av Inga-Britt Ahlenius förordnande var en av många frågor som skulle beredas under denna tid.

Bosse Ringholm försökte utan framgång att få kontakt med Inga-Britt Ahlenius lördagen den 18 september för att bekräfta en överenskommelse om ett sammanträffande påföljande vecka. Söndagen den 19 september fick han i sitt hem ytterligare ett brev överlämnat från Inga-Britt Ahlenius. I detta brev betonade hon vikten av att regeringen snabbt fattade ett beslut och föreslog återigen en förlängning av förordnandet med fem år. I brevet framförde hon även argument för att regeringen skall avvika från sin praxis vad gäller omförordnandets längd.

Efter att Bosse Ringholm onsdagen den 22 september återigen haft en diskussion med Inga-Britt Ahlenius om längden på omförordnandet beslutade regeringen den 23 september i ärendet.

Vid utformningen av detta underlag har jag samrått med finansministern Bosse Ringholm.

Nils Dexe

2000-03-09

Näringsdepartementet

Statsrådsberedningen

Statssekreteraren

Lars Rekke

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 13, 28: Regeringens utövande av utnämningmakten och ansvar för chefstillsättningar

Härmed lämnas följande underlag till kommentar avseende Elizabeth Nyströms anmälan om utnämning av generaldirektör för VTI.

Den 2 december 1999 utnämnde regeringen KFB:s dåvarande generaldirektör Urban Karlström till generaldirektör för VTI med tillträde den 1 februari 2000.

KFB, som myndighet, har varit föremål för flera utredningar under senare år. Således berördes KFB av Näringsdepartementets Utredning om vissa myndigheter (november 1999) liksom av Utbildningsdepartementets Utredning Att finansiera forskning och utveckling (Ds 1998:68). Utredningen Forskning 2000 (SOU 1998:128) har tidigare föreslagit att sektorsforskningsmyndigheterna, däribland KFB, skulle ersättas av forskningsråd.

För närvarande bereds inom Regeringskansliet en proposition angående forskningsmyndigheterna inom Näringsdepartementets ansvarsområde.

KFB:s verksamhet och organisation har alltså sedan en tid varit föremål för överväganden i olika sammanhang. Den osäkerhet om myndighetens framtid som därigenom har uppkommit, har påverkat möjligheterna att ta ställning till frågan om utnämning av generaldirektör för KFB. Beredningen av frågan om forskningsmyndigheterna har nu kommit så långt att regeringen ansett sig kunna fatta beslut i utnämningsfrågan.

Den 2 mars 2000 beslutade regeringen att utnämna Hans Mohlin som vikarierande generaldirektör för KFB till den 31 december 2000.

Med vänlig hälsning

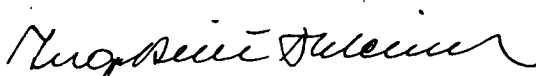
Lars Rekke

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

KUs granskningsärenden 1999/2000, nr 8 (Finansminister Bosse Ringholms handläggning av två skrivelser från Inga-Britt Ahlenius), 10 (Regeringens handläggning av frågan om generaldirektör för Riksrevisionsverket) och 13 (Regeringens utövande av utnämningsmakten).

Inför utfrågningen i KU den 21 mars 2000, överlämnar jag härmed min redogörelse för dialogen med företrädare för regeringen inför mitt omförordnande som chef för RRV.

Redogörelsen bygger på en noggrann dokumentation från min sida. Den lämnas efter bästa förstånd och på heder och samvete.

Inga-Britt Ahlenius

KU ska granska finansministerns handläggning av frågan om generaldirektör för Riksrevisionsverket (RRV) och regeringens utövande av utnämningssmakten. Med anledning av denna granskning vill jag lyfta fram fyra centrala principiella frågor i svensk förvaltning utifrån grundlagens bestämmelser och andra stadganden i lag.

1. Revisionens ställning, lagfäst eller inte, utifrån regeringens proposition om revisionens oberoende och "RRVs integritet"
2. Tillsättningsproceduren för chefen för den oberoende revisionen
3. Synen generellt på förvaltningens ställning och integritet utifrån grundlagens stadganden om de självständiga förvaltningsmyndigheterna
4. Tillsättningsproceduren i allmänhet vad gäller verkschefer (och andra högre chefer i staten)

Revisionens ställning och tillsättningen av dess chef

Enligt riksdagens beslut efter förslag från regeringen i BP 98 har RRVs verksamhet koncentrerats till de revisionella uppgifterna. Regeringen betonade i propositionen revisionens oberoende ställning och markerade att ett renodlat revisionsorgan skulle "... ytterligare markera revisionens oberoende och dessutom stärka RRVs integritet". Regeringen betonade återigen detta i BP 2000.

I andra länder med vilka Sverige önskar jämföra sig är den oberoende statsrevisionens ställning säkrad i lag, oftast i grundlag. Detsamma gäller chefens ställning – tillsättningsförfarande och skiljande från tjänst är underkastade särskilda procedurer för att garantera ämbetets integritet.

Det finns goda motiv för denna särskilda reglering i lag – ytterst syftar den till att säkerställa en opartisk, oberoende och professionell revision som vågar dra tydliga slutsatser av sitt arbete och publicera dem. Allt i syfte att stärka medborgarnas förtroende för den offentliga verksamheten.

Regeringen tillsätter chefen för Riksrevisionsverket. Frågan regleras ytterst i grundlag men därefter i LOA, verksförordning, regeringens chefspolicy (maj 1995) och andra regler för statens personalpolitik.

Sverige har en internationellt sett unik förvaltningsmodell (vi delar den med Finland). Den är reglerad i grundlag och innebörden är att den exekutiva makten är delad i två. Regeringen svarar för politisk direktivgivning, de självständiga myndigheterna svarar för den dagliga operativa verksamheten, t ex självständig rättstillämpning och leverans av beslutsunderlag av olika slag till regeringen.

Verkschefen är från dessa utgångspunkter självklart en strategisk person i den svenska förvaltningsmodellen. Posten har inte blivit mindre viktig i och med det senaste decenniets utveckling med större handlingsutrymme för verkscheferna vad gäller hanteringen av verkens förvaltningsresurser och genom en ökad frekvens av ramlagstiftning.

Tillsättning av höga chefer i staten

Tillsättningsproceduren för verkschefer är i Sverige en helt sluten process. Den står därmed i stark kontrast inte bara till vår egen generella öppenhet och tillämpning av offentlighetsprincipen i andra avseenden. Vi skiljer oss också i detta avseende på ett markant sätt från andra länder i vår närhet.

Regeringens officiella chefsprogram från 1995 anger framför allt att rekryteringen måste utgå från ett brett sökförfarande och utifrån preciserade krav för befattningen. Inga särskilda krav ställs på öppenhet.

Förvaltningspolitiska kommissionen behandlade frågan om tillsättning av verkschefer. Förutom att diskutera de allmänna krav som bör ställas på en verkschef aktualiserade de också själva tillsättningsprocessen:

"Vi vill särskilt peka på vikten av öppenhet vid rekryteringen. Den skall tjäna två syften. Den skall bidra till att bredda rekryteringsbasen och ge bättre möjligheter att bedöma – också i en offentlig debatt – hur utnämningssmakten utövas."

Utnämningen av verkschefer är en strategisk fråga. Det är väsentligt att kvalifikationer för att leda verksamheter i staten är noga prövade. Att så sker är ägnat att stärka legitimiteten i den statliga verksamheten och öka allmänhetens förtroende. Rekryteringen av myndighetschefer bör enligt min mening ske i en öppen process med uttalade och precisa krav på meriter och med möjligheter för alternativa kandidater att framträda. För att bistå regeringen i fråga om meritvärdering kan man t ex inrätta någon form av nämnd eller råd.

Det är förvaltningen som ytterst förverkligar och verkställer de folkvaldas beslut – det må vara i form av rättstillämpning, service, repressiva åtgärder. Det är förvaltningen som medborgarna möter – domstolen, polisen, försäkringskassan – och det är centralt att kvaliteten i den statliga verksamheten upprätthålls och att medborgarnas förtroende för den statliga verksamheten är stort. Ett meritbaserat rekryterings- och befordringssystem, öppenhet och genomsynlighet är A och O för att upprätthålla ett förtroende för den statliga

verksamheten. Utgångspunkten är grundlagens stadganden om att *"vid tillsättning av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst eller skicklighet"* och andan i tryckfrihetsförordningen om öppenhet och genomsynlighet. Det finns goda motiv för Sverige att ansluta sig till de mer öppna processer som tillämpas i andra länder och att överge det mer renässansartade system som tillämpas f n i vårt land.

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.4

Allmän bakgrund

Enligt riksdagens beslut har Riksrevisionsverkets verksamhet koncentrerats till de revisionella uppgifterna. Riksdagsbeslutet grundade sig på regeringens proposition (Prop1997/98:1). Sverige har därmed fått en renodlad revisionsmyndighet. Regeringens och riksdagens beslut föregicks av flera utredningar.

Regeringen diskuterade i propositionen ingående grundelementen i revisionens oberoende, dvs *"... att revisionen självständigt väljer revisionsområde och revisionsobjekt utifrån risk och väsentlighetskriterier, att den väljer metoder m.m. utan påverkan och att den självständigt drar sina slutsatser och offentliggör sin granskning."*

Regeringen betonade i propositionen revisionens oberoende ställning och markerade att ett renodlat revisionsorgan skulle *"... ytterligare markera revisionens oberoende och dessutom stärka RRVs integritet"*.

Under perioden 1994-1995 utarbetades i finansdepartementet – i kontakt med RRV – ett utkast till lagförslag för att reglera revisionens ställning och mandat med nuvarande allmänna förvaltningsmodell. De följande utredningarna om revisionens ställning gjorde att arbetet med detta utkast inte kom att bedrivas vidare.

Det utvecklingsarbete som nu bedrivs i Riksrevisionsverket bedrivs utifrån dessa utgångspunkter i propositionen – revisionens oberoende och RRVs integritet – och som de materialiserats i verkets instruktion.

Regeringen har ånyo i budgetpropositionen för år 2000 betonat att riksdagsbeslutet stärkt revisionen och förtydligat dess oberoende ställning.

Regeringen tillsätter chefen för Riksrevisionsverket. Frågan regleras ytterst i grundlag men därefter i LOA, verksförordning, regeringens chefspolicy (maj 1995) och andra regler för statens personalpolitik.

Mitt första förordnande som chef för Riksrevisionsverket löpte ut den 30 september 1999. Inom ramen för en diskussion om ett omförordnande hade jag följande kontakter med företrädare för regeringen:

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.4

- Personligt möte på mitt initiativ med Pär Nuder, statssekreterare i Statsrådsberedningen, den 14 juni.
- Personliga möten med finansministern den 24 juni, den 26 augusti och den 22 september, samtliga på mitt initiativ.
- Brev till finansministern den 2 juli, den 29 augusti, den 9 september och den 19 september.
- Telefonsamtal med finansministern den 16 september.
- Personligt möte med Peter Lagerblad den 18 september. (Några telefonsamtal med Lagerblad under augusti/september.)

Fr o m augusti dokumenterade jag noggrant alla möten och all övrig kommunikation i frågan.

I anslutning till ett samtal om mitt pågående EU-uppdrag tog jag också upp frågan om förlängning av mitt förordnande. Jag redogjorde för mina önskemål och vi samtalade en stund om frågan. Han undrade om jag haft samtal med Bosse Ringholm och när jag svarade nekande rekommenderade han mig att ta upp diskussionen med honom.

Möte med finansministern den 24 juni

Vi möts på mitt initiativ – jag hade efter viss envishet genom finansministerns sekreterare lyckats utverka en tid före sommaren.

Efter några inledande allmänna artighetsfraser tar jag upp frågan om mitt förordnande och säger att mitt önskemål är att få mitt förordnande förlängt och att jag skulle önska att regeringen förlängde det med fem år i stället för de tre år som kommit att betraktas som praxis. Jag nämner att det finns mycket goda verksamhetsmotiv för detta – RRV är först sedan ett år tillbaka etablerad som en i praktiken ny myndighet, att leda verket kan därmed ses som ett nytt uppdrag, att jag mot bakgrund av statsmakternas beslut inlett ett brett och därmed mångårigt utvecklingsarbete, att RRV genom ordförandeskap i en internationell kommitté åtagit sig ett flerårigt viktigt utvecklingsarbete i det internationella revisionsarbetet. Jag pekar också på den fortsatta stora uppmärksamheten för revisionsfrågorna och det inledda utredningsarbetet i riksdagen och att det enligt min bedömning då vore bra för regeringen med en erfaren och verksamhetskunnig chef.

Jag anger också personliga skäl – jag har fem år kvar till min ålderspensionering – och att det inte borde vara ointressant för regeringen att också diskutera den aspekten.

Finansministerns svar är att regeringens princip är förlängning på tre år och att sex plus fem år är en alldeles för lång sammanlagd period. Jag pekar på att regeringen just förnyat Jan O Karlssons nomineringsperiod till Europeiska revisionsrätten med sex år, dvs fem plus sex år. Hans svar är att det är ju skillnad, det är en helt annan sak. Jag fortsätter inte den diskussionen.

Han frågar om jag funderat på något annat och jag säger att givet situationen på RRV, det intensiva utvecklingsskede vi befinner oss i efter riksdagsbeslutet om s v så har jag varit och är inriktad på att fullfölja utvecklingen av RRV från dessa nya och tydliga förutsättningar. Efter att han insisterar på om jag verkligen aldrig funderat på att göra något annat, så säger jag – alltså efter visst trugande – att om Jan O Karlsson valt att inte begära omförordnande så hade jag gärna kandiderat. Jag säger också att om Jan O Karlsson väljer att lämna efter sitt ordförandeskap vid utgången av 2001, så är jag intresserad (jag berättar också att jag för Erik Åsbrink nämnt detta och dessutom ett annat specifikt uppdrag som dock inte är aktuellt eftersom det inte längre är vakant). Han tar fram en annons som han just sett om chefskapet för det nybildade Olaf. Jag säger att jag inte vill till Bryssel och han kommenterar kort att det tydligen är ok med

Luxemburg men inte med Bryssel. Och jag svarar att det handlar om vad man vill göra med sitt liv. Mitt kvarstående önskemål är ett förlängt förordnande, men jag lovar också att jag skall fundera på om det är något annat jag vill göra. Jag får inga konkreta erbjudanden.

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.4

Överenskommelsen är att vi skall ses igen "efter sommaren". Med bara en dryg månad kvar till att mitt förordnande går ut. Samtalet förs i en artig ton.

Brev till finansministern den 2 juli

Brev till finansministern där jag bifogar en informationsskrift som verket tagit fram – "Riksrevisionsverkets roll & uppgift i ett historiskt och internationellt perspektiv"(1998:63). Det historiska perspektivet på statsrevisionen i Sverige har tagits fram inom RRV. Det internationella perspektivet utgår av resultatet av en enkät som genomförts av den europeiska samarbetsorganisationen för statsrevision, EUROSAI. I olika kapitel beskrivs också hur revisionsorganisationen ser ut i ett antal olika länder som valt olika lösningar. Enkäten genomfördes av EUROSAI för att utgöra underlag för EUROSAI:s kongress 1999 med temat att belysa statsrevisionens oberoende ur olika aspekter. Temat aktualiserades framför allt av de central- och östeuropeiska nya demokratierna som utifrån sina nyskrivna grundlagar nu är i färd med att bygga upp självständiga revisionsmyndigheter, flera med anledning av de krav som EU ställer för en anslutning. Jag anmälde skriften i mitt förord med förhoppningen att den skulle bidra till att öka kunskaperna om den statliga revisionens villkor. Skriften skickades bl a ut till riksdagsledamöterna och jag uppfattar att den kommit att bli ett standardverk på sitt område, både inom universiteten och för riksdagens pågående utredningsarbete.

Möte med finansministern den 26 augusti

Vi möts på mitt initiativ sedan jag bokat tid med hans sekreterare. Mina förväntningar inför detta möte är att jag skall få besked om ett omförordnande och att vi i samband därmed t ex skulle diskutera RRV:s situation nu under den femte revisionsutredningen under 90-talet och strategien för att behålla revisionen oberoende men under regeringen enligt den nyligen lagda propositionen. Jag hade också funderat på möjligheten att han i stället skulle erbjuda mig en annan uppgift – det skulle ju ha varit tänkbart att han erbjöd mig någon annan chefsbefattning, det var t ex en viss rörelse på gång inom finansdepartementets egna myndigheter.

Ingenting av detta inträffar.

I några inledande meningar kommenterar han en artikel i Dagens Industri med rubriken "Prodi motsätter sig Ahlenius förslag". Jag kommenterar detta med att säga att artikeln bygger på en missuppfattning och att man särskilt som kvinna får finna sig i att utgöra objekt för medias intresse att skapa motsättningar och presentera konflikter.

Han frågar om jag funderat vidare och jag säger att jag gjort det och att jag önskar få mitt förordnande förlängt. Jag säger också att jag ju redan i juni presenterade goda motiv för detta och att jag helst skulle vilja ha en förlängning med fem år. Han säger att regeringen av principiella skäl omförordnar bara på tre år och jag svarar att jag hade föredragit fem år men att jag naturligtvis accepterar tre år.

Han ändrar sedan plötsligt ton och han går närmast till personligt angrepp på mig. Detta överrumplar mig helt.

Han säger att han hör från "folk i riksdagen" att jag har en uppfattning om RRV och oberoende revision och att han inte delar den. Jag frågar honom vad det skulle vara och vad han menar och vad han fått det ifrån och han kan inte ge något svar, kan inte precisera vad han menar. Jag säger att regering och riksdag har ju just tagit ställning till RRV och revisionens oberoende; regeringen har ju varit utomordentligt tydlig i dessa avseenden och efter ställningstagande till utredningar i frågan. Propositionen har materialiserats i vår instruktion och är grunden för verkets utvecklingsarbete, som jag ju tidigare gett honom information om. Och jag rekapitulerar kort de relevanta huvudpunkterna i budgetpropositionen – och det förefaller mig tydligt att han helt enkelt inte hunnit bli tillräckligt informerad om propositionen och om tidigare och pågående utredningsarbete. Han insisterar på att "folk i riksdagen säger" och jag svarar att jag i alla diskussioner utgår från regeringens propositionstext och vår instruktion. Han säger då att jag måste ju vara väldigt otydlig, eftersom man missförstår och jag säger att begreppsbildningen är komplicerad och att den skrift om RRVs roll & uppgift som jag skickat honom för några veckor sedan just har varit uttryck för en ambition att öka medvetandet och kunskaperna i dessa frågor. Jag redogör också för att departementet för något år sedan tog fram utkast till lagförslag för att reglera revisionens oberoende, men att arbetet avbröts i och med de stora utredningar som kom. (Detta är förmodligen en nyhet för honom, han förefaller inte medveten om detta tidigare arbete i departementet.) Han säger att han hört att jag skulle förorda en riksbanksmodell. Jag svarar rätt av att detta är helt fel, en direkt desinformation, att jag aldrig talat om det eftersom det helt enkelt inte är en relevant jämförelse.

Han reser sig och hämtar skriften om RRVs roll & uppgift och inleder en genomgång av den. Det är tydligt att han ogillar de sammanfattande slutsatserna från de internationella jämförelserna. Och han säger: "Här står: Ur ett författningsmässigt och internationellt perspektiv framstår regeringen av Riksrevisionsverkets ställning och uppgifter som knapphändig". Delar du den uppfattningen???" Och han går igenom de andra sammanfattande punkterna på samma sätt, ger uttryck för sitt ogillande och upprepar samma fråga till mig. Jag säger att sammanfattningen återspeglar slutsatserna från EUROSAs enkät och jag hänvisar till min inledning om skriften som ett kunskapsunderlag i den fortsatta diskussionen om revisionen i Sverige. Skriften är en faktisk redogörelse för kontrollmaktens historiska utveckling i Sverige, det är en faktisk presentation av den jämförande studie i ett europeiskt perspektiv som EUROSAl gjort och som presenterades vid dess kongress i juni 1999.

När jag reser på mig för att gå säger jag "Ja, då blir det ett beslut på tre år". "Nej," säger han, "det kan jag inte ta ställning till nu – vi måste se hur det passar in i "den allmänna strategien"". Det är nu fem veckor kvar till dess att mitt förordnande går ut.

Detta samtal har ö h t inte berört RRVs verksamhet, RRVs situation nu givet den nya utredningen eller mina egna meriter som verksamhetschef eller andra förtjänster. Inte heller får jag något förslag eller erbjudande.

Hela hans sätt att föra samtalet, hans bemötande, gör mig fullständigt överrumplad. Jag hade förväntat mig ett sakligt och vänligt intresserat samtal, men finansministern väljer att ta upp rykten eller hörsägnar som grund för diffusa anklagelser mot mig personligen. Jag kan inte annat än uppfatta hans bemötande av mig som ovänligt, oförskämt, närmast fientligt. Jag utsätts för situationen att få höra att några människor talat illa om mig, det måste jag försvara mig mot. Han konfronterar mig med ett diffust missnöje och icke preciserade anklagelser som han hämtar från andra och anonyma människor, "ombudskritik".

Vad gäller den kritiska och ogillande genomgången av informationsskriften så är den också mycket överraskande. Finansministerns genomgång står i skarp kontrast till vad regeringen i tal och skrift framför om oberoende, integritet, om öppenhet och om yttrandefrihet. Jag uppfattar att han ogillar själva verklighetsbeskrivningen i skriften och att han söker pressa mig till att ta avstånd från dess slutsatser. Jag uppfattar att han vill få mig att i varje fall förstå att yttrandefrihet och oberoende kunskapsbildning i fortsättningen har sina gränser om jag skall kunna räkna med att få mitt förordnande förlängt. Min reflektion är att samtalet står i stark kontrast också till budskapet i regeringens proposition om revisionens oberoende och RRVs integritet.

Jag är mer skakad av detta möte än vad jag kan beskriva. Jag uppfattar mig nu vara utlämnad till ett godtyckligt beslutsfattande baserat på diffusa negativa värderingar av mig som person.

Samtalet varar enligt min uppskattning en dryg timme. Jag bestämmer mig också för att från och med nu dokumentera all kommunikation i frågan.

Brev till finansministern den 29 augusti

Brev till finansministern för att tydliggöra frågorna, undvika missförstånd och minimera utrymmet för godtycke. Brevet är en bekräftelse av vårt samtal den 26 augusti. Jag bekräftar vad jag då sagt om att jag naturligtvis accepterar en förordnandetid om tre år och att man för de efterföljande 2-4 åren kan tänka sig en rad kombinationer av uppdrag i enlighet med den chefspolicy som gäller.

Jag är i Bryssel för att avsluta mitt EU-uppdrag och min sekreterare skickar på mitt uppdrag visst informationsunderlag om statsrevision (en artikel som jag skrivit till Gefle Dagblad, dokumentation från den finska riksdagen samt BP-texten). Min ambition är att finansministern skall få en kort men relevant sammanställning av det material som reflekterar de gångna årens diskussion om revisionsfrågorna och som ger större förståelse för RRVs situation och för processen med chefsförordnandet.

Den 10 september

Jag kontakter en vän med lång erfarenhet från arbetet i regeringskansliet för att få råd om hur jag bör agera i den situation som råder. Han ringer (sannolikt under den följande helgen) till Pär Nuder med budskapet att förordnandet som chef för RRV inte kunde ses som ett vanligt administrativt ärende, med beaktande av EU-medlemskapet och det stora intresset ö h t för revisionsfrågorna i staten. Nuders kommentar är att han inte kände till processen eller frågan.

Telefonsamtal med finansministern den 16 september

Finansministern söker mig per telefon vid 13-tiden, det är en torsdag och det har alltså varit regeringssammanträde och min förväntan är närmast att jag skulle få besked om att regeringen nu fattat beslut. Han inleder telefonsamtalet med att förebrå mig för att jag nu tagit kontakt med utomstående som tagit kontakt med honom, han fortsätter att föra fram de tidigare synpunkterna från "folk i riksdagen" om hur jag ser på revisionen. Jag framhåller återigen att jag utgår från regeringens budskap i budgetpropositionen. Han säger att det är konstigt att jag är så otydlig att man missuppfattar mig, jag vidhåller att jag är utomordentligt tydlig och att det ÄR svårt att skilja på olika begrepp och att jag f ö inte vet eller förstår vad han anklagar mig för. Jag säger också att det enligt min mening ligger i regeringens intresse, givet dragkampen mellan regeringen och regeringen om revisionen, att backa upp sin egen myndighet och dess chef, och att det verkligen inte är givet att man som chef för granskningsmyndigheten är populär hos alla. Han säger nu på telefon att han kan ordna flera (ej specificerade) landshövdingeposter till mig. Det är jag som till slut säger att det inte är rimligt att föra diskussioner av detta slag över en mobiltelefon på stan och föreslår ett nytt möte. Han finner en tid i sin almanacka den 22 september kl 7.30, en vecka innan mitt förordnande går ut.

Detta telefonsamtal förs när det är två veckor kvar till dess att mitt förordnande går ut och jag får fortfarande inget besked. Han fortsätter med att framsöra diffusa anklagelser, förebrår mig nu också för att ha tagit utomstående kontakter (journalister måste nu också ha börjat intressera sig för utnänningsfrågorna; följande dag finns nämligen en artikel i SvD) Han lämnar nu per telefon ett allmänt svepande, närmast märkligt förslag om att

bli landshövding, inte i något speciellt län, utan i största allmänhet. Ingen diskussion förs om RRVs verksamhet, inga resonemang om mina förtjänster eller min skicklighet för den ena eller andra uppgiften.

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.4

Regeringen har under min tid som chef för RRV inte på något sätt gett mig anledning att tro att jag inte skulle ha skött mina uppgifter väl. Det är nog först nu som jag faktiskt verkligen börjar känna att man helt enkelt och utan saklig grund vill bli av med mig. Det är en skakande insikt.

Den 17 september

SvD har en artikel om regeringens senfärdighet vad gäller chefsutnämningar och man lyfter särskilt fram mitt fall. Frågan följs under dagen också upp av andra media och av vissa politiker. Jag ringer Bosse Ringholm över en dålig mobiltelefonledning, men innan samtalet bryts hinner han föreslå att jag skall träffa Peter Lagerblad. Jag ringer Peter Lagerblad som då är i Italien och vi kommer överens om att träffas lördagen den 18 september för att förbereda mötet med finansministern den 22 september.

Möte med Peter Lagerblad den 18 september

Jag har förberett mötet med Peter Lagerblad med ett handskrivet föredragningsunderlag (det är en bred rekapitulation över de senaste årens utredningar, regeringens ställningstagande i BP 98, delningen av verket som bekräftelse av vikten av ett starkt RRV, motionsläget etc.). Jag pekar under föredragningen på fördelarna på den svenska förvaltningsmodellen och att det ju inte finns några hinder för att – som man gjort i Finland – reglera revisionens ställning i lag på det sätt som finansdepartementet resonerade i det lagutkast man tog fram för något år sedan. Syftet är att få till stånd en diskussion om RRVs position och ställning de närmaste åren givet den nya riksdagsutredningen. Mina förväntningar inför detta möte är att vi utifrån en förlängning av mitt förordnande skulle diskutera RRVs position och verksamhet, regeringens syn på frågorna, vilka ju var fortsatt uppmärksammade i riksdagen och på annat sätt.

Lagerblad tar inte upp den tråden utan inleder i stället en genomgång av sammanfattningarna i informationsskriften om RRVs roll & uppgift, dvs den text som Bosse Ringholm redan ställt mig till svars för. Det sker på punkt efter punkt och frågan är: "Kan du leva med denna situation"? (D v s med de tillkortakommanden vad gäller revisionen i Sverige som den internationella studien pekat ut.) Peter Lagerblads genomgång blir en ytterligare markering av finansministerns genomgång med mig. Den är förvånande också eftersom finansdepartementet och han själv väl känt till skriften eftersom de haft tillgång till den redan i korrektur ett drygt halvår tidigare.

Slutligen säger jag till Lagerblad – med tanke på den uppmärksamhet som dröjsmålet med mitt förordnande väckt – att om regeringen nu vill återta initiativet i frågan, vore ett bra sätt för detta att förordna mig på fem år. Därmed skulle man kunna bemöta kritiken från pressen att man sölat med mitt

förordnande. Man kunde helt enkelt säga att man behövt så lång tid eftersom man gått ifrån en princip, nämligen om förlängning med enbart tre år. Lagerblad säger att han skall framföra detta till Ringholm. Samtalet förs i vänlig ton, men det har mycket liten förankring i propositionens skrivningar om revisionens oberoende och RRVs integritet. Jag uppskattar att mötet varar åtminstone en timme.

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.4

(Jag hade tidigare under augusti/september kontaktat Peter Lagerblad per telefon vid några tillfällen för att söka få besked om vad som händer i förordnandefrågan. Hans besked har varit att han ingenting känner till utan att det är helt och hållet "Bosse som sköter detta".)

Den 18 september

På förmiddagen får jag ett meddelande på min telefonsvarare som jag uppfattar komma från Bosse Ringholm.

Frågan om mitt förordnande tas upp på ledarplats av de stora tidningarna.

Brev till finansministern den 19 september

Jag skriver ett brev till Ringholm med utgångspunkt i meddelandet på min telefonsvarare. Jag skriver att det är angeläget att regeringen nu kommer till snabbt beslut och att förordnandet förslagsvis kan avse fem år. Jag preciserar motiven. Avslutningsvis frågar jag om det efter mötet med Peter Lagerblad är nödvändigt att Ringholm och jag träffas den följande onsdagen enligt vår överenskommelse per telefon föregående vecka. Jag föreslår närmast att han skall be sin sekreterare ställa in det.

(Min slutsats är att det efter den uppmärksamhet som frågan väckt i pressen och i olika politiska läger nu vore svårt för regeringen att inte omförordna mig.)

Möte med finansministern den 22 september

Vilka är mina förväntningar inför detta samtal? Jag diskuterade denna fråga med en nära medarbetare i verket – hur trodde han att detta samtal nu skulle gestalta sig? Hans mening var att det väl var ganska naturligt att Ringholm nu rimligen skulle säga ungefär. "ja, jag beklagar att den här processen dragit ut så här långt på tiden, men du känner ju till hur det kan vara i kanslihuset. Men i morgon kommer regeringen att fatta beslut om att förlänga ditt förordnande." Och så skulle det följa ett kort första samtal om RRVs ställning, utredningen i riksdagen, regeringens syn på frågorna. Det var med ungefär de förväntningarna som jag nu gick till mötet med Bosse Ringholm

Vi träffas på finansministerns rum. Han för samtalet på samma sätt som tidigare och jag uppfattar dessutom att han är märkbart irriterad. Uppmärksamheten på frågan är nu stor i media. Han återkommer till samtalet i augusti och upprepar de diffusa anklagelserna om "folk i riksdagen". Han kan forfarande inte precisera vad han menar, han säger närmast att det måste vara mitt fel att

uppmärksamheten i riksdagen nu är så stor på revisionsfrågorna. Jag replikerar att revisionsfrågorna diskuterats under hela decenniet med allt större intensitet givet talmanskonferensens utredning och inte minst som följd av regeringens egen utredning från 1997, att frågan ligger i tiden, vårt medlemskap i EU, processen i Finland. Han insisterar på sin bild och säger att jag saknar "sjukdomsinsikt" – det är det ord han använder. Han säger att jag måste vara väldigt otydlig, eftersom de riksdagsmän han talat med missuppfattat mig, han lastar mig på något sätt för att intresse för revisionsfrågorna är stort. Han återkommer än en gång anklagande till skriften om RRVs roll. Hans resonemang och anklagelser föranleder mig att återigen lyfta fram bl a distinktionen mellan riksbanksmodell och oberoende revision. Det handlar inte om att diskutera RRVs oberoende som myndighet utan om revisionens oberoende – så som regeringen gör i propositionen.

Han säger "Ja, du tycks ju vilja ha en tillsättning som liknar utnämning av påven". Jag kommenterar inte det.

Plötsligt säger han till mig: "Vad gör du om regeringen nu inte förlänger ditt förordnande?" Och jag svarar, närmast blixtnabbt: "Då går jag...". Han ser närmast perplex ut. Och jag fortsätter "...jag tar väl kontakt med dina tjänstemän..." och han avbryter: "...mina tjänstemän har ingenting att säga till om i den här frågan, och jag svarar "... det finns väl några pensionsvillkor som jag då måste reda ut". Och han säger "Jasså, du vill inte jobba? Och mitt svar är "Jovisst, det är ju precis det jag har talat om hela tiden!"

Via Peter Lagerblad har han fått texten ur budgetpropositionen med understrykningar. Och inför en summering av denna dryga halvtimme säger han att han skall föredra frågan på regeringssammanträdet följande dag med utgångspunkt i BP 98 och "utifrån RRVs oberoende ställning". Jag avbryter honom – kan tyckas onödigt, men det blir en illustration av att det är lätt att missuppfatta begrepp – och påpekar att vad han säger faktiskt är fel. Det är inte en fråga om myndigheten RRVs oberoende utan om revisionens oberoende. Det är det som BP 98 handlar om och det är det jag talar om. Han ändrar utgångspunkten och säger att han skall föredra ett omförordnande på tre år.

Innan vi skiljs säger han att detta nu är en fråga mellan honom och mig, han skall ge mig besked när regeringen fattat sitt beslut genom att ringa mig. Han förebrår mig återigen att jag kontaktat utomstående personer i processen. Jag säger att jag beklagar att det behövt bli så stor uppmärksamhet och att jag nu faktiskt känner mig ganska trött.

Det har varit ett obehagligt samtal, både till ton och innehåll. Dagen före regeringssammanträdet och tre dagar innan mitt förordnande går ut har jag fortfarande inte fått något besked. Några diskussioner i sak om RRV och mitt sätt att leda verket har inte förts.

Beskedet om att regeringen omförordnat mig kommer via finansdepartementets pressmeddelande som på begäran av verkets informationschef faxas över till oss, sedan vi via TT fått reda på att regeringen fattat beslut om att förlänga mitt förordnande. I meddelandet förtydligar Bosse Ringholm revisionens position:

"– Regeringen har ett behov av ett starkt revisionsorgan innefattande såväl årlig revision som effektivitetsrevision.

– Regeringen har vid flera tillfällen betonat revisionens oberoende ställning.

– Inte minst för mig som finansminister är det naturligtvis oerhört viktigt att statens pengar – egentligen skattebetalarnas – används på ett effektivt sätt."

Det är ungefär vad jag själv brukar säga.

Beskedet om mitt omförordnande kom alltså via detta pressmeddelande. Bosse Ringholm kontaktade mig aldrig för att lämna besked om regeringens beslut.

Finansministerns agerande i denna process om att omförordna mig – eller inte – som chef för RRV framstår för mig som medvetet i syfte att få bort mig från RRV. Jag hade förväntat mig en dialog på saklig grund som skulle röra RRV och mitt uppdrag, men möttes i stället av ett diffust maktspråk.

På eftermiddagen får jag meddelande av RRVs informationschef att Ringholm nu diariefört de brev jag skickat hem till honom och att finansdepartementet fäst pressens uppmärksamhet på dem.

I tidningarna den 24 september säger Ringholm att utnämningsprocessen dragit ut på tiden eftersom jag insisterat på att få mitt förordnande förlängt i fem år och att jag dessutom krävt garantier för vad jag skulle få för uppgifter efter ett treårsförordnande. Inget av detta stämmer med verkligheten. Han återkommer till dessa frågor även påföljande dag lördagen den 25 september och menar att "Ahlenius gjort det svårt för sig", indirekt anklagar han mig för att ljuga. Han lämnar också oklara svar – och efter vad jag senare ser olika svar – på frågan vad han lämnat för meddelande på min telefonsvarare lördagen den 18 september (Han skulle där ha lämnat besked om längden på mitt förordnande. Han säger i annat sammanhang att han velat tydlig bekräfta att vi skulle träffas onsdag morgon den 22 september.) Det var alltså fortsatt stor uppmärksamhet i frågan och den bild som gavs var inte en sann bild av vad som förevarit.

I det läget – det var en helg – kontaktade jag fyra olika personer för att höra deras bedömning av vad jag borde göra med den information och del av kommunikationen i frågan som jag hade. Efter att de läst tidningsrapporteringen så bedömde de var och en att jag måste offentliggöra telefonsvararbandet. En av dem – jurist och en mycket erfaren person från den statliga förvaltningen – uttryckte sig på följande sätt: "Du har inget val nu så som rapporteringen utvecklat sig." (Ingen av dessa fyra personer hade lyssnat

på bandet – de hade endast fått texten uppläst för sig) Efter att ha vändats med detta under dagen bestämde jag mig för att jag måste – som en del i offentliggörandet av allt material – också offentliggöra bandet.)

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.4

Ringholm fick meddelandet uppläst för sig men ville inte kommentera det utan att ha lyssnat till bandet. Efter att ha lyssnat på det, begärde han att få höra det en gång till. Hans kommentar var då enligt RRVs informationschef "Nu är jag 100 % säker att det inte är jag. Förut var jag 99,5 % säker".

Möte med finansministern den 28 september

Mötet ägde rum i finansministerns tjänsterum. Närvarande var också Peter Lagerblad och rättschefen Nils Dexe.

Jag frågar honom under detta möte vad han sagt på min telefonsvarare den 18 september. Han säger då att han ville bekräfta mitt möte med honom morgonen före regeringssammanträdet (Det är ett förvånande svar, eftersom han tidigast efter mitt brev som levererades till honom först på måndagen den 20 september skulle ha haft anledning att ifrågasätta tidpunkten för vårt möte dagen före regeringssammanträdet).

Sammanfattningsvis pressas jag hårt under kvällen på att jag frivilligt borde flytta på mig för att närmast "stå till allmänt förfogande". När denna process fortgått tillräckligt länge så säger jag till slut att det finns en uppgift som skulle ligga väl till för mig.

Första veckan i oktober

Av en utomstående person, som jag känner väl, får jag veta att denna person under sommaren vid två tillfällen – möten i juni och augusti – träffat Pär Nuder för att med honom diskutera framtida jobb. Diskussionen hade varit öppen och en rad möjligheter hade diskuterats. Det framgick då också att posten som chef för RRV kunde förväntas bli ledig. Pär Nuders kommentar hade varit ungefär: "Bosse vill byta på RRV och han för visst en dialog med Inga-Britt om det."

Frågan om ett omförordnande av mig som chef för RRV var helt öppen ända fram till regeringens beslut den 23 september, en vecka innan mitt förordnande gick ut. Denna process kan förvisso analyseras och diskuteras utifrån ett allmänt personalpolitiskt perspektiv. Men jag vill framför allt lyfta fram fyra andra centrala principiella frågor i svensk förvaltning utifrån grundlagens bestämmelser och andra stadganden i lag.

1. Revisionens ställning, lagfäst eller inte, utifrån regeringens proposition om revisionens oberoende och "RRVs integritet"
2. Tillsättningsproceduren för chefen för den oberoende revisionen
3. Synen generellt på förvaltningens ställning och integritet utifrån grundlagens stadganden om de självständiga förvaltningsmyndigheterna
4. Tillsättningsproceduren i allmänhet vad gäller verkschefer (och andra högre chefer i staten)

I andra länder med vilka Sverige önskar jämföra sig är den oberoende statsrevisionens ställning säkrad i lag, oftast i grundlag. Detsamma gäller chefens ställning – tillsättningsförfarande och skiljande från tjänst är underkastade särskilda procedurer för att garantera ämbetets integritet. Detta har också gällt Finland som har samma förvaltningsmodell som Sverige (men där man nu har fattat beslut om att flytta revisionen till riksdagen).

Det finns goda motiv för denna särskilda reglering i lag – ytterst syftar den till att säkerställa en opartisk, oberoende och professionell revision som vågar dra tydliga slutsatser av sitt arbete och publicera dem. Allt i syfte att stärka medborgarnas förtroende för den offentliga verksamheten.

Sverige har en internationellt sett unik förvaltningsmodell (vi delar den med Finland). Den är reglerad i grundlag och innebörden är att den exekutiva makten är delad i två. Regeringen svarar för politisk direktivgivning, de självständiga myndigheterna svarar för den dagliga operativa verksamheten, t ex självständig rättstillämpning och leverans av beslutsunderlag av olika slag till regeringen.

Den svenska modellen präglas av hög effektivitet, den har inspirerat andra länder till viss efterföljd och vi betraktar den i Sverige som något av en "exportvara". Vi beskriver den för utländska besökare som den skall fungera och ser ut enligt den ursprungliga idealmodellen.

Verkschefen är från dessa utgångspunkter självklart en strategisk person i den svenska förvaltningsmodellen. Posten har inte blivit mindre viktig i och med det senaste decenniets utveckling med större handlingsutrymme för verkscheferna vad gäller hanteringen av verkens förvaltningsresurser och genom en ökad frekvens av ramlagstiftning.

Tillsättningsproceduren för verkschefer är i Sverige en helt sluten process. Den står därmed i stark kontrast inte bara till vår egen generella öppenhet och tillämpning av offentlighetsprincipen i andra avseenden. Vi skiljer oss också i detta avseende på ett markant sätt från andra länder i vår närhet. Statskontoret gjorde 1999 en utredning av tillsättningsprocessen i Sverige och en jämförelse med tre andra länder – Danmark, England och Holland. Studien visar att dessa tre länder i olika avseenden har en mer öppen tillsättningsprocedur än Sverige. Tydligast är detta i Holland där man har en formaliserad och transparent process (Riksdagens utredningstjänst har undersökt tillsättningsproceduren för höga tjänstemän i det holländska utrikesministeriet, vilket också bekräftar denna bild). Som exempel kan nämnas att när den danska Rigsrevisionen skulle ha ny chef för några år sedan så utannonserades befattningen, fem sökanden anmälades och prövades i en process i Folketinget. (En liknande procedur med ansökningsförfarande tillämpades när Sydafrika i höstas skulle ha en ny Auditor General.)

Regeringens officiella chefsprogram från 1995 anger framför allt att rekryteringen måste utgå från ett brett sökförfarande och utifrån preciserade krav för befattningen. Inga särskilda krav ställs på öppenhet.

Förvaltningspolitiska kommissionen behandlade frågan om tillsättning av verkschefer. Förutom att diskutera de allmänna krav som bör ställas på en verkschef aktualiserade de också själva tillsättningsprocessen:

"Vi vill särskilt peka på vikten av öppenhet vid rekryteringen. Den skall tjäna två syften. Den skall bidra till att bredda rekryteringsbasen och ge bättre möjligheter att bedöma – också i en offentlig debatt – hur utnämningssmakten utövas."

Myndigheterna står i medborgarnas tjänst och är ytterst de som, jämte domstolarna, verkställer de folkvaldas beslut – självständig rättstillämpning, service, repressiva åtgärder under lagen. Myndigheterna skall också svara för kvalificerade beslutsunderlag till regeringen.

Utnämningen av verkschefer är en strategisk fråga. Det är väsentligt att kvalifikationer för att leda verksamheter i staten är noga prövade. Att så sker är ägnat att stärka legitimiteten i den statliga verksamheten och öka allmänhetens förtroende. Rekryteringen av myndighetschefer bör enligt min mening ske i en öppen process med uttalade och precisa krav på meriter och med möjligheter för alternativa kandidater att framträda. För att bistå regeringen i fråga om meritvärdering kan man t ex inrätta någon form av nämnd eller råd. Inspiration till en sådan process kan hämtas från våra grannländer, men också t ex från utnämningar av biskopar under statskyrkans tid i Sverige, professorsutnämningar eller procedur som tillämpas för de inte allra högsta juristbefattningarna i staten. (Det s k kallelseförfarandet inom domstolsväsendet är f ö under utredning.)

Också Världsbankens rapport om statens roll för ekonomisk utveckling liksom den Oberoende expertgruppen i EU lyfte fram denna fråga som en av de centrala när det gäller att upprätthålla kvalitet och förtroende i en offentligfinansierad verksamhet. (Utrikesdepartementets PM 2000-03-10 lyfter fram frågan om transparens inom EU i detta hänseende som ett svenskt intresse.)

1999/2000:KU20
Bilaga A3.2.4

Det är förvaltningen som ytterst förverkligar och verkställer de folkvaldas beslut – det må vara i form av rättstillämpning, service, repressiva åtgärder. Det är förvaltningen som medborgarna möter – domstolen, polisen, försäkringskassan – och det är centralt att kvaliteten i den statliga verksamheten upprätthålls och att medborgarnas förtroende för den statliga verksamheten är stort. Ett meritbaserat rekryterings- och befordringssystem, öppenhet och genomsynlighet är A och O för att upprätthålla ett förtroende för den statliga verksamheten. Utgångspunkten är grundlagens stadganden om att "vid tillsättning av statlig tjänst skall avseende fästas endast vid sakliga grunder, såsom förtjänst eller skicklighet" och andan i tryckfrihetsförordningen om öppenhet och genomsynlighet.

Det finns goda motiv för Sverige att ansluta sig till de mer öppna processer som tillämpas i andra länder och att överge det mer renässansartade system som tillämpas f n i vårt land.

Stockholm den 25 september 1999

1999/2000:KU20
Bilaga A3.3.1

Till Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet bör granska om finansminister Bosse Ringholm på ett korrekt sätt hanterat diarietvåningen av skriftväxling mellan honom och generaldirektör Inga-Britt Ahlenius angående hennes omförordnande och om finansministern genom sitt agerande åsidosatt offentlighetsprincipen.

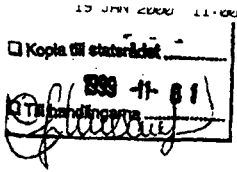
Enligt uppgifter i media har finansminister haft två brev från Ahlenius hemma hos sig, daterade 29 augusti och 19 september, vilka diarietvångdes först torsdagen den 23 september 1999, samma dag som regeringen förlängde Ahlenius förordnande.

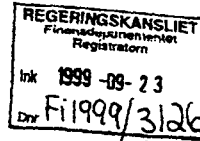
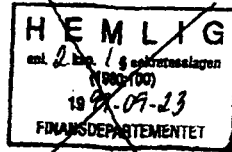
Ingvar Svensson
riksdagsledamot (kd)

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999 -05- 2 8
Dnr	1999/00: 309

Dnr 300-309-99/00

FINNROUPEKRIETENET
Rättshk, smary - i ung - 111, uran -

Dnr:

Ink hemlig/fm Lantbruk
99005

Tack för samtalet. Det var bra när en upp-
fordran till mig att tydliggöra - också för mig själv -
mina utvecklingsplaner. Jag har kultra tänkt vidare
och jag känner då mycket starkt att jag inte är
beredd att mobilisera för ett nytt ledarskap i ny
verksamhet. Det är helt enkelt lite sent i mitt
liv för en sådan nyhet (i detta ligger också be-
räckningen att fröatt vara trovärdigt och fram-
gångsrikt på många ledarskapet av alla parter
nppfatta, som nppfatta som långsiktiga)

Att Lda Rkl har varit en nära och
nppgift under ett antal år och det kommer att
fortsätta som nära och nära vänta även. Jag vill
nära från det utvecklingsprojekt som inlett i
Rkl som fröjd av riksdag, beslutet om en ren-
sallad revisionsmyndighet med de åtgärder
klaven om överens revision i en samman-
hållen myndighet som rapporterar till reg-
eringen.

Jag önskar alltså ett fröant fröant-
nande som chef för Rkl (den fröte prioritet-
na fem år)
När en personligast, med beredskap att under
den tiden ta mig en annan nppgift) och ange
att en av principiella skäl och jag fröte

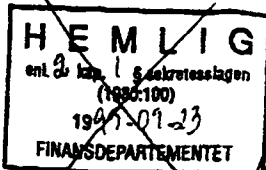
19 JUN 2000 11:01 FINNROUPEKRIEENI 40 B 240613 510 03
om acceptera idem dyvets. och efter de:
ja därefter finns ett antal alternativ och kom-
binationer (Vi talar då om 2-4 år eul. de nya
pensionsbestämmelserna):

- Jan O lämnar beslut vid utgången av 2001;
eul. egen uppgift visar han alltså inte
att utskottet som nomineringsperiod ut.
- Styrelsearbete i myndigheter, utredning,
nominering, statliga utslag, tidd. ett eller
annat av finansiering. Förhandlingsupp-
drag i Sverige eller internationellt. Ut-
skottet inte ett och annat utrednings-
uppdrag, men jag vill inte överdriva-
ligen bli utredare.

Det upplägg som detta ligger in om i
länge med regeringens chefspolis

Som du själv nämnde träffar frågan om
Rd's position och helt nu en diskussion. Rd
är nu (även om): en mycket uttatt position
(med viss oro redan bland personalen); Gjuset
av den fjärde utredningen detta decennium om
revisionen i staten. Utredningen består helt
inom RD om det blir stor uppmärksamhet
och inte alltså för att (nu en fjärde gång) tända
en Rd som en myndighet under regeringen.

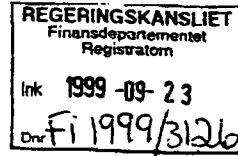
Första kriteriet:
Angeklagt Stenius

Stockholm den 19 september 1999

991005 Inl. Henrik Larje
Samlingsutskottet

Till

Förre!

Tack för Ditt meddelande på min telefonsvarare i helgen. Ditt förslag står inte i överensstämmelse med verkliga förhållanden och är därför inte acceptabelt. Däremot är det nu angeläget att regeringen tar initiativet och snabbt fattar beslut, förslagsvis om ett 5-årsförordnande i enlighet med den argumentation jag förde fram till Dig vid vårt möte tidigt i somras. Ett snabbt beslut är angeläget inte minst för att undvika uppmärksamhet i EU och i Europa, där jag gett Sverige en tydlig och uppmärksam position bl a i samarbetet mellan revisionsmyndigheterna i EU och Revisionsrätten. Även i FN-sammanhang har vi uppmärksamheten på oss (Se vidare nedan)

Argumentationen för ett sådant förordnande är bl a :

- RRV som renodlad revisionsmyndighet tillkom först per den 1.7 1998 (efter långvarigt utredningsarbete och delning av verket) Regeringens argumentation för och definitionen av oberoende statsrevision var mycket tydlig, detta var ett viktigt motiv just för delningen. Ledningsarbetet är därför i detta avseende tämligen nytt. Utvecklingsarbetet i verket har precis inletts, och det på bred front. Omfattar metodutveckling, kvalitetsarbete, internationella kontakter och uppdrag – Du har fått en kort översikt av detta.

- Regeringen betonar härmed åter den vikt man fäster vid den oberoende revisionen i enlighet med formuleringarna i BP 98 (Slutsatsen i dessa frågor formuleras i dagens BP så här: "..... RRV har, i enlighet med riksdagens och regeringens beslut, omvandlats till en renodlad revisionsmyndighet. Detta har stärkt revisionen och förtydligat dess oberoende ställning.....")

- RRV är genom sin chef – engagerad i centrala uppdrag i det internationella samarbetet, där det viktigaste är mitt ordförandeskap i INTOSAI:s centrala stående kommitté för Auditing Standards. (Detta står också omnämnt i dagens BP, liksom vårt engagemang i det europeiska samarbetet, där jag varit ordförande i en treårsperiod)) Detta arbete har hittills inneburit att Sverige i svarat för utarbetandet av en etisk kod för statsrevision, vilken nyligen godkänts av INTOSAI:s kongress och att jag/vi har uppdraget att till nästa kongress omarbota och vidareutveckla de centrala styrande dokumenten för statsrevision. Detta arbete kan betraktas som väsentligt inte minst från utvecklingsländernas synpunkt och i de nya demokratierna i Centraleuropa, där statsrevisionen tydliggörs som ett inslag i demokratibygget.

- RRV har i våras inlett kontakter med FN, delegationen i NY (Hans Dahlgren) och UD i Sverige om att efterträda Storbritannien vad gäller uppdraget att revidera FN. (FN revideras fn av ett kollegium bestående av den oberoende statsrevisionen i Ghana, Filippinerna och Storbritannien) Processen att lämna anbud inleds inom kort och FNs generalförsamling skall fatta beslut i frågan hösten 2000 med effekt fr o m den 1 januari 2001. Intresset från utrikesdepartementet har varit och är utomordentligt stort för att Sverige/RRV får detta uppdrag. Frågan om FN- uppdraget kan inte ges offentlighet – det är än så länge en informell process.

- Andra motiv kan också anföras, men detta är de stora och principiellt viktiga.

Vi har preliminärt en mötestid tidigt onsdag morgon kl 7 30 – mitt förslag är att vi skjuter på detta möte till en tidpunkt då Du är mindre pressad i tiden, förslagsvis till någon gång nästa vecka – jag har ju också under mellantiden hunnit ha ett samtal med Peter – så att det blir tid för en ordentlig genomgång av revisionsfrågorna som sedan många år rymmer en mycket stark dynamik. Gärna tillsammans med Peter som ju är väl insatt i dessa frågor. Ger Du Gertrud i uppdrag att hitta en lämplig tid?

Med vänliga hälsningar

I-B Ahlenius

REGERINGSKANSLIET

2000-02-15

SB2000/778

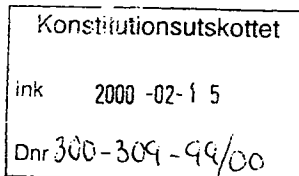
Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

Telefon 405 4849

**KU:s granskningsärende 1999/2000:8 om finansminister Bosse Ringholms
diarieföring av två skrivelser från generaldirektör Inga-Britt Ahlenius**

Härmed överlämnas en inom Finansdepartementet upprättad promemoria.

Expeditions- och rättschefen Nils Dexe, tel. 405 16 19, är Regeringskansliets
kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

2000-02-07

Finansdepartementet

Statsrådsberedningen

*Expeditions- och rättschefen***KU:s granskningsärende 1999/2000:8 om finansminister Bosse Ringholms diarieföring av två skrivelser från generaldirektör Inga-Britt Ahlenius**

Jag får härmed överlämna följande underlag för svar till konstitutions-utskottet i rubricerade granskningsärende.

Under augusti och början av september månader var Bosse Ringholms arbetsbelastning intensiv. Han hade som relativt ny tillträdde finansminister ansvar för utarbetandet av regeringens budgetproposition för 2000 som avlämnades den 20 september.

Det handskrivna brevet från Inga-Britt Ahlenius, daterat söndagen den 29 augusti, överlämnades i brevlådan till hans bostad någon gång samma dag. Han läste igenom brevet först sedan han kommit hem sent på söndagskvällen. Den arbetsbelastning han då var utsatt för, omständigheterna vid överlämnandet samt det förhållandet att han under sin långa tid som offentlig tjänsteman endast någon enstaka gång fått brev i tjänsten överlämnade i sitt hem, resulterade i att han lade brevet åt sidan.

Söndagen den 19 september fick han på ett likartat sätt ytterligare ett brev från Inga-Britt Ahlenius. Denna gång övervägde han frågan om brevet skulle diarieföras och bestämde sig för att skyndsamt ta upp frågan med sin expeditiöns- och rättschef. Under måndagen var han upptagen med arbete, bl.a. debatt i riksdagen, med anledning av överlämnandet av budgetpropositionen till riksdagen. Vid veckoberedningen i Finansdepartementet tisdagen den 21 september inför regeringssammanträdet två dagar senare behandlades bl.a. frågan om en förlängning av Inga-Britt Ahlenius förordnande som generaldirektör. I samband med detta nämnde han de brev han fått från Inga-Britt Ahlenius och tog upp frågan om breven måste diarieföras. Slutsatsen blev att så skulle ske. Han glömde att påföljande dag ta med

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress
Drottninggatan 21

Telefonväxel/
08-405 10 00

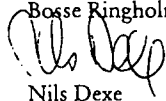
Telefax
08-21 73 86

E-post: registrator@finance.ministry.se
X: 400, S: Registrator, O: Finance, P: Ministry, A: SILE, C: SE

Telefax
117 41 FINANS S

sig breven. Diarieföringen skedde därför först dagen därpå, den 23 september.

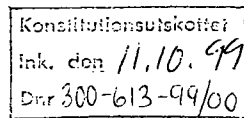
Vid utformningen av detta underlag har jag samrått med finansministern Bosse Ringholm.

Nils Dexe

FREDRIK REINFELDT
Riksdagsledamot

SVERIGES
RIKSDAG

Till Konstitutionsutskottet

**Regeringens handläggning av frågan om generaldirektör för
Riksrevisionsverket, RRV**

Regeringen förordnade den 23 september Inga-Britt Ahlenius som generaldirektör för Riksrevisionsverket, RRV, för de kommande tre åren. Den 29 september meddelade finansminister Bosse Ringholm att han och Inga-Britt Ahlenius kommit överens om att regeringen skall försöka tillgodose Ahlenius önskan om ett nytt arbete från det kommande årsskiftet.

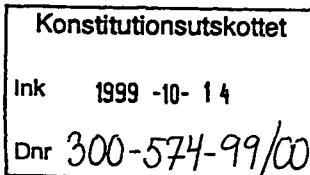
Det som förevarit i anslutning till regeringens utnämning av Inga-Britt Ahlenius till generaldirektör för RRV aktualiserar frågor av konstitutionellt intresse. Det gäller bl.a. regeringens förhållande till revisionen, myndigheters i allmänhet självständighet gentemot regeringen samt frågor om offentlighet i samband med brev ställda till finansministern.

Jag ber härmed att få anmäla denna fråga till konstitutionsutskottet för granskning.

Stockholm den 11 oktober 1999

Fredrik Reinfeldt

1999-10-14

Riksdagens konstitutionsutskott

Granskningsanmälan avseende regeringskansliets upphandling

Härmed anmäls till granskning näringsminister Björn Rosengrens och statsrådet Mona Sahlins förfarande och dokumentation i samband med näringsdepartementets köp av externa tjänster.

Reglerna om offentlig upphandling

De av riksdagen år 1973 fastlagda, grundläggande principerna för offentlig upphandling är affärsmässighet, offentlighet och rättssäkerhet. Den viktigaste principen vid offentlig upphandling – kravet på affärsmässighet – innebär att myndigheter vid upphandling skall utnyttja de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt iaktta affärsmässighet. De skall behandla anbud och anbudsgivare objektivt.

Av förarbetena till lagen (1992:1528) om offentlig upphandling framgår att målen för reglerna om offentlig upphandling – konkurrens, icke-diskriminering och objektivitet – alltför kvarstår. Detta har bl.a. inneburit att vissa krav också måste ställas på dokumentation i upphandlingsärendena. Eftersom dokumentationen syftar till att man i efterhand skall kunna konstatera vilka affärsmässigt betingade omständigheter som varit avgörande för beslutet är det – som framhålls i bet. 1994/95:KU30 – av största vikt att kravet på dokumentation fullgörs.

Vid upphandling av externa tjänster har regeringskansliet att tillämpa såväl lagen om offentlig upphandling som gemenskapsrätten och överenskommelsen om offentlig upphandling inom ramen för världshandelsavtalet.

Näringsdepartementets upphandling

Enligt uppgifter i Dagens Eko den 14 oktober 1999 har de ovannämnda regelsystemen åsidosatts av statsdepartementen vid ett flertal tillfällen. Särskilt graverande synes vara att flera av de påstådda avstegen skett vid näringsdepartementet – den del av regeringskansliet som har att handlägga just konkurrensfrågorna!

Enligt Ekots uppgifter har direktupphandling förekommit, trots att detta enligt 6 kap. 2 § lagen om offentlig upphandling endast får ske om upphandlingens värde är lågt eller om det finns synnerliga skäl, såsom synnerlig brädska orsakad av omständigheter som inte kunnat förutses och inte heller beror på den upphandlande enheten. I andra fall uppges inhemska anbud ha infördrats i upphandlingsärenden, som enligt reglerna bort EU-upphandlas.

Mot bakgrund av det anförda bör konstitutionsutskottet granska de närmare omständigheterna kring näringsdepartementets upphandling av externa konsulttjänster. Granskningen bör omfatta såväl förfarandet som dokumentationen. Det är angeläget att konstitutionsutskottet också undersöker om näringsdepartementet sökt kringgå upphandlingsreglerna genom att hänföra upphandlade tjänster till det tillämpningsområde (vissa finansiella tjänster) som är undantaget från lagen om offentlig upphandling.

Stockholm dag som ovan

Mikael Odenberg (m)

LARS HJERTÉN
Riksdagsledamot

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000 -02- 0 3
Dnr	300-2367-99/00

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2000-02-03

Till Konstitutionsutskottet

I ett memorandum från dåvarande kommunikationsdepartementet 1998-01-19 sägs att Swedfund International AB skall ansvara för en omfattande IT-satsning i den baltiska regionen. Kostnaden, 80 miljoner kronor, skall tas ur den s.k. Östersjömiljarden. Vid regeringssammanträde 1998-05-20 fattas beslut om upphandling av konsulttjänsten och uppdraget att genomföra denna ges åt Regeringskansliets förvaltningsavdelning.

1998-06-17 beslutar förvaltningsavdelningen att begära in anbud på de aktuella tjänsterna, som finns angivna i regeringsbeslutet 1998-05-20. Anbudet skall vara Regeringskansliets förvaltningsavdelning tillhanda senast 1998-06-30. Man har alltså 13 dagar till förfogande för att utarbeta anbudshandlingar och under dessa dagar infaller dessutom midsommarhelgen.

1998-06-18, dagen efter begäran om anbud, inlämnar Swedfund fullständiga anbudshandlingar med bl.a. en utförlig kalkyl och 1998-07-13 får Swedfund uppdraget. Inget annat företag har lämnat in något anbud.

Av ett svar på en skriftlig fråga 2000-01-27 skriver statsrådet Leif Pagrotsky att Swedfund erhållit uppdraget "efter en förhandlad upphandling med en anbudsgivare utan annonsering enligt lagen om offentlig upphandling." Och regeringskansliet, som granskat ärendet i januari 2000, konstaterar att det "sammantaget inte finns skäl att rikta någon allvarigare kritik mot upphandlingsförfarandet."

Det framgår emellertid klart att Swedfund International AB fick uppdraget utan att något annat företag gavs möjlighet att lämna in ett anbud, vilket torde stå i strid med lagen om offentlig upphandling. Jag ber därför konstitutionsutskottet pröva handläggningen av detta ärende.

Stockholm 00-02-02

Lars Hjertén

Riksdagens konstitutionsutskott

Konstitutionsutskottet

Ink 1999 -12- 0 7

Dnr 300-1541-99/00

Granskningsanmälan avseende Polensekretariatets upphandlingsförfarande

Härmed anmäls till granskning statsministerns och utrikesministernas ansvar i samband med köp av konsulttjänster med anledning av det så kallade Polenåret.

Reglerna om offentlig upphandling

De av riksdagen år 1973 fastlagda, grundläggande principerna för offentlig upphandling är affärsmässighet, offentlighet och rättssäkerhet. Den viktigaste principen vid offentlig upphandling – kravet på affärsmässighet – innebär att myndigheter vid upphandling skall utnyttja de konkurrensmöjligheter som finns och även i övrigt iakttä affärsmässighet. De skall behandla anbud och anbudsgivare objektivt.

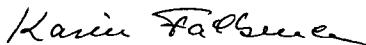
Vid upphandling av externa tjänster har regeringskansliet att tillämpa såväl lagen som gemenskapsrätten och överenskommelsen om offentlig upphandling inom ramen för världshandelsavtalet.

Upphandling i samband med Polenåret samt andra upphandlingar

Enligt uppgifter från media har det av Statsrådsberedningen inrättade Polensekretariatet grovt misskött upphandlingen av konsulttjänster i samband med det så kallade Polenåret. Vid åtminstone tre tillfällen har utrikesdepartementet (UD) helt underlåtit att upphandla konsulttjänster, vilket strider mot lagen om offentlig upphandling. Aktuella summor för de köpta tjänsterna överstiger vida den gräns vid vilken upphandling ska göras. Tidigare mediauppgifter tyder även på att förfarandet i samband med Polenåret inte är unikt.

Med anledning av det anförda bör konstitutionsutskottet granska de närmare omständigheterna kring regeringens upphandlingar av konsulttjänster i samband med Polenåret. Granskningen bör omfatta såväl förfarandet som dokumentationen. Denna granskning bör vara del av en större granskning inriktad på alla de upphandlingar som gjorts, eller borde gjorts, inom samtliga departement under denna mandatperiod.

Stockholm 991207

Karin Falkmer (m)

REGERINGSKANSLIET

2000-03-01

SB2000/1324

Statsrådsberedningen

Konstitutionsutskottet

Rättschefen

Riksdagen

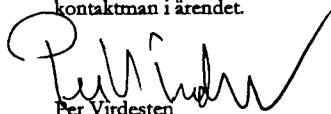
Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000-03-01
Dnr 300-1541-99/00	

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 18: Upphandlingen av konsulttjänster i samband med Polenåret

Härmed översänds en inom Utrikesdepartementet upprättad promemoria.

Departementsrådet Lars Grundberg, tel. 405 32 73, är Regeringskansliets kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM
Besöksadress

Telefon växel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X 400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SE; C=SE
Telefax
178 20 PREMIER S

2000-02-29

EC-enheten
Lars Grundberg
Telefon 08-405 32 73

Underlag för svar på KU:s frågor om upphandling i samband med "Polen i fokus"

Inledande sammanfattning

Fem upphandlingar under "Polen i fokus" gjordes av utrikesförvaltningen, antingen genom projektsekretariatet inom UD, ambassaden i Warszawa eller generalkonsulatet i Gdansk. Det ekonomiska huvudansvaret för "Polen i fokus" hade dock projektsekretariatet.

a) En informationsfirma i Warszawa, ART Public Relations Ltd., kontrakterades den 18 januari 1999 av ambassaden i Warszawa. Firman skulle vara ambassaden och de medverkande svenska regionerna behjälplig i kontakterna med polska media i samband med samtliga nio Sverigedagar, t. ex. genom att arrangera presskonferenser, och dessutom stå för en pressklippsservice till projektsekretariatet.

Sekretariatet anslag 350 000 kr i budgeten för detta, medan offerten som sådan låg på 137 600 polska zloty, vilket vid årsskiftet 1999/2000 motsvarade 275 200 kr. Sekretariatet ålade ambassaden att betala ut ersättningen varje månad mot styrkt arbetsinsats. Detta gjorde att den slutliga kostnaden för tjänsten kom att hamna på c:a 220 000 kr.

Firman var av ambassaden redan känd för kunskaper i svenska och engelska samt erfarenhet av polsk och svensk mediemarknad. Då detta sågs som en förlängning av tidigare uppdrag genomfördes inte en regelrätt s. k. förenklad upphandling. Bedömningen som ambassaden då gjorde – och fortfarande gör – är att den särskilda kompetens (t. ex. kunskaper i svenska språket och svensk kultur) firman besitter i förhållande till det aktuella uppdraget är unik.

b) En monter gemensam för deltagande svenska företag vid byggmässan i Gdynia i samband med Sverigedagarna i Gdansk byggdes av ett svenskt

A:\testkup8.doc

2000-02-29

företag. Företagets namn är Baltic Business Center, BBC, med säte i Karlskrona. Den överenskomna ersättningen var 120 000 kr.

Generalkonsulatet i Gdansk hade först tagit in en offert från ett annat företag vars offererade pris var på 240 000 kr, vilket således hade inneburit en fördubblad kostnad.

c) Företaget Sundquist Selection i Åhus bistod generalkonsulatet i Gdansk med extrahjälp i planeringen och genomförandet av Sverigedagarna i Gdansk. Kostnaden för detta blev 72 000 kr exklusive moms.

d) Journalisten Mika Larsson med firma Intromix, gavs i september 1999 i uppdrag att utvärdera satsningen "Polen i fokus". Hon ombads inkomma med utvärderingen senast den 1 december 1999. Den överenskomna ersättningen för detta var 65 000 kr exklusive moms.

e) För att ta fram en logotyp, trycksaker och informationsmaterial anlätades Ocias Design HB till en totalkostnad av närmare 130 000 kr. Regeringskansliet har efter en tidigare upphandling träffat ett ramavtal med företaget. Det nu aktuella avtalet träffades genom avrop på detta upphandlade ramavtal.

Som närmare kommer att belysas nedan kan vissa formella anmärkningar riktas mot de två förstnämnda fallen. I fråga om mediakonsulten i Warszawa är det dock möjligt eller till och med troligt att tydligare dokumentation rörande företagets unika kompetens skulle ha varit tillfyllest för att motivera att anbud endast inhämtades från ett företag. Sådan dokumentation har sedermera inkommit men saknades vid beslutstillfället. I fråga om monterbygget i Gdynia kan konstateras att anbud först inhämtades från ett företag som begärde 240 000 kr. Förhandlingar med ett annat företag ledde sedan till att ett anbud på halva summan antogs, men någon fullständig upphandling genomfördes inte.

Upphandlingen av extrahjälp i Gdansk och av utvärderingen faller inom Regeringskansliets beloppsgräns för direktupphandling (två basbelopp, ca 72 000 kr) och inköpet av logotyp och trycksaker m.m. skedde genom avrop på ett av Regeringskansliet upphandlat ramavtal. Några anmärkningar mot dessa tre upphandlingar är därför knappast aktuella.

2000-02-29

Svar på utskottets frågor

Utskottet har begärt svar på fem frågor.

Fråga 1. Vilka konsulttjänster har köpts i samband med satsningen "Polen i fokus"?

Svar: De fem upphandlingarna av varor och tjänster har översiktligt beskrivits ovan.

Fråga 2. I vilken mån har lagen om offentlig upphandling varit tillämplig på dessa inköp?

Svar: Lagen om offentlig upphandling gäller upphandling av varor och tjänster som genomförs av Regeringskansliet. Huruvida lagen också gäller för svensk utlandsmyndighet, även i icke EU-land, är inte lika klart. Syftet med lagstiftningen och förarbetena talar dock för att lagen bör tillämpas också i dessa fall.

Fråga 3. Hur har lagen i förekommande fall tillämpats?

Svar: Som framgått av inledningen kan formella anmärkningar riktas mot handläggningen av två av upphandlingarna. När det gäller upphandlingen av en polsk mediakonsult för hela Polenåret genomfördes upphandlingen av ambassaden. Ambassaden var övertygad om att det enda anbudsgivande företaget hade en för uppdraget unik kompetens. Detta gällde särskilt företagets kunskaper i svenska språket samt en kombination av kunskaper om den polska och svenska mediavärlden. Det är möjligt att en korrekt dokumentation av dessa förhållanden skulle ha kunnat motivera en upphandling med inhämtande av anbud från endast ett företag. Sådan dokumentation saknades emellertid vid beslutstillfället. Med hänsyn till lagens långtgående krav på konkurrensmöjligheter och dokumentation borde en aktsam upphandlare i detta fall snarare ha genomfört en normal förenklad upphandling, dvs. med flera anbudsgivare. Allt talar för att uppdraget även vid ett sådant förfarande skulle ha gått till det företag som fick ordern. Det bör också nämnas att avtalet med mediaföretaget var så konstruerat att den slutgiltiga kostnaden kom att bli 220 000 kr i stället för den maximala kontraktssumman på 275 000 kr.

2000-02-29

Även ifråga om monterbygget i Gdynia kan det hävdas att en förenklad upphandling med flera anbudsgivare borde ha genomförts. I detta fall kan konstateras att generalkonsulatet först inhämtade anbud från ett företag, som erbjöd sig bygga montrarna för 240 000 kr. Förhandlingar med ett annat företag ledde till att ett anbud på halva summan, dvs. 120 000 kr antogs. En målsättning vid genomförandet av "Polen i fokus" var att initiera aktiviteter under en så stor del av året som möjligt och i olika delar av landet. Sverigedagarna den 6—9 april 1999 i Gdansk, med utlöpare i den näraliggande staden Gdynia, var först i serien av sammanlagt nio liknande svenska manifestationer. Planeringen genomfördes under betydande tidspress.

I de tre andra fallen kan konstateras att upphandlingarna genomförts i enlighet med lagens bestämmelser.

Fråga 4. Hur har i förekommande fall upphandlingarna dokumenterats?

Svar: I de två aktuella fallen – mediakonsulten och monterbygget – saknades delar av föreskriven dokumentation vid beslutstillfällena.

Fråga 5. Vilka kommentarer ger granskningsanmälningen i övrigt anledning till?

Svar: Syftet med lagen om offentlig upphandling är att existerande konkurrensmöjligheter skall utnyttjas och att upphandlingar även i övrigt skall genomföras affärsmässigt. I förlängningen handlar det om att på bästa sätt tillvarata en effektiv användning av allmänna medel.

Lagen föreskriver vissa tröskelbelopp för olika typer av formella förfaranden. Exempelvis gäller en övre gräns på f.n. 1 157 000 kr för att s. k. förenklad upphandling skall få genomföras och vid affärer under två basbelopp (72 000 kr) får enligt Regeringskansliets riktlinjer direktupphandling göras, dvs. utan inhämtande av flera anbud m.m.

Genomgången visar att anmärkningar kan riktas mot två av fallen. Det handlar om relativt små upphandlingar, i slutändan 220 000 kr respektive 120 000 kr, och i båda fallen har aktiva åtgärder vidtagits för att begränsa kostnaderna.

Genomgången pekar också på svårigheter att tillämpa regelverket när en svensk utlandsmyndighet gör en upphandling i ett icke EU-land i ett fall där

2000-02-29

krav på snabbhet gör sig gällande och där många aktörer är inblandade. För att bemästra dessa svårigheter ser Regeringskansliet nu över innehållet i och formerna för den utbildning i upphandlingsfrågor som Regeringskansliet svarar för. Rutinerna för hur utlandsmyndigheterna kan repliera på Regeringskansliets expertis på området ses också över.

Lagen föreskriver att upphandlande enhet själv skall avgöra var gränsen för direktupphandling bör gå. Detta har för Regeringskansliets del gjorts genom att de nämnda riktlinjerna anger att upphandlingar som understiger två basbelopp (f.n. 72 000 kr) bör kunna genomföras genom direktupphandling. Andra offentliga aktörer inom samma område har kommit till andra slutsatser när det gäller gränsen för direktupphandling. Sida, som också verkar i Polen, tillämpar gränsen 200 000 kr för direktupphandling. Inom Regeringskansliets förvaltningsavdelning genomförs f.n. ett utredningsarbete som syftar till att optimera riktlinjerna inklusive beloppsgränserna. Denna utredning beräknas bli färdig före årets slut.

REGERINGSKANSLIET

2000-03-24

SB2000/1324

Statsrådsberedningen

Rättschefen
Per Virdesten

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000 -03- 24
Dnr 300-1541-99/00	

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 18: Upphandlingen av konsulttjänster i samband med Polenåret

Härmed översänds en inom Utrikesdepartementet upprättad promemoria med anledning av konstitutionsutskottets begäran om komplettering av tidigare lämnat svar i ovannämnda ärende.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM
Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE
Telefax
178 20 PREMIER 5

2000-03-22

Enheten för Central- och Östeuropa
ds Hans Pechan
Telefon 08-405 57 17

Bakgrund för "Polen i fokus" enligt KU:s begäran

Konstitutionsutskottet begär i skrivelse 2000-02-03 en redogörelse för de formella besluten om samt formerna för och innebörden av satsningen "Polen i fokus".

Bakgrund och planering

I 1998 års ekonomiska vårproposition föreslog regeringen att en särskild satsning för att vidareutveckla samarbetet mellan Sverige och Polen skulle genomföras under 1999. Den 12 maj inkom ambassaden i Warszawa med en promemoria som var en relativt detaljerad beskrivning av hur ambassaden ansåg att en sådan satsning borde genomföras. Regionala manifestationer i ett antal polska städer föreslogs som huvudprincip för Polensatsningen. I en promemoria den 2 juli 1998 angav dåvarande ambassadören i Statsrådsberedningen, Lars Danielsson riktlinjerna för hur arbetet lämpligen skulle genomföras.

Huvudsyftet sades vara att tydliggöra det breda svenska engagemanget för Polen och därför skulle så många svenska intressenter som möjligt engageras. Satsningen skulle spridas ut över hela Polen och över hela året, och som inspirationskälla angavs ambassadens promemoria den 12 maj. Arbetet skulle ledas av en senior handläggare biträdd av en junior handläggare och en assistent som organisatoriskt skulle placeras vid Utrikesdepartementets enhet för Central- och Östeuropa. Gruppen kom att kallas projektsekreteriatet för "Polen i fokus".

I ett gemensamt brev den 26 november 1998 från stats- och handelsministern till landets landshövdingar förklarades innebörden av satsningen, och man bad om regional svensk medverkan i Sverigedagarna.

Efter konsultationer med svenska regionala företrädare utvaldes regionala Sverigedagar på nio orter i Polen i vilka det ansågs ändamålsenligt att

2000-03-22

genomföra sådana manifestationer. Orterna blev Gdansk, Wrocław, Szczecin, Torun och Bydgoszcz, Łódź, Lublin, Kraków, Olsztyn samt slutligen Warszawa. Svenska län/regioner arrangerade där brett anslagna Sverigedagar med hjälp av ambassaden och projektsekretariatet. Länen/regionerna var Kalmar/Blekinge/Kronoberg, Västmanland/Uppland, Skåne, Östergötland/Södermanland/Värmland, Örebro, Dalarna, Stockholms stad och Halland. Manifestationen i Warszawa organiserades i huvudsak av Exportrådets kontor i Warszawa och ambassaden. Programmen i de olika Sverigedagarna varierade från fall till fall. Kunskapsöverföring på olika samhällsområden inklusive EU-anpassning dominerade, men även kultur, ungdomssatsningar och sport förekom.

Personal

I ett regeringskanslibeslut den 1 september 1998 utsågs ambassadör Nils-Erik Schyberg till chef för projektsekretariatet "Polen i fokus". Beslutet fattades av utrikesminister Lena Hjelm-Wallén. Attestträtt för de ekonomiska resurser som tillfördes projektet delegerades till Schyberg i ett delegeringsbeslut den 1998-10-23 fattat av chefen för Utrikesdepartementets Central- och Östeuropaenhet, departementsrådet Lars Grundberg. Schyberg sjukskrevs i slutet av april. Det uppdrogs åt departementsrådet Richard Bouveng, ansvarig för handelsfrämjande frågor på Central- och Östeuropaenheten, att vikariera för Schyberg som projektledare. Bouveng vikarierade fram till oktober månads utgång varefter han förordnades på utlandstjänst. Ingen ny vikarie tillsattes utan enhetschefen ledde projektet till dess avslutning. Under hela Schybergs sjukskrivning låg attestträtten på enhetschefen.

Den 12 oktober 1998 påbörjade departementssekreteraren Hans Pechan arbetet som handläggare. Den 19 oktober 1998 började kanslisekreteraren Agnetha Fransson arbetet som assistent. Båda avslutade sina uppdrag i början av 2000.

Styrgrupp

Statssekreterare Sven-Eric Söder, Utrikesdepartementet, tillkallade en styrgrupp bestående av följande medlemmar:

Vice VD Jan Carlborg, Exportrådet
Statssekreterare Lars Danielsson, Statsrådsberedningen
Departementsråd Gunvor Engström, Näringsdepartementet
Departementsråd Lars Grundberg, Utrikesdepartementet
Överdirektör Staffan Herrström, Sida

2000-03-22

Utrikesrådet Mats Ringborg, Utrikesdepartementet
Generaldirektör Erland Ringborg, Svenska Institutet
Ambassadör Nils-Erik Schyberg, Utrikesdepartementet
Ambassadör Annika Söder, Utrikesdepartementet

Satssekreterare Söder ledde styrgruppens arbete. Bouveng ingick under sin tid som vikarie i styrgruppen i stället för Schyberg. Sammanlagt hölls tre sammanträden. Dessa dokumenterades och uppteckningarna finns i Polenårsarkivet på Utrikesdepartementet.

Referensgrupp

En brett sammansatt referensgrupp tillkallades av projektledaren. Den hade sammanlagt åtta möten, vilka dokumenterades på samma sätt som styrgruppens. Under mötena framfördes en rad idéer och uppslag till aktiviteter, vilka sedan bearbetades. Referensgruppen träffades inledningsvis en gång per månad, för att senare under 1999 ha möten mer sällan. Referensgruppens sammansättning varierade under året, men kärnan bestod av företrädare för regeringskansliet, ambassaden i Warszawa, generalkonsulatet i Gdansk, Sida, Svenska Institutet, Exportrådet och Svensk Handel.

Referensgruppens nyckelaktörer – de svenska regionala projektledarna – träffades därutöver enskilt vid några tillfällen.

Finansiering och medelsanvändning:

Regeringen beslutade den 8 oktober att anslå 10 milj. kr till projektet "Polen i fokus". Beloppet fördelades på 5 milj. kr ur tilläggsbudgeten till statsbudgeten för budgetåret 1995/96 under första huvudtiteln uppförda reservationsanslaget Samarbete och utveckling i Östersjöområdet (vanligtvis benämnd Östersjömiljard 1), och 5 milj. kr belastade det för budgetåret 1998 under utgiftsområde 7 upptagna reservationsanslaget B.1 Samarbete med Central- och Östeuropa, anslagsposten B 1.4 Övriga bidrag till samarbetet med Central- och Östeuropa, delposten 3 Till regeringens disposition.

Kostnaderna blev något högre än beräknat. Regeringen beslutade därför anslå ytterligare 1 milj. kr till projektet ur det för budgetåret 1999 under utgiftsområde 7 upptagna reservationsanslaget B.1 Samarbete med Central- och Östeuropa, anslagsposten B 1.4 Övriga bidrag till samarbetet med Central- och Östeuropa, delposten 2 Till regeringens disposition.

2000-03-22

Sammanlagt kom således regeringen att anslå 11 miljoner kronor till projektet "Polen i fokus". Ca 500 000 kr. kvarstår outnyttjade.

Medelsanvändningen kom i huvuddrag att fördelas på följande delposter:

Nio Sverigedagar	7,0 milj. kr.
Kulturbidrag	0,5 milj. kr.
Ungdomsprogram	0,4 milj. kr.
Näringslivsfrämjande	0,7 milj. kr.
Administration inkl. lönekostnader för den juniore handläggaren	1,0 milj. kr.
Lokalanställningar i Polen	0,3 milj. kr.
Trycksaker, informationsmaterial	0,6 milj. kr.
Summa:	10,5 milj. kr.

-- o --

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20
Bilaga A4.6

2000-03-02

SB2000/1700

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottet

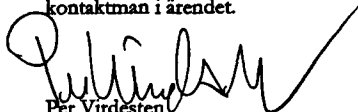
Ink 2000-03-02

Dnr 300-2367-99/00

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 26: Upphandlingen av
konsulttjänster för en IT-satsning i Östersjöregionen**

Härmed översänds en inom Regeringskansliets förvaltningsavdelning upprättad
promemoria.

Departementsrådet Bengt Nordqvist, tel. 405 20 40, är Regeringskansliets
kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress

Telefon växel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE
Telefax
178 20 PREMIER S

2000-02-24

Förvaltningsavdelningen

Chefsjuristen

Upphandlingen av IT-stöd till Östersjöregionen

Denna promemoria upprättas som underlag till yttrande i KU:s granskningsärende 1999/2000:26 om upphandlingen av konsulttjänster för en IT-satsning i Östersjöregionen.

Bakgrund

Riksdagen beslutade den 12 juni 1996 att anvisa ett reservationsanslag på 1 miljard kronor till samarbete och utveckling inom Östersjöregionen, den s.k. östersjömiljarden (prop 1995/96:222, bet 1995:96FiU15, rskr. 1995/96:307).

Den 19 januari 1998 undertecknades ett Memorandum of Understanding (MoU) av företrädare för Sverige, Estland, Lettland, Litauen och staden Sankt Petersburg. Enligt detta MoU skall bilaterala IT-råd inrättas med representanter för Sverige och respektive part. Sverige åtog sig i samband härmed att under en inledande tvåårsperiod stödja IT-rådets verksamhet, såväl administrativt som ekonomiskt. Dessförinnan, den 9 januari 1998, hade Swedfund lämnat en offert till Närings- och handelsdepartementet med en beskrivning av ett projekt för Östersjömiljardens IT-satsning i Östersjöregionen, den s.k. Östersjöringen.

Regeringen beslutade den 20 maj 1998 att högst 80 miljoner kronor skulle användas till de nämnda IT-rådets verksamhet, till samarbetsprojekt och till en i bilaga till beslutet beskriven konsulttjänst. Regeringen beslutade att uppdra åt Regeringskansliets förvaltningsavdelning att upphandla tjänsten och att träffa avtal.

I bilagan till beslutet anges att konsulttjänsten innefattar bl.a. följande.

- Lämna förslag till regeringen om vilka projekt som bör få ekonomiskt stöd.
- Efter regeringens beslut betala ut medel till IT-projekt.
- Tillse att medlen används i enlighet med regeringens beslut.
- Ge administrativt stöd till de fyra bilaterala IT-råden.

- Verka för att få fram ytterligare finansiering till projekten.
- Var sjätte månad till regeringen ge en samlad redovisning över projekt och medelsanvändning.
- Slutredovisa till regeringen senast den 1 mars 2000.

Inför regeringens beslut upprättade Kommunikationsdepartementet den 24 mars 1998 en promemoria angående kravet på upphandling. I promemorian konstaterades att avtal om det aktuella tjänsterna inte kunde träffas utan föregående upphandling, se bilaga 1.

I Regeringskansliets förvaltningsavdelning hanterades ärendet enligt vad som framgår av bilaga handlingar, se bilaga 2. I korthet skedde upphandlingen enligt följande.

- Regeringen beslutar den 20 maj att konsulttjänsten skall upphandlas av Förvaltningsavdelningen.
- Förfrågningsunderlaget skickas den 17 juni. Förfrågan går enbart till Swedfund.
- Swedfunds anbud är daterat den 18 juni.
- Förvaltningsavdelningen beslutar den 13 juli att anta anbudet från Swedfund.

Uppdragets innehåll

Uppdraget i upphandlingen måste betecknas som biståndsverksamhet. Det är ett uppdrag direkt från regeringen. Det innefattar samordning mellan stater, bidragsgivning, förslag till regeringen, löpande rapportering till regeringen, kontroll av medelsanvändningen och uppdraget att få fram ytterligare medel för biståndsverksamheten.

Formerna för upphandlingen av biståndsverksamheten

Skyldigheten att företa en upphandling regleras i lagen (1992:889) om offentlig upphandling. Lagen är tillämplig vid upphandlingar som görs av bl.a. staten (1 kap 2 §). I kommunikationsdepartementets promemoria den 24 mars 1998 redovisas utförligt lagens tillämplighet i detta fall. Vad som dock inte behandlades var formerna för upphandlingen.

Biståndsverksamhet är en statlig angelägenhet. Regeringens uppdrag var ett led i biståndsverksamhet och innefattar uppgifter av så speciell karaktär att det inte kunde lämnas till någon annan ett än en statlig myndighet eller annan statlig organisation. Det måste anses ha varit helt uteslutet att engagera en privat uppdragstagare för detta uppdrag. Med den utgångspunkten fanns det bara en möjlig uppdragstagare - Swedfund.

Synpunkter på förfarandet

Det finns enskilda punkter i upphandlingsförfarandet som kunde ha hanterats på annat sätt.

Beteckningen av den valda upphandlingsformen är något tveksam, även om beteckningen helt saknar betydelse för den faktiska hanteringen. I förfrågningsunderlaget angavs att upphandlingen är en sk. förenklad upphandling. En mer korrekt beteckning bör vara "förhandlad upphandling med en anbudsgivare utan annonsering".

Den egentliga bristen i förfarandet är att dokumentationen för valet av upphandlingsform inte har sparats i akten. Där borde ha funnits en promemoria som redovisar varför Swedfund var den enda möjliga uppdragstagaren. Med de rutiner som finns i dag hade detta varit en självklarhet.

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20
Bilaga A4.7

2000-03-23

SB2000/1700

Statsrådsberedningen

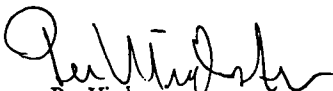
Rättschefen
Per Virdesten

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000 -03- 23
Dnr 300-2867-99/00	

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 26: Upphandlingen av
konsulttjänster för en IT-satsning i Östersjöregionen

Som svar på konstitutionsutskottets begäran om ytterligare upplysningar i ovannämnda ärende översänds härmed dels en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria med svar på frågorna 1 och 2 dels en inom Regeringskansliets förvaltningsavdelning upprättad promemoria med svar på fråga 3.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Besöksadress
Rosenbad 4

Telefonväxel
08-405 10 00

Telefax
08-723 11 71

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Teleax
178 20 PREMIER 5

Näringsdepartementet

Rättssekretariatet

Fredrik Ahlén

Telefon 08-405 36 37

Telefax 08-411 36 16

Konstitutionsutskottets i granskningsärende 1999/2000 nr 26

Konstitutionsutskottet har i en skrivelse den 9 mars 2000 begärt svar på tre frågor i granskningsärendet 1999/2000 nr 26. Nedan besvaras fråga 1 och 2 i skrivelsen, nämligen

1. Har någon ledamot av regeringen burit ett särskilt ansvar för handläggningen av IT-satsningen i Östersjöregionen, som föredragande i regeringen eller i annat hänseende?
2. Har IT-satsningen sorterat under något visst departement?

Den 19 januari 1998 undertecknades ett "Memorandum of Understanding Regarding the Establishment of Bilateral IT Councils in the Baltic Sea Region", se [bilaga](#).

I anledning härav beslutade regeringen den 20 maj 1998 bl.a. att upphandla en närmare beskriven konsulttjänst samt uppdrog åt Regeringskansliets förvaltningsavdelning att genomföra upphandlingen. Dåvarande kommunikationsminister Ines Uusmann föredrog ärendet vid regeringssammanträdet.

Regeringskansliets förvaltningsavdelning genomförde upphandlingen och tecknade konsultavtal med Swedfund International AB (Swedfund). Därefter har regeringen fattat beslut om beviljande av medel i 16 ärenden efter utvärderingar genomförda av Swedfund. Vid tolv av dessa beslut har näringsminister Björn Rosengren varit föredragande. Vid de återstående besluten har kulturminister Marita Ulvskog två gånger och statsrådet Mona Sahlin likaledes två gånger varit föredragande som ersättare för näringsministern.

BILAGA 1

Memorandum of Understanding
Regarding the Establishment of Bilateral IT Councils in the Baltic Sea Region

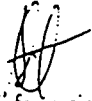
On December 16-17, 1997 and on January 18-19, 1998 discussions were held regarding the establishment of Bilateral IT-Councils in the Baltic Sea Region to support the use and development of IT in Estonia, Latvia, Lithuania, and the St. Petersburg area. Representatives from government and private institutions from Estonia, Latvia, Lithuania, St. Petersburg, and Sweden agreed on the following:

1. To welcome the proposal made by the Swedish Government made in Tallinn, Estonia on December 17th, at the IT Conference on Economic Development and Employment to support the use and development of IT in Estonia, Latvia, Lithuania, and the St. Petersburg area. The fund used for this support amounts to 80 MSEK.
2. To establish Bilateral IT Councils in Estonia, Latvia, Lithuania, and St. Petersburg that will in cooperation with Sweden help finance IT projects of mutual advantage for the Baltic Region. These councils will include representatives from government, private, and public institutions and will prepare and submit projects for consideration to the Swedish Government represented by Swedfund International AB.
3. The projects that can be submitted can be of two types: projects that address concerns held in common by all the Councils and projects that address a local concern of a council. Individual local projects will not normally be funded in excess of 4 MSEK from the Fund.
4. The Swedish side will produce a list of common projects based upon input from the Bilateral IT Councils.
5. It was agreed to create a formal Bilateral IT Council Steering Group representing Estonia, Latvia, Lithuania, City of St. Petersburg and Sweden. This Steering Group will meet on a regular basis in order to handle overall coordination of the activities within the Bilateral IT Councils.
6. Each Bilateral IT Council is responsible for developing its own internal procedures for regulating its operations.
7. That the 80 MSEK designated to support the use and development of IT in Estonia, Latvia, Lithuania, and St. Petersburg should be distributed according to the merits of the presented project i.e. a project of mutual advantage for the Baltic Region or addressing an important issue in the local area. The aim being an equal distribution of funds.
8. Swedfund International AB will act as coordinator among the Bilateral IT Councils and the Swedish Government.
9. The Swedish side will take responsibility for creating a common WWW site for the collection and distribution of information for all Bilateral IT Councils.

Signed in Stockholm on January 19, 1998

Representing Estonia:

Arvo Ott
Head of Department of State Information
Systems
State Chancellery of Estonia

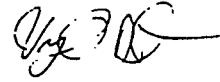
Representing Latvia:

Andris Virtsmanis
Director
Department of Informatics
Ministry of Transport

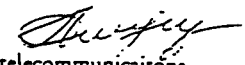
Representing Lithuania:

Vytautas Butrimas
Vice Minister
Ministry of Communications and
Informatics

Representing St. Petersburg, Russia:

Alexandre Spiridonov
Head of directorate of telecommunications
and information
Administration of Saint Petersburg

Representing Sweden:

Anders Sahlén
General Director
Ministry of Trade and Industry

\\balitc\sto1_min

2000-03-23

Förvaltningsavdelningen

Statsrådsberedningen
Rättschefen Per Virdesten

Staben
Chefsjuristen

**Underlag till yttrande i KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 26:
Upphandlingen av konsulttjänster för en IT-satsning i Östersjöregionen**

Här lämnas underlag till svar på fråga 3 i KU:s skrivelse den 9 mars 2000.

KU:s kompletterande skrivelse har uppfattats som en begäran om en redogörelse för de överväganden som i maj-juni 1998 låg till grund för ställningstagandet att endast en uppdragstagare - Swedfund International Aktiebolag (Swedfund) - var tänkbar för genomförandet av IT-satsningen i Östersjöregionen.

Det övergripande skälet till varför Swedfund valdes som uppdragstagare är att IT-satsningen betraktades som biståndsverksamhet till andra stater och i det avseendet hänvisas till det föregående svaret till KU. Eftersom det i akten saknas dokumentation om grunden för ställningstagandet är det visserligen inte möjligt att ge en fullständig redovisning av de ytterligare skäl som våren 1998 låg till grund för bedömningen att Swedfund var den enda aktör som kunde utföra den efterfrågade tjänsten. Nedan utvecklas dock några av de skäl som var styrande för bedömningen.

– IT-råden skulle bedriva verksamhet på mellanstatlig nivå. Den som utförde tjänsten måste ha stora kunskaper om de baltiska staterna och Ryssland som investeringsmiljö. – Swedfund, som är ett helstatligt bolag, har skapats för att utföra investeringsbedömningar i våra investeringsmiljöer. Bolaget hade i regionen kontakt med nyckelpersoner som var nödvändiga för att driva ett mellanstatligt IT-projekt.

– Att fungera som rådgivare åt regeringen förutsätter en kunskap om det regelverk och övriga villkor som styr regeringens arbete. Uppdraget innefattade också känsliga utrikespolitiska överväganden. – Swedfund, med sin bakgrund i SIDA, hade tidigare erfarenhet av att bereda denna typ av biståndsfrågor åt regeringen.

– I uppdraget ingick att föreslå regeringen fördelning av medel till projekt där olika företag inom IT-branschen skulle medverka. För att undvika jävsliknande situationer var det därför viktigt att uppdragstagaren inte hade ägarintressen i eller andra bindningar till IT-branschen. – Swedfund har inga ägarintressen i IT-branschen och inte heller några andra bindningar till den branschen.

1999-12-17

1999/2000:KU20
Bilaga A5.1

Till Riksdagens konstitutionsutskott

Granskningsanmälan

Konstitutionsutskottet	
ink	1999 - 12 - 2 3
Dnr	300 - ¹⁷²⁸ 2169 - 99/00

Telia/Telenor-affären framstår som det enskilt största politiska misslyckandet i Sverige på senare år. Det som skulle bli Nordens genom tidernas största företagsfusion slutade i kaos och praktgräl.

Telekombranschen är, liksom IT-branschen i sin helhet, en av de snabbast växande i världen. Telia har, tillsammans med bl a Ericsson, varit en del av det "kluster" av företag som gjort Sverige till ett av de ledande länderna inom detta område, inte minst inom mobiltelefoni.

Men konkurrensen inom Telekom-branschen är hård. På en alltmer avreglerad marknad framtvings strukturförändringar. En lång gamla statliga televerk i europeiska länder har privatiserats för att bli bättre rustade för att möta en ny tid. Under hela 90-talet har Telias framtid diskuterats. Bolagiseringen löste en del av det gamla Televerkets problem, men de flesta var överens om att ytterligare strukturgrepp var nödvändiga.

Under hösten och vintern 1997/98 fördes diskussioner om ett samgående mellan Telia och Telenor. Den 21 januari 1998 stoppades diskussionerna av den norska regeringen. Argumentet från den norska regeringens sida var att det var för kort tid efter det att den norska marknaden öppnats för konkurrens.

Oppositionen i Stortinget tvingade dock den norska regeringen att på nytt ta upp förhandlingarna. Den 20 februari 1998 sprack dessa förhandlingar. Man var från svensk sida enig om att fusionen inte skulle genomföras. De affärsmässiga intressena kom i andra hand från norsk sida, enligt svensk bedömning. Regeringen var således redan då väl medveten om de politiska riskerna med en fusion.

Samtalen fortsatte i hemlighet under våren och hösten 1998. I januari 1999 tillkännagavs de nya planerna, nu med en ny näringsminister, Björn Rosengren.

Den svenska regeringen gick således på nytt in i ett fusionsförsök trots att man var väl medveten om riskerna. En förklaring är regeringens motstånd mot en privatisering av Telia. I telekombranschen krävs att expansionen i hög grad sker genom fusioner. Ett börsnoterat företag kan då betala med egna aktier. Detta har inte Telia kunnat utnyttja utan i stället tvingats bygga allianser.

I samband med de nya diskussionerna våren 1999 accepterade regeringen en börsnotering men både den svenska och den norska regeringen ville behålla ett statligt majoritetsägande för lång tid, 16 år. Regeringen har således med öppna ögon gått in i ett samarbete vars risker man var väl medveten om.

Tulom även med telefax 1999-12-17

R. I

Nu har samarbetet spruckit under tumultartade former. Även om vi från folkpartiets sida hela tiden varit negativa till fusionen och långsiktigt tror att det var nödvändigt att bryta upp den, måste det utredas om inte regeringens hantering av samarbetet äventyrat mycket stora belopp av skattebetalarnas pengar. Trots de bägge statsministrarnas försäkringar om att undvika rättsliga tvister med anledning av sammanbrottet står det ändå klart att uppbrottet kommer att kosta hundratals miljoner kronor i direkta kostnader. De indirekta kostnaderna kan bedömas vara långt större.

Det är nödvändigt inför framtiden att reda ut vissa ansvarsfrågor i samband med det som hänt. Var gick det snett? Vilket ansvar har näringsminister Björn Rosengren? Hur kunde det som skulle vara en affärssuppgörelse förfalla till pajkastning mellan två nordiska broderfolk, som på många sätt står varandra så nära? Finns det någon grund för de norska påståendena om löftesbrott etc?

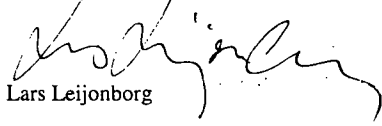
På några punkter vore det värdefullt om Konstitutionsutskottet gjorde en fördjupad granskning:

1. När kände Björn Rosengren till att tolkningen på den norska sidan (varmed förstås de norska representanterna i Telia/Telenors styrelse och den norske samferdselsministern) av aktieägaravtalets särskilda röstningsregler (Artikel IV) var väsentligt annorlunda än den svenska? Hade näringsministern eller Näringsdepartementet tagit del av den norska regeringens förslag i Stortinget, officiellt eller under hand? Om så skett, när skedde detta? Och, om så var fallet, varför underrättades inte riksdagen om att oklarheter förelåg i det avtal som riksdagen fattat beslut om? Och, om näringsminister eller Näringsdepartementet tog del av den norska regeringens förslag i Stortinget och fann detta oförenligt med den svenska regeringens tolkning, vilka åtgärder vidtogs?

2. Enligt uppgifter i massmedia har Jan-Åke Kark ett avtal som ger honom fyra årslöner även om han skiljs från sitt arbete. Därtill kommer den sedvanliga avgångsersättningen om två årslöner. Har Näringsdepartementet eller någon annan del av Regeringskansliet medverkat vid till tillkomsten av detta avtal eller känt till det innan det blev offentligt? Trots att denna typ av avtal med stor sannolikhet strider mot regeringens riktlinjer för sådana avtal har Björn Rosengren ändå utsett Kark till ordförande för Telias interimstyrelse. Är detta förenligt med Rosengrens ansvar som minister?

I enlighet med bestämmelsen i 12 kap 1 § regeringsformen får jag, mot bakgrund av vad som ovan anförts, väcka frågan om konstitutionsutskottets granskning av näringsminister Björn Rosengrens tjänsteutövning i samband med Telia/Telenor-affären och regeringsärendets handläggning.

Stockholm den 17 december 1999

Lars Leijonborg

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20

Bilaga A5.2

2000-02-22

SB2000/1257

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2000-02-22

Dnr 300-1728-99/00

KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 22: Telia/Telenor-affären

Härmed översänds en inom Näringsdepartementet upprättad promemoria
jämfte sex bilagor.

Expeditionschefen Dag Ekman, tel. 405 12 20, är Regeringskansliets
kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

2000-02-22

Näringsdepartementet

Statsrådsberedningen

*Statssekreteraren Lars Rekke*KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 22: Telia/Telenor-affären

1. Redogörelse för tillkomsten av beslutet om sammanslagning av Telia och Telenor

Diskussioner 1997-1998.

Under tiden december 1997 till januari 1998 diskuterades mellan företrädare för Regeringskansliet - Näringsdepartementet - och det norska Samferdselsdepartementet en sammanslagning av Telia och Telenor. Diskussionerna avslutades i januari 1998 utan att någon överenskommelse hade nåtts. Det pressmeddelande som då lämnades bifogas som bilaga 1.

Initiativ till nya diskussioner om en sammanslagning hösten 1998.

Den 9 november 1998 ägde ett nordiskt ministermöte rum i Oslo. Den norska samferdselsministern, statsrådet Dörum annonserade några dagar dessförinnan att han under hand önskade ta upp frågan om en sammanslagning mellan Telenor och Telia med näringsministern, statsrådet Rosengren. I samband med denna diskussion framkom att de bägge bolagens ledningar under sommaren och hösten diskuterat frågan om en sammanslagning.

Avsiktsförklaringen och avtalet, riksdagsbehandlingen.

Efter förhandlingar mellan företrädare för den norska och den svenska regeringen, upprättades en avsiktsförklaring daterad den 20 januari 1999. I den redovisade de bägge ansvariga statsråden sina avsikter att träffa en överenskommelse om en sammanslagning av Telia och Telenor på vissa premisser. Rådgivare åt det svenska Näringsdepartementet var vid förhandlingen Goldman Sachs International samt Skadden Arps, Meagher and Flom. Utskottet önskar uppgift om vilka förutsättningar som hade förändrats när avsiktsförklaringen ingicks jämfört med vad som gällde när förhandlingarna avbröts vid tidigare tillfälle. Det är inte möjligt att lämna ett helt täckande svar på denna fråga. Situationen var i

många och mycket olika vid de två tillfällena. En förutsättning, nämligen ägarfördelningen, var dock utklarad vid undertecknandet av avsiktsförklaringen i januari 1999 men inte 1998. Vid tidpunkten för avsiktsförklaringen var den andel resp. ägare skulle ha i det nya bolaget överenskommen, nämligen 60 % svenska staten och 40 % norska staten. Denna fördelning var inte överenskommen i februari 1998 när diskussionerna avbröts.

Ett avtal mellan ägarna om sammanslagningen träffades den 30 mars 1999 med förbehåll för godkännande i respektive parlament och under förutsättning att EG-kommissionen godkände sammanslagningen. Vid dessa förhandlingar tillkom Företagsjuridik Nord & Co som rådgivare.

Riksdagen förelades i april 1999 avtalet i propositionen 1998/99:99. Näringsutskottet tog del av Näringsdepartementets akt i ärendet och fick tillgång till den norska propositionen i mitten av maj 1999.

Under Kommissionens prövning av sammanslagningen lämnade Näringsdepartementet vissa uppgifter till Kommissionen. Tillståndet förutsatte ett antal åtaganden av bolagen och något som avsåg åtgärder från regeringen. Utgången av prövningen i Kommissionen var osäker och risken att den inte skulle godkännas bedömdes som stor.

Kommissionen godkände sammanslagningen den 13 oktober 1999 och avtalet påtecknades därefter med datering den 18 oktober. I anslutning till påtecknandet överfördes aktierna i de två bolagen till det nya bolaget med det tillfälliga namnet Newtel AB. Detta bolag ägs av svenska och norska staten i relationen 60/40, allt enligt avtalet.

2. Etableringen av det nya bolaget.

Under hösten 1999 fördes en brevväxling mellan den svenske ägaren och den norske. Brevväxlingen var bl.a. uttryck för att den svenske ägaren inte var övertygad om att beslut om det nya bolagets framtida strategi fattades i ett sådant tempo som krävdes för att det nya bolaget skulle fungera tillfredsställande. Brevväxlingen bifogas som bilaga 2.

Efter ett styrelsemöte i det nya bolaget den 8 december blev Näringsdepartementet informerat om att beslut fattats i styrelsen om förläggningen av huvudkontoren för affärsområdena och att en del av styrelsen (de ledamöter som representerade den norske ägaren och de norska fackliga organisationerna) motsatt sig beslutet och i en protokollsanteckning anförde att beslutet inte var i överensstämmelse med aktieägaravtalet.

Näringsdepartementet uppdrog då åt rådgivare från Företagsjuridik Nord & Co att analysera situationen. Slutsatsen blev att beslutet var fattat helt i överensstämmelse med den svenska aktiebolagslagen och

avtalet mellan Sverige och Norge. En promemoria upprättades och den bifogas som bilaga 3. Det stod klart att den norske ägaren hade en annan syn på frågan.

3. Avvecklingen av sammanslagningen.

På norskt initiativ fördes därefter diskussioner om att avbryta samgåendet. De båda ländernas statsministrar gav den 13 december 1999 ut ett gemensamt pressmeddelande med innebörden att man var överens om att samgåendet skulle avbrytas. Förhandlingar om ett särskilt avtal om en avveckling av avtalet förs f.n. mellan det svenska Näringsdepartementet och det norska Samferdselsdepartementet.

4. Banker, rådgivare m. m.

Under senvåren 1999 startades upphandling av banker för den börsintroduktion av det nya bolaget som hade överenskommit i avtalet mellan Sverige och Norge. Preliminärt utvaldes bankerna Warburg Dillon Reed och Morgan Stanley Dean Witter. Ett nordiskt syndikat skulle ledas av D. Carnegie AB, Enskilda Securities och Den Norske Bank. Kostnaderna för bankernas insatser skulle utgöras av provision vid försäljningen av aktier. Som konsekvens av avbrottet skulle dock bankernas utlägg för externa tjänster fram till avbrottet täckas. Bankerna avsåg att anlita underentreprenörer för vissa specifika tjänster. En särskild PM om upphandlingen har upprättats. Den bifogas som bilaga 4.

Under sommaren 1999 anlätades Gramma för informationsrådgivning i projektet dels som underlag för ställningstagande ifall Kommissionen skulle komma att inte godkänna sammanslagningen dels ifråga om presentationen av börsnoteringen. Uppdraget avslutades i september 1999.

Under sommaren 1999 anlätades Monitor Company för analyser av det sammanslagna bolagets strategier för att ge den svenske ägaren underlag för ställningstaganden i samband med de diskussioner som fördes om kraven på beslut i bolaget.

Från maj till december 1999 anlätades J Henry Schroder & Co Limited som Näringsdepartementets rådgivare i börsnoteringsprocessen. Huvudsyftet var att företräda den svenska staten i planeringen och kommande prissättningsdiskussioner för att kunna uppnå ett så gott resultat som möjligt för den svenska staten vid försäljningen av statens aktier.

5. De särskilda omröstningsreglerna i aktieägaravtalet 4.3 b) (i).

Bestämmelsen i 4.3 b) (i) om vilka beslut som kräver särskild majoritet skall tolkas enligt ordalydelsen och skall inte förstås på annat sätt. Som

framgår av ordalydelsen omfattar bestämmelsen två huvudtyper av beslut, nämligen godkännande av affärsplan och koncernbudget. Till förtydligande anges i ett senare led att detta inkluderar "ändringar i Integrationsriktlinjerna, omorganisationer, omstruktureringar och omflyttningar av Ny ABs dotterbolag och affärsenheter". De uppräknade termerna skall ges den innebörd de normalt har, se närmare promemorian bilaga 3 (sid 8 nederst).

Den redogörelse för de särskilda omröstningsreglerna som lämnas i propositionen avser bestämmelsen i 4.3 b) i dess helhet. Eftersom avtalet bifogades till propositionen är skrivningarna inte lika detaljerade som i avtalet. Av den anledningen är ordalydelsen inte identisk i propositionen och avtalet men skrivningarna i propositionen står i överensstämmelse med avtalstexten och är förenliga med den innebörd bestämmelsen har.

6. Avtal om anställning av Jan-Åke Kark.

En extra bolagsstämma i Telia den 14 oktober 1999 beslöt att uppdraga åt styrelsen i bolaget att träffa ett avtal mellan bolaget och Jan-Åke Kark om att anställa honom som Chief corporate adviser i bolaget. En kopia av departementets beslut och bolagsstämmoprotokollet bifogas, bilaga 5.

Karks anställning var avsedd att vara från och med den 14 oktober 1999 till och med den 6 januari 2004 med en förpliktelse att utföra arbete åt bolaget under hela tidsperioden. Om avtalet inte skulle komma att förlängas hade Kark möjlighet till avgångsvederlag i enlighet med de riktlinjer rörande anställningsvillkor för personer i företagsledande ställning i statliga bolag som regeringen beslutat om. Riktlinjerna bifogas, bilaga 6. Den befattning som avtalet med Kark avsåg var inte en sådan befattning som formellt omfattas av riktlinjerna.

Syftet med avtalet var från regeringens sida att Kark i egenskap av styrelseordförande i det sammanslagna bolaget skulle kunna ägna huvuddelen av sin tid åt bolagets verksamhet i det uppbyggnadsskede som förestod. Därefter har ett nytt avtal träffats mellan Kark och bolaget med giltighet från den 6 januari 2000 i hans nuvarande egenskap av verkställande direktör i bolaget. Det nya avtalet överensstämmer med riktlinjerna.

Lars Rekke

Närings- och handelsdepartementet

Pressmeddelande

1998-02-20

17/98

Pressekreterare

Peter Akinder

08-405 21 31

Departementsråd

Per Tegnér

08 - 405 20 46

Kansliråd

Lars-Johan Cederlund

08 - 405 22 00

Samtalen om fusion mellan Telia och Telenor avbrutna

Näringsminister Anders Sundström och den norske samferdsel-ministern Odd Einar Dörum har avbrutit sina diskussioner om förutsättningarna att påbörja en förhandling om ett samgående mellan Telia och Telenor.

- Vi har gemensamt konstaterat att det saknas förutsättningar för förhandlingar om en fusion mellan bolagen. Den svenska positionen har varit att det nya bolaget ska arbeta efter affärsmässiga principer, att det ska bli ett fullt integrerat bolag och att ledning och personal i såväl Telia som Telenor engagerat ska delta i fusionen. Det har inte gått att nå full enighet kring dessa principer, säger Anders Sundström i en kommentar.

- Telia är ett starkt företag. Det är ett lönsamt och framgångsrikt bolag. Det har under lång tid verkat på en av världens mest konkurrensutsatta marknader och har etablerat sig som en offensiv och framsynt operatör i de nordiska länderna och i övriga östersjöområdet. Jag är övertygad om att Telias positiva utveckling under de senaste åren kommer att kunna fortsätta.

- Det är inte aktuellt att privatisera Telia. Det behövs i svenska folkets ägo för att kunna trygga tjänster på teleområdet till hela Sverige, avslutar Anders Sundström.

Näringsminister Anders Sundström och Telias koncernchef Lars Berg står till massmedias förfogande idag fredag 20/2 klockan 12.30 på Sky City Hall, Arlanda.

REGERINGSKANSLIET

Näringsdepartementet

Statligt Ägande

1999-08-24

Ekspedisjonssjef

Eva Hildrum

Samferdseldepartementet

Via telefax 009 47 22 24 56 09

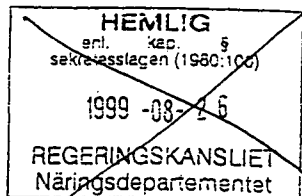
1999/2000:KU20

Bilaga A5.2

BILAGA 2

677/N/1999/8441/SA⁴

Handwritten signature

990928
Handwritten signature

Vid vårt sammanträde i Oslo i fredags lovade vi på den svenska sidan att göra en skriftlig sammanfattning av vår lägesutvärdering inför de fortsatta kontakterna med EU-kommissionen samt den planerade börsnoteringen av Telia/Telenor. Så sker här på uppdrag av Lars Rekke.

1. Bakgrund

De två företagen och deras juridiska rådgivare gör bedömningen att kommissionen inte kommer att ge klartecken för fusionen med mindre Telia/Telenor, utöver fullföljd av de medgivanden de båda företagen redan tidigare ställt i utsikt, också åtar sig att avveckla kabel-TV-verksamheterna.

Kommissionens kritik mot samgåendet och de krav som nu uppställs för ett godkännande är så genomgripande att en affär på kommissionens villkor blir väsentligen annorlunda än den affär som avtalats mellan de fyra parterna.

Frågan om kabel-TV-verksamheterna är av stor principiell betydelse och griper, enligt vår uppfattning, långt in i de strategiska överväganden som ursprungligen gjordes mellan olika handlingsalternativ innan samtalen om ett samgående inleddes mellan svenska och norska staten.

Det har vid vårt gemensamma beredningsarbete inför kommissionsföredragningen, börsnoteringen och i övrigt visat sig att vi också måste vidta vissa åtgärder för att bolaget efter samgåendet skall nå de synergivinster och övriga marknadsframgångar som utgör själva motiven till samgåendet. Kommissionens granskning har även inneburit att vissa överväganden som legat bakom synergivinstantaganden behöver omprövas.

Det är enligt vår mening av största vikt att ägarna får del av inriktningen hos det nya bolagets interimsstyrelse med avseende på strategifrågor m m inför samgåendet i enlighet med vad som nämns i det följande.

Vad beträffar själva kabel-TV-frågan skall den enligt vår mening lösas så att envar av Telia och Telenor överläter sin kabel-TV-verksamhet till sin ägare för ett värde som motsvarar verksamhetens bokförda värde i respektive bolag per den 31 december 1998. Tekniken för detta kan diskuteras vidare.

2. De övriga frågorna

De särskilda frågor som måste få sin lösning i samband med ett avskiljande av kabel-TV-verksamheterna är följande.

2.1 Koncernledning

Verkställande direktörens helt överskuggande uppgift är att tillse att synergivinsterna erhålls, med särskild betoning på kostnadsbesparingar. Ansvar för övergripande strategiska frågor liksom kontakter med staterna flyttas därmed över från verkställande ledningen till styrelsen.

I syfte att öka effektiviteten i detta arbete måste verkställande direktören och de båda vice verkställande direktörernas ansvarsområden liksom deras inbördes arbetsformer utvecklas. Det ankommer på interimsstyrelsen att redovisa en arbetsordning i detta avseende.

2.2 Riktlinjer för kostnadsbesparingar och kapitalrationaliseringar

De allmänna kostnadsbesparingsriktlinjer som anges i Bilaga 3A till Samgåendeavtalet bearbetas och preciseras av interimsstyrelsen. En prioritetsordning och tidplan för kostnadsbesparingsåtgärder upprättas därvid med angivande av i vilka bolag och i vilka nuvarande organisatoriska enheter kostnadsförbättringar kan ske.

Intäkts synergier preciseras på motsvarande sätt, särskilt i ljuset av de strategiska förändringar som föranleds av EU-kommissionens prövning.

Det är av största vikt att konkreta kostnadsbesparingar och en implementerings-/tidplan enligt vad som nu angivits redovisas i prospektet inför börsintroduktionen.

2.3 Huvudkontor/organisation/lokalisering

Interimsstyrelsen skall framlägga detaljerade planer för organisationerna, huvudkontoren och affärsområdenas lokalisering, såväl initialt som på 2-3 års sikt, med angivande av tidplan för genomförandet. Varje enskilt förslag skall i presentationen motiveras från strikt kommersiella utgångspunkter, varvid reglerna i Bilaga 3A till Samgåendeavtalet om bästa kompetensen som avgörande kriterium skall ha beaktats. Detsamma skall gälla beträffande redovisningen enligt c) - e) nedan.

De särskilda förtydliganden som behöver göras med beaktande av vad som nu sagts är följande:

- a) Bestämmande av vilka funktioner som skall ligga hos koncernhuvudkontoret
- b) Presentation av alternativa förslag för lokaliseringen av koncernhuvudkontoret i Sverige.

- c) Bestämmande av det internationella centrets funktioner och omfattning. Vår uppfattning är att centret inte skall ha några exekutiva beslutsfunktioner utan utgöra support till övriga affärsområden och vid risk för dubbleringar skall funktionen i första hand förläggas till koncernhuvudkontoret.
- d) De olika affärsområdenas huvudkontorsplacering med angivande av vilka funktioner som skall hänföras dit fastställs tillsammans med hur ledningsfunktionerna skall bemannas.
- e) Samtliga affärsområdeschefer skall initialt, liksom löpande, utses av bolagets styrelse.

2.4 Strategiska affärspartners

En policy beträffande bolagets strategiska affärspartners måste antas av interimsstyrelsen innan en slutlig överskommelse kan uppnås. För policyn skall följande riktlinjer gälla:

- att individuell prövning, affärsområde för affärsområde, skall ske;
- att inga koncernövergripande generella allianser är aktuella eftersom Telia och Telenors fokus för närvarande måste vara att säkerställa en lyckosam sammanslagning och börsintroduktion;
- att framtida viktigare alliansfrågor behandlas och hanteras av styrelsen. Samråd i lämpliga och allmänt accepterade former med bolagets större aktieägare skall ske;
- att strategiska allianser skall baseras på affärsrelaterade avtal snarare än ägarallianser och
- att generella riktlinjer för de olika affärsområdenas strategiska allianser skall utarbetas av styrelsen.

2.5 Verksamhetsstrategi

En detaljerad affärsplan som klargör bolagets framtida verksamhetsinriktning skall fastställas av interimsstyrelsen, med angivande av övergripande strategi för bolaget, inbegripet prioritering av affärsområden, resursbehov, teknologinriktning etc.

I affärsplanen skall bolagets nordiska och internationella strategi klarläggas.

En konkret plan skall samtidigt presenteras för avveckling av icke strategiska verksamheter/tillgångar och omgående göras tillgänglig för Global Coordinators inom ramen för förberedelserna för börsintroduktionen.

2.6 Kommersiell självständighet

Bolagets verksamhet skall uteslutande vila på kommersiell grund. Inga åtaganden, uttryckliga eller underförstådda, som går utöver generella lagar och andra regler och riktlinjer för verksamhetens bedrivande skall förekomma. Såväl internt vid utarbetande av affärsområdesplaner m m som externt till kapitalmarknaden och andra omvärldsintressenter är tydlighet på denna punkt av yttersta vikt. Samgåendeavtalet skall granskas i detta avseende och erforderliga preciseringar anges.

2.7 Börsintroduktion

Klara riktlinjer enligt rekommendationerna från Global Coordinators för börsnoteringsprocessen, vilka är baserade på internationell praxis, måste fastläggas. Anlitandet av investmentbanker skall ske uteslutande utifrån bästa kompetens, placeringskapacitet och rating. Sammansättningen av bankkonsortiet skall ske bl a med beaktande av antaganden om hur efterfrågan fördelar sig mellan de olika nordiska länderna. Eftergifter i detta avseende sker nedan till förmån för norska banker.

De övergripande principer som här skall gälla är följande.

- Tilldelningen till allmänheten skall ske på lika villkor för alla utan särskilda rabatter till medborgare i Sverige eller Norge.
- Tilldelningen till institutioner skall ske utan särbehandling för norska eller svenska institutioner, dock att en gemensam nordisk tilldelningspott skall bestämmas. En likabehandling av svenska och norska institutioner skall säkerställas genom en daglig sammanläggning av de svenska och norska "orderböckerna" inför allokeringsprocessen.
- Ledare för det nordiska banksyndikatet skall vara en av de svenska bankerna som vid vår gemensamma utvärderingsprocess kvalificerade sig högst av de nordiska bankerna avseende kompetens, placeringskapacitet och rating. Utvärderingen gav vid handen att de bäst "ratade" bankerna var svenska.
- Ett nordiskt banksyndikat skall utses. Ledare för det nordiska banksyndikatet skall vara två svenska banker och en norsk bank, varav en av de svenska bankerna skall svara för ordförandefunktionen inom syndikatet med hänsyn till vad som nyss sagts och till att cirka 80 procent av den norsk-svenska efterfrågan bedöms komma från Sverige.
- För att säkerställa konkurrens vid försäljningen till den norska marknaden skall de två svenska ledarbankerna samt Global Coordinators delta på lika villkor och i fri konkurrens med de norska bankerna i det norska banksyndikatet.
- De två svenska ledarbankerna skall utses att leda försäljningarna i Sverige, Finland och Danmark.

3. Tidplan

För att tidplanen i ärendet inför EU-kommissionen skall kunna hållas måste resultaten av interimsstyrelsens ovan beskrivna arbete presenteras för ägarna under första dagarna i september 1999, så att parterna skall kunna ta ställning senast den 5 september 1999.

Så snart ett sådant ställningstagande föreligger skall parterna uppta förhandlingarna med kommissionen och därvid ställa sig beredda att – om så erfordras – tillmötesgå kommissionens krav på ett avskiljande av kabelverksamheten i enlighet med vad som nu sagts.

Ett samgående kan beräknas kunna ske under senare delen av hösten 1999.

Förberedelsearbetet avseende börsintroduktionen fortsätts enligt hittillsvarande tidplan med inriktning mot en börsintroduktion två ansvariga statsråden håller på att fastställa tidpunkten för ett sammanträffande inom kort. Det är vår ambition att vi på tjänstemannanivå skulle kunna klara ut en väsentlig del av dessa frågor före ett sådant sammanträffande.

*Schuckers
8.6.
De Selen
G. Linderberg*

Stockholm den 24 augusti 1999

Dag Detter

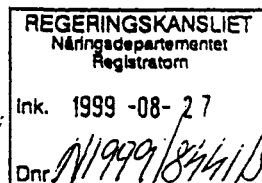
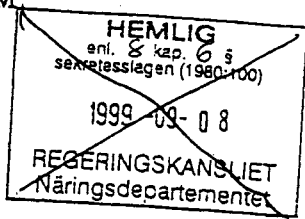

DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT
STATSRÅDEN

1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

Oslo, den 26.08.1999

Næringsminister Bjørn Rosengren
Næringsdepartementet
Jakobsgt. 26
SE - 10 333 STOCKHOLM

990928
[Signature]

Jeg er kjent med at det i går kom et brev fra departementsråd Dag Detter til embetsverket i mitt departement, vedrørende visse spørsmål knyttet til fusjonsarbeidet Telenor/Telia.

Innholdet i brevet er av en slik karakter at jeg finner å måtte be om at du personlig bekrefter at de avtalene (sammenslåingsavtale og aksjonæravtale) som ble inngått mellom den norske og svenske stat den 30. mars 1999, og som senere er godkjent av de to lands nasjonalforsamlinger, fortsatt gjelder.

Med vennlig hilsen

Dag Jostein Fjærvoll
Dag Jostein Fjærvoll

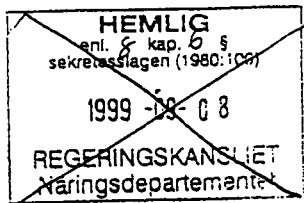
REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

1999-08-30

Näringsdepartementet
Näringsministern

Statsrådet Dag Jostein Fjaervoll
Det Kongelige Samferdseldepartementet
Postboks 8010 Dep
0030 Oslo

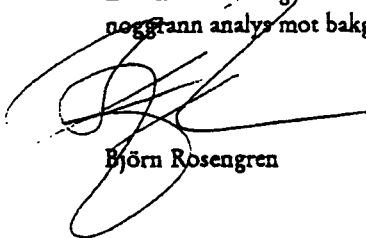

450928
Gjeldend

Jag har mottagit Ditt brev av den 26 augusti 1999.

Näringsdepartementets brev, daterat den 24 augusti, till Samferdselsdepartementet har som utgångspunkt att EU-kommissionen enligt parternas gemensamma bedömning sannolikt inte kommer att lämna sitt tillstånd till det samgående vi avtalade om den 30 mars 1999. Om sådant tillstånd trots allt skulle komma att lämnas fortsätter avtalet givetvis att gälla. Om inte, faller avtalet enligt vad som sägs i samgåendeaftalets Artikel IV avsnitt 4.1 punkt c).

Den reaktion vi fått från EU-kommissionen är förvisso en besvikelse. Ett ansvarsfullt agerande som ägare i våra respektive bolag kräver nu en noggrann analys mot bakgrund av de ändrade förutsättningarna.

Björn Rosengren

DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT
STATSRÅDEN

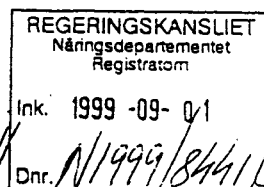
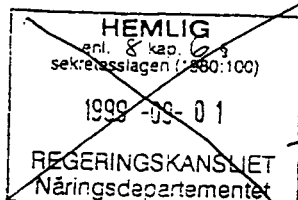
1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

Oslo, den 01.09.1999

Ikke off. § prg. 6.2.a

6781220

Næringsminister Bjørn Rosengren
Næringsdepartementet
Jakobsgran 26
SE-10333 Stockholm

99 0728 Gjeldend

TELENOR/TELIA

Jeg viser til brev av 24.8.99 fra departementsråd Dag Detter, og til møtet i Stockholm 30.8.1999. Jeg viser også til vår korrespondanse i samme sak, og den enighet vi har om at de avtaler som er inngått gjelder og skal legges til grunn for videre arbeid. Som avtalt, følger nedenfor kommentarer til de enkelte punktene i brevet.

1. Bakgrunn

Den 30. mars i år ble det inngått en avtale (sammenslutningsavtalen) mellom den norske og den svenske stat om sammenslutning av Telenor og Telia. En fremforhandlet aksjonæravtale utgjør et vedlegg til sammenslutningsavtalen, og er forutsatt undertegnet etter at de to parlamenter og EU-kommisjonen har godtatt sammenslutningen. De to parlamenter har behandlet og godkjent avtalene. Avtalen om sammenslutning av de to selskaper vurderes nå av EU-kommisjonen.

Dersom en eller begge stater ikke finner å kunne imøtekomme de krav Kommisjonen stiller for å kunne godkjenne sammenslåingen, faller avtalen bort, jf sammenslutningsavtalens prg. 4.1.c. Det er således opp til den svenske og den norske eier hver for seg å vurdere om f eks kabel-TV virksomheten må anses å være av en slik strategisk betydning at et salg ikke kan godtas. Skulle begge stater komme til at kabel-TV-virksomheten kan avhendes i forbindelse med kommisjonsbehandlingen, blir provenyet å fordele i henhold til sammenslutningsavtalens punkt 1.1 (40/60). Selve salget forestås av selskapene.

173

Jeg kan ikke se at de spørsmål som tas opp under dette punkt har noen spesiell sammenheng med spørsmålet om avhendelse av kabel-TV.

2.1 Konsernledelse

Forholdet mellom eiere, styre og konsernledelse er regulert i aksjonæravtalens kåp 4 og 5, og for øvrig av ordinær, svensk aksjelovgivning. Jeg har full tillit til at styret og ledelsen fungerer i henhold til lov og avtale, og i henhold til de felles mål vi har for sammenslåingen, og ser ingen grunn til at det skal foretas særlige tilpasninger ut over det som framgår av nevnte retningslinjer.

2.2 Retningslinjer for kostnadsbesparelser og kapitalrasjonaliseringer

Jeg er enig i at dette er av stor viktighet, og avventer administrasjonens og styrets avklaringer av dette punkt. Jeg er også informert om at det på siste møte for det kommende styret 30.08.99 ble rapportert om at framdriften i arbeidet er i henhold til tidligere oppgitte tidsplaner.

Jeg minner samtidig om EU-lovgivningen (fusjonsforordningen) og de begrensninger som der er lagt på hva det kommende styret kan gjøre før sammenslåingen. Ethvert tiltak som innebærer bruk av stemmerett for ervervede aksjer og enhver annen form for utøvelse av de eierposisjoner som er etablert gjennom en sammenslåing, vil innebære et brudd på gjennomføringsforbudet. De "beslutninger" som fattes av det kommende styret, vil ikke være formelt bindende før det nye selskapet før de er formelt truffet av et lovlig valgt styre. Så snart kommisjonens godkjenning foreligger må det derfor treffes et formelt valg av styre. Det nye styret må deretter behandle de "beslutninger" som eventuelt er forberedt av det kommende styret. Det enkelte styremedlem vil på dette tidspunkt ikke være bundet av sin stemmegivning i det kommende styret, på samme måte som det lovlig valgte styret som sådant ikke vil være bundet av "beslutninger" som er truffet av det kommende styret.

Innenfor disse begrensningene ser jeg gjerne at styret skal fungere "mest mulig normalt" frem til det formelt etableres. Jeg mener derfor at det vil være hensiktsmessig at eierne gir det kommende styret et mandat. Mandatet bør presisere at planlegging, forberedelse av de beslutninger som senere skal fattes av et lovlig valgt styre og ledelse av forberedelsesarbeidet generelt tillegges det kommende styret. Jeg understreker i denne forbindelse viktigheten av rask behandling av de spørsmål som må være avklart før styret formelt sett kan oppnevnes.

De spørsmål som her omtales er regulert i aksjonæravtalens punkt 5.1, og vedlegg 3A. I henhold til avtalen, skal beslutninger vedrørende disse forhold underlegges de spesielle stemmerettsregler som framgår av aksjonæravtalens punkt 4.3 b (i). Disse forhold kan derfor ikke endelig avklares før etter sammenslåingen, når styret kan fatte en formell beslutning, jf ovenfor. Jeg har som utgangspunkt at de formuleringer som går fram av avtalen og av bilag 3A ("en rasjonell framtidsrettet forretningsorganisasjon og en rimelig fordeling av ledelsesoppgaver landene i mellom") vil være retningsgivende for administrasjonens og styrets vurderinger. Jeg vil likevel bemerke at de forhold som tas opp i Deres brev under punkt 2.3 d) og e) når de gjelder tilsetning av ledere står i motstrid til et vanlig, forretningsmessig forhold mellom styre og konsernledelse.

2.4 Strategiske forretningspartnere

Jeg ser det ikke som hensiktsmessig nå å binde opp framtidige beslutninger om strategiske partnere, og ser ikke behov for at eieren lager retningslinjer for styret på dette punkt. Styret bør ha en dialog med eierne vedrørende disse spørsmål, før eierne fattet beslutning om dette.

2.5 Forretningsstrategi

Jeg er enig i at det snarlig må utarbeides forslag til forretningsstrategi, som behandles av det kommende styret med de forbehold som framgår av punkt 2.2 ovenfor. Forslaget, inkl. forslag vedr utvikling av ikke strategisk virksomhet, forutsettes forelagt eierne før det gjøres tilgjengelig for Global Coordinators.

2.6 Kommersiell selvstendighet

Både intensjonsavtalen og de senere inngåtte avtaler (sammenslutningsavtale og aksjonæravtale) hviler på de omforente prinsipper om innflytelse og balanse mellom partene. Det er en selvsagt forutsetning at selskapet skal drives kommersielt, jf aksjonæravtalens punkt 1.1 ("....den uåvhengighet som er riktig med sikte på kommersiell utvikling i konkurranseutsatte telekommærkeder på verdensbasis"). Den "granskning og presisering" av sammenslutningsavtalen som foreslås, ser jeg som unødvendig og kompliserende.

Spørsmålet om syndikatsstruktur ser jeg på som uavhengig av spørsmål som angår øvrige eierforhold og organisatoriske forhold i selskapet.

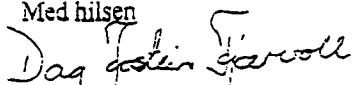
Jeg ser det som unødvendig å ta opp igjen til diskusjon punkter som allerede er behandlet i aksjonæravtalen. Dette gjelder både spørsmålet om insentiver, som for øvrig også Stortinget har bedt regjeringen vurdere, og det avtalefestede punkt at norske og svenske investorer skal behandles etter de samme tildelingskriterier.

Norske myndigheter har for øvrig tidligere gjort rede for de forhold som bør prege plasseringen av aksjer i Norge og Sverige. Det er vår oppfatning at et felles, nordisk syndikat i stedet for et særskilt norsk og svensk syndikat, slik som vi har foreslått, vil svekke kjøpsinteressen og dermed det samlede provenyet til de to statene både i Norden og i plasseringen som helhet. Eventuelle nye drøftinger av dette punkt vil således fra norsk side ta utgangspunkt i de samme synspunkter som vi tidligere har fremlagt.

3. Tidsplan

Tidsplanen framover er avhengig av flere forhold. Av hensyn til at selskapene skal kunne gjennomføre tjenlige forhandlinger med Kommissjonen, og av hensyn til beslutningens viktighet for transaksjonen som sådan, er det min oppfatning at beslutningen om avhendelse av kabel-virksomheten bør fattes snarest mulig, jf ditt forslag om 5. September. Jeg legger til grunn at det kommende styret vil prioritere behandlingen av øvrige spørsmål, og at tidsplan fastsettes i samråd med dem.

Med hilsen

Dag Jostein Fjærvoll

7174
DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT

1999/2000:KU20

Bilaga A5.2

Saksbehandler, innvalgstelefon
Anne Marie Andersen, statsrådens
kontorsekretær, 22 24 81 01

Vår dato
23.09.1999
Deres dato

Vår referanse
99/2467 011.3
Deres referanse

Statssekretær Lars Rekke
Næringsdepartementet

REGERINGSKANSLIET Næringsdepartementet Registratør
Ink. 1999 -09- 28
Dnr. N. 999/7/97 /SA

Jeg viser til vår samtale tidligere i dag vedrørende den nye styreformannen.

På en pressekonferanse med statsministere Kjell Magne Bondevik og samferdselsminister Dag Jostein Fjærvoll, uttalte samferdselsministeren følgende:

"Den svenske eier har benyttet sin rett til å utpeke ny styreleder i det sammenslåtte selskapet. Jeg har sett i pressen at det har vært spekulert i om Jan Åke Kark skal bli "arbeidende styreformann" på heltid. Først vil jeg gjerne gratulere Kark med utnevningen og ønske ham lykke til med det viktige arbeidet han har foran seg. Dermed vil jeg si at selve rollen som styreformann ikke er endret i forhold til den rollen Jan Stenberg var tiltenkt, og som er avtalt mellom eierne. Jeg og statsråd Rosengren er helt enige om at styreformannen har en meget viktig rolle å spille. Dette er selvsagt – og gjelder for så vidt alle selskaper. Men vi er like enige om at styreformannen og administrerende direktør har ulike roller og spille, og at det ikke er aktuelt med en arbeidende styreformann i det nye selskapet. Det vil det heller ikke være i neste runde, når det er Norge som skal utnevne styreformann."

Jeg forutsetter at vi legger dette til grunn i det videre samarbeid.

Med vennlig hilsen

Per Sanderud
Departementsråd

177

Postadresse
Postboks 8010 Dep
0030 OSLO

Kontoradresse

Org.: 974 625 776

Telefon
Sentralbord: 22 24 90 90
Se saksbehandlers
innvalgsnr.

Telefax
22 24 95 74 Avd.
22 24 95 70 Arkiv

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

1999-09-23

Näringsdepartementet

Näringsministern

REGERINGSKANSLIET Näringsdepartementet Registratör
Ink. 1999 -09- 24
Dnr. <i>1999/8441/5A</i>

Statsrådet Dag Jostein Fjaervoll
Samferdseldepartementet
Oslo
Norge

Bästa statsråd,

Mot bakgrund av den diskussion vi och våra tjänstemän har haft under senare tid rörande vissa grundläggande frågor när det gäller det sammanslagna Telia/Telenor vill jag understryka att de avtal som träffats och som godkänts av de parlamentariska församlingarna i våra båda länder liksom tillhörande integrationsprinciper självfallet skall respekteras. Detta betyder bl.a. att föremålet för bolagets verksamhet är att utgöra ett internationellt, tillväxtorienterat telekommunikations- och IT-bolag med basis i Norden.

Jag utgår också ifrån att vi är helt överens om de bestämmelser som finns i avtalskomplexet om att sammanslagningen skall baseras på de kommersiella värderingar och de balans- och likvärdighetsprinciper som finns däri. Detsamma gäller självfallet det som i avtalet anges om att det nya bolagets huvudkontor skall ligga i Sverige och det internationella centret i Norge.

Jag vill också understryka att förhållandet mellan ägare, styrelse och verkställande ledning skall följa gängse principer som följer av den svenska aktiebolagslagen. Det betyder bl. a. att det är styrelsen som svarar för bolagets organisation och förvaltningen av bolagets angelägenheter. Verkställande direktören skall enligt dessa regler handha

178

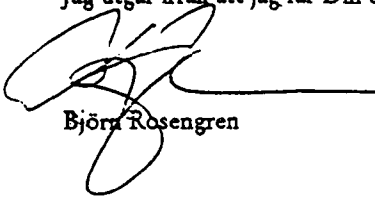
den löpande förvaltningen enligt riktlinjer och anvisningar som styrelsen meddelar.

När det gäller viktigare strategiska frågor för bolagets verksamhet och organisation är det enligt min mening uppenbart att det är frågor som handhas av styrelsen. I detta fall är det önskvärt att den tilltränkta styrelsen snarast tar ställning till de grundläggande strategiska frågorna av detta slag. Från vår sida är vi beredda att lämna behövliga mandat i detta avseende intill dess att bolaget är formellt etablerat.

I vissa fall är det naturligt att bolagets styrelse måste ha ledning från ägarna även i sådana fall där detta inte direkt följer av lag eller bolagsordning. När styrelsen bedömer sådan ledning nödvändig eller önskvärd faller det sig naturligt att behövlig kommunikation med båda ägarna sker genom styrelsens försorg.

Det är, enligt min mening, slutligen viktigt att båda ägarna var för sig och samfällt ger bolagets ledning och styrelse det förtroende och det stöd som deras svåra uppgift kräver när det gäller att skapa ett nytt starkt och framgångsrikt företag. Jag ger för min del detta förtroende och stöd.

Jag utgår ifrån att jag får Din bekräftelse för innehållet i detta brev.

Björn Rosengren

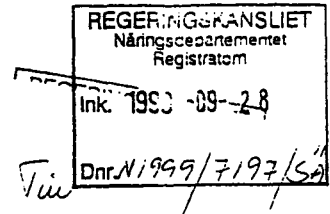

1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

DET KONGELIGE SAMFERDSELSDEPARTEMENT
STATSRÅDEN

Oslo, den 23.09.1999

Næringsminister Björn Rosengren
Næringsdepartementet
Jacobsbgatan 26
SE- 10333 Stockholm

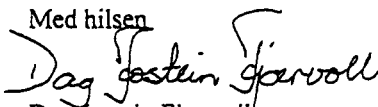

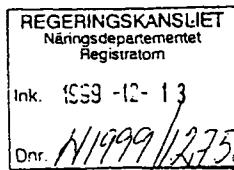
Kjære statsråd Rosengren

Jeg takker for ditt brev av 23.9.99, og bekrefter med dette at jeg er enig i, og deler, de synspunktene du gjør rede for i brevet.

Jeg støtter din understreking av at det er viktig at eierne både hver for seg og sammen gir full tillit til ledelse og styre. De står foran et krevende arbeid for å virkeliggjøre det felles mål vi har, nemlig et nytt, sterkt og fremgangsrikt nordisk teleselskap.

Med hilsen

Dag Jostein Fjærvoll

P M

Beslutsstrukturen i Newtel AB

Bakgrund

Den 8 december 1999 fattade styrelsen för Newtel AB bland annat beslut om var huvudkontoren för Newtel-koncernens affärsområden skall förläggas. Styrelsen var inte enig i sitt beslut. Oenigheten rörde var huvudkontoret för affärsområdet mobiltelefoni skulle lokaliseras. Samtliga fyra styrelseledamöter som nominerats av den norska staten liksom de två styrelseledamöter som nominerats av norska fackliga organisationer reserverade sig mot beslutet. Övriga styrelseledamöter, d v s de fyra som nominerats av svenska staten och de två som nominerats av svenska fackliga organisationer kom att med styrelseordförandens utslagsröst enligt aktiebolagslagen bestämma beslutets innehåll. Verkställande direktören har i internmeddelande till personalen förklarat att styrelsebeslutet är ogiltigt och att inga verkställighetsåtgärder skall vidtas i avvaktan på att tvistefrågan om affärsområdenas huvudkontorsplacering skall slutligt avgöras.

Styrelsebeslutet har kommit att väcka diskussion om ett antal frågor, som anknyter till aktiebolagslagens regler och aktieägaravtalet och om bolagets förmåga att fortsättningsvis kunna upprätthålla en fungerande beslutsmodell utan inblandning av bolagets ägare. De frågeställningar som aktualiserats är i huvudsak följande:

- Vilka är aktiebolagslagens regler för omröstning i styrelsen?
- Tar aktieägaravtalet över omröstningsreglerna från aktiebolagslagen?

- Är styrelsen beträffande omröstningsprinciperna bunden av aktieägaravtalet?
- På vilket sätt kan aktieägarna med bindande verkan instruera styrelsen i enskilda frågor?
- Är verkställande direktören skyldig att verkställa styrelsens beslut?
- Vilka principer gäller för beredning av beslutsärenden inför styrelsen?
- Vilka generella principer gäller för beslutsfattandet och hur interrelaterar de tre bolagsorganen bolagsstämma (aktieägare), styrelse och verkställande direktör med varandra enligt aktiebolagslagen?
- Vilka generella principer för beslutsfattandet har reglerats i aktieägaravtalet?
- Vilka materiella frågor är enligt aktieägaravtalet särskilt bestämda efter förhandling mellan ägarna?
- Vilka frågor skall enligt aktieägaravtalet i framtiden löpande bestämmas av ägarna?
- Hur förutsätts kommunikationen mellan ägarna och styrelsen fungera enligt aktieägaravtalet?

I det följande skall vissa av de nu uppräknade frågeställningarna belysas. Vi har inte haft tillgång till det styrelsematerial som berör det aktuella beslutet. Vi har inte heller närmare kännedom om på vilket sätt de olika delarna i styrelsematerialet har framtagits och distribuerats. Vi vet inte heller på vilka grunder enskilda styrelseledamöter fattat sina beslut, dvs i vilken utsträckning de de facto har varit beroende av faktabeskrivningar, slutsatser och rekommendationer i tillhandahållet skriftligt material eller i vilken utsträckning styrelseledamöterna i förväg har inhämtat informella instruktioner från bolagets ägare. I promemorian behandlas därför inte frågan om styrelsens faktiska handläggning av ärendet. Vi förutsätter att den frågan handläggs hos bolaget.

Aktiebolagslagens grundprinciper för beslutsfattande

Aktiebolagslagen har en hierarkisk beslutsstruktur fördelad på bolagsstämma, styrelse och verkställande direktör. De tre bolagsorganen har i lagen getts särskilda kompetensområden. Hierarkin är dock ordnad så att det överordnade organet formellt kan ta över frågor från det underordnade organet, vilket innebär att bolagsstämman i princip kan fatta beslut i frågor som rör den löpande förvaltningen även om de ligger inom ramen för den verkställande direktörens kompetensområde. Däremot kan inte verkställande direktören ta över frågor som skall fattas av styrelse eller bolagsstämma.

För de olika bolagsorganen finns i aktiebolagslagen särskilda skadeståndsansvarsregler. Var och en av medlemmarna i bolagsorganen fattar således sitt beslut med personligt ansvar. Ansvaret skall dock inte uppfattas så att var och en är personligen ansvarig för affärsmässiga felbedömningar. Ansvaret inskränker sig till att personen genom vårdslöshet föranleder skada.

Det personliga ansvaret innebär dock en begränsning av i vilken utsträckning en verkställande direktör eller en enskild styrelseledamot behöver efterleva instruktioner från överordnat organ. En VD eller en styrelseledamot är således inte skyldig att verkställa ett beslut som skulle innebära att denne ådrar sig ett skadeståndsansvar.

Ett alltför omfattande bruk av instruktionsrätten från aktieägarnas sida till styrelsen respektive verkställande direktören innebär givetvis en urholkning av den självständighet som de olika bolagsorganen är tänkta att ha i förhållande till varandra. På sikt leder detta till att bolagsorganen i praktiken upplöses. Så är fallet av naturliga skäl i enmansbolag där ägare, styrelse och verkställande direktör ofta är en och samma person. Ju större ett företag är, desto angelägnare är det att upprätthålla bolagsorganens inbördes rollfördelning. Om inte aktiebolagslagens strikta uppdelning mellan bolagsorganen respekteras faller hela grundidén med aktiebolaget som verksamhetsform och konstruktion för bedrivande av affärsverksamhet. Ägarna måste då vara beredda att upparbeta kompetens och resurser anpassade till alla de frågor som löpande skall beslutas i bolagets verksamhet. Detta låter sig knappast göra i en självständig, konkurrensutsatt affärsrörelse.

Ett särskilt problemområde inom associationsrätten gäller beslutsfattande inom en koncern. I strikt formell mening har varje enskilt bolag i en koncern sin egen beslutshierarki i form av VD, styrelse och bolagsstämma. I praktiken följer dock besluten i dotterbolag i stor utsträckning en större överordnad hierarki. Den verkställande ledningen i moderbolaget och verkställande direktören i dotterbolaget rapporterar direkt till varandra. I det fall det föreligger löpande styrelsearbete i dotterbolaget intar detta styrelsearbete i praktiken oftast samma ställning som en samrådsgrupp eller utskottsorgan inom ramen för en större organisation. Problemet med koncernens beslutshierarki i förhållande till det enskilda dotterbolagets bolagsorgan är från tid till annan föremål för debatt. Då och då har frågan väckts om särskilda regler för bolagsorgan i en koncern borde inrättas, exempelvis regler för koncernchef, en befattning som idag saknar förankring i lagstiftningen.

Aktieägaravtalets beslutsmodell

Mellan svenska staten och norska staten föreligger ett aktieägaravtal med avseende på ägandet i Newtel. Förekomsten av aktieägaravtal är som sådan inte unik jämfört med förhållandena i andra privata bolag. Tvärtom är det snarare regel än undantag att ägandet i privata bolag regleras i aktieägaravtal/konsortialavtal. Avtalen är bl.a. till för att ersätta den möjlighet enskilda aktieägare har i aktiemarknadsbolag att avyttra aktierna på en fungerande marknad. Ju mindre krets av ägare, desto viktigare blir det att, i brist på en fungerande marknad för aktierna, kontrollera vem man skall samverka med.

Frågor som normalt regleras i aktieägaravtal är styrelsesammansättning, omfattningen av de finansiella resurser som ägarna initialt och i framtiden förbinder sig att tillföra bolaget samt hembudsregler vid eventuella avyttringar, liksom hur aktierna i dessa fall skall värderas. När det gäller utformningen av beslutsregler i konsortialavtal skall sägas att dessa i regel återspeglar det förhållande att fåmansföretaget i större utsträckning liknar enmansföretaget när det gäller närheten mellan ägare och verkställande ledning. I företag som ägs av enskilda personer förhåller det sig ofta så att ägarna själva också utgör styrelseledamöter och att någon av dem dessutom är verkställande direktör. I samägande, där ägarna är företag, uppkommer samma förhållande i den meningen att enskilda tjänstemän, anställda hos de ägande företagen ofta kom-

mer att utgöra styrelseledamöter i det gemensamma bolaget. Beslutsmodellen i sådana samverkansförhållanden påminner om vad som gäller mellan dotterbolag och moderbolag i en koncern.

Rent principiellt är således aktieägaravtalet inget ovanligt i ett samverkansprojekt. Inte heller är det unikt att i ett samgåendeavtal eller fusionsavtal fastställa ett antal detaljer rörande organisation m m i en inledningsfas av projektet. Det som skiljer sig med avseende på Newtel är att parterna inte är privatpersoner eller företag, vars intresse i allt väsentligt är inskränkt till att få bästa möjliga ekonomiska utfall av en affärsverksamhet, d v s inte bara affärsverksamheten i det samägda bolaget utan också den av parterna i övrigt bedrivna verksamheten. De båda ägarna i Newtel intar härvidlag en särställning i det att de i allt väsentligt har helt andra frågor - av större betydelse - att hantera, vilka är av helt annan karaktär än de kommersiella frågor som styr en affärsrörelse. Newtel skiljer sig också från normalfallet på en annan punkt, nämligen i det att bolaget inom en mycket nära framtid skall börsnoteras.

I de publika bolag där aktieägaravtal föreligger berör de i de allra flesta fall endast hembudsregler. Vid en snabb genomgång av förekomsten av aktieägaravtal avseende bolag på OM Stockholmsbörsen hittade vi endast ett avtal med omfattande aktieägaröverenskommeiser, nämligen SAAB-avtalet.

Aktieägaravtalet avseende Newtel är således med avseende på beslutsstrukturen mycket ovanligt. Det kan heller inte uteslutas att de fondbörser där Newtel skall noteras i sin granskning av bolaget kan komma att föreslå visa justeringar i aktieägaravtalet.

Telia och Telenor är förvisso ett extraordinärt samgåendeprojekt som i flera avseenden inte är jämförbart med andra samverkanssituationer. Av det skälet har aktieägaravtalet avseende Newtel fått en utformning som återspeglar andra förhandlingskompromisser än vad som normalt är fallet i aktieägaravtal.

Aktieägaravtalet i förhållande till aktiebolagslagen

Newtel är inte part i aktieägaravtalet. Inte heller är bolagets styrelse eller enskilda styrelsemedlemmar parter i avtalet. Någon bundenhet för bolaget före-

ligger således inte med automatik för de regler som ställts upp i aktieägaravtalet.

Endast svenska staten och norska staten är parter och som sådana bundna av vad som regleras i aktieägaravtalet. De bägge staterna har gentemot varandra förbundit sig att i förekommande fall lämna instruktioner till styrelsen. I avsnitt 4.5 a) (ii) anges således att ägare är skyldig att "i den utsträckning så lagligen kan ske (kursiverat här), lämna instruktioner till av denne föreslagna Styrelseledamöter."

Exakt hur ägarnas instruktioner till styrelseledamöterna skall gå till anges inte. Det kan antas att vissa instruktioner endast behöver lämnas individuellt till var och en av ledamöterna medan andra instruktioner förutsätter att styrelsen i dess helhet blir informerad om ägarnas önskemål.

I avtal som det här aktuella, där styrelsen skall tillämpa andra beslutsregler än de som följer av aktiebolagslagen, d v s att beslut skall fattas med viss kvalificerad majoritet, måste instruktionen utgå till hela styrelsen. En instruktion från en ägare till en enskild ledamot om att denne i ett kommande styrelsemöte skall tillse att kvalificerad majoritet skall gälla för beslutet, trots att aktiebolagslagen inte kräver det, skulle bli verkningslös. En enskild ledamot kan lagligen inte framtvinga en sådan beslutsordning inom ramen för ett styrelsemöte. Enda möjligheten för en styrelse att införa en kvalificering av majoritetsbeslut utan uttryckliga instruktioner från ägarna är att styrelsen först med vanligt majoritetsbeslut bestämmer att i viss fråga särskild majoritet skall gälla och att, om sådan majoritet inte kan uppnås, beslut inte kommer att fattas. Med en sådan ordning har de facto den vanliga majoritetsregeln varit styrande. Det skulle inte vara annorlunda än att styrelsen med vanligt majoritetsbeslut bestämmer att över huvud taget inte pröva frågan. Någon annan form finns, som sagt, inte för en enskild styrelseledamot att framtvinga att styrelsen avsäger sig sin normala beslutanderätt.

I aktieägaravtalet har således de båda staterna gentemot varandra utfäst sig att instruera styrelsen om att i vissa situationer tillämpa kvalificerad majoritet. I vilka situationer sådan instruktion skall ges framgår av en "katalog" över vissa materiella beslut. Den särskilda beslutsregeln, d v s att minst en styrel-

seledamot utsedd av norska staten och minst en styrelseledamot utsedd av svenska staten skall bifalla beslutet, i kombination med kataloguppräknningen, innebär i praktiken att i särskilda fall kan staterna ha att fastställa det materiella innehållet i besluten.

Omfattande kataloger ökar givetvis risken för att den löpande förvaltningen i stor omfattning kan komma att kräva ett aktivt deltagande från norska staten och svenska staten. Katalogen är därför även i detta avtal relativt begränsad.

Aktieägaravtalets katalog över beslut som kräver kvalificerad majoritet
I avsnitt 4.3 b) anges i vilka beslut staterna har åtagit sig att instruera styrelseledamöterna om att tillämpa den nyssnämnda kvalificerade beslutsregeln. De aktuella situationerna är följande:

- “(i) Godkännande, innan Paritet uppnåtts, av Ny AB-koncernens affärsplan och dess koncernbudget inkluderande ändringar i Integrationsriktlinjerna, omorganisationer, omstruktureringar och omflyttningar av Ny ABs dotterbolag och affärsenheter;
- (ii) Beslut, eller i förekommande fall, rekommendationer, avseende större strategiska företagsförvärv eller överlåtelser att genomföras av Ny AB utöver transaktioner som förutsatts i den affärsplan som godkänts enligt Avsnitt 4.3 b) (i) ovan;
- (iii) Inrättande av och delegering av beslutsrätt till styrelsekommittéer; tillsättande av styrelser i Telia och Telenor;
- (iv) Tillsättande och entledigande av Verkställande direktör och Vice verkställande direktörer - med beaktande av vad som sägs i Avsnitt 4.4 - innan Paritet uppnåtts.”

Norska statens företrädare sägs nu ha gjort gällande att beslutet om var huvudkontoret för mobiltelefonverksamheten skall förläggas är ett beslut som omfattas av den citerade bestämmelsen. De exakta argumenten för varför bestämmelsen skulle vara tillämplig är än så länge okända för oss. Vad som har framgått i den öppna mediarapporteringen är att man synes mena att "alla viktigare beslut" skall fattas med "vetomajoritet". Om detta skulle vara grunden för norska statens inställning saknar den stöd i bestämmelsen. Någon generalklausul av det slaget finns inte i något av delavsnitten. En sådan be-

stämmelse skulle de facto ha varit absurd och äri praktiken utesluten också för de flesta konsortialavtal i helt privata bolag.

En generellt utformad bestämmelse skulle för det första inte erfordra någon kataloguppräknings över huvud taget. Den skulle också i praktiken innebära att envar part i avtalet i händelse av oenighet om vad som skulle förstås med "viktigare beslut" skulle komma att få en vetorättsställning i varje enskild fråga som styrelsen har att fatta beslut om. En oklar bestämmelse av karaktären "alla viktigare beslut" leder i praktiken till att *alla* beslut kan blockeras av endera staten. Någon bestämmelse av nu angivet slag finns naturligtvis inte i avtalet.

Den punkt till vilken det nu aktuella beslutet – såvitt vi förstått – skulle hänföras är (i). Bestämmelsen anger två typer av materiella frågor där regeln skall tillämpas. Det gäller godkännande av "affärsplan" och "koncernbudget". Till förtydligande anges i regeln att den också skall tillämpas i de fall godkännande av affärsplanen och/eller koncernbudgeten skulle inbegripa förändringar i "Integrationsriktlinjerna, omorganisationer, omstrukturerings och omflyttningar av Ny ABs dotterbolag och affärsenheter". Det senare ledet utgör som framgår av texten inte en självständig uppräknings av olika beslut, utan endast ett förtydligande av att godkännande av affärsplan och koncernbudget också kan inbegripa förändringar i de uppräknade frågorna. Godkännande som nu sagts, torde kunna förekomma när bolagets verksamhet tar sin början och vid senare antagande av ny affärsplan/koncernbudget.

Även om uppräkningsen i bestämmelsens senare del skulle betraktas som självständiga led i katalogen - vilket alltså inte vore rätt vare sig med hänsyn till avsikt eller semantiskt innehåll - passar det nu aktuella beslutet inte in på de angivna punkterna. Således utgör huvudkontorsplaceringen inte en ändring i integrationsriktlinjerna, det utgör inte en omorganisation - nämligen en förändring i den plan som anvisar hur de olika avdelningarna skall rapportera till varandra. Omstrukturerings syftar på förändringar i affärsområdets verksamhetsgrenar, d v s vilka verksamheter som skall bedrivas, huruvida och på vilket sätt dessa skall vara samordnade alternativt självständiga m m. Slutligen utgör uttrycket "omflyttningar av Ny ABs dotterbolag och affärsenheter" ett komplement till det föregående uttrycket "omstrukturerings" och skall förstås

som förändringar i den juridiska strukturen, d v s hur de olika bolagen skall placeras i förhållande till varandra, möjligen också hur många olika juridiska personer som affärsområdet skall vara indelat i. Dessa frågor påverkas ingalunda av var själva huvudkontoret fysiskt är placerat.

Av betydelse i sammanhanget är också att huvudkontorsfrågan rent generellt är behandlad på annan plats i aktieägaravtalet. I avsnitt 5.1 anges således:

"Ny AB-koncernens huvudkontor skall vara i Sverige, vilket skall framgå av bolagsordningen. Ett internationellt center skall förläggas till Norge. Som närmare utvecklas i integrationsprinciperna skall andr[a] affärsområden och enheter inledningsvis förläggas till Sverige och Norge."

Det finns inte i texten till denna bestämmelse något som antyder att förläggandet av affärsområden och enheter skulle vara föremål för beslut i annan ordning än den aktiebolagslagen anvisar; d v s att det i vart fall inte skulle höra hemma på en högre nivå än styrelsen.

Koncernhuvudkontorets förläggande var en sådan viktig fråga som de båda staterna ansåg sig vilja reglera. Som en motvikt till att detta förlades till Stockholm var det viktigt från norsk sida att ett internationellt center skulle förläggas till Norge. Därutöver anvisar bestämmelsen inga särskilda riktlinjer för var, i Norge eller i Sverige, övriga enheter skall förläggas. I integrationsprinciperna, till vilka bestämmelsen hänvisar, redovisas ingenting om var de olika affärsområdenas huvudkontor skall förläggas, än mindre var "dotterbolag" eller "affärsenheter" skulle förläggas. Där anges endast allmänna övergripande principer för på vilka materiella grunder placeringen av de olika koncerndelarna skall ske. Dessa riktlinjer anger uteslutande att affärsmässiga principer utifrån bolagets perspektiv skall vara styrande i syfte att bäst tillvara resurser och kompetenser så att högsta möjliga lönsamhet kan uppnås.

Hade frågan om huvudkontorsplacering varit av sådan karaktär att de båda staterna skulle haft vetorätt borde frågan hanterats på samma sätt som beträffande koncernhuvudkontoret. En motsatstolkning av bestämmelsen i punkten 5.1 leder närmast till att det är en ordinarie beslutsfråga för styrelsen. Vidare säger integrationsriktlinjerna att denna fråga helt skall prövas på affärsmässig grund. Därav följer att det saknas anledning att överlåta till

ägarna, dvs de båda staterna, att ge några särskilda anvisningar. Det saknas varje anledning att tro att ägarna ansett sig vilja överpröva affärsmässigheten i styrelsens beslut. Typiskt sett torde det förhålla sig så att endast i frågor där aktieägarnas särskilda intressen skall beaktas, exempelvis kapitaltillskott eller "agendor" som avviker från bolagets affärsmässiga förhållanden, skall hän-skjutas till aktieägarna för avgörande. Av aktieägaravtalet och integrations-riktlinjerna framgår att huvudkontorsplaceringen för affärsområdena inte är en sådan fråga.

Skäl för den norska tolkningen av beslutsbestämmelsen

Utan att närmare känna till vilka rättsliga argument som ligger bakom den norska tolkningen av rösträttsregeln kan generellt sägas att bestämmelsen i 4.3 b) (i) i det den syftar till koncernens affärsplan också avser beslut i enskilda frågor som normalt också återfinns som komponenter i affärsplanen. Om exempelvis hela affärsplanen hade varit föremål för beslut och affärsplanen också inkluderat ett avsnitt som angav lokaliseringen av affärsområdenas huvudkontor, skulle huvudkontorsplaceringen indirekt komma att prövas med tillämpning av den aktuella vetobestämmelsen. Det låter sig därför sägas att enskilda delkomponenter i en affärsplan inte kan brytas ner och beslutas var för sig. I sådant fall skulle hela bestämmelsen med avseende på affärsplanen "kunna kringgås". Å andra sidan är det inte alldeles givet att affärsområdenas huvudkontor ens utgör delkomponenter i affärsplanen. Integrationsriktlinjerna ger närmast intryck av motsatsen.

På motsvarande sätt kan också sägas att lokaliseringen av huvudkontoren som sådana är en liten fråga och bara berör ett begränsat antal befattningshavares placeringsort. Affärsverksamheterna bedrivs naturligtvis på de platser och orter och i de länder där företaget i övrigt i enlighet med affärsplanen bestämmer att man vill bedriva verksamhet. Indirekt skulle dock kunna sägas att där huvudkontoret är placerat kommer successivt viktiga forsknings- och utvecklingsenheter att placeras. Indirekt skulle således huvudkontorsfrågans lösning kunna sägas medföra att mycket större organisatoriska frågor bestäms och att saken därför skulle rymmas inom den aktuella bestämmelsen. Återigen skall sägas att denna tolkning är mer långsökt än den som den svenska staten gett uttryck för och som dessutom stämmer med ordalydelsen i avtalet.

Generellt sett är vår bestämda uppfattning att det förhållandet att en fråga som huvudkontorsplacering för affärsområden kan ingå som en bland hundratalens delfrågor vid antagandet av en affärsplan, inte medför att frågan isolerad får samma karaktär som frågan om antagande av affärsplan.

Konsekvenserna av vetobestämmelsen

Ett särskilt skäl till att den omdiskuterade vetobestämmelsen endast skall tillämpas strikt i enlighet med den angivna katalogen är att en extensiv tillämpning av bestämmelsen leder till ständiga dödlägen. Att tillskapa en 50/50-situation med avseende på löpande affärsmässiga beslut innebär att företaget helt skulle tappa sin förmåga att bedriva affärsrörelsen.

Ett återopande av vetoregeln innebär att inget beslut kan fattas med mindre de båda staterna genom förhandlingar kan enas om innehållet i beslutet. Företagets löpande rörelse skulle på ett oacceptabelt sätt bli begränsad i sin förmåga att fatta effektiva och affärsmässiga beslut. De båda ägarna skulle tvingas att i fråga efter fråga ta ställning till affärsmässiga förhållanden. En sådan beslutsordning är ineffektiv och föga ändamålsenlig i varje företag, och framför allt helt oacceptabel i ett börsföretag. Detta har säkerligen varit vägledande för den svenska regeringen då man i förhandlingen eftersträvat en så begränsad vetoregel som möjligt.

Den aktuella tvistefrågan om var huvudkontoret för affärsområdet mobitel skall förläggas får således ingen lösning även om aktieägaravtalets vetoregel mot förmodan skulle åsidosätta styrelsens nu fattade beslut. Konsekvenserna av vetoregeln blir att ett beslut inte går att fatta med mindre staterna är eniga därom.

Om norska staten har den uppfattning som de av den utsedda styrelseledamöterna gett uttryck för, nämligen att huvudkontoret skall placeras i Oslo, samtidigt som den svenska staten har den uppfattning som de svenska styrelseledamöterna gett uttryck för, kan bolaget helt enkelt inte drivas vidare.

Aktieägaravtalets tvistebestämmelser ger inte utrymme för att i ett skiljeförfarande fastställa var huvudkontoret skall ligga. Den materiella frågan är inte reglerad i avtalet. Någon tolkningstvist i själva lokaliseringsfrågan finns således inte, som kan prövas av skiljemännen. Den avtalstvistefråga som skiljemännen kan lösa rör endast procedurregeln, d v s huruvida endera staten kan åberopa veto mot styrelsens beslut eller inte. Även om skiljemännen slutligen skulle fastställa att norska staten har rätt i sin tolkning av aktieägaravtalet, saknar ett sådant avgörande värde, då något avgörande i själva saken därigenom inte kommer till stånd.

I praktiken kommer därmed aktieägaravtalet att sakna verkan. Newtel ställs inför samma olösliga situation som den som gäller i varje 50/50- ägande av företag där inget aktieägaravtal föreligger. Situationen är väl känd inom associationsrätten. Den generella uppmaningen från den juridiska doktrinen är därför att så långt möjligt undvika denna typ av beslutsmodeller. I förlängningen leder sådan här oenighet till att bolaget upplöses. Den norska inställningen, med en mycket vid tillämpning av vetobestämmelsen är således, minst sagt, opraktisk.

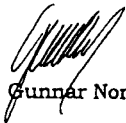
Sammanfattning

- Inom ramen för aktiebolagslagens beslutshierarki ankommer det på styrelsen att självständigt fatta beslut i frågor som rör bolagets förvaltning.
- Instruktioner kan lämnas från bolagsstämman (i Newtels fall gemensamt från de båda ägarna, svenska staten och norska staten) till styrelsen.
- Instruktioner kan avse såväl procedurfrågor - exempelvis särskilda majoritetsregler - som materiella frågor, d.v.s. vilket innehåll ett visst beslut skall ha.
- Intill dess särskilda instruktioner lämnats i visst fall har styrelsen att i procedurfrågan följa de generella majoritetsregler som följer av aktiebolagslagen.

- Styrelsen är ej part i aktieägaravtalet. Avtalet binder endast de båda staterna. Styrelsen har därför inte någon skyldighet att utan uttryckliga anvisningar från de båda staterna tillämpa avtalets regler.
- Staterna har gentemot varandra genom avtalet åtagit sig att i vissa frågor instruera styrelsen om att tillämpa kvalificerad majoritet.
- De frågor för vilka kvalificerad majoritet skall gälla är uttömmande uppräknade i en katalog. Någon generell princip att "viktigare beslut" skall fattas med kvalificerad majoritet finns inte i avtalet.
- Frågan om huvudkontoret för affärsområdena ingår inte i katalogen och kan enligt vår mening inte tolkningsvis hänföras till någon annan punkt i katalogen.
- Vad gäller kontor reglerar avtalet endast koncernhuvudkontoret och ett internationellt center.
- Styrelsens beslut den 8 december 1999 skall enligt vår mening följa aktiebolagslagens ordinarie majoritetsregler, d.v.s. enkel majoritet med ordförandens utslagsröst. Aktieägaravtalet ger, som vi ser saken, inte ägarna gentemot varandra någon skyldighet att ge styrelsen särskilda instruktioner vare sig i procedurfrågan eller i den materiella frågan om var huvudkontoren för affärsområdena skall förläggas.
- Även om den norska statens företrädare skulle haft rätt i sin uppfattning att särskilda majoritetsregler gäller för huvudkontorsbeslutet hade detta inte medfört en lokalisering av huvudkontoret för mobiltelefoni till Oslo. Den norska ståndpunkten hade endast medfört ett dödläge. Konsekvensen skulle bli att Newtel skulle sakna förmåga att fatta ett löpande nödvändiga affärsbeslut.
- Ett dödläge medför att de båda staterna tvingas förhandla om och fastställa var huvudkontoret skall placeras. Om enighet inte kan uppnås saknas förutsättningar för Newtel att driva sin verksamhet vidare.

- Om tvisten hänskjuts till skiljeförfarande kommer skiljenämnden endast att kunna fastställa huruvida kvalificerad majoritet skall gälla eller ej. Antingen konstateras att beslut skall fattas på det sätt som skett eller konstateras att något beslut inte går att fatta alls utan samtycke från minst en ledamot från "varje sida". Skiljemännen kan inte fastställa var huvudkontoret för ett visst affärsområde skall ligga.
- Ordningsfrågorna kring hur styrelsebeslutet har beretts ankommer på styrelsen att utreda. Avtalet saknar regler därom. Aktieägarna har inte heller enligt aktiebolagslagen skäl att uttala någon mening. I aktiebolagslagen finns uttryckliga regler om hur beredning av ärenden skall tillgå och vilka medel som står till buds om dessa regler överträtts.
- Om endera staten anser att beslut inte kan fattas på det sätt som skett eller att instruktioner skall lämnas till styrelsen om var huvudkontoret skall vara placerat har den att inleda förhandlingar för att på frivillig grund uppnå konsensus.
- Om oenigheten i dessa förhandlingar rör frågan huruvida avtalet innehåller en vetoregel eller ej avseende affärsområdenas huvudkontor, kan den frågan i och för sig först prövas av skiljemän, varefter den materiella frågan ändå måste bli föremål för förhandlingar. Om missnöjet från norsk sida rör själva huvudkontorsplaceringen saknas således anledning att närmare förhandla om vilka procedurregler som skall gälla för styrelsens beslut. Om å andra sidan inga invändningar finns om själva kontorsplaceringen saknas i nuläget ändå anledning att invända mot procedurreglerna vid styrelsemötet den 8 december 1999. På sikt kvarstår dock ett behov att klargöra i vilka situationer den aktuella vetobestämmelsen skall tillämpas; inte minst inför bolagets börsintroduktion.

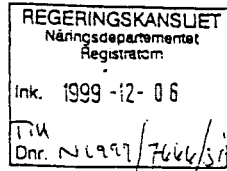
Stockholm den 13 december 1999

Gunnar Nord

Robert Ohlsson

P M

om svenska statens medverkan i upphandling i samband med
försäljning av aktier i Newtel

1. Relevanta rättsregler

1.1. Inledning

För svenska statliga myndigheter har sedan länge gällt särskilda regler vid upphandling av varor och tjänster. Genom anslutningen till först EES och sedan EU har de svenska reglerna anpassats till vad som gäller enligt Romfördraget och dess följdförfattningar.

1.2 EU-regler

En sund och konkurrensutsatt offentlig upphandling har hög prioritet inom EU. Beräkningar har gjorts att ca 10 % eller mer av medlemsstaternas bruttonationalprodukter omfattas av sådana inköp. Grundläggande principer för offentlig uppköpsverksamhet finns i Romfördragets artiklar om förbud mot kvantitativa importrestriktioner, om den fria etableringsrätten och om fria tjänster.

Detaljregleringen har skett genom olika direktiv. De viktigaste direktiven är 71/305 om offentliga bygg- och anläggningskontrakt, 77/62 om offentliga inköp, 90/531 angående vatten, energiförsörjning, transport och telekommunikation och 92/50 om tjänster.

1.3 Svenska rättsregler

Numera gäller lagen (1992:1528) om offentlig upphandling (LOU). Lagen bygger delvis på tidigare gällande upphandlingskungörelser bl a från 1973, 1952 och 1920.

LOU bygger på EG-regler som på detta sätt införlivats i svensk rätt. Den svenska offentliga upphandlingen kännetecknades redan tidigare av "konkurrens, icke-diskriminering och objektivitet som främsta ledstjärnor" (prop. 1992/93:88 s 1). De främsta förändringarna i och med 1992 års lagstiftning var att man anpassade de medel genom vilka man kunde uppnå dessa mål. Dessutom definierades de s k upphandlande enheterna. Slutligen infördes regler om att upphandlingar skulle kunna överprövas av domstol och att det skulle vara möjligt att döma ut skadestånd.

1.4 Undantaget för vissa finansiella tjänster

Enligt LOU 5 kap. 1 § 5 gäller bestämmelserna i femte kapitlet inte i fråga om finansiella tjänster i samband med utgivning eller omsättning av värdepapper och andra finansiella instrument.

I prop. 1992/93:88 s 5 sägs i specialmotiveringen följande:

"Punkt 5 avser finansiella tjänster i samband med utgivning av värdepapper och andra finansiella instrument. Detta innebär att en upphandlande enhet som i förvaltningen av sitt kapital önskar anlita en bank för emission av värdepapper inte behöver upphandla den tjänsten. Om enheten i stället önskar att t. ex. en bank skall ta på sig förvaltningen av kapitalet är detta en tjänst som inte främst avser utgivningen av värdepapper m.m., utan snarare faller in under finansiella tjänster enligt kategori 6 av bilagans avdelning A och sålunda skall

upphandlas enligt reglerna i detta kapitel för upphandling av 'A-tjänster'."

Den ovannämnda svenska rättsregeln har sin utgångspunkt i rådets direktiv 92/50 för upphandling av tjänster. I inledningen sägs:

"Detta direktiv omfattar inte sådana finansiella tjänster som rör instrumenten för valuta- och penningpolitiken, statsskuld-förvaltning, valutapolitik och annan politisk beslutad verksamhet som innefattar transaktioner med värdepapper och andra finansiella instrument. Avtal i samband med utfärdande, försäljning, förvärv eller överförande av säkerheter (understruket här) och andra finansiella instrument ligger således utanför detta direktivs tillämpningsområde. Likaledes undantas verksamhet som utförs av centralbanker."

I den svenska översättningen som återges ovan har olyckligtvis ordet "säkerheter" felaktigt använts. Det är förmodligen ett försök till att översätta det engelska uttrycket "securities", vilket betyder "värdepapper". Det motsvarande undantaget lyder i den danska versionen:

"De finansielle tjenesteydelser, der er omhandlet i dette direktiv, omfatter ikke instrumenter iforbindelse med penge- og valutapolitik, statsgældspolitik, valutareservepolitik og andre politikker, som indebaerer handel med vaerdipapirer eller andre finansielle instrumenter; aftaler om udstedelse, køb, salg eller overforsel af vaerdipapirer eller andre finansielle instrumenter er således ikke omfattet af direktivet; centralbankers tjenesteydelser er ligaledes udelukkede".

Det är i ovanstående belysning den svenska lagens ordalydelse "i samband med utgivning eller omsättning" av värdepapper och andra finansiella instrument skall ses.

Som en jämförelse kan nämnas att beträffande engelska rättsförhållanden gäller the Public Services Contracts Regulations 1992. I the Public Services Regulations är undantagen beskrivna med en direkt tillämpning av EG-direktivet ("Financial services in connection with the issue, purchase or transfer of securities or other financial instruments").

2. Vem gör upphandlingen?

2.1 *Upphandlingen av tjänsterna som Joint Global Coordinators och Nordic Lead Managers*

Upphandling av tjänsterna som Joint Global Coordinators och Nordic Lead Managers har skett i enlighet med de grundläggande krav på konkurrens, icke-diskriminering och objektivitet som beskrivs ovan under punkt 1.3. Upphandlingen har däremot ej skett i enlighet med reglerna i LOU, eftersom upphandlingen gällt en sådan finansiell tjänst som är undantagen enligt punkt 1.4 ovan.

2.2 *Upphandling av tjänster inom ramen för under 2.1 träffade avtal*

Efter den i punkt 2.1 ovan beskrivna upphandlingen har särskilda Rules of Engagements respektive Memoranda of Understanding upprättats, vari innehållet i de ifrågavarande uppdragen angivits. I avsnittet Process har angivits bl.a.:

"All third party advisers to be appointed by tender, with the assessment criteria to be documented prior to the final selection. All appointments are subject to the approval of the Swedish and Norwegian Governments."

Av bestämmelsen framgår tydligt att samtliga "third party advisers" skall anlitas av bankerna. Regeringarna har endast fått ett slags-vetorätt ("subject to the approval of the Swedish and Norwegian Governments").

Beträffande de svenska och norska Lead Managers sägs att de "shall submit budgets to the Swedish and Norwegian Governments for approval for all items of expense over USD 25,000 in good time. This includes in particular the road show costs and the costs of public relations activities and the marketing of the offering".

Av texten i Rules of Engagements respektive Memorandum of Understanding framgår att de underkonsulter som används (och som ifråga om PR-aktiviteter dessutom har särskilt angivits) har respektive bank som uppdragsgivare. Den vetorätt som i avtalen tillagts regeringarna ändrar inte detta uppdragsförhållande.

Någon vidare upphandling av tjänster med tillämpning av reglerna i LOU inom ramen för statens försäljning av aktierna i Newtel är inte aktuell så länge de upphandlade tjänsterna är en del av denna försäljning. Försäljningen innefattar en mängd olika delar, såsom utarbetande och tryckning av prospekt, upprättande av avtal, marknadsföringsåtgärder, kontakter med potentiella investerare m m. Alla dessa tjänster, oavsett om de tillhandahålles av någon av de upphandlade bankerna eller underleverantörer, omfattas naturligtvis av undantaget.

3. Praxis vid liknande börsintroduktioner

Av ett memorandum upprättat den 3 november 1999 av Morgan Stanley rörande urvalsprocessen för PR-tjänster har i en tabellbilaga gjorts en översikt över upphandlingen av PR-tjänster vid liknande börsintroduktioner. Av kommentarerna framgår att respektive PR-konsult i de flesta fall tecknat avtal med bolaget, dock med respektive regerings medver-

kan. I två fall - KPM i Nederländerna och Portugal Telecom i Portugal - skedde kontrakteringen direkt med regeringen.

4. Slutsats

För det första skall konstateras att undantaget i LOU 5 kap. 1 § 5 för vissa finansiella tjänster gäller samtliga delar av det arbete som omfattas av statens försäljning av aktier i Newtel.

För det andra får det anses klarlagt genom uttalandena i Rules of Engagement/Memoranda of Understanding att det är respektive bank som har att kontraktera underleverantörer såsom PR-konsulterna.

För det tredje följer den nu inslagna vägen det mönster som har gällt vid de större börsintroduktionerna i övriga Europa.

Sammanfattningsvis kan sägas att några ytterligare upphandlingsåtgärder från statens sida enligt lagen om offentlig upphandling eller eljest inte är nödvändiga i anledning av den förestående försäljningen av aktier i Newtel.

Stockholm den 17 november 1999

Gustav Bergstedt

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20

Bilaga A5.2

Utdrag

Protokoll

§ 1

BILAGA 5

Näringsdepartementet

1999-10-11

N1999/10699/SÄ

Förordnande att föra talan och utöva rösträtt för staten som aktieägare i
Telia AB

Telia AB har den 30 september 1999 kallat aktieägaren i bolaget till extra
bolagsstämma den 14 oktober 1999.

Med stöd av regeringens bemyndigande den 11 februari 1999 utser
chefen för Näringsdepartementet, statsrådet Rosengren, rättschefen
Per Erik Lindeberg att på extra bolagsstämma i Telia AB den 14 oktober
1999 föra talan och utöva rösträtt för staten som aktieägare i bolaget.

Vid protokollet Lars Johan Cederlund

Utdrag till

Telia AB
Per Erik Lindeberg

Utdraget stämmer
med originalet

J. E. Lomdén

Postadress
103 33 STOCKHOLM
Besöksadress
Jakobsgränd 26

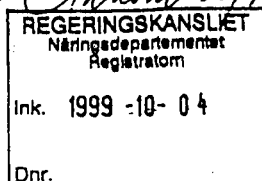
Telefonväxel
08-405 10 00
Telefax
08-411 36 16

E-post: registrator@industry.ministry.se
X 400: S=Registrator; O=Industry; P=Ministry; A=SIL C=SE

Christel Eriksson, Tel: 446 8 713 6015

christel.a.eriksson@telia.se

KALLELSE

Datum:
1999-09-29

En delare

1 (1)

Referens

2-11

I

En referens

Chefen för
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Kallelse till extra bolagsstämma i Telia AB (publ)

Aktieägaren i Telia AB (publ) kallas till extra bolagsstämma torsdagen den 14 oktober 1999 kl 1500, Telias koncernkontor, hus H, Mårbackagatan 11, Farsta.

Ärenden

Att entlediga Jan Stenberg från sitt uppdrag som styrelseledamot och att utse Jan-Åke Kark till styrelseledamot intill slutet av nästa ordinarie bolagsstämma.

Förslag till dagordning

1. Val av ordföranden på stämman
2. Val av sekreterare
3. Upprättande och godkännande av röstlängd
4. Val av justeringsman
5. Prövning av om bolagsstämman blivit behörigen sammankallad
6. Godkännande av dagordning
7. Ordföranden lämnar uppgift om vilka uppdrag den som styrelsevalet gäller har i andra företag
8. Val av styrelseledamot
9. Övriga frågor och avslutning

Med vänlig hälsning

Jan Henrik Ahnfeldt

Telia AB (publ)

Koncernstab Juridik

Koncernstab Juridik
123 86 Farsta

Säte: Stockholm

Telefonnummer
08 - 713 1000
www.telia.se

Org.nr. 558103-4248

Fax
08 - 84 64 70

Kontaktperson
Jan Henrik Ahmell

1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

1 (1)

Datum
1999-10-14
Ert datum

Referens
Er referens

S-klass

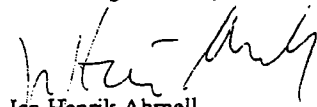
Näringsdepartementet
Att: Kanslirådet Lars Johan Cederlund

Bolagstämmoprotokoll och anställningsavtal

Översänder enligt överenskommelse förslag till bolagsstämmoprotokoll, undertecknat av mig, samt anställningsavtal avseende Jan-Åke Kark i original.

Vänligen underteckna dokumenten om Ni finner dem korrekta. Jag kontakter Dig för diskussion kring vidare praktiska detaljer.

Med vänliga hälsningar

Jan Henrik Ahmell

		Säte: Stockholm	Org.nr: 556103-4249
Telia AB (publ) Koncernstab Juridik	Mårbackagatan 11 123 86 FARSTA	Telefon	Fax
		08-713 62 83 (direkt)	
		08-713 10 00	08- 94 64 70
		jan-henrik.a.ahmell@telia.se	

REGERINGSKANSLIET

Promemoria

1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

1999-10-13

Näringsdepartementet

Enheten för statligt ägande

Kansliråd

Lars Johan Cederlund

Telefon 08-405 2200

Mobil 070-657 1563

Telefax 08-215799

Instruktion vid extra bolagsstämma i Telia AB den 14 oktober 1999

Vid föredragning på veckoberedningen för Björn Rosengren i närvaro av Lars Rekke den 11 oktober 1999 beslöts följande:

Bolagsstämman beslutar på ägarens förslag att uppdra åt styrelsen att teckna ett anställningsavtal med Jan-Åke Kark i huvudsaklig överensstämmelse med det som nämns i bifogade föredragnings PM daterad 1999-10-08. Avtalsutkast bifogas denna instruktion liksom utkast till protokoll från bolagsstämman.

Bolagsstämman beslutar att utse Jan-Åke Kark till ledamot i styrelsen och entlediga Jan Stenberg.

telia

Fax

Store (cont) Page No. (cont)

1 (2)

Date of Dispatch
1999-09-30

Reference Reference

S-Id-num

Avsändare Sender

Mottagare Receiver

Name Name

Annette Falk Claezon

Telefon direct Telephone direct
08-713 60 11

Telex direct Fax direct
08-94 64 70

Name, last Name, last

Chefen för
Näringsdepartementet

411 36 16

REGERINGSKANSLIET
Näringsdepartementet
Registratör

Ink. 1999-10-04

Meddelande Message

Dnr.

1999/10699

Kallelse till extra bolagsstämma i Telia AB (publ)

Bifogade kallelse skickas även per post idag.

Med vänlig hälsning

Annette Falk Claezon

NÄRINGSMINISTERN

INK. 1999-09-30

Telia AB (publ):
Koncernstab Juridisk Corporate Legal Affairs
123 86 FARSTA
Sweden. 0

Telefon Telephone

08-713 10 00
+46 8 713 10 00
annette.m.falk-claezon@telia.se

Telex Fax

08-94 64 70
+ 46 8 94 64 70

Reg.No: 556103-4249
Registered office: Stockholm

Christel Eriksson, Tel: +46 8 713 6015
christel.a.eriksson@telia.se

1999/2000:KU20

Bilaga A5.2

1 (1)

KALLELSE

Datum
1999-09-29
Ert datum

Referens
Er referens

S-kl
I

Chefen för
Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

REGERINGSKANSLIET Näringsdepartementet Registratör
Ink. 1999 -10- 0 5
Dnr. 1999/10469/5

Till Nämnden 1999/10469/5

Kallelse till extra bolagsstämma i Telia AB (publ)

Aktieägaren i Telia AB (publ) kallas till extra bolagsstämma torsdagen den 14 oktober 1999 kl 1500, Telias koncernkontor, hus H, Mårbackagatan 11, Farsta.

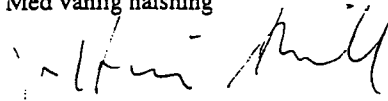
Ärenden

Att entlediga Jan Stenberg från sitt uppdrag som styrelseledamot och att utse Jan-Åke Kark till styrelseledamot intill slutet av nästa ordinarie bolagsstämma.

Förslag till dagordning

1. Val av ordföranden på stämman
2. Val av sekreterare
3. Upprättande och godkännande av röstlängd
4. Val av justeringsman
5. Prövning av om bolagsstämman blivit behörigen sammankallad
6. Godkännande av dagordning
7. Ordföranden lämnar uppgift om vilka uppdrag den som styrelsevalet gäller har i andra företag
8. Val av styrelseledamot
9. Övriga frågor och avslutning

Med vänlig hälsning

Jan Henrik Ahmell

Telia AB (publ)

Koncernstab Juridik

Koncernstab Juridik
123 86 Farsta

Säte: Stockholm

Telefon/Internet
08 - 713 1000
www.telia.se

Org.nr: 556103-4249

Fax
08 - 94 64 70

Protokoll fört vid extra bolagsstämma
per capsulam i Telia AB (publ), org. nr.
556103-4249, den 14 oktober 1999 i
Stockholm.

NÄRVARANDE

FÖR AKTIEÄGAREN: Per Erik Lindeberg
Näringsdepartementet

STYRELSELEDAMÖTER: Jan Stenberg
Lars Johan Cederlund

VID PROTOKOLLET: Jan Henrik Ahnells

§1

Val av ord- Bolagsstämman öppnades av styrelsens ordförande Jan
förande Stenberg.

Lars Johan Cederlund utsågs att som ordförande leda
förhandlingarna vid stämman.

§2

Val av Jan Henrik Ahnells utsågs till sekreterare för stämman.
sekreterare

§3

Upprättande Förteckningen över vid stämman närvarande aktieägare
av röstlängd upptog Per Erik Lindeberg, som företrädare för den ende
aktieägaren, svenska staten.

Per Erik Lindeberg representerade

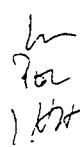
8 800 000 aktier 8 800 000 röster

Samtliga aktier var sålunda företrädade vid stämman.

Förteckningen fastställdes som röstlängd.

§4

Justerings- Uppdrogs åt Per Erik Lindeberg att jämte ordföranden
män justera protokollet.

§5

Kallelse till
stämman

Stämman förklarades vara i behörig ordning sammankallad.

§6

Godkännande av
dagordning

Stämman godkände föreslagen dagordning.

§7

Redogörelse
för uppdrag

Ordföranden redogjorde för de uppdrag som den föreslagna styrelseledamoten innehar i andra företag.

§8

Anställning av
Chief Corporate
AdvisorBolagsstämman beslöt att bolaget skall ingå ett avtal med Jan-Åke Kark med det innehåll som framgår av bilaga 1. Uppdrogs åt styrelsen att verkställa beslutet.

§9

Val av styrelse-
ledamot

Sedan det anmälts att Jan Stenberg ställt sin plats som ledamot av bolagets styrelse till bolagsstämmans förfogande, utsåg bolagsstämman Jan-Åke Kark till ny styrelseledamot för tiden intill dess nästa ordinarie bolagsstämma hållits.

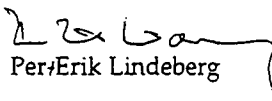
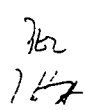
§10

Övriga frågor
och avslutning

Ordföranden förklarade den extra bolagsstämman avslutad.

Vid protokollet:

Justerat:

Jan Henrik Ahnells
Lars Johan Cederlund
Per Erik Lindeberg

Anställningskontrakt

Moderbolaget i Teliakoncernen, Telia AB och Jan-Åke Kark (460107-1972) tecknar följande anställningskontrakt. Detta kontrakt ersätter alla andra överenskommelser om anställning mellan Kark och Telia AB eller annat bolag ingående i Teliakoncernen.

1 Allmänna bestämmelser

Anställning

Kark är anställd fr o m den 14 oktober 1999 t o m den 6 januari 2004 - med möjlighet till förlängning av anställningen efter sistnämnda datum - som Chief Corporate Advisor i Telia AB. Begäran om förlängning ska skriftligen meddelas andra parten senast den 1 juli 2003. Om förlängning sker gäller anställningen tills vidare fr o m den 7 januari 2004.

Placeringsort är Stockholm.

Anställningen, som avser heltid, omfattas inte av lagen om anställningsskydd.

Allmänna åligganden

Anställningsförhållandet grundar sig på ömsesidig lojalitet och förtroende. Kark ska alltid ta tillvara och främja bolagens såväl som koncernens intressen. Kark förbinder sig, att vare sig under anställningskontraktets giltighetstid eller därefter, för utomstående yppa information rörande bolagens eller koncernens produkter, affärsförhållanden eller andra angelägenheter, som inte är avsedda att komma till utomståendes kännedom.

Bisyssla

Kark får inte ha anställning hos eller motta uppdrag från annat företag inom koncernens verksamhetsområde. Han får inte heller själv eller genom annan driva eller ha ägarintresse i sådant företag, eller annars i förvärvssyfte utöva verksamhet som berör koncernens verksamhetsområde.

Det antecknas särskilt, att Kark utsetts till ordförande i Telia AB:s styrelse och kan förväntas utses till ordförande i NewTel AB:s styrelse.

Parternas signum

✓ *AK*

2 Lön

1999/2000:KU20
Bilaga A5.2

Lön

Kark får en fast månadslön som utbetalas månadsvis. Månadslönens belopp framgår av bilaga 1 till detta kontrakt.

Ersättning för restid och övertid ingår i den fasta månadslönen.

Översyn av lönen och övriga anställningsvillkor görs årligen per den 1 januari och första gången per den 1 januari 2001. Justering av den fasta månadslönen ska ske med en procentsats motsvarande den genomsnittliga löneutvecklingen för medlemmarna i NewTel AB:s koncernledning.

Kark är skyldig att åta sig styrelseuppdrag i bolag som från tid till annan ingår i samma koncern som Telia, inklusive NewTel AB och Telenor AS, och koncernens intressebolag utan särskild ersättning.

3 Övriga anställningsvillkor

Kark har i övrigt anställningsvillkor motsvarande de som gäller enligt branschavtal Tele med följande undantag och tillägg.

Semester

Semestern är 30 dagar per kalenderår.

Hälso- och sjukvård

Sjukvårdsförsäkring och årlig hälsokontroll för Kark och hans maka bekostas av bolaget.

Förmånsbil/hemservice

Bolaget erbjuder förmånsbil/hemservice enligt bolagets särskilda bestämmelser för sådana erbjudanden.

Tjänsteresa

Kark ersätts vid tjänsteresa enligt de bestämmelser som gäller inom bolaget och har rätt till ersättning för resekostnader o dyl för medföljande maka vid internationella tjänsteresor.

4 Pension

Pensionsförmåner framgår av bilaga 2 till detta kontrakt.

Parternas signum

Uppsägningstid, avgångsvederlag m m

Anställningen är inte uppsägningsbar från bolagets sida. För det fall anställningen förlängs att gälla efter den 6 januari 2004 är dock uppsägningstiden sex månader från bolagets sida. Uppsägningstiden från Karks sida är sex månader.

Vid uppsägning från bolagets sida efter en förlängning av anställningen, eller i det fall anställningen inte förlängs att gälla, erhåller Kark – i förstnämnda fallet efter uppsägningstidens slut – ett pensionsgrundande belopp motsvarande fast månadslön enligt punkt 2 ovan, som utbetalas månadsvis intill dess han fyller 60 år.

Bolaget har rätt att under uppsägningstiden eller del därav med omedelbar verkan skilja Kark från befattning med bolagets angelägenheter. Under uppsägningstiden bibehåller han anställningsvillkoren enligt detta kontrakt.

Kark har härvid - eller i det fall anställningen inte förlängs att gälla - rätt att ta anställning hos annan arbetsgivare eller ägna sig åt annan förvärvsverksamhet.

Lön som utbetalas under uppsägningstiden, och pensionsgrundande belopp motsvarande fast månadslön som utbetalas efter uppsägningstidens slut, eller då anställningen inte förlängs att gälla, ska reduceras med belopp som motsvarar inkomst från ny anställning eller förvärvsverksamhet, tex styrelseuppdrag, under ifrågavarande tid.

Alla handlingar och allt material som Kark innehar i sitt arbete är bolagets egendom, och ska återlämnas till bolaget när anställningen upphör, eller när befattningen lämnas under uppsägningstiden.

Hävande av kontrakt

Om endera parten grovt åsidosätter sina skyldigheter enligt detta kontrakt, har den andra parten rätt att med omedelbar verkan häva kontraktet. Om bolaget häver kontraktet utges inte lön, avgångsvederlag eller någon annan förmån som följer av detta kontrakt.

6 Tvist

Tvist med anledning av detta kontrakt ska slutligt avgöras genom skiljedom i Stockholm i enlighet med de vid varje tidpunkt gällande reglerna för Stockholms Handelskammars Skiljedomsinstitut.

Skiljenämnden ska bestå av en skiljeman.

Parternas signum

} 221

Bolaget svarar även för Karks kostnader för skiljeförfarandet, såvida nämnden inte fastslår, att Kark uppsåtligen eller genom grov försummelse föranlett ett onödigt skiljeförfarande.

Detta kontrakt har upprättats i två likalydande exemplar, varav parterna tagit var sitt.

Stockholm den

.....

.....
Jan-Åke Kark

.....

lit

Fast lön

Lön fr o m anställningsdagen i 1999 års lönenivå

Den fasta årslönen är

5 000 000 kronor.

Lönen utbetalas med

- 416 700 kronor per månad.

Lön fr o m den 1 januari 2000

Den fasta årslönen är

- 5 400 000 kronor.

Lönen utbetalas med

- 450 000 kronor per månad.

Stockholm den

-
.....

Pensionsförmåner

1 Jan-Åke Kark omfattas av den hos arbetsgivaren gällande kollektivavtalade pensionsplanen.

Detta innebär bl a följande förmåner:

Lön resp lönedel (antal basbelopp)	Ålderspension (procent)
- 7,5	10
7,5 - 20	65
20 - 30	32,5

2 På pensionsmedförande lönedel överstigande 20 basbelopp utfästs dessutom, vid full pensionsgrundande tjänstetid, ålderspension med 32,5 %. I familjepensionen är motsvarande procentsats 3,25 mellan 20 och 30 basbelopp samt 19,5 på lönedel därutöver. För ålders- och familjepensionen gäller rätt till fribrev från anställningstidpunkten.

3 Karks pensionsålder enligt den kollektivavtalade pensionsplanen är 60 år. Vid denna ålder ska han således avgå ur tjänst med pension.

4 Från pensionsåldern 60 år svarar arbetsgivaren för en utfyllnad av ålderspensionen fram till 65 års ålder. Pensionsnivån är 70 % av lönen. I denna pensionsnivå ingår all, genom nuvarande eller tidigare arbetsgivare förvärvad ålderspension, avsedd att utges före 65 års ålder. Med lön menas här pensionsmedförande lön enligt den kollektivavtalade pensionsplanen, dock med bortseende från begränsningen beträffande högsta pensionsmedförande lön (f n 30 basbelopp). För utfyllnaden gäller rätt till fribrev från anställningstidpunkten

5 I händelse av sjukdom i mer än 90 dagar garanteras utöver förmåner enligt ovan en sjukpension på 65 % av lönen. Vid beräkning av utfyllnaden ska samordning ske med ersättning enligt lagen om allmän försäkring och den kollektivavtalade planen samt enligt punkt 2 ovan. Med lön menas den pensionsmedförande lönen enligt den kollektivavtalade pensionsplanen dock med bortseende från begränsningen beträffande högsta pensionsmedförande lön (f n 30 basbelopp).

6 Enligt den kollektivavtalade pensionsplanen finns möjlighet att delvis ersätta ordinarie ålders- och familjepensionsförmåner med en alternativ pensionslösning. Har sådan alternativ pensionslösning tecknats gäller följande:

Parternas signum

)/ht

Vid beräkning av utfyllnaden enligt punkt 4 ska avräkning ske med den livsvariga förmån som försäkringskapitalet enligt de försäkringstekniska grunderna beräknas ge.

7 SPP:s Allmänna försäkringsvillkor och försäkringstekniska grunder gäller i tillämpliga delar.

Stockholm den

.....

.....
Jan-Åke Kark

1/1

1 (1)

Kontaktperson
Jan Henrik Ahnells

Datum
1999-10-14
Ert datum

Referens
Er referens

S-klass

Näringsdepartementet
Att: Kanslirådet Lars Johan Cederlund

Bolagsstämmoprotokoll och anställningsavtal

Översänder enligt överenskommelse förslag till bolagsstämmoprotokoll, undertecknat av mig, samt anställningsavtal avseende Jan-Åke Kark i original.

Vänligen underteckna dokumenten om Ni finner dem korrekta. Jag kontakter Dig för diskussion kring vidare praktiska detaljer.

Med vänliga hälsningar

Jan Henrik Ahnells

Säte: Stockholm		Org.nr: 556103-4249
Telia AB (publ)		Fax
Koncernstab Juridik		
Mårbackagatan 11	08-713 62 83 (direkt)	
123 86 FARSTA	08-713 10 00	08- 94 64 70
	jan-henrik.a.ahnells@telia.se	

Protokoll fört vid extra bolagsstämma
per capsulam i Telia AB (publ), org. nr.
556103-4249, den 14 oktober 1999 i
Stockholm.

NÄRVARANDE

FÖR AKTIEÄGAREN: Per Erik Lindeberg
Näringsdepartementet

STYRELSELEDAMÖTER: Jan Stenberg
Lars Johan Cederlund

VID PROTOKOLLET: Jan Henrik Ahnells

§1

Val av ord- Bolagsstämman öppnades av styrelsens ordförande Jan
förande Stenberg.

Lars Johan Cederlund utsågs att som ordförande leda
förhandlingarna vid stämman.

§2

Val av Jan Henrik Ahnells utsågs till sekreterare för stämman.
sekreterare

§3

Upprättande Förteckningen över vid stämman närvarande aktieägare
av röstlängd upptog Per Erik Lindeberg, som företrädare för den ende
aktieägaren, svenska staten.

Per Erik Lindeberg representerade

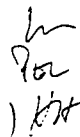
8 800 000 aktier 8 800 000 röster

Samtliga aktier var sålunda företrädade vid stämman.

Förteckningen fastställdes som röstlängd.

§4

Justerings- Uppdrogs åt Per Erik Lindeberg att jämte ordföranden
män justera protokollet.

FAKTABLAD

BILAGA

Finansdepartementet

• juni 1998

RIKTLINJER RÖRANDE ANSTÄLLNINGSVILLKOR FÖR PERSONER I FÖRETAGSLEDANDE STÄLLNING I STATLIGA BOLAG

Riktlinjer rörande anställningsvillkor för personer i företagsledande och därmed jämförlig ställning i statliga bolag (1996-12-05).

Ansvarsförhållanden

Ägaren tillsätter styrelse och bestämmer arvudet till styrelsens ledamöter samt bestämmer för vilken tid arvudet utgår genom beslut på bolagsstämma. Arvudet till styrelseledamöter som arbetar i permanenta undergrupper till styrelsen bör således bestämmas av ägaren genom beslut på bolagsstämma.

Styrelsen har ansvaret för anställning av verkställande direktör och beslutar om anställningsvillkoren.

Förhandling om anställningsvillkor är en uppgift i första hand för styrelseordföranden i förening med ytterligare personer från styrelsen. Bolagets valda styrelse skall dock i sin helhet ta ställning till anställningsvillkoren för bolagets verkställande direktör och ta ställning till om villkoren överensstämmer med regeringens riktlinjer.

Det ankommer på bolagsstyrelsen och verkställande direktören att säkerställa att regeringens riktlinjer för anställningsvillkor även tillämpas för de övriga befattningshavare i bolaget som har företagsledande eller därmed jämförliga uppgifter och för personer i motsvarande ställning i dotterbolagen.

Personkrets

Med arbetstagare i företagsledande och därmed jämförlig ställning avses verkställande direktör, ställföreträdare för verkställande direktör och, i större företag, direktionsmedlem och arbetstagare med självständig ställning som chef för en större gren av företagets verksamhet (jämför 1 § lagen (1982:80) om anställningsskydd).

Löner och motsvarande förmåner

Löner och övriga förmåner till företagsledare skall vara konkurrenskraftiga. Företagsledarna i bolag som ägs av staten skall dock inte vara löneledande i jämförelse

med motsvarande privatägda företag.

Det åligger bolagens styrelse att göra dessa överväganden när ställning tas till den samlade ersättningsnivån för den verkställande direktören inklusive pensionsvillkor och övriga förmåner. I normalfallet bör inte tjänstebostad ingå som anställningsförmån.

För företagsledare som verkar inom monopolföretag och inom företag vars verksamhet finansieras till övervägande del av medel över statsbudgeten bör lönenivån sättas efter en jämförelse med företag som verkar på icke konkurrensutsatta marknader och med statliga verk.

Personer i företagsledande eller därmed jämförlig ställning i ett bolag i en koncern skall i normalfallet inte uppbära ytterligare arvode för styrelseuppdrag i andra bolag inom samma koncern.

Pensionsförmåner

Pensionsvillkoren bör ses som en del i de samlade förmånsvillkoren. Dessa villkor skall ställas i relation till lön och övriga förmåner.

Avtal om pension bör i huvudsak omfatta motsvarande regler om sjukförsäkringsskydd och efterlevandeskydd som utgår enligt allmän pensionsplan (t.ex. ITP-planen).

Pensionsnivån bör ha som utgångspunkt en pensionsålder i intervallet 60-65 år. En lägre pensionsålder bör motsvaras av en lägre pensionsnivå. Viktigast är att se till de totala pensionskostnaderna.

Uppsägningstid och avgångsvederlag

Vid uppsägning från bolagets sida kan en avgångsersättning utgå. Den får motsvara högst 24 månadslöner (inkl. uppsägningstid). Denna ersättning skall utbetalas månadsvis. Vid ny anställning eller inkomst från annan förvärvsverksamhet skall avgångsersättningen reduceras med belopp motsvarande ny inkomst under 24 månadersperioden.

Vidare bör avtalet innehålla bestämmelser som gör det möjligt att – tills rättslig prövning skett eller överenskommande träffats – helt eller delvis hålla inne avgångsersättning, om det före eller under vederlagsperioden upptäcks oegentligheter eller försummelser som kan leda till ansvar för brott eller till skadeståndsskyldighet.

Redovisning

För koncernchef samt verkställande direktör skall i årsredovisningen lämnas uppgift enligt följande.

a) Summan av ersättningar och övriga förmåner, varvid tantien och därmed jämställd ersättning uppges särskilt. Utgår särskild ersättning till befattningshavaren för arbete som faller inom dennes professionella kompetensområde lämnas uppgift härom, utan angivande av ersättningens storlek.

b) De väsentligaste villkoren i avtal om framtida pension.

c) De väsentligaste villkoren i avtal om avgångsvederlag.

Om bolaget ingår i en koncern skall uppgifterna avse förmåner från samtliga koncernbolag.

För ledningen i övrigt lämnas en sammanfattande beskrivning av de väsentligaste villkoren i avtal om framtida pension respektive avgångsvederlag.

För styrelsens ledamöter skall särskilt redovisas om ersättning utgår utöver vad bolagsstämman beslutat om till följd av uppdrag eller anställning i bolaget eller annat koncernbolag.

Skiljeklausul

Bolagets anställningsavtal med företagsledare skall innehålla en klausul om att tvister i anledning av avtalet avgörs enligt lagen (1929:145) om skiljemän.

REGERINGSKANSLIET

Finansdepartementet

Faktabladet är producerat av Finansdepartementet.

Frågor om sakinnehållet, telefon 08-405 10 00.

Fler exemplar av Faktabladet kan beställas från Finansdepartementet.

103 33 Stockholm Telefon 08-405 10 00

Tryckt av Finansdepartementet, Stockholm, juni 1998

Regeringens hemsida: www.regeringen.se

Regeringens e-postadress: regeringen@regeringen.se

Newtel AB
Styrelseprotokoll

Nr 8/1999

Sid 1 (12)

EKSRAKTROP1 (UTDRAG)

Protokoll fört vid styrelsesammanträde
i Newtel AB (org.nr 556569-2968) den
8 december 1999.

NÄRVARANDE:

STYRELSELEDAMÖTER:

Jan-Åke Kark, ordförande
Arnfinn Hofstad, vice ordförande
(t.o.m. §5.)
Kari Broberg (t.o.m. §5.)
Dag Detter
Anders Igel (ej §§9. och 13)
Birgitta Johansson-Hedberg
Eivind Reiten (t.o.m. §5.)
Siri Teigum (t.o.m. §5.)
Rorun Käck (A)
Svein-Eivind Solheim (A)
Harald Stavn (A)
Berith Westman (A)

ÖVRIGA:

Tormod Hermansen
Stig-Arne Larsson
Marianne Nivert
Torstein Moland
Lars Jacobsson
Ove Jacobsen
Arve Johansen (delar av §4. och §5.)
Ingvald Fergestad (§5.)
Göran Belfrage (§5.)
Björn Fröling (§§5., 6. och 7.)
Mats Bremberg (§§5., 6., 7. och 13.)
Arne Berggren (§§5., 6. och 7.)
Jon Gunnar Pedersen (§§5., 6. och 7.)

VID PROTOKOLLET:

Jan Henrik Ahnelt

§1. Öppnande av möte och justering av protokoll

Öppnade styrelsens ordförande mötet.

220

Newtel AB
Styrelseprotokoll

Nr 8/1999

Sid 2 (12)

Beslut:

Uppdrogs åt Anders Igel att jämte styrelsens ordförande justera protokollet från dagens sammanträde.

§2. Fastställande av dagordning

Fastställdes den till sammanträdet upprättade dagordningen, dock att ärendet "Lokalisering av affärsområdenas huvudkontor" tas upp till beslut såsom punkt 4.

Framförde Johansson-Hedberg kritik mot det underlag som utdelats inför mötet från bolagets ledning avseende lokalisering av affärsområdenas huvudkontor och önskade att även det dokument som tagits fram inom Telia presenterades för styrelsen, vilket hon på egen begäran fått del av.

Meddelade ordföranden att dokumentet fanns tillgängligt för spridning till styrelsens ledamöter. Framförde VD att han ej kände till och således ej heller läst dokumentet i fråga.

Framförde flera styrelsemedlemmar kritik dels mot processen kring hur dokumentet i fråga presenteras för styrelsen, dels mot att VD inte blivit informerad om dokumentets existens.

Fastslog styrelsen att aktuellt dokument skulle delas ut till styrelsens medlemmar.

Under punkten Övriga frågor anmäldes "Formaliafrågor i styrelsearbetet", "Fasta punkter på dagordningen" och "Information om bud på ESAT Telecom".

64. Lokalisering av affärsområdenas huvudkontor

Utdelades dokument enligt ovan varvid styrelsemedlemmarna enskilt gick igenom dokumentet.

Diskuterade styrelsen omfattande och ingående var affärsområdenas huvudkontor skall lokaliseras, med fokusering på frågan var huvudkontoret för affärsområde Mobil kommunikation skall förläggas, varvid bl.a. följande synpunkter framfördes.

- Först bör affärsmässiga grunder diskuteras, sedan likvärdighet och balans.
- Utgångspunkterna bör vara affärsområdeschefernas förslag.
- Mobil kommunikation är strategiskt viktigt för bolaget.
- Omsättning och antal anställda är viktiga kriterier vid valet av plats för lokalisering, då ledningsfunktionen är en styrning av resurser.
- Morgondagens situation bör styra, dvs. tillväxtpotentialen i affärsområdena
- Placeringen av marknadsområdenas ledningar bör även beaktas.
- Mobil är det mest internationellt inriktade affärsområdet och bör därför lokaliseras invid det internationella centrat.
- Avgörande fråga är var den bästa miljön för mobil verksamhet finns och var det bästa kunnandet, kompetensen och innovationskraften finns.
- Frågan om placering av huvudkontoret för Mobil kommunikation mycket viktig för båda ägarna.
- Det är inte lämpligt utifrån affärsmässiga skäl att lokalisera Nät och IP-Carrier till Oslo.

Påtalade Stig-Arne Larsson vissa felaktigheter i det material rörande Telia Mobile som utsänts inför mötet.

Påtalade Marianne Nivert möjlighet att lokalisera huvudkontoren för Nät och IP-Carrier i Oslo och framhöll dess stora internationella inriktning.

Redogjorde Arve Johansen, såsom ansvarig för affärsområde Mobil kommunikation, för sin syn att huvudkontoret för Mobil kommunikation, av affärsmässiga skäl, lämpligen bör förläggas till Oslo, bl.a. då Telenor Mobil har lyckats bättre än Telia Mobile och den existerande kompetensen som är samlad i Oslo är en

mycket viktig faktor. Vidare hävdade Johansen att ett val av Oslo gynnas av att det är lätt att få tag på kompetent personal i Oslo, då det inte är så många som konkurrerar om personalen.

Följande begärdes fört till protokollet av Johansson-Hedberg:

Jag uppfattar att utsänt underlag inte ger full rättvisa åt Telia Mobiles kompetens och framgångar på marknaden. Det är naturligt och viktigt att ledningsfunktionen för Newtel Mobile lokaliseras till Stockholm med tanke på den unika industriella miljö som sedan många år byggts upp i Stockholm/Kista inom mobil kommunikation. Närheten till världens mest utvecklade kompetenscentra inom mobil kommunikation är en fundamental och viktig framgångsfaktor för att ge de förutsättningar och styrkor som behövs för att försvara och utveckla positionen som ledande inom mobil kommunikation. Lokalisering till Stockholm kommer att uppfattas som ett rationellt och affärsmässigt beslut till fördel för Newtels image och anseende.

Trots diverse kritik kring underlagets karaktär konstaterade styrelsen att inget ytterligare material var nödvändigt utan att styrelsen nu hade fullgott underlag för ett beslut.

Önskemål framfördes att arbetsformerna för den högsta ledningen i bolaget skall behandlas vid styrelsemöte inom kort. Vidare framfördes önskemål om översyn av dels kvaliteten m.m. avseende material som sänds till styrelsen, dels processen för utskick.

Förslag framställdes om att frågan skulle bordläggas, i syfte att finna en kompromisslösning, och att ett extra styrelsemöte skulle utsättas inom en vecka.

Efter diskussion röstade styrelsen om huruvida frågan om lokalisering av affärsområdenas huvudkontor skulle bordläggas eller om frågan skulle avgöras genom omröstning vid dagens möte.

Beslut:

Beslutade styrelsen att frågan om lokalisering av affärsområdenas huvudkontor skall avgöras genom omröstning vid dagens möte.

Det antecknas att vid omröstningen ovan röstade sex styrelsemedlemmar för att frågan skulle bordläggas och sex styrelsemedlemmar, inklusive ordföranden, för att frågan skulle avgöras genom omröstning.

Framlades följande två förslag för omröstning:

1. Styrelsen beslutar att förlägga affärsområdenas huvudkontor i enlighet med förslag från VD, innebärandes att huvudkontoren för affärsområdena Nät, IP-Carrier, Företagskommunikation, Publik kommunikation, Systemintegration, Installation och service samt Financial services skall förläggas i Stockholm och huvudkontoren för affärsområdena Programvara, Media & Katalog, TV-distribution/Satellit, ISP och Mobil kommunikation skall förläggas i Oslo.
2. Styrelsen beslutar att förlägga huvudkontoret för Mobil kommunikation i Stockholm/Kista och huvudkontoren för Nät och IP-Carrier i Oslo samt huvudkontoren för övriga affärsområden i enlighet med förslaget från VD.

För det fall styrelsen skulle fatta beslut enligt förslag 1., skall omröstning ske mellan följande två förslag:

1. Styrelsen beslutar att förlägga affärsområdenas huvudkontor i enlighet med förslag från VD, innebärandes att huvudkontoren för affärsområdena Nät, IP-Carrier, Företagskommunikation, Publik kommunikation, Systemintegration, Installation och service samt Financial services skall förläggas i Stockholm och huvudkontoren för affärsområdena Programvara, Media & Katalog, TV-distribution/Satellit, ISP och Mobil kommunikation skall förläggas i Oslo.
3. Styrelsen beslutar att förlägga huvudkontoret för Media & Katalog i Stockholm och huvudkontoren för övriga affärsområden i enlighet med förslaget från VD.

Beslut:

Beslutade styrelsen att förlägga huvudkontoret för Mobil kommunikation i Stockholm/Kista och huvudkontoren för Nät och IP-Carrier i Oslo samt huvudkontoren för övriga affärsområden i enlighet med förslaget från VD, således innebärandes att huvudkontoren för affärsområdena Företagskommunikation, Publik kommunikation, Systemintegration, Installation och service samt Financial services skall förläggas i Stockholm och

6
276

huvudkontoren för affärsområdena Programvara,
Media & Katalog, TV-distribution/Satellit och ISP
skall förläggas i Oslo.

Det antecknas att vid omröstningen enligt ovan röstade
sex styrelsemedlemmar för Förslag 1. och sex
styrelsemedlemmar, inklusive ordföranden, för Förslag 2.

Följande begärdes fört till protokollet av sex
styrelsemedlemmar enligt nedan:

Sex styrelsemedlemmar, Arnfinn Hofstad, Eivind
Reiten, Kari Broberg, Svein Eivind Solheim, Harald
Stavn och Siri Teigum, begär fört till protokollet att
beslut om lokalisering av affärsområdenas
huvudkontor skall avgöras med enbart enkel
majoritet, men kräver att majoriteten innefattar
minst en ägarvald styrelsemedlem utpekad av den
norska staten och en styrelsemedlem utpekad av den
svenska staten, jfr Aktieägaravtalen punkt 4.3
bokstav b(i).

Fastslog styrelsen att beslut enligt ovan skall behandlas
med sekretess innan ägarna underrättats och protokollet
justerats samt att styrelsens ordförande är den som har att
uttala sig för styrelsens räkning.

6
1/1/1

...: Gemensamt uttalande av Norges statsminister Kjell-Magne Bondevik och Sveriges statsminister Göran Persson

Statsrådsberedningen

Pressmeddelande

1999-12-16

Ingrid Iremark
Pressekreterare
08-405 48 58
070-590 94 88

Gemensamt uttalande av Norges statsminister Kjell-Magne Bondevik och Sveriges statsminister Göran Persson

Den norska och svenska regeringen har efter samråd beslutat att avbryta arbetet med att slå samman Telenor AS och Telia AB. Detta beslut har fattats efter noggranna överväganden och efter gemensamma ansträngningar att finna lösningar på den uppkomna situationen.

Även om sammanslagningen hade varit industriellt och näringspolitiskt riktig för de båda företagen och de två nationerna, har de senaste månadernas utveckling dessvärre visat att det hade varit svårt att genomföra sammanslagningen på den grund som var avsedd.

Vi beklagar att det blev nödvändigt med ett sådant här beslut, men det var riktigt i den situation som uppstått.

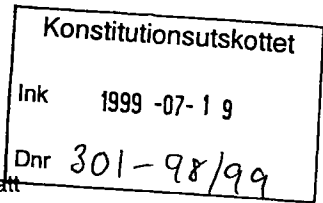
Avvecklingen av samarbetet skall ske så snabbt som möjligt och regleras i avtal mellan parterna, som den norske samferdselministern och den svenske näringsministern har fått i uppdrag att utforma. Det råder enighet om att ingen av ägarna eller företagen skall framställa några krav om skadestånd i samband med avvecklingen av samarbetet.

Det som har skett ändrar inte vår gemensamma uppfattning om att det nordiska samarbetet är mycket viktigt och måste utvecklas vidare.

sidtopp

Konstitutionsutskottet

KU-anmälan

Den svenska regeringen anser sig tvingad av ett gammalt avtal att leverera vapendelar till det krigförande Indien. Men den indiska regeringen har valt att år efter år bryta mot en av de mest avgörande punkterna i detta avtal. Detta uppgav Svenska Freds- och Skiljedomsföreningen i en debattartikel i Dagens Nyheter den 14 juli 1999.

När den svenska regeringen 1986 lämnade långtgående leveransgarantier till Indien, så krävde regeringen som motprestation att det tecknades ett samarbetsavtal mellan Bofors och den indiska regeringen. Enligt detta avtal skulle Sverige få del av indiska "erfarenheter" av ett vapensystem som "är viktigt också för det svenska försvaret". Detta samarbete var en absolut förutsättning för leveransgarantierna, enligt debattartikeln. "Indierna har valt att inte följa det avtalet", konstaterade en välplacerad person inom Bofors dagarna innan debattartikeln publicerades.

Dessa uppgifter har dementerats av både Celsius och regeringskansliet. Uppgifterna sades vara felaktiga. Det föreligger därför ingen grund att häva avtalet, sade regeringskansliet i ett uttalande.

Jag vill att KU skall granska om handelsminister Leif Pagrotsky och regeringen lämnat korrekt information när ovanstående uppgifter dementerats:

Därvid bör KU undersöka

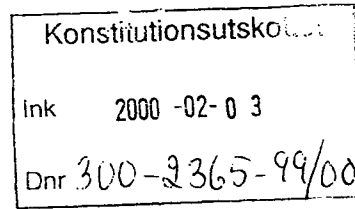
1. Huruvida regeringen mellan 1990 och 1998 från Indien mottagit information enligt de informationskrav som ställts i det ursprungliga samarbetsavtalet mellan Bofors och Indien avseende Indiens erfarenheter av Haubitze 77 B?
2. Har svenska regeringen under samma period förmedlat indiska erfarenheter till svenska myndigheter?

Stockholm 990716

Lars Ohly

SVERIGES
RIKSDAG

Stockholm 2000-02-01

Till
Konstitutionsutskottet

Undertecknad vill härmed begära granskning av hur finansminister Bosse Ringholms uttalande i Finanstidningen den 28 januari 2000 förhåller sig till bestämmelserna i RF 9 kap. 12 § och Lagen om Sveriges riksbank 41a §.

Riksdagen har i riksbankslagen, på förslag av den regering där Bosse Ringholm ingår, lagt fast ett inflationsmål för Riksbanken att följa. Riksdagen hävdar att ett fasthållande av detta inflationsmål bäst gagnar en långsiktig tillväxt av såväl sysselsättningen som hela ekonomin. Riksbankens självständighet från det politiska systemet, som regleras i samma lag och i regeringsformen, är hörnstenen för att skapa trovärdighet för en sådan penningpolitik.

Mot bakgrund av att förtroendet för riksbankens självständighet är så centralt för välfärdsutvecklingen i vårt land och att den gällt under så kort tid, är det angeläget att en praxis snarast utkristalliseras var gränserna går mellan en allmän diskussion och det som lagen uttryckligen förbjuder.

Det är naturligt att regeringens medlemmar deltar i allmänna penningpolitiska diskussioner. Men någonstans går en gräns där diskussionen övergår till att av omvärlden och Riksbanken uppfattas som instruktion.

När finansministern "utgår från" att Riksbanken sköter penningpolitiken så att den passar hans, i tid och procent noggrant preciserade vallöfte, genom att "inte höja räntan vid fel tillfälle", reses flera principiella frågetecken som rör gränsdragningen mellan finanspolitiken och penningpolitiken.

Om finansministern i uttalanden "utgår" från att riksbanken inte gör något "vid fel tillfälle" kan detta även tolkas som en varning eller instruktion till myndigheten ifråga. Signalen är att finansministern utgår från att Riksbanken inte genom en räntehöjning hotar regeringens vallöfte om 4 procents öppen arbetslöshet år 2000.

"Jag tycker det viktigt att Riksbanken väger in det (målet om 4 procents öppen arbetslöshet år 2000) så att det inte stoppar upp en positiv konjunkturutveckling", säger Ringholm till Finanstidningen.

Det vore alltså intressant att få klargjort vad som bör betraktas som att "bestämma" enligt RF 9 kap. 12 §.

Vidare innebär de ovan refererade uttalandena att ledamöterna i riksbankens direktion hamnar i en besvärlig sits. Dessa ledamöter har ju å sin sida ett förbud mot att ta emot eller söka instruktioner när de fullgör penningpolitiska uppgifter (41a §). Om en ledamot av direktionen bryter mot instruktionsförbudet bör det enligt förarbetena till lagen (prop 1997/98:40) "bedömas som en sådan allvarlig försummelse som utgör grund för avsättning."

Om finansministern, eller annan regeringsföreträdare gör uttalanden om hur riksbanken bör agera hamnar således direktionens ledamöter i ett läge där de kan känna sig tvingade att *inte* fatta vissa beslut, eller att fatta andra beslut än de tänkt sig, bara för att inte själva kunna anklagas för att ha tagit instruktioner och därmed brustit i sin tjänsteutövning. Det vore således även intressant att få klargjort vad som bör betraktas som en "instruktion" enligt lagen (1988:1385) om Sveriges Riksbank.

Stockholm den 1 februari 2000

Mats Odell

riksdagsledamot (kd)

REGERINGSKANSLIET

2000-03-07

SB2000/1889

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet

Riksdagen

Konstitutionsutskottet

Ink 2000-03-07

Dnr 300-2365-99/00

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 25: Finansminister Bosse
Ringholms uttalande om räntepolitiken**

Härmed översänds en inom Finansdepartementet upprättad promemoria.

Kanslirådet Carina Crantz, tel. 405 17 11, är Regeringskansliets kontaktman i ärendet.

Per Vårdsten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Telefon växel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Besöksadress

Telefax
08-723 11 71

Telex
178 20 PREMIER S

2000-02-29

Finansdepartementet

*Finansmarknadsavdelningen***KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 25: Finansminister Bosse Ringholms uttalande om räntepolitiken**

Mats Odell (kd) har begärt att konstitutionsutskottet skall granska hur ett uttalande av finansminister Bosse Ringholm i Finanstidningen den 28 januari 2000 förhåller sig till bestämmelserna i 9 kap. 12 § regeringsformen och 41 a § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank.

Bakgrund

Den 1 januari 1999 fick Riksbanken en mer självständig ställning (prop. 1997/98:40 Riksbankens ställning). Av 9 kap. 12 § regeringsformen framgår bl.a. att Riksbanken skall ha ansvaret för penningpolitiken. I samma paragraf anges vidare att ingen myndighet får bestämma hur Riksbanken skall besluta i frågor som rör penningpolitik. Bestämmelsen syftar till att tillförsäkra Riksbanken ett oberoende i fråga om bankens utövande av penningpolitiken, ett s.k. instruktionsförbud. Det i regeringsformen intagna instruktionsförbudet liknar det skydd mot instruktioner som domstolarna och förvaltningsmyndigheterna har tillförsäkrats enligt 11 kap. 2 och 7 §§ regeringsformen.

Ett instruktionsförbud återfinns också i artikel 108 i EG-fördraget (f.d. artikel 107). Fördragets instruktionsförbud riktar sig dock inte enbart till den som lämnar instruktioner utan innebär också att medlemmar av Riksbankens direktion inte får begära eller ta emot instruktioner. För det fall en instruktion når en ledamot i direktionen syftar denna bestämmelse till att hindra att denne följer instruktionen. Denna del av instruktionsförbudet finns intagen i 3 kap. 2 § lagen (1988:1385) om Sveriges riksbank (tidigare 41 a § samma lag).

I förarbetena till bestämmelserna om instruktionsförbudet anges att fördragets bestämmelse om instruktionsförbud inte skall tolkas så att det exkluderar en dialog om den ekonomiska politiken mellan regeringen, riksdagen och Riksbanken eller mellan Riksbanken och andra externa

organ eller personer. Istället syftar bestämmelsen till att ge de penningpolitiska beslutsfattarna en sådan integritet att de självständigt och utan påtryckningar utifrån kan fatta penningpolitiska beslut.

Finansminister Bosse Ringholms uttalande om räntepolitiken

Som nämnts ovan skall inte instruktionsförbudet hindra en dialog om den ekonomiska politiken mellan regeringen och Riksbanken. Finansministern är som ansvarig för den ekonomiska politiken, självklart oförhindrad att delta i debatten om den ekonomiska politiken och ge uttryck för sin egen bedömning inte minst om inflationsutvecklingen. Finansministern har redan i ett frågesvar utvecklat sitt inlägg i debatten om penningpolitiken (Fråga 1999/2000:512 av Mats Odell (kd) om räntehöjningar).

Utdrag ur frågesvaret:

”De ekonomiska utsikterna för svensk ekonomi är goda med snabb tillväxt, låg inflation, minskande statsskuld, stigande sysselsättning och fallande arbetslöshet. För att klara målen för den ekonomiska politiken om bl.a. full sysselsättning krävs att den ekonomiska uppgången blir långvarig och uthållig. Den goda ekonomin måste vårdas, vilket bl.a. innebär att politiken måste säkra fortsatt sunda offentliga finanser och stabila priser. Hög inflation försämrar förutsättningarna för en uthållig hög tillväxt och därmed också för en stabilt hög sysselsättning.

Regeringen har i budgetpropositionen för år 2000 räknat med att penningpolitiken gradvis läggs om i en mindre expansiv riktning. Detta står inte i motsättning till regeringens mål om fyra procents öppen arbetslöshet.

Under konjunkturuppgången finns det risk för en viss ökning i inflationstrycket. Flera skäl talar emellertid för att riskerna är begränsade. De offentliga finanserna är sanerade. Den uppnådda trovärdigheten för prisstabilitetspolitiken håller nere inflationsförväntningarna. Den internationella konkurrensen har ökat. Skärpt konkurrenslagstiftning och avregleringar har bidragit till att minska inflationsbenägenheten i ekonomin. Inflationen är för närvarande låg. De prishöjningar som kan noteras är i huvudsak administrativa prishöjningar och höjda oljepriser.

En mindre expansiv penningpolitik är motiverad. Eftersom flera skäl talar för att inflationsriskerna är begränsade finns det å andra sidan inga övertygande skäl att nu föra en kontraktiv politik. En i förhållande till inflationsmålet onödigt stram penningpolitik ger inga samhällsekonomiska fördelar, samtidigt som det skulle bli svårare att reducera arbetslösheten. Med mitt inlägg i debatten om

penningpolitiken, som Mats Odell refererar till i sin fråga, ville jag varna för en överskattning av inflationsriskerna.

Tidpunkten för och storleken på enskilda styrränthöjningar ser jag inte som min uppgift att kommentera. Som jag framhållit har dock regeringen redan utgått från en mindre expansiv penningpolitik under det kommande året. Förutsättningarna för den ekonomiska politiken påverkas således inte. Den ekonomiska politiken ligger fast med en bred satsning på utbildning, reformer på arbetsmarknaden, särskilda satsningar för långtidsarbetslösa, åtgärder för att stärka konkurrensen och fortsatt kontroll över den offentliga sektorns utgiftsutveckling.”

Slutsatser

Finansminister Bosse Ringholm har uttalat sig om den ekonomiska politiken i egenskap av statsråd och inom sitt eget sakområde. Finansministerns avsikt har inte varit att bestämma hur Riksbanken skall besluta i frågor som rör penningpolitik. Han har gjort ett inlägg i den ekonomisk-politiska debatten baserat på regeringens ekonomiska bedömning.

Statsminister Göran Persson uttalade sig i maj på ett sätt som tyder på försök att i strid med grundlagen påverka domstolsprövningen i ett pågående mål.

Sedan över ett år behandlade regeringsrätten regeringsbeslutet om stängningen av den första reaktorn i Barsebäck efter Sydkrafts begäran om rättsprövning. Regeringsrättens dom kom sedan i mitten av juni och innebär att frågan inte fördes till EG-domstolen. I en Eko-intervju den 23 maj sa statsministern att frågan om stängningen av kärnkraftverket i Barsebäck inte skulle föras till EG-domstolen utan skulle avgöras här i Sverige.

Enligt EU-fördragen skall nationell domstol begära förhandsbesked från EG-domstolen om tolkningen av EG-rätten inte är självklar. Sydkraft hade begärt att regeringsrätten skulle inhämta ett sådant förhandsbesked från EG-domstolen. Ett förhandsbesked från EG-domstolen skulle sannolikt förlänga rättsprocessen med två år vilket skulle omintetgöra regeringens tidigare energiuppgörelser. Regeringen hade därför sannolikt ett intresse av ett snabbt ställningstagande i enbart svensk domstol. Statsministerns uttalande kan ses som ett sätt att försöka påverka regeringsrättens pågående prövning. Enligt Regeringsformen (RF) 11:2, får ingen myndighet, ej heller riksdagen, bestämma hur domstol skall döma i ett enskilt fall eller hur domstol i övrigt skall tillämpa en rättsregel i ett särskilt fall.

Konstitutionsutskottet bör därför granska om statsministerns uttalande är förenligt med grundlagens krav.

Stockforsen den 8 juli 1999

Ola Karlsson

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999 -07- 08
Dnr	293-98/99

Reportern: Frågan om stängningen av kärnkraftverket i Barsebäck kommer att avgöras här i Sverige. Frågan förs inte till EG-domstolen. Det uppger statsminister Göran Persson i en EKO-intervju. Enligt riksdagens beslut skulle den första reaktorn i Barsebäck varit stängd redan för ett år sedan men den går fortfarande och fråga är hur det påverkar trovärdigheten hos regeringens energipolitik, Göran Persson.

Göran Persson: Det är klart att jag hade varit glad om vi hade kommit fram till en stängning. Å andra sidan slutar det med en rättslig process vilket man kanske också borde ha förväntat sig. Och jag tycker att det är bra att den rättsliga processen körs i botten för det handlar ju inte om en symbolhandling med en kärnkraftsreaktor, det handlar ju om att planmässigt nu stänga reaktorerna under den relativt korta tid som ligger framför oss. Och då är det bra att ha juridiken fullständigt utklarad så att vi inte varje gång vi går in i en sådan här diskussion om att stänga en reaktor får en juridisk diskussion som är oklar.

Reportern: Hur länge är du beredd att vänta på juristerna?

Göran Persson: Ja vi får vänta på dom nu och nu vad vi förstår så får vi ett domslut ganska snart. Därför att frågan förs ju inte till Europadomstolen utan avgörs i Sverige och därmed så har vi väl rimligen att se fram emot en dom ganska nära intill.

Reportern: Varför avgörs den inte av Europadomstolen?

Göran Persson: Det vet inte jag det var inte regeringen som avgör den saken utan det avgör dom rättsliga instanserna.

Reportern: Hur betraktar du det, vilka möjligheter ger det?

Göran Persson: Ja, det blir ju i alla fall en snabbare hantering.

Reportern: Det är alltså EG-domstolen som avses här. Men i motsats till Göran Persson säger Regeringsrättens ordförande Gunnar Björne att det inte alls är klart om frågan om Barsebäcks stängning förs till EG-domstolen eller ej.

Gunnar Björne: Ja jag hörde ju vad statsministern sa och jag kan varken bekräfta eller förneka den uppgiften att Regeringsrätten inte kommer att fråga utan kommer att döma direkt.

Reportern: Hur kommer det sig tror du att statsministern går ut och säger så här, att det inte skall föras till EG-domstolen?

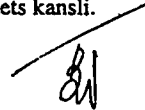
Gunnar Björne: Ja jag vet inte i vilket sammanhang det sas, men han har väl tagit fasta på dom uppgifter som har förekommit i pressen, men som inte grundar sig på domstolens uttalanden utan på sannolikhetsbedömningar.

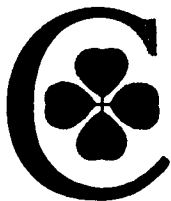
Reportern: Före jul sa Regeringsrätten att den skulle redovisa sitt ställningstagande när 1999/2000:KU20
det gäller stängningen av den första reaktorn i Barsebäck inom några månader och Bilaga A7.2.2
eftersom det här ställningstagandet har dragit ut på tiden så har det spekulerats i pressen
om att Regeringsrätten kommer att döma direkt och inte fråga EG-domstolen. Men
något beslut är alltså ännu inte fattat.

Gunnar Björne: Vi räknar med att före midsommar kunna redovisa någon form av
ställningstagande.

Reportern: Regeringsrättens ordförande Gunnar Björne. Han intervjuades av Kristina
Lindkvist och reporter tidigare var Inger Arenander.

Utskriften gjord från SR:s referensband inom konstitutionsutskottets kansli.

A handwritten signature, possibly reading 'LJ', is written over a diagonal line.

Centerpartiet
Riksdagskansliet

Konstitutionsutskottet	
Ink	1999 -12- 15
Dnr	300-1653-99/00

1999/2000:KU20
Bilaga A7.3.1

Stockholm 1999-12-15

Till konstitutionsutskottet

Jag anmäler härmed statsrådet Ingegerd Wärnersson till granskning i riksdagens konstitutionsutskott.

Konstitutionsutskottet bör granska statsrådets agerande i frågan om bidrag till Färnebo Folkhögskola. Under riksdagens frågestund den 25 november 1999 lät statsrådet förstå att "inga medel [ska]delas ut när det gäller dylik verksamhet.", och att hon litar på att "Folkbildningsrådet hanterat det här rätt." Svaret avsåg en fråga rörande utbildningar som innehåller inslag av civil olydnad vid högskolan, grundat på ett inslag i nyhetsprogrammet Aktuellt i SVT 1 den 23 november 1999. I inslaget intervjuades bl.a. elever som menade att civil olydnad och förstörelse är acceptabla metoder för att påverka samhället. Färnebo Folkhögskola ställer, enligt egen uppgift, sig självfallet inte bakom sådana metoder och uttalanden. Det har förekommit enstaka övertramp i någon kurs, men inte av sådan art att det motiverat mer långtgående åtgärder.

Onsdagen den 8/11 fattade Folkbildningsrådet beslut i fråga om anslagen för nästkommande år. I Folkbildningsrådets protokoll fört vid sammanträdet står det bl a följande;

- mot bakgrund av 1993 års beslut anser Folkbildningsrådet att styrelsen för Färnebo folkhögskola och dess ledning ej tagit tillräckligt ansvar för att fastställa ramor och innehåll för Miljökursen – med tema vägmotstånd och direktpåverkan och att detta fått till följd att oklarheter uppstått i den presentation som gjorts av kursens syfte, innehåll och utformning.
- därmed förutsätter Folkbildningsrådet att Färnebo folkhögskola i samband med verksamhetsredovisningen för år 1999 ej rapporterar den aktuella miljökursen som en statsbidragsberättigad folkhögskolekurs.

Närheten i tid till riksdagsdebatten och statsrådets tydlighet i debatten medför att det finns skäl att anta att statsrådets uttalande har påverkat Folkbildningsrådets handläggning. Statsrådets agerande kan därmed antas stå i strid med det grundlagsfästa förbudet mot ministerstyre, och KU bör därför granska huruvida statsrådets uttalanden och övriga agerande i frågan står i strid med regeringsformens bestämmelser.

Birgitta Sellén

Birgitta Sellén
Riksdagsledamot(c), plats 320

Miljökurs

- med tema vägmotstånd och direktpåverkan

Några av de riktigt stora hoten mot världsmiljön är massbilismen och de långväga biltransporterna. Detta ska vi göra något åt! I januari 99 börjar en 10 månader lång miljökurs vid Färnebo folkhögskola. I kursen ingår en resa till England där vi möter aktiva vägmotståndare. Vi hoppas även möta miljöaktiva på vägen till England.

Kursen är uppdelad i tre perioder, varav vi den första och tredje perioden bor kollektivt i Österfärnebo eller Gysinge (åtta mil norr om Uppsala). Att bo kollektivt är något vi lägger stor vikt vid. Vi kommer att försöka leva så miljövänligt som möjligt.

Under kursen kommer vi att studera *Miljöeffekter av trafik och alternativa trafiklösningar* samt *Samhällsförändring*. I blocket om samhällsförändring kan t ex studier om Schengenavtalet, Criminal Justice Act, Mötesteknik, argumentationsteknik, konflikthantering, informationspsykologi, direktpåverkan, motståndsstrategier mm att ingå. I blocket om miljöeffekter kommer vi att koncentrera oss på lösningar och alternativ.

Under kursens första period knyter vi kontakter med miljörelser i Europa, för att under andra perioden besöka dessa för att utbyta kunskaper och erfarenheter.

Kursens mål är att lära oss organisera ett brett motstånd med folklig förankring, något som exempelvis den tyska och engelska miljörörelsen är bra på. Detta är en av anledningarna till att resan går till England. En annan anledning är att det främst är västvärlden som leder utvecklingen av den livsstil som resulterar i massbilism. Vi vill skapa en kurs som arbetar på att finna alternativ till denna utveckling.

Under hösten kommer det att arrangeras förmöten inför kursen. För att få anmäla dig till kursen krävs det att du deltagit på två förmöten och haft ett personligt samtal med handledaren eller läraren.

Förmötesdatum;	1) 26-27 september (Stockholm)
	2) 24-25 oktober (Österfärnebo)
	3) 14-15 november (Österfärnebo)
	4) 5-6 december (Österfärnebo)

Kursen startar den 21:a januari och pågår till julen 1999.

Kursen berättigar till studiemedel. Du har rätt till tjänstledighet för att gå kursen.

Du som är intresserad av att gå kursen behöver ej ha varit miljöengagerad tidigare.

Om du vill ha mer information om kursen eller vill anmäla dig till ett förmöte kan du kontakta Färnebo folkhögskola eller någon i kursgruppen; Anders Wiik 040 - 611 93 88 eller Erik Mägi 0250 - 55 11 59.

**FÄRNEBO
FOLKHÖGSKOLA**

BOX 23, 810 20 ÖSTERFÄRNEBO
TEL 0291-202 75, FAX 0291-205 74

1999/2000:KU20
Bilaga A7.3.2

miljökurs

färnebo folkhögskola

vägmotstånd och direktpåverkan

Kursstart januari 1999, med förmöten under hösten 1998

Kurspresentation

Några av de riktigt stora hoten mot världsmiljön är den ökande bilismen och de långväga lastbilstransporterna. Denna utvecklingen leds av oss i västvärlden av oss i Nord. Men här finns också många som gör motstånd, många som arbetar med alternativ. Ett myller av aktioner och engagerade människor.

Kursen är en aktionsinriktad miljökurs, med temat "Vägmotstånd och direktpåverkan". Den riktar sig både till redan miljöengagerade och nybörjare på området. Vi ska studera förutsättningarna för ett ekologiskt hållbart samhälle med fokus på trafik, bilar och vägar. Vad har vi för behov? Hur kan vi på resurssnålast vis tillgodose dessa? Vi vill även sätta in utbyggnaden av motorvägarna i ett socialt sammanhang. - Varför byggs mer och mer vägar, är människorna på vägverket plockade och onda, eller finns det någon tanke bakom? - Hur vill vi själva ha det? Vad finns det för alternativ? - Har miljöförstörelsen något samband med andra typer av förtryck i samhället?

Aktion

Med *direktpåverkan* menar vi att föra fram en åsikt utan ombud. Att inte skylla på andra, utan att i första hand ta eget ansvar för samhällsutvecklingen. Begreppet *aktion* är för oss synonymt med *handling*. Att spela gatuteater är att handla. Likaså att sabotera grävmaskiner. Att demonstrera, strejka, dela ut flygblad, driva informationskampanjer, muralmåla, köpa kravmärkt, kräna träd och ockupera hus. Vilka aktionsmetoder är bra? Vilka är dåliga? Hur lyckas vi med det vi vill? Vad är icke-väld?

Kunskap fås bäst genom att omsätta det vi läst och hört i praktiken. Under kursen kommer vi att genomföra aktioner för att sedan utvärdera dem. Vi gör inga olagliga aktioner. Det är för att inte mista statsbidrag och för att deltagare under gruppträck kan sätta sig i situationer med stora personliga konsekvenser. Inget hindrar oss från att studera, diskutera och propagera de metoder vi tycker är bra.

Resa och leva

Vi har som mål att lära oss mobilisera ett brett motstånd med folklig förankring. Något exempelvis de engelska miljörörelserna är bra på. Under sommaren genomför vi en studieresa till Storbritannien. Vi möter aktivister och lär av deras erfarenheter, skapar goda kontakter och peppar varandra.

I Sverige bor kursdeltagarna kollektivt och sköter vardagssysslor gemensamt. Kursen är självförvaktande och har mycket stort inflytande över innehåll och utformningen. Vi vill skapa en grupp som lever miljövänligt och som aktivt arbetar med att finna lösningar för att slippa bli nedsedda över alla problem. Förändringar börjar hos oss själva.

Upplägg

Kursen är uppdelad i tre perioder:

- *Miljöstudier och reseförberedelser*. 21 januari till 30 april.

Vi kommer att arbeta mycket med grupprocessen och demokratin inom gruppen samt jämlikhet mellan könen. Målet är att ni som kursdeltagare styr riktningen i studierna och upplägget av kursarbetet. Kursens lärare fungerar som stöd- och resursperson för gruppen.

Eftersom de flesta klarar av att föra samtal på engelska tror vi inte att det kommer att behövas någon språklärare. Istället föreslår vi att delar av kurslitteraturen ska vara på engelska och kompletteras med engelska studier för de som önskar

Vi tänker oss åtminstone två studieblock.
Miljöeffekter av trafik och alternativa trafiklösningar.
Med studier som global miljö, kommunikationspolitik och stadsplanering, studiebesök i Ockelbo där den kommunala trafiken är gratis. *Samhällsförändring* där bra ämnen kan vara Schengenvärdet och EU, the Criminal Justice Act, motesteknik, konflikthantering, informationpsykiologi, direktpåverkan, motståndstrategier...

Vi lägger också stor vikt vid att knyta kontakter med svenska och brittiska vägmotståndargrupper, något som redan har påbörjats. Vi börjar också planera den sista perioden och det utåtriktade arbetet.

- *Studieresa.* Maj till mitten av juli.

Resans mål är Storbritannien och samarbete med de olika motorvägmotståndsaktivisterna där. Kursen kommer att ta sig till England på ett så miljövänligt sätt som möjligt, troligtvis med tåg, båt eller annat färdmedel som bestäms av kursdeltagarna. Det är även öppet för andra resmål i Europa. Vi undersöker

möjligheter att göra kortare stopp på platser på vägen. T ex motståndarna mot kärnkraftsavfall i Tyskland och A SEED i Holland.

Efter resan har vi ett par veckors sommarlov.

- *Fortsatta studier och utåtriktat arbete* Augusti till 10 december.

Den sista perioden förslås börja med en uppsamlingsvecka. Denna innebär att kursdeltagarna på olika sätt bearbetar upplevelser, kanske genom drama. Arbetet med knutna kontakter fortsätter, tillsammans med olika former av utåtriktat arbete. Här finns utrymme att arbeta med insamlat material på valfritt vis. Som ett led i den kontinuerliga kontakten med Storbritannien kan brittiska aktivister bjudas till Sverige.

Kursplaneringsgruppen

31. 1. 2000
Färnebo folkskolas
hemsida för

Sida 1 av 2 1999/2000:KU20
Bilaga A7.3.2

Innehåll på Miljökursen "vägmotstånd och direktpåverkan"

Kurstid: 21 januari till 10 december 1999

Ansvarig lärare: Karin Gustavsson

Konstitutionsutskottet	
ink	2000-01-31
Dnr 300-1653-99/00	

Vårterminen;

Temadag om Rättvist miljöutrymme

Föreläsning om växthuseffekten

Studier om miljörelsens historia

Studier om skogsbruk

Exkursion i skogen under ledning av Mellanskog

Föreläsning från Göteborgs universitet om bilism och utsläpp från bilar

Föreläsning om miljörelsen i Storbritannien

Studier om samhällsplanering i samband med trafik

Studier om kollektivtrafik

Grupparbete om trafik: mattransporter, kollektivtrafikens historia mm

Studiebesök i Ockelbo som har gratis kollektivtrafik

Grupparbete om gifter och utsläpp, svenska bilsamhället och dess maktförhållanden,

Studier om alternativ: odling, energi, bilism

Människosyn och idéhistoria

Feminism

Icke-våld ur idéhistoriskt perspektiv

Studier om konservatism, liberalism, marxism och imperialism

Ekosofi

Diskussioner om framtidsvisioner

Om massmedia i samhället

Studier om mötesformer och demokrati

Musik och drama, Teatersport, Första hjälpen

Föreläsning och diskussion om alkohol och droger

Resan:

Tyskland: Kärnkraftsläger i Greifswald

Besök i Gorleben med intervjuer och besök på organisationer som jobbar mot ett avfallslager.

Sommarläger organiserat av tyska motsvarigheten till Fältbiologerna i Lübeck.

Deltagande i alternativmötet i Köln i samband med EU-toppmötet

England: Besök hos Unemployment Centre och Peace and

Environment Centre i Brighton.

Därefter studerade kursen gemensamt en miljökarneval i London.

Besök på ett miljöläger utanför London.

Besök på en Peace Camp med intervjuer av aktivister.

Besök på en domstol i Skottland med studier om rättsväsendet.

Besök på Kvinnobiblioteket i Glasgow.

Arbete i ett bostadsområde med en organisation som jobbar för den lokala miljön.

Manchester, studier av ett flygplatsbygge på ett område med bl.a.sällsynta trädslag.

Studier av kollektivtrafiken i Manchester samt intervjuer med miljöengagerade.

Deltagande i ett offentligt möte mot genmanipulation i Oxford, samt besök på Undercurrents som är en alternativ mediastation.

Holland: En grupp praktiserade på en ekologisk gård och ett opinionsbildande café, studerade trafik i Utrecht samt var på musikfestival.

Höstterminen i Österfärnebo:

Studier om Genmanipulation

Teoretiska studier om solenergi

Byggande av en solfångare på skolans byggnad

Dokumentationsteknik.

Studiebesök på Biskops-Arnö samt Mora folkhögskolor för gemensamma miljöstudier.

Studier om grupprocesser och gruppsykologi

Studier om politiska ideologier i vår tid.

Produktion av ett material om genmanipulation.

Deltagarna har hållit föredrag om genmanipulation

Deltagare har hållit föredrag i skolor om konflikthantering och sexism.

Några deltagare har övat trädklättring.

Utvärdering

Varje vecka har löpande funnits: gymnastik, veckomöte, arbete i ansvarsgrupper, estetiska uttryck, städning, praktiskt arbete och engelska.

Folkbildningsrådet

Lasse Magnusson

ink

2000-02-02

Dnr

300-1653-99/00

1999-12-13

PM Folkbildningsrådets hantering av frågorna kring Färnebo folkhögskolas miljökurs med tema vägmotstånd och direktpåverkan

Bakgrund

TV-Aktuellt den 23 november innehöll reportage från Färnebo folkhögskola och dess miljökurs med tema vägmotstånd och direktpåverkan. Kursen presenterades under vinjetterna "Folkhögskola utbildar elever i civil olydnad – Sabotage och vägmotstånd på schemat vid svensk folkhögskola.

Folkbildningsrådet begärde i en skrivelse till Färnebo folkhögskola den 24 november att få del av handlingar kring kursen samt andra dokument kring skolans verksamhet. Dessutom kallades skolans styrelseordförande och rektor till ett samtal den 1 december. Vidare genomfördes ett besök i Österfärnebo den 8 december var vid sammanträffande ägde rum med kursens handledare och några av kursdeltagarna samt skolans ledning och personal.

Folkbildningsrådets roll

Det kan finnas anledning att först beskriva Folkbildningsrådets roll och uppgifter vad gäller uppföljning och utvärdering av folkhögskolornas och studieförbundens verksamheter.

I samband med 1991 års riksdagsbeslut övergick folkbildningen från regelstyrning och statligt tillsyn under Skolöverstyrelsen till målstyrning och självförvaltning.

Folkbildningsrådet bildades och fick myndighetsuppgifter vad gäller statsbidragsfördelning samt uppföljning och utvärdering. Däremot har inte rådet några tillsynsuppgifter motsvarande dem som SÖ hade. Ansvar för planering, innehåll och genomförande av verksamheten ligger på studieförbundens och folkhögskolornas styrelser. Samtidigt förutsätts att all statsbidragsgrundande verksamhet stämmer med de syften med statsbidragen som riksdagen beslutat om och som återfinns i förordningen om statsbidrag till folkbildningen. Därtill skall Folkbildningsrådet ange egna villkor för statsbidragen.

Enligt *förordningen om statsbidrag till folkbildningen* (SFS 1998:973) skall "rådet kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten i förhållande till de syften som anges i 2 § och de villkor som föreskrivits för att statsbidrag skall utgå" (bil.).

Av 1991 års folkbildningsproposition med åtföljande riksdagsbeslut framgår att

"Folkbildningen själv måste reagera och vidta åtgärder internt om det visar sig att viss bedriven verksamhet inte uppfyller de villkor som staten angett för att statsbidrag skall utgå. Samtidigt är det nödvändigt att utbyta erfarenheter och resultat liksom att föra en diskussion och en debatt om folkbildningens gemensamma kärna. Diskussionen om folkbildningsarbetets mål och innehåll måste ständigt föras. Jag anser det viktigt att folkbildningens företrädare själva för den diskussionen och tar ansvar för utformningen av folkbildningens ideal och etik."

I samband med 1998 års folkbildningsproposition beslutade riksdagen att ytterligare understryka folkbildningens demokratiuppdrag genom att som nytt syfte för statens bidrag till folkbildningen skriva in i *förordningens* § 2 att "statens stöd till folkbildningen skall ha till syfte att "stärka och utveckla demokratin".

Av propositionstexten framgår att "folkbildningens betydelse för folkrörelserna, medborgarlig bildning, personlig utveckling och engagemang i samhällsfrågorna utgör en av grunderna för en levande demokrati där alla är delaktiga. Regeringen är övertygad om att folkbildningens alla delar har en central uppgift inför framtiden att försvara, vitalisera och utveckla demokratin. Den folkrörelse- och idéburna folkbildningsverksamheten har här en särskild betydelse."

Åtgärder

Folkbildningsrådets uppföljnings- och utvärderingsverksamhet bedrivs på flera sätt:

Som statsbidragsvillkor gäller att det skall finnas måldokument och utvärderingsplaner samt att verksamhetsberättelser upprättas. Dessa sänds också i regel och löpande in till rådets kansli.

Varje år genomförs ett antal folkhögskole- och studieförbundsbesök då en genomgång sker av folkhögskolornas och studieförbundens samlade verksamhet och inriktning.

Via ett antal utvärderingsprojekt genomförs forskningsbaserade studier av viktiga folkbildningsfrågor/områden.

Folkbildningsrådet har tagit ett antal initiativ både i skriftlig form och seminarieform till att stimulera den diskussion om etiska frågor och gränsdragningsfrågor som folkbildningen själv, enligt 1991 års proposition skall föra i studieförbund och folkhögskolor.

Årligen lämnas till regeringen en omfattande resultatredovisning vad gäller den genomförda verksamheten. Med tanke på de volymkrav i form av genomförda deltagarveckor samt antal deltagare som det särskilda anslaget för folkhögskolornas 10 000 platser innebär för folkhögskolornas del genomförs årligen uppföljningar och omfördelning av det särskilda anslaget och kontroll av att volymmålen för det allmänna anslaget nås.

Slutligen bör nämnas att när Folkbildningsrådet från allmänheten, press, kursdeltagare m.fl. uppmärksammas på frågor där avvikelser kan föreligga i relation till statens syften

med folkbildningen så tas en kontakt med berört studieförbund och folkhögskola kring frågan.

Utöver Folkbildningsrådets och studieförbundens och folkhögskolornas egen uppföljnings- och utvärderingsverksamhet skall staten genomföra utvärderingar av den samlade folkbildningsverksamheten. Detta ägde senast rum 1996 då SUFO (SOU 1996:159) lämnade ett antal delbetänkanden samt ett sammanfattande slutbetänkande.

Nyligen har också Riksrevisionsverket utvärderat Folkbildningsrådet framför allt vad gäller dess styrning och kontroll av folkbildningsverksamheten (RRV 1999:44 Folkbildning - styrning och kontroll).

Folkbildningsrådets bedömning av Färnebofrågorna

Miljökursen

Styrelsen har i sin bedömning av såväl det skriftliga materialet som vad som framkom i samtalen med Färnebos representanter - styrelsen, skolledning och personal samt kursdeltagare - ej funnit belägg för att kursen genomförts på ett sådant sätt att den syftat till att utbilda och träna deltagarna till, att *genomföra icke lagliga aktioner som också kan innebära risk för våld mot person eller egendom*. Folkhögskolan har också klart deklarerat sitt avståndstagande från denna typ av aktioner.

Det finns heller inget belägg för att kursen som sådan syftat till och i praktiken *gett utbildning för civil olydnadsaktiviteter av ickevåldskaraktär*. För detta talar också policyuttalandet i skolreglementet om att planering av och deltagande i olagliga aktioner ej får äga rum under kursernas schemalagda tid.

Styrelsen har däremot – som folkhögskolan själv gett uttryck för – konstaterat att det finns en del brister och oklara formuleringar i kursfoldern och kurspresentationen. Detta har gett anledning till det ifrågasättande som ägt rum betr. syftet med och innehållet i kursen.

Styrelsen ifrågasätter därför om ansvarsfördelningen, vad gäller kursen i sin helhet, mellan skolans styrelse, lärarna/handledarna samt kursdeltagarna varit tillräcklig tydlig. Inte minst i folkhögskolekurser där deltagarinflytandet är så markant (vilket i sig är positivt) och kursinnehållet som sådant kontroversiellt krävs att klara ramar och ansvarsfördelningar finns. Folkhögskolans styrelse och ledning har det yttersta ansvaret för att kursinformation, kursutformningen och kursinnehållet överensstämmer med statsbidragförordningens krav och de motiv i övrigt som staten angett för att statsbidrag utgår till folkbildningen.

1993 års prövning av kursen i civil olydnad

I sina överväganden noterade styrelsen också de uttalanden som Folkbildningsrådet gjorde 1993-10-04 kring en av Färnebo folkhögskola anordnad kurs i civil olydnad:

"Folkbildningsrådet har den principiella uppfattningen att det är möjligt, t.o.m. önskvärt, att i folkbildningsarbetet belysa och ta upp till debatt olika företeelser i samhället – också uppfattningar som ifrågasätter och som förespråkar andra lösningar för medinflytande och beslutsmodeller. Det är, för att inte äventyra yttrandefriheten, angeläget att inte utestänga några demokratiska organisationer från möjligheten att t ex i samverkan med en folkhögskola eller ett studieförbund erbjuda sina medlemmar och funktionärer utbildning.

Folkbildningens tydliga uppdrag och ambition att stärka såväl individernas förmåga till självständigt ställningstagande som de demokratiska krafterna innebär dock att det går en klar gräns mellan att å den ena sidan belysa och föra en dialog också med dem som företräder riktningar som inte är beredda att respektera demokratiskt fattades beslut och stiftade lagar och å andra sidan att uppmuntra och underlätta handlingar som strider mot den gängse rättsuppfattningen. Det är således enligt styrelsens uppfattning möjligt, inom ramen för det beslut som riksdagen fattade 1991, för en folkhögskola att t ex genomföra en kurs som behandlar begreppet "civil olydnad". Kurs i civil olydnad har minst i ett fall tidigare genomförts efter prövning och godkännande av dåvarande Skolöverstyrelsen. Även en belysning av innebörden i olika strategier är möjligt att motivera både i demokratins och civilkuragets intresse. Däremot är det enligt rådets uppfattning inte möjligt att uppbära statsbidrag till en kurs som uppmuntrar till aktiviteter som syftar till eller innebär en påtaglig risk för att liv och egendom kan komma till skada. Detta är enligt rådets mening olämpligt oavsett det utgår statsbidrag till kursen eller inte".

I sitt slutliga ställningstagande år 1993 kring den aktuella kursen i civil olydnad konstaterade därför Folkbildningsrådet att det förelåg en risk för att det sätt på vilken kursen hade marknadsfört gett intryck av att det fanns ett kursinnehåll som strid mot det angivna syftet till att enbart ge kunskap om och diskutera civil olydnad som metod. Vidare förutsatte Folkbildningsrådet att styrelsen för Färnebo folkhögskola vid sin framtida planering av kurser i civil olydnad beaktade den uppfattning som rådet gett uttryck för samt att kursen i civil olydnad ej skulle rapporteras som en statsbidragsberättigad sådan.

Mot denna bakgrund bedömde styrelsen att, utöver vad som framkommit vid den av kansliet genomförda utredningen om miljökursen, måste hänsyn också tas till de ställningstaganden Folkbildningsrådet gjort hösten 1993.

Folkbildningsrådets beslut den 8 december

Beslutades notera att det principiella synsätt som Folkbildningsrådet markerade år 1993 vad gäller att i en folkhögskolekurs studera frågorna om civil olydnad och andra metoder som strider mot den gängse rättsuppfattningen fortfarande är tillämpligt

att mot bakgrund av 1993 års beslut anser Folkbildningsrådet att styrelsen för Färnebo folkhögskola och dess ledning ej tagit tillräckligt ansvar för att fastställa ramar och innehåll för Miljökursen - med tema vägmotstånd och direktpåverkan och att detta fått till följd att oklarheter uppstått i den presentation som gjorts av kursens syfte, innehåll och utformning.

att därmed förutsätter Folkbildningsrådet att Färnebo folkhögskola i samband med verksamhetsredovisningen för år 1999 ej rapporterar den aktuella miljökursen som en statsbidragsberättigad folkhögskolekurs.

att styrelsen för Färnebo folkhögskola senast den 1 juli år 2000 skall redovisa till Folkbildningsrådet vilka åtgärder som vidtagits för att klarlägga styrelsens och skolledningens ansvarsområden i relation till de övriga folkhögskoleintressenterna - lärare/personal, kursdeltagare och samverkanspartner.

Bil. Förordning om statsbidrag till folkbildningen (SFS 1998:973).

Förordning (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen (inkl. ändringar enligt SFS 1998:973, utfärdad den 2 juli 1998)

Inledande bestämmelser

1 § Statsbidrag kan enligt denna förordning lämnas till folkhögskolor och studieförbund.

Frågor om sådana bidrag prövas av Folkbildningsrådet.

Folkbildningsrådet skall även fullgöra andra uppgifter enligt denna förordning.

Statsbidragets syften

2 § Statens stöd till folkbildningen skall ha till syfte att

1. främja en verksamhet som gör det möjligt för kvinnor och män att påverka sin livssituation och som skapar engagemang för att delta i samhällsurvecklingen,
2. stärka och utveckla demokratin,
3. bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet samt främja kulturupplevelser och eget skapande.

Verksamhet som syftar till att utjämna utbildningsklyftor och höja utbildningsnivån i samhället skall prioriteras liksom verksamhet som riktar sig till utbildningsmässigt, socialt och kulturellt missgynnade personer. Personer med utländsk bakgrund, deltagare med funktionshinder och arbetslösa utgör särskilt viktiga målgrupper för statens stöd.

Folkbildningsrådets uppgifter

3 § Folkbildningsrådet skall besluta vilka som skall få statsbidrag enligt

denna förordning och fördela tillgängliga medel mellan dem.

Folkbildningsrådet skall varje år lämna årsredovisning och budgetunderlag till regeringen. Rådet skall härvid följa de föreskrifter och anvisningar som regeringen meddelar.

Rådet skall kontinuerligt följa upp och utvärdera verksamheten i förhållande till de syften som anges i 2 § och de villkor som föreskrivits för att statsbidrag skall utgå.

4 § Rådet skall lämna regeringen sådana sakuppgifter om verksamheten och sådan verksamhetsredovisning som behövs för uppföljning och utvärdering, i enlighet med de föreskrifter och anvisningar som regeringen meddelar.

Villkor för statsbidrag

5 § Verksamheten skall ha den inriktning som anges i 2 § första stycket.

Statsbidrag får inte användas till verksamheter med kommersiellt syfte.

Särskilda villkor för statsbidrag till folkhögskolor

6 § En folkhögskola skall ha en ansvarig styrelse. Styrelsen får vara gemensam för flera folkhögskolor.

Allmänna kurser, avsedda främst för dem som saknar grundskole- och gymnasieutbildning, skall årligen utgöra minst 15 procent av verksamheten.

Till en allmän kurs som ger en behörighet motsvarande den som kan

fås genom det offentliga skolväsendet får endast den antas som fyller 18 år senast under det kalenderår kursen börjar, eller är äldre. Utan hinder härav får en folkhögskola till undervisningen anta en yngre elev som går ett individuellt program i gymnasieskolan.

7 § Undervisningen skall vara avgiftsfri.

Särskilda villkor för statsbidrag till studieförbund

8 § Studiecirkelverksamhet med gemensamma, planmässigt bedrivna studier skall utgöra basen för verksamheten.

I varje studiecirkel eller kulturaktivitet skall det finnas en ledare som är godkänd av en lokal studieförbundsavdelning.

Beslut om statsbidrag

9 § Beslut om statsbidrag skall innehålla uppgifter om bidragsbeloppet, de villkor som är förenade med bidraget och ordningen för utbetalning.

Revision

10 § Staten skall beredas möjlighet att utse en revisor i Folkbildningsrådet. Folkbildningsrådet skall ersätta staten för kostnaderna för denna revision.

Överklagande

11 § Folkbildningsrådets beslut i bidragsärenden får inte överklagas.

Folkbildningsrådet

Lasse Magnusson

2000-02-25

Dnr: 34u, 2000, 12

Konstitutionsutskottet

ink 2000 -02-2 9

Dnr 500-1653-99/00

Konstitutionsutskottet
Sverige Riksdag
100 12 Stockholm

Yttrande över granskningsärende 20 - Statsrådet Ingegerd Wärnerssons
agerande i frågan om Färnebo folkhögskola

Folkbildningsrådet har i den tidigare insända promemorian till utskottet (PM 1999-12-13 Folkbildningsrådets hantering av frågorna kring Färnebo folkhögskolas miljökur) redovisat hur rådet tolkar sina myndighetsuppgifter vad gäller uppföljning och utvärdering av studieförbundens och folkhögskolornas verksamhet. Detta innebär också de skyldigheter Folkbildningsrådet har att agera när rådet från allmänheten, media, kursdeltagare m.fl. uppmärksammas på frågor där eventuella avvikelser kan föreligga i relation till de av riksdag och regering angivna syftena med statens bidrag till folkbildningen eller de av rådet fastställda statsbidragsvillkoren.

Utifrån dessa förutsättningar har Folkbildningsrådet utrett och fattat beslut i den fråga om Färnebo folkhögskolas miljökurs som först uppmärksammades via ett reportage i TV-Aktuellt den 23 november 1999.

Utredningen

Av rådets underlag inför styrelsemötet 1999-12-18 framgår att Folkbildningsrådet utredning påbörjades redan den 24 november via en skrivelse till Färnebo folkhögskola med begäran om ett antal handlingar. I samband med den fortsatta handläggningen av ärendet hölls flera möten med representanter för Färnebos styrelse, skolledning och kursdeltagare och dessutom fick rådet tillgång till ytterligare skriftligt material.

Självklart uppmärksammade Folkbildningsrådet de frågor som ställdes i riksdagen, de svar som gavs samt den anmälan som lämnades till riksdagens revisorer. Som framgår av beslutsunderlaget och styrelseprotokollet har diskussionen i riksdagens olika organ inte vägts in i styrelsens beslut. Inga kontakter i Färnebofrågan togs varken från Folkbildningsrådets eller utbildningsdepartementets sida.

Styrelsens beslut

Styrelsens beslut kring Färnebos miljökurs grundades helt på den utredning som rådets kansli gjort samt i slutavvägningen på den praxis som Folkbildningsrådets styrelse stadfäste i ett liknande ärende vid samma folkhögskola år 1993 och som refererats i sammanträdesprotokollet den 8 december 1999.

Som också framgår av de handlingar som konstitutionsutskottet fått del av har Färnebos styrelse och skollledning accepterat den kritik av otydligheterna i kurspresentationen och de brister i ansvarsfördelningen mellan Färnebos styrelse, skollledning och kursdeltagare som rådet lagt som grund för sitt beslut.

Sammanfattning

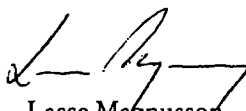
Med hänvisning till vad som ovan relaterats och till de tidigare insända handlingarna vill Folkbildningsrådet sammanfattningsvis framhålla att styrelsens beslut den 8 december 1999 kring Färnebo folkhögskolas miljökurs har grundats på den utredning som rådets kansli gjort samt i slutavvägningen på den praxis som Folkbildningsrådet stadfäste i ett liknande ärende år 1993 vid samma folkhögskola.

Någon hänsyn till de uttalanden i frågan som gjorts i riksdagen av statsrådet Ingegerd Wärnersson eller från enskilda riksdagsledamöter har ej tagits i samband med kansliets utredning och styrelsens beslut.

För Folkbildningsrådet

Bo Toresson
ordförande

Lasse Magnusson
föredragande

REGERINGSKANSLIET

1999/2000:KU20
Bilaga A7.3.5

2000-03-01

SB2000/1356

Statsrådsberedningen

Rättschefen

Telefon 405 4849

Konstitutionsutskottet
Riksdagen

Konstitutionsutskottet

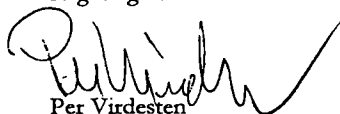
ink 2000 -03-01

Dnr 300-1653-99/00

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 20: Statsrådet Ingegerd
Wärnerssons agerande i frågan om Färnebo folkhögskola**

Härmed översänds en inom Utbildningsdepartementet upprättad promemoria.

Expeditions- och rättschefen Magnus Eriksson, tel. 405 17 40, är
Regeringskansliets kontaktman i ärendet.

Per Virdesten

Postadress
103 33 STOCKHOLM

Telefon växel
08-405 10 00

E-post: registrator@primeminister.ministry.se
X.400: S=Registrator; O=Primeminister; P=Ministry; A=SIL; C=SE

Besöksadress

Telefax
08-723 11 71

Telex
178 20 PREMIER S

2000-02-24

Utbildningsdepartementet

*Expeditions- och rättschefen
Magnus Eriksson*

**KU:s granskningsärende 1999/2000 nr 20: Statsrådet Ingegerd
Wärnerssons agerande i frågan om Färnebo folkhögskola**

Med anledning av Statsrådsberedningens begäran den 9 februari 2000 lämnas följande underlag för svar till konstitutionsutskottet.

Enligt 2 § förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen skall statens stöd till folkbildningen ha till syfte bl.a. att stärka och utveckla demokratin. Redan av den bestämmelsen följer att statsbidrag inte kan lämnas för utbildningar el. dyl. som syftar till att uppmuntra t.ex. antidemokratiska eller straffbara handlingssätt.

Statsrådet Wärnersson har i sitt svar på Carl-Erik Skårmans fråga vid riksdagens frågestund den 25 november 1999 konstaterat att gällande regler inte medger att statsbidrag lämnas till utbildningar som strider mot de syften som anges i förordningen. Hon har emellertid samtidigt hänvisat till att det är Folkbildningsrådet som beslutar om statsbidrag. Någon avsikt att genom uttalandet försöka påverka Folkbildningsrådet i dess myndighetsutövning har hon inte haft.

Till Konstitutionsutskottet

Konstitutionsutskottet	
Ink	2000-02-03
Dnr	300-2379-99/00

Sedan valet 1998 utövar socialdemokraterna regeringsmakten med stöd av vänsterpartiet och miljöpartiet. Vänsterpartiet och miljöpartiet har bl a makt att förhandla om hela statsbudgeten utan att ingå i regeringen.

I regeringsformen 7 kap 3 § står att "regeringsärenden avgörs av regeringen vid regeringssammanträde".

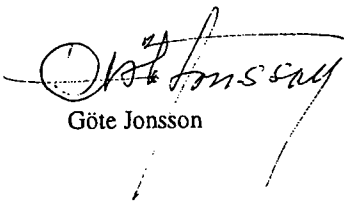
Beslutsfattandet är alltså kollektivt liksom ansvaret. Varje statsråd har ansvar för fattade regeringsärenden, men inte företrädare för de övriga partier som de facto deltagit i besluten.

Vad är då innebörden av att sitta i regeringen när statsråd och partiföreträdare (v resp mp) har samma beredningsroll men statsråden alltså omfattas av det kollektiva beslutet och ansvaret men inte stödpartierna?

Härutöver finns det skäl att erinra om att den socialdemokratiska regeringen efter valet 1998 inte avgick för att ge utrymme för en förutsättningslös prövning av regeringsfrågan. Det stöd som regeringsmakten i dag vilar på är alltså inte redovisat för kammaren. Regeringsunderlaget har skiftat från 1994 till i dag utan att riksdagen fått möjlighet till prövning.

Konstitutionsutskottet bör granska hur den samverkan socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet utvecklat står i överensstämmelse med regeringsformen och parlamentarisk praxis.

Stockholm den 3 februari 2000

Göte Jonsson

Statsrådsberedningen

Pressmeddelande

1998-10-05

Samarbete mellan regeringen, vänsterpartiet och miljöpartiet

Ingrid Iremark

Pressekreterare

08-405 4858

070-590 94 88

Maja Nilsson

Pressekreterare

08-405 1625

070-586 59 90

Sverige skall ta steget in i 2000-talet med fler jobb, större rättvisa, bättre miljö och ökat samarbete. Den inriktningen för politiken gav väljarna tydligt uttryck för i valet för två veckor sedan. Den budgetproposition som regeringen - efter samarbete med vänsterpartiet och miljöpartiet - förelägger riksdagen nästa vecka kommer att vila på detta uppdrag.

Socialdemokraterna, vänsterpartiet och miljöpartiet är i samverkan beredda att ta ansvar under den mandatperiod som ligger framför oss. Samarbetet omfattar fem områden:

- Ekonomi
- Sysselsättning
- Rättvis fördelning
- Jämställdhet
- Miljö

Genom uppgörelsen kring budgetpropositionen finns en bred uppslutning kring en stabil och förutsägbar ekonomisk politik som syftar till att vidmakthålla och förstärka förtroendet för ekonomin, samtidigt som rättvisan i Sverige kan öka. Jämställdheten och miljön kommer att förbättras. Det närmare innehållet i uppgörelsen presenteras i budgetpropositionen.

Samarbetet bygger på ömsesidig respekt och gemensamt ansvarstagande. Därmed

finns goda förutsättningar för ett långsiktigt samarbete under mandatperioden mellan de tre partierna.

Sida 2 av 2

Partierna är medvetna om att tidigare ingångna långsiktiga överenskommelser mellan regeringen och andra partier - såsom pensionsreformen, energioverenskommelsen, försvarsuppgörelsen och beslutet om Riksbankens ställning - ligger fast och inte berörs av detta samarbete.

Det nya samarbetet kommer att manifesteras såväl i riksdagen som genom gemensamma arbetsgrupper mellan partierna. Partierna har enats om att tillsätta särskilda arbetsgrupper för att lägga konkreta förslag på sysselsättningsområdet och för att presentera förslag till hur arbetet med arbetstidsfrågan bör bedrivas vidare. Ytterligare arbetsgrupper kommer att övervägas. Partierna är överens om att gemensamt följa upp och utveckla överenskommelsen under hösten.

Göran Persson Gudrun Schyman Birger Schlaug

sidtopp

1. **Regelbundna partiledarträffar** 1998-12-16

Cirka en gång per månad bör partiledarna och de ekonomiska talesmännen träffas. Träffarnas syfte är att ge ramar inför den kommande beredningen av olika frågor. De frågor som ska tas upp vid träffarna ska anmälas i förväg så att underlag kan förberedas. Man kan även pröva om det finns behov av att utveckla någon tydligare form av förhandlingsmandat inför förhandlingarna.

2. **Huvudansvaret för förhandlingar**

Huvudregeln är att finansministern ansvarar för och samordnar alla förhandlingar från regeringens sida. Om undantag från denna regel ska göras i någon fråga eller proposition bestämmer statsministern för regeringens del vilket statsråd som ges ansvaret.

3. **Gruppledarträffar och kanslichefsträffar (riksdagsgrupperna)**

Genomförs vid behov. Syftet är att stämna av arbetsläget. Om problem identifieras går frågan tillbaka till förhandlingsgruppen.

4. **Förträffar i riksdagsutskotten inför utskottsmötena**

De socialdemokratiska gruppledarna i utskotten träffar regelbundet en representant från vardera Mp och V inför utskottsmötena. Träffarnas huvudsyfte är att diskutera de frågor som omfattas av samarbetet.

5. **Träff mellan Mp:s och V:s utskottsledamöter och ansvarigt statsråd**

För att ge en övergripande orientering av den politiska planeringen inför mandatperioden bör statsråden anordna en träff med V:s och Mp:s ledamöter i utskottet och den socialdemokratiska gruppledaren i utskottet. Därefter får resp statsråd utifrån behoven inom sakarbetsområdet diskutera formerna för det fortsatta informationsutbytet.

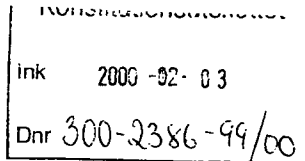
6. **Särpropositioner**

När regeringen har tagit ställning till propositionsförteckningen diskuterar partiledarna vilka propositioner som bör omfattas av samarbetet.

7. **Övrigt**

Som ett led i det fortlöpande informationsutbytet genomförs träffar mellan partiledarnas informationssekreterare.

En strävan bör vara att i en tidningsartikel av partiledarna då och då redogöra för uppnådda resultat av samarbetet och planer/ambitioner för fortsättningen.

Anmälan till Konstitutionsutskottet angående regeringens och statsrådets hantering av kronförsvaret 1992.

Jag anmälde i november 1996 kronförsvaret för granskning av konstitutionsutskottet. Anmälan ledde inte till något konkret ställningstagande av utskottet med bl a hänvisning till att kommande forskning och utredning kan ge utskottet anledning att närmare granska förhållanden som har samband med kronförsvaret.

I betänkandet 1997/98 KU25 skriver utskottet med syftning på föregående års betänkande:

"Enligt utskottets mening fanns skäl för att händelseförloppet i samband med försvaret av den svenska kronan hösten 1992 blir föremål för undersökning. Från konstitutionella utgångspunkter kunde flera frågor vara av intresse. Det gällde bl.a. regeringens eller enskilda statsråds kontakter med oppositionen och Riksbanken. Regeringens beredskap för en krissituation som valutakrisen var också en sådan frågeställning. Utskottet framhöll att sådana frågor som rör Riksbanken och dess kontakter i princip ligger utanför utskottets granskningsområde, liksom de samhällsekonomiska bevekelsegrunderna för att värna om kronans kursvärde. Utskottet ansåg att en granskning av de omständigheter kring kronförsvaret som ligger inom ramen för utskottets granskningsuppgift krävde en bredare bakgrundsbild, som också innefattar andra omständigheter, bl.a. sådana som de exemplifierade. En sådan bild kunde bäst åstadkommas genom en kartläggning och undersökning av ett särskilt organ eller särskilt anlitad expertis. Utskottet var dock inte berett att ta ställning till i vilken form en undersökning borde ske och efter vilka riktlinjer den borde utföras. Utskottet avsåg att närmare överväga dessa frågor och senare återkomma i frågan efter kontakter med andra riksdagsorgan."

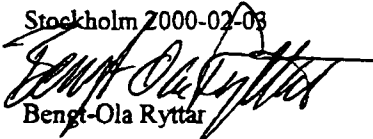
Jag ansluter mig till utskottets granskningsuppslag och därutöver bör min ursprungliga granskningsanmälan om likabehandlingsprincipen granskas nu när faktaunderlaget är klart bättre än vid tidigare behandling av frågan. Demokratiutredningens skrift nr. 31 "Vad hände med Sveriges ekonomi efter 1970?", Rolander – Hamiltons "Att leda Sverige in i krisen", Ekonomisk Debatt 1/1998, Jonungs "Med backspegeln som kompass" och ett antal artiklar är nu tillgängliga.

Det finns också en mer begränsad fråga som bör bli föremål för utskottets granskning. Det gäller regeringens eller enskilda statsråds agerande under de sista veckorna före kronfallet. Det är angeläget att undersöka om det förekommit särskild information från regeringens eller statsråds sida till

vissa utvalda aktörer för att ge just dem - före andra berörda företag eller personer - möjlighet att vidta åtgärder för att skydda sig från valutaförluster eller göra rena valutavinster. Därvid bör det beaktas om ett sådant syfte skulle kunna uppnås i tyst samförstånd. Var Riksbankens strategibyte från stödköp till ränteförsvaret en sådan signal. En undersökning bör bl.a. innefatta utfrågningar med personer med central ställning under valutakrisen som Anne Wibble och dåvarande riksbankschefen Bengt Dennis mf.

Om inte utskottet anser sig ha tillräckliga resurser för att utreda förhållandena och omständigheterna vill jag påminna om möjligheten att göra ett tillkännagivande om behovet av en grundlig utredning av det fatala kronförsvaret. Det är inte acceptabelt att ett misslyckande, som skall kallas ett misslyckande, vars kostnader beräknats till allt emellan 8 och 142,5 miljarder inte klarläggs så att erfarenheter kan vinnas och ansvar kan utkrävas.

Stockholm 2000-02-08

Bengt-Ola Rytting